

รายงานผลการวิจัย

RESEARCH REPORT SERIES

รายงานผลการวิจัย
ประกอบการสอน ศ.330
หมายเลข 46
เรื่อง
การศึกษาระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน
(A Study of Banking System in ASEAN Countries)
โดย
วเรศ อุปาทิก

คณะเศรษฐศาสตร์
FACULTY OF ECONOMICS

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กรุงเทพมหานคร

โทร. 2236994

THAMMASAT UNIVERSITY
BANGKOK

คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตุลาคม 2526

รายงานผลการวิจัย
ประกอบการสอน ศ.330

หมายเลข 46

เรื่อง

การศึกษาระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน
(A Study of Banking System in ASEAN Countries)

โดย

วเรศ อูปปาทิก

คำนำ

จุดประสงค์ของการศึกษาวิจัย เรื่อง "การศึกษาระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน" นี้ ก็เพื่อเป็นการประกอบการสอนเสริมหลักสูตร วิชา เศรษฐศาสตร์การเงินการธนาคาร และวิชาเศรษฐกิจอาเซียน ของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดังนั้นเนื้อหาและสาระตลอดจนการวิเคราะห์จึงอยู่ในระดับปริญญาตรี และผู้เขียนได้พยายามเสนอในเชิงประวัติศาสตร์ ตลอดจนการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีและประยุกต์ เพื่อเป็นการเสริมความเข้าใจในวิชาดังกล่าวข้างต้น

นอกจากนี้ มุคกัลทั่วไปที่สนใจเรื่องการเงินการธนาคาร และเศรษฐกิจของอาเซียน ก็สามารถอ่านประกอบความรู้ได้เช่นเดียวกัน

วเรศ อุปปาทิก

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กันยายน 2526

กิติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง "การศึกษาระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน" นี้ ผู้เขียนได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน และสถาบันหลายฝ่าย ซึ่งผู้เขียนได้ซาบซึ้งในน้ำใจของท่าน และความดีของสถาบันเหล่านั้นโดยมีอาจะลืมเลือนได้ ได้แก่

- ท่าน คร.นิมิตร นนทพันธุ์วาทย์ แห่งธนาคารกรุงเทพ จำกัด ที่เสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการให้คำแนะนำตลอดมา
- ท่าน คร.เจษฎา โลหะอุจน์จิตร ท่าน คร.สมศักดิ์ แทมบุญเลิศชัย ท่าน คร.พรายพล คุ้มทรัพย์ และท่าน ผศ.ประเสริฐ วัตรวาทสรณ์ ที่ให้คำชี้แนะด้วยความปรารถนาดี

- เจ้าหน้าที่หน่วยวิจัยทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดียิ่ง

- คุณศรีจันทร์ หงษ์ปรีชา ผู้ดูแลการพิมพ์ฉบับเป็นอย่างดี
- เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด ผู้พิมพ์ฉบับ และผู้พิมพ์กระดาษไข ด้วยความ

อุตสาหวิริยะ

- ห้องสมุดธนาคารกรุงเทพ จำกัด ห้องสมุดธนาคารแห่งประเทศไทยและห้องสมุดบรรณวิทย์เงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จำกัด ที่เอื้อเฟื้ออนุญาตให้เข้าไปยืมและให้ยืมเอกสารข้อมูล

- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ให้การสนับสนุนทางการเงิน

หากความดีอันพึงมีในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้เขียนขออุทิศแด่บุคคลและสถาบันทั้งหลาย

ส่วนข้อผิดพลาดหรือบกพร่องประการใดผู้เขียนขออภัยแต่เพียงผู้เดียว

วเรศ อุปปาทิก

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กันยายน 2526

บทคัดย่อ

รายงานผลการวิจัย เรื่อง "การศึกษาระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน" นั้น แบ่งออกเป็นห้าบทด้วยกัน

บทที่หนึ่ง : ได้ศึกษาถึงสถานะเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งสภาพทางภูมิศาสตร์นั้นประเทศอาเซียนตั้งอยู่อย่างกระจุกกระจายในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีเนื้อที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.07 ของอาเซียน ส่วนสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีเนื้อที่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของอาเซียน ในด้านความเจริญทางเศรษฐกิจก็นับว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนประสบความสำเร็จพอสมควรในสองทศวรรษที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามปัญหาเศรษฐกิจที่ประเทศอาเซียน ที่เผชิญอยู่นั้นคล้ายคลึงกัน ได้แก่ปัญหาภาวะเงินเฟ้อ การว่างงาน คุ้ย การชำระเงินขาดคุ้ย การใช้จ่ายของรัฐบาลลักษณะคุ้ยการคลังขาดคุ้ย อย่างไรก็ตาม ประเทศที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจที่หนักหน่วงที่สุดได้แก่ประเทศอินโดนีเซีย ส่วนประเทศที่มีการเศรษฐกิจดีกว่าประเทศเพื่อนอาเซียนด้วยกันได้แก่ประเทศสิงคโปร์

บทที่สอง : ได้กล่าวถึงประวัติการก่อตั้งระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน การก่อตั้งระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียนนั้นพอจะแยกออกมาจากสาเหตุสองประการด้วยกันประการแรกอันเกิดจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายในประเทศและภาคการค้าระหว่างประเทศ ประการที่สองอันเกิดจากบทบาททั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองของชาวต่างประเทศ

ระบบธนาคารพาณิชย์ในอาเซียนนั้นเริ่มก่อร่างสร้างตัวในต้นศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา ในระยะเริ่มแรกนั้น ระบบธนาคารพาณิชย์ล้วนแล้วแต่เป็นธนาคารของชาวต่างประเทศแทบทั้งสิ้น และระบบธนาคารพาณิชย์ของคนในประเทศนั้นเริ่มก่อร่างสร้างตัวเป็นหลักเป็นฐาน นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ระบบธนาคารกลางก็เช่นเดียวกัน เริ่มจะก่อตั้งในราว ค.ศ.1942 เป็นต้นมา

ธนาคารกลางเริ่มมีบทบาทมากขึ้นทุกที เพราะแต่ละประเทศเริ่มจะเห็นถึงความสำคัญของการควบคุมปริมาณเงิน และเครดิตที่เหมาะสมเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศจึงได้มีการเปลี่ยนกฎหมาย เพื่อให้ธนาคารกลางมีอำนาจมากขึ้น

บทที่สาม: ไกล่ลวถึงโครงสร้างระบบธนาคารในปัจจุบัน ซึ่งปรากฏว่าโครงสร้างของระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียนนั้นแตกต่างกันมากพอสมควร นอกจากธนาคารพาณิชย์ และธนาคารกลางซึ่งมีอยู่ด้วยกันทุกประเทศแล้ว ยังมีการก่อตั้งสถาบันธนาคารในรูปแบบอื่น ซึ่งแตกต่างกันมากพอสมควร ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมของแต่ละประเทศ เช่น การก่อตั้งธนาคารออมสิน ธนาคารที่มีจุดมุ่งหมายในการใหญ่ทางเกษตรและธุรกิจขนาดเล็กของชาวพื้นเมือง (Bumiputra) ของมาเลเซีย เป็นต้น ส่วนระบบธนาคารในรูปแบบล่าสุดที่เรียกว่าธนาคารเฉพาะกิจ (Offshore Banking Units) ซึ่งมีในฟิลิปปินส์และสิงคโปร์ เป็นต้น

บทที่สี่: ไกล่ลวถึงพฤติกรรมของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน

ได้อธิบายถึงความสำคัญของการจัดการสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งสภาพคล่อง ความมั่นคง และความสามารถที่จะทำอะไร นอกจากนี้ได้ศึกษาถึงอัตราความเจริญเติบโตของสินทรัพย์ การใหญ่ เงินทุน เงินฝาก เงินขอกู้ เงินกองทุน ของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศของอาเซียน ตลอดจนอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญบางอัตราส่วน เช่น อัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่อเงินฝาก อัตราส่วนระหว่างการใหญ่ต่อเงินฝาก เป็นต้น

บทที่ห้า: ซึ่งได้สรุปถึงความร่วมมือทางการเงินและการธนาคารที่พึงมีในประเทศ ของกลุ่มอาเซียน เช่น การก่อตั้ง Committee on Finance and Banking (COFAB), Southeast Asian Nation Central Bank Association (SEACEN), และ Asean Banking Council (ABC) และแสวงหาหนทางในการร่วมมือทางการเงินและการธนาคารให้มากยิ่งขึ้น เช่น

(1) ประเทศในกลุ่มอาเซียนควรจะพิจารณาให้ประเทศสมาชิกด้วยกัน
ตั้งสำนักงานการพาณิชย์ให้ครบทุกประเทศ เพื่อความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด

(2) ควรติดตามและขยาย Swap Arrangement อย่างมี
ประสิทธิภาพ

(3) ให้ดำเนินการจัดตั้งสำนักหักบัญชีระหว่างกัน (Asean
Clearing Union) อย่างมีประสิทธิภาพ

(4) สร้างตลาดตั๋วเงินรับรองแห่งธนาคารในประเทศสมาชิก
(Asean Bankers Acceptance) อย่างกว้างขวาง

(5) ดำเนินบริษัทร่วมทุน (Asean Finance Corporation)
เพื่อพิจารณาเงินให้กู้ยืมแก่ธุรกิจในประเทศสมาชิกอย่างจริงจัง

(6) สร้างสำนักข่าวสาร (Information Centre) ทางการเงิน
และการธนาคารระหว่างกัน

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	1
บทที่หนึ่ง : สถานะทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอาเซียน	13
1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์และประชากร	14
1.2 ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	16
1.3 การจ้างงานและผลิตภัณฑ์	19
1.4 ปัญหาดุลย์การค้าและดุลย์การชำระเงิน	22
1.5 ปัญหาเงินเฟ้อ และการเงินการคลังของรัฐ	23
ตารางข้อมูล	26
เชิงอรรถ	37
บทที่สอง : ประวัติความเป็นมาในการจัดตั้งระบบธนาคาร	
ในประเทศของกลุ่มอาเซียน	38
2.1 ประวัติความเป็นมาของระบบธนาคารในประเทศ	
อินโดนีเซีย	39
2.2 ประวัติความเป็นมาของระบบธนาคารในประเทศ	
มาเลเซีย-สิงคโปร์	43
2.3 ประวัติความเป็นมาของระบบธนาคารในประเทศฟิลิปปินส์	50
2.4 ประวัติความเป็นมาของระบบธนาคารในประเทศไทย	55
เชิงอรรถ	65
บทที่สาม : โครงสร้างระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน	67
3.1 โครงสร้างระบบธนาคารพาณิชย์ในลักษณะมหภาค	67
3.2 โครงสร้างระบบธนาคารในลักษณะจุลภาค	72

3.2.1	โครงสร้างระบบธนาคารในประเทศอินโดนีเซีย	72
3.2.2	โครงสร้างระบบธนาคารในประเทศมาเลเซีย	77
3.2.3	โครงสร้างระบบธนาคารในประเทศฟิลิปปินส์	81
3.2.4	โครงสร้างระบบธนาคารในประเทศสิงคโปร์	86
3.2.5	โครงสร้างระบบธนาคารในประเทศไทย	92
	การางขอมูล	102
	เชิงอรรถ	108
บทที่สี่	พฤติกรรมของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน	109
4.1	การวิเคราะห์เชิงทฤษฎี	109
4.1.1	เป้าหมายของการจัดการสินทรัพย์ ของธนาคารพาณิชย์	109
4.1.2	โครงสร้างและความสำคัญของบัญชีบดุล	110
4.1.3	ทางคานหนี้สิน และบัญชีทุนของธนาคารพาณิชย์	112
4.1.4	ทางคานสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์	116
4.1.5	ทฤษฎีการธนาคาร : เชิงประวัติศาสตร์	120
4.2	พฤติกรรมของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน	124
4.2.1	การศึกษารายงานทางการเงินของระบบ ธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน	124
4.2.2	ลักษณะความโน้มเอียงของสินทรัพย์ทั้งหมด ในประเทศของกลุ่มอาเซียนระหว่าง 1975-1981	126
4.2.3	การไหลของธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่ม อาเซียน	128
4.2.4	การลงทุนของธนาคารพาณิชย์ในประเทศ ของกลุ่มอาเซียน	130

4.2.5	เงินฝากของธนาคารพาณิชย์ของประเทศ ในกลุ่มอาเซียน	130
4.2.6	เงินชอกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศ ของกลุ่มอาเซียน	132
4.2.7	เงินกองทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ ในประเทศของกลุ่มอาเซียน	134
4.2.8	ความสำคัญของธนาคารพาณิชย์ของภายใน ประเทศและต่างประเทศ	134
4.2.9	อัตราส่วนที่สำคัญทางการเงินบางอัตราส่วน ของระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน	137
	ตารางขอมูล	142
	เชิงอรรถ	154
บทที่ ๕ :	สรุปและขอเสนอแนะสำหรับการศึกษาเพิ่มเติม	155
	หนังสืออ้างอิง	166

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาในการท้าวิจัย

ในการศึกษาวิชาการเงินการธนาคาร (EC 330) ตามหลักสูตร การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการเงินและการธนาคาร ของคณะเศรษฐศาสตร์นั้น เนื้อหาสาระสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งก็คือ บทบาทของธนาคารพาณิชย์และธนาคารกลางที่มี ผลกระทบต่อการเศรษฐกิจโดยส่วนรวมอย่างไรบ้าง สถาบันการเงินทั้งสองต่างมี บทบาทเป็นอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันการเงินประเภทอื่น ซึ่งเราพอสรุป บทบาทของสถาบันการเงินทั้งสองดังต่อไปนี้

ธนาคารกลางนั้น เป็นสถาบันการเงินที่ได้รับอำนาจตามกฎหมายเป็น สถาบันการเงินที่ทำหน้าที่จัดระบบการเงินของประเทศให้มีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่การเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวม ดังนั้นประเทศแต่ละประเทศ จึงมีกฎหมายระบุอำนาจและหน้าที่ของธนาคารกลางอย่างชัดเจน เช่น การควบคุม ปริมาณเงินและเครดิต ควบคุมระบบธนาคารพาณิชย์ เป็นที่ปรึกษาการเศรษฐกิจแก่ รัฐบาล เป็นแหล่งเงินทุนแหล่งสุดท้าย เป็นต้น

ระบบธนาคารพาณิชย์ ตามทฤษฎีนั้นแบ่งออกเป็นสามประเภท ดังนี้

(1) ระบบธนาคารอิสระหรือเดี่ยว (Independent or Unit Banking System) เป็นโครงสร้างระบบธนาคารที่มีบริษัทประกอบกิจการธนาคาร มากมายที่เดี่ยว แต่ละบริษัทเป็นเอกเทศไม่เกี่ยวข้องกันในการบริหารจัดการของ ธุรกิจของธนาคาร บริษัทที่ประกอบกิจการธนาคาร เช่นว่านี้ มีสำนักงานเพียงแห่งเดียว ธนาคารที่เป็นรูปแบบนี้มีลักษณะเป็นธนาคารท้องถิ่น ซึ่งเกิดขึ้นในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง ที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พอที่จะจัดตั้งธนาคารขึ้นมารองรับกิจกรรมทางธุรกิจ ของท้องถิ่นนั้น ธนาคารลักษณะนี้มีแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา เพราะมลรัฐแต่ละรัฐของ อเมริกานั้นกว้างใหญ่ไพศาลมาก ประกอบกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว

ยิ่งกว่านั้นแต่ละแห่งยังมีอำนาจในการปกครองตนเองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ จึงทำให้รัฐแต่ละแห่งมีการจัดตั้งระบบธนาคารแบบอิสระขึ้นมา และไม่ยอมให้ธนาคารในมรัฐอื่นเข้ามาเปิดสาขา ดังนั้นธนาคารแบบอิสระนี้จึงมีเจ้าของ เจ้าของหน้าที่ของธนาคารและลูกค้าต่างเป็นคนในท้องถิ่นนั้น ธนาคารแบบอิสระนี้จึงมีทั้งข้อดีและข้อเสียดังต่อไปนี้

ข้อดีของธนาคารแบบอิสระนั้น ประการแรก เป็นการตอบสนองความต้องการในท้องถิ่นได้ดีกว่าธนาคารระบบอื่น เพราะผู้เกี่ยวข้องต่างเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกัน ทำให้การดำเนินธุรกิจของธนาคารเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นได้ดี ประการที่สอง เงินทุนในท้องถิ่นจะถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นนั้น โอกาสเงินในท้องถิ่นจะถูกโอนไปใช้ในท้องถิ่นอื่นย่อมเป็นไปได้ยาก

ส่วนข้อเสีย ของระบบธนาคารอิสระพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก มีความเสี่ยงสูง เพราะธนาคารจะเจริญหรือชบเซา ย่อมขึ้นอยู่กับความสำเร็จของธุรกิจในท้องถิ่นนั้น

ประการที่สอง ค่าใช้จ่ายในการบริหารต่อหน่วยสูง เพราะไม่ได้ขนาดของการประหยัด (Economies of Scale)

ประการที่สาม เงินทุนของกิจการมีน้อยและไม่พอกับความต้องการของการขยายตัวทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นนั้น

(2) ระบบธนาคารสาขา (Branch Banking System) คือระบบธนาคารที่มีบริษัทประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ บริษัทใดบริษัทหนึ่ง ซึ่งมีสำนักงานใหญ่เป็นศูนย์กลางบริหารและดำเนินงาน และมีสาขานาการกระจัดกระจายในท้องถิ่นต่าง ๆ ในประเทศและอาจมีสาขาในต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสาขาได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานใหญ่ ดังเช่น ระบบธนาคารในประเทศอังกฤษ และประเทศในกลุ่มอาเซียน

ข้อดีของระบบธนาคารแบบสาขานั้นพอสรุปได้ดังนี้

ประการแรก เป็นการกระจายทุนที่เหลือใช้จากท้องถิ่นหนึ่งไปยังอีกท้องถิ่นหนึ่ง และกระจายเงินทุนไปในกิจการต่าง ๆ ที่สาขาทั้งอยู่ ซึ่งเป็นการกระจายความเสี่ยงของการดำเนินงานไปในตัว ตลอดจนมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยในท้องถิ่นต่าง ๆ ไปสู่อัตราเดียวกัน เพราะเงินทุนจะไหลจากแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่า ไปยัง แหล่งที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าเสมอ

ประการที่สอง ธนาคารแบบสาขามีค่าใช้จ่ายต่อหน่วยเงินทุนต่ำกว่าธนาคารแบบอิสระ เพราะสามารถปรับตัวให้โคขนาดของการประหยัด (Economics of Scale)

ประการที่สาม ธนาคารแบบสาขานี้สามารถใหญ่ได้มาก เพราะสามารถระดมเงินฝากจากท้องถิ่นต่าง ๆ มาสมทบ ทำให้การใช้เงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนข้อเสียของระบบธนาคารพาณิชย์แบบสาขาพอสรุปได้ดังนี้

ประการแรก ระบบธนาคารสาขามีความโน้มเอียงไปสู่การผูกขาด เพราะบริษัทที่ดำเนินกิจการธนาคารพาณิชย์มีน้อยแห่ง

ประการที่สอง การปฏิบัติงานของธนาคารสาขามักจะมีลักษณะระเบียบจัด (Red Tape) ทำให้การดำเนินงานล่าช้า เช่น กรณีที่ลูกค้าขอเงินเกินกำหนดของสำนักงานใหญ่ ผู้จัดการสาขาต้องขออนุมัติจากสำนักงานใหญ่เป็นคน

ประการที่สาม ผู้จัดการสาขาได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานใหญ่ อาจจะเป็นคนต่างถิ่นกับสาขาที่ตนไปบริหารงานอยู่ทำให้ขาดความเข้าใจกับปัญหาทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นนั้น ทำให้การบริหารเงินกู้ขาดประสิทธิภาพ

ประการที่สี่ เนื่องจากระบบธนาคารสาขามีกิจการในท้องถิ่นต่าง ๆ มากมาย เป็นการยากต่อการควบคุมดูแล อาจจะมีการทุจริตได้ง่าย

(3) ระบบธนาคารแบบลูกโซ่และกลุ่มธนาคาร (Chain and group Banking)

ในบางประเทศอาจจะมีกฎหมายห้ามการมีระบบธนาคารสาขา จึงทำให้มีการนำเอาระบบธนาคารแบบลูกโซ่และกลุ่มมาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายระบบธนาคารแบบลูกโซ่นั้น คือการนำเอาธนาคารที่เป็นเอกเทศตั้งแต่สองธนาคารขึ้นไปมารวมกันอยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกัน การควบคุมจะเป็นวิธีใดก็ได้ที่มีใช้เป็นการควบคุมจากสำนักงานใหญ่ หรือบริษัทผู้ถือหุ้นใหญ่ หรือกรรมการบริหารในธนาคาร เหล่านั้น เป็นต้น¹

ส่วนธนาคารกลุ่มนั้นก็คล้ายคลึงกับธนาคารแบบลูกโซ่ การบริหารงานของธนาคารกลุ่มนั้น จะมีบริษัทผู้ถือหุ้นหรือบริษัทในเครือของบริษัทผู้ถือหุ้นเป็นผู้ควบคุมหรือเจ้าของโดยตรงหรือโดยอ้อม บริษัทผู้ถือหุ้นใหญ่ จะประกอบกิจการอะไรก็ได้²

นอกจากระบบธนาคารที่กล่าวถึงข้างต้นในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นก็มีประเทศบางประเทศ เช่น สิงคโปร์และฟิลิปปินส์ เป็นต้น ได้ก่อตั้งธนาคารอีกรูปแบบหนึ่ง เรียกว่าธนาคารเฉพาะกิจ (Offshore Banking Units-OBUs)³ ดังเช่นในกรณีประเทศฟิลิปปินส์ ธนาคารเฉพาะกิจได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1976 โดยรัฐบาลฟิลิปปินส์มีจุดประสงค์เพื่อให้เงินทุนไหลเข้ามาในประเทศอันเป็นการเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นระบบธนาคารเฉพาะกิจจึงมีกฎเกณฑ์เงื่อนไขการก่อตั้งและดำเนินงานแตกต่างกันออกไปเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งแล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละประเทศที่จะกำหนด ในรูปแบบของธนาคารที่ดำเนินกิจการ เน้นหนักในเรื่องเงินตราต่างประเทศ ถึงรายละเอียดในบทที่สามต่อไป

จากทฤษฎีโครงสร้างระบบธนาคารที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุมของธนาคารกลางเป็นอย่างมาก กล่าวคือ โครงสร้างของระบบธนาคารที่เป็นอิสระนั้น การใช้นโยบายการเงินในการควบคุมค่อนข้างยาก เพราะมีบริษัทประกอบกิจการเป็นธนาคารพาณิชย์มีเป็นร้อย ๆ บริษัท ส่วนระบบโครงสร้าง

ของธนาคาร ที่เป็นสาขานั้น การใช้นโยบายการเงินของธนาคารกลางในการควบคุม จะยากกว่า เพราะมีบริษัทประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์มีน้อยบริษัท ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ ส่วนหนึ่งก็จะพิจารณาบทบาทของธนาคารกลางในการควบคุมธนาคารพาณิชย์ด้วย

ระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น เนื่องจากสภาพทาง ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เพราะประเทศแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน เป็นประเทศขนาดเล็กเมื่อเทียบกับสหรัฐอเมริกา การเศรษฐกิจยังจัดอยู่ในกลุ่มประเทศ กำลังพัฒนาท้องถิ่นต่าง ๆ ยังห่างไกลกับความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม ประชากร ส่วนใหญ่ยังยากจนอยู่ จึงไม่เหมาะสมกับการก่อตั้งระบบธนาคารแบบอิสระ ดังนั้นระบบ ธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียนจึงเป็นระบบธนาคารแบบสาขาทั้งสิ้น นอกจากประเทศ สหรัฐอเมริกาแล้ว ระบบธนาคารของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกส่วนใหญ่เป็นระบบธนาคาร แบบสาขา งานวิจัยชิ้นนี้จึงไม่ประสงค์ที่จะพิสูจน์หรือหาข้อสนับสนุนว่าระบบธนาคารสาขา นี้ดีกว่าระบบธนาคารในรูปแบบอื่นหรือไม่ ทั้งนี้เพราะธนาคารในรูปแบบต่าง ๆ นั้นต่างก็ มีข้อดีและข้อเสียดังที่โลกกล่าวมาแล้วข้างต้น งานศึกษาวิจัยนี้จึงมุ่งที่จะพิจารณาวาระบบ ธนาคารในประเทศกลุ่มอาเซียนนี้มีโครงสร้างคล้ายกันหรือแตกต่างกันเพียงใด และมีผล ต่อการเศรษฐกิจของประเทศของตนอย่างไร ตลอดจนศึกษาถึงหนทางแห่งความร่วมมือ ทางการเงินและการธนาคารซึ่งกันและกันของกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อก่อให้เกิด ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างไร

ระบบธนาคารพาณิชย์แบบสาขากายไ้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอย่าง ประเทศในกลุ่มอาเซียน นับว่าเป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญมากเมื่อเทียบกับสถาบัน การเงินอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นพิจารณาความสามารถในการระดมเงินออม หรือการให้สินเชื่อ ก็ตาม ยิ่งกว่านั้นระบบธนาคารพาณิชย์ยังสามารถสร้างเงินฝากหรือลดเงินฝากได้หลาย เท่าตัวตามอัตราเงินสัคสำรองตามกฎหมายที่ธนาคารกลางกำหนด ดังนั้นระบบธนาคาร พาณิชย์จึงมีบทบาทอย่างใหญ่หลวงต่อความเจริญเติบโตในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ในกรณี ให้สินเชื่อ และเป็นสถาบันการเงินที่สามารถเพิ่มปริมาณเงินหรือลดปริมาณเงินต่อระบบ เศรษฐกิจโดยรวม

อย่างไรก็ตาม ในการสอนวิชาการเงินและการธนาคารนี้ เนื่องจากเนื้อหาสาระมีมากเมื่อเปรียบเทียบกับชั่วโมงบรรยาย ในการบรรยายจึงมีโอกาสดูถึงระบบธนาคารตามทฤษฎีเพียงพอสังเขปเท่านั้น เพื่อที่จะให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงขอเสนอวิธีระบบธนาคารในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาวิชานี้มีโอกาสทราบถึงโครงสร้างของระบบธนาคารของประเทศในกลุ่มอาเซียน จะเป็นการเสริมหลักสูตรวิชาเศรษฐกิจอาเซียนอีกโสดหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากวิชาเศรษฐกิจอาเซียน (EC 364) นั้นเป็นวิชาที่ศึกษาถึงโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอาเซียน นับตั้งแต่สภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ ความเจริญเติบโตทางภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ คือ ภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และภาคการค้าระหว่างประเทศ ทั้งปัญหาคุลยการค้าและคุลยการชำระเงิน ตลอดจนความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งเนื้อหาสาระนี้ย่อมมีส่วนสัมพันธ์กับ โครงสร้างระบบธนาคารของแต่ละประเทศเป็นอย่างมาก ดังนั้นการศึกษาระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน จึงเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในวิชาเศรษฐกิจอาเซียนให้คงแห่งขึ้น

สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations-Asean) ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ. 1976 ประเทศสมาชิกประกอบด้วย อินโดนีเซีย มาเลเซียฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และประเทศไทย จุดมุ่งหมายก็เพื่อความร่วมมือส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความรู้ทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิกฤตการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประเทศในอินโดนีเซีย ในปี ค.ศ. 1975 ได้กระตุ้นให้ประเทศในกลุ่มอาเซียนหันมาร่วมมือทางเศรษฐกิจและการเมืองมากขึ้น ทั้งนี้เพราะมีตัวอย่างของกลุ่มประเทศ EEC ในยุโรปที่ได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีมาแล้ว ก่อให้เกิดการกระตุ้นความร่วมมือในโลกที่สาม⁴ ดังนั้น ความร่วมมือของกลุ่มประเทศกลุ่มอาเซียน จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและติดตาม

ระบบธนาคารในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น เท่าที่ผ่านมาอาจจะกล่าวได้ว่า ยังมีผู้สนใจนำมาศึกษาวิเคราะห์ร่วมกันน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาของแต่ละประเทศแยกกันเป็นเอกเทศ ซึ่งปรากฏในรายงานของหน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง เช่น ธนาคารกลางหรือคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนสถาบันการเงินของเอกชนและธนาคารพาณิชย์ของประเทศต่าง ๆ เป็นต้น แต่ก็มีผลงานบางชิ้นที่เกี่ยวข้อง ดังที่ปรากฏในหัวข้อต่อไปนี้

ผลงานที่เกี่ยวข้องในอดีต

(1) มีบริษัทวิจัยของเอกชน ชื่อ กลุ่มเอสจีวี แทงนิลา (SGV-Ng Thalong & Co. Manila) ได้ทำการศึกษาเป็นรายปีภายใต้หัวข้อเรื่อง "การศึกษาการธนาคารพาณิชย์ในประเทศกลุ่มอาเซียน (A Study of Commercial Banks in Asean) ฉบับล่าสุดที่เผยแพร่ในขณะนี้ คือ ฉบับปี 1982

ผลงานของกลุ่ม เอสจีวี ดังกล่าวข้างต้น ส่วนใหญ่ปรากฏในรูปตารางข้อมูลเปรียบเทียบของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน ดังเช่น จำนวนบริษัทที่ประกอบกิจกรรมธนาคารพาณิชย์ จำนวนสาขา จำนวนสินทรัพย์ทั้งหมด (Total Assets) จำนวนสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง (Liquid Assets) จำนวนเงินฝากทั้งหมด (Total Deposits) ตลอดจนการให้กู้ (Loans)

(2) ท่านรองศาสตราจารย์ ลี เซงยี (Assoc. Prof. Lee Sheng-Yi) แห่งมหาวิทยาลัยนันทยางประเทศสิงคโปร์ ได้ทำการศึกษาวิจัยภายใต้หัวข้อเรื่อง "ปรากฏการณ์บางประการของการธนาคารและการเงินในกลุ่มประเทศอาเซียน (Some Aspects of Banking and Finance in Asean Countries) ซึ่งตีพิมพ์ในวารสารการธนาคารและการเงิน ปี ค.ศ. 1979 (Singapore Banking and Finance 1979) พอสรุปได้ดังนี้ ระบบธนาคารพาณิชย์ของแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น มีความแตกต่างกันมากพอสมควร ถึงแม้ว่าทุกประเทศในกลุ่ม

อาเซียนต่างอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมก็ตาม ดังเช่น ระบบธนาคารในประเทศ อินโดนีเซียได้รับการแทรกแซงจากรัฐมากกว่าระบบธนาคารในประเทศไทย หรือในประเทศสิงคโปร์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ท่านดี ได้พยายามชี้ให้เห็นว่าบทบาทของรัฐ และกฎหมายของแต่ละประเทศมีผลต่อการธนาคารเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ท่านดี ยังได้ศึกษาถึงสัดส่วนของปริมาณเงินกับผลิตภัณฑ์มวลรวมของชาติ ของประเทศในกลุ่มอาเซียน (M_1/GNP , M_2/GNP , M_3/GNP) เป็นต้น

(3) ท่าน เอน เอล ศิริเสนา (N.L.Sirisen) ได้เขียนเรื่อง โครงสร้างการธนาคารและการเงินของอาเซียน (Structure of Asean Banking and Finance) ซึ่งพิมพ์ในหนังสือ (Asean Economics in Transition) ซึ่งบรรณาธิการโดย Saw Swee-Hock

บทความของท่าน ศิริเสนา พอสรุปได้สองประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

ประเด็นแรก : ท่านศิริเสนา ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของธนาคารกลางของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนและได้สรุปบทบาทของธนาคารอย่างย่อ ๆ ดังเช่น ธนาคารกลางของอินโดนีเซีย ได้ยึดจากธนาคารพาณิชย์ของดัตช์ บทบาทของธนาคารกลางที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือให้เงินกู้แก่รัฐบาลโดยไม่มีขอบเขตจำกัดอันมีผลก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง ส่วนธนาคารกลางของประเทศมาเลเซียนั้น ได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1959 ตามคำแนะนำของธนาคารกลางของอังกฤษ และ Federal Reserve Banks ของออสเตรเลีย ธนาคารกลางของมาเลเซียให้รัฐบาลกู้ในกรณีฉุกเฉิน และมีขอบเขตจำกัดใหญ่ไคร้อยละ 12.5 ของรายได้ประจำปีของรัฐบาลและจะต้องชำระหนี้หลังสิ้นปีงบประมาณเพียง 3 เดือน ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้เกิดเงินเฟ้ออย่างรุนแรง การที่ธนาคารกลางมีอำนาจมากนี้ ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับรัฐบาลในบางครั้ง ส่วนธนาคารกลางของฟิลิปปินส์ได้ก่อตั้งในรูปแบบของ ปารากัว (Paraguay) และกัวเตมาลา (Gautamala) ในปี 1949 ธนาคารกลางของฟิลิปปินส์ประสบปัญหาเช่นเดียวกับ อินโดนีเซียในกรณีให้รัฐบาลกู้เงินและเป็นผลผลักดันให้เกิดภาวะ—

เงินเฟ้อ สิงคโปร์นั้นยังไม่มีการจัดตั้งธนาคารกลางเป็นทางการ แต่เป็นในรูปองค์การการเงินแห่งสิงคโปร์ (The Monetary Authority of Singapore) ซึ่งทำหน้าที่ดูแลธนาคารกลาง ส่วนการพิมพ์เงินออกมาหมุนเวียนนั้น โดยคณะกรรมการการเงิน (The Board of Commission of currency) ส่วนนโยบายการเงินของสิงคโปร์นั้นมุ่งสร้างเสถียรภาพทางราคาในระบบเศรษฐกิจ ส่วนธนาคารกลางของประเทศไทย หรืออีกนัยหนึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยนั้น ก่อตั้งขึ้นในปี 1942 อันเกิดจากสงครามโลกครั้งที่สอง และกองทหารญี่ปุ่นเข้ามามีอำนาจในเมืองไทย อันมีผลทำให้ระบบการเงินของประเทศเกิดเงินเฟ้ออย่างรุนแรง จึงได้จัดตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้นมาแก้ปัญหาเหล่านี้ ในประวัติการเงินของไทยได้พยายามใช้การสมดุลในการพัฒนาการเศรษฐกิจ นับตั้งแต่ 1960 เป็นต้นมา รัฐบาลเริ่มใช้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นแหล่งการเงินในกรณีที่ใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุล

ประเด็นที่สอง ทานศิริเสนา ได้สรุปโครงสร้างการเงินและการธนาคารพาณิชย์โดยใช้ข้อมูลของกลุ่ม เอสจีวี (SGV Group) วิเคราะห์ระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่นจำนวนธนาคารในแต่ละประเทศ จำนวนสินทรัพย์ของธนาคารในประเทศและธนาคารของต่างประเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ ทานศิริเสนา ยังสรุปว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนควรมีการร่วมมือทางการเงินแบบเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (Dynamic) การที่สิงคโปร์ได้พัฒนาเป็นศูนย์กลางทางการเงินจะสามารถเอื้ออำนวยประโยชน์แก่อาเซียนโดยส่วนรวมเป็นอย่างดีประเทศสมาชิกจะได้รับประโยชน์ในปัจจุบันจากต่างประเทศ เช่นทุน ความรู้และวิทยาการ ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศเป็นอย่างดี

จุดมุ่งหมายและขอบเขตของการศึกษา

จุดมุ่งหมายของงานวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาโดยเปรียบเทียบโครงสร้างของระบบธนาคารในประเทศของอาเซียนว่ามีลักษณะเหมือนกัน หรือต่างกันอย่างไร

โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเน้นหนักในระบบของธนาคารพาณิชย์ ในช่วงระยะเวลา ค.ศ. 1975-1981 เท่านั้น ทั้งนี้เพราะข้อมูลค่อนข้างหายากประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง แต่ละประเทศต่างมีวิธีการนำเสนอข้อมูลและความสนใจแตกต่างกัน การนำมาศึกษาเปรียบเทียบร่วมกันจึงเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากไม่น้อย

อย่างไรก็ตาม สารสำคัญที่จะศึกษานั้น คือจะศึกษาโครงสร้างปัจจุบัน ของระบบธนาคารพาณิชย์และธนาคารกลางในกลุ่มประเทศอาเซียน

ในค่านธนาคารพาณิชย์ จะศึกษาจำนวนธนาคารพาณิชย์ ความสำคัญของธนาคารในประเทศ และของต่างประเทศ ลักษณะทิศทางการไหล โครงสร้างของอัตราดอกเบี้ย การจัดการสินทรัพย์ของระบบธนาคารพาณิชย์ เพื่อที่จะได้มาซึ่งสภาพคล่อง ความมั่นคงและความสามารถที่จะทำอะไรซึ่งทางธนาคาร จัดต้องจัดการสินทรัพย์อย่างเหมาะสม จึงจะได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการเงินสดในธนาคาร (Vault Cash) เป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องมากที่สุด แต่ถือไว้มากก็ขาดรายได้ส่วนเงินกู้ (Loans) เป็นสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้มากกว่าสินทรัพย์ประเภทอื่น แต่ถาใหญ่มาก ธนาคารก็จะขาดสภาพคล่องและขาดความสามารถในการปฏิบัติตามพันธะทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ (Solvency) ดังนั้นจะศึกษาบัญชีงบดุลของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มอาเซียนทั้งในทางสินทรัพย์และด้านหนี้สินและทุนของระบบธนาคาร นอกจากนี้จะนำเสนออัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ๆ บางอัตราส่วน เช่นอัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง ต่อเงินฝาก เป็นต้น

ส่วนโครงสร้างของระบบธนาคารกลางนั้นจะมุ่งศึกษาว่าธนาคารกลางของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนมีลักษณะอย่างไร กฎหมายได้ให้อำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใด ธนาคารกลางแต่ละประเทศได้ควบคุมดูแลระบบธนาคารพาณิชย์อย่างไร

วิธีการวิจัย

จะทำการศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้าง และพฤติกรรมของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียนโดยจะศึกษาข้อมูลและตัวเลขส่วนใหญ่เป็นแบบ

Cross Section Analysis

นอกจากนี้งานวิจัยชิ้นนี้ จะใช้ข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary data) โดยจะศึกษาค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น รายงานประจำปีและประจำปีของธนาคารกลางของแต่ละประเทศ จากผลงานวิจัยของกลุ่ม เอสจีวี เรื่อง "การศึกษา การธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียน" ฉบับปีต่าง ๆ รายงานประจำปีของ ไอเอ็มเอฟ (IMF) และ Key Indicators of Developing Member Countries of ADB เป็นต้น

นอกจากนี้จะสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางการเงินและการธนาคาร ทั้งในภาคของรัฐบาลและภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่าน ดร.นิมิตร นนทพันธุ์หาญแห่งธนาคารกรุงเทพ จำกัด เพื่อ ในการให้ข้อมูลและคำแนะนำของงานวิจัยชิ้นนี้ด้วย

เชิงอรรถ

1. สุรักษ์ บุญนาค, วณี จงศิริวัฒน์ การเงินการธนาคาร หน้า 114
 2. สุรักษ์ บุญนาค , วณี จงศิริวัฒน์ เพื่องาน หน้า 114
 3. Edited By The Banker Research Unit Banking Structures and Sources of Finance in The Far East p.101.
 4. Edited By Chia Scow Yue Asean Economic Co-Operation
Proceedings of The ASEAN Economic Research Unit
Work shop p.5.
-

บทที่หนึ่ง

สถานะทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอาเซียน

สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations-ASEAN) ซึ่งเป็นสมาคมที่โลกตั้งขึ้นเป็นทางการที่กรุงเทพฯ ในวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ. 1967 ได้มีการลงนามในปฏิญญาร่วมโดยรัฐมนตรีต่างประเทศของห้าประเทศในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้แก่อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย¹

เจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ของสมาคมอาเซียน ตามปฏิญญาอาเซียน รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศของประเทศสมาชิกได้เข้าถึงประโยชน์ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน และปัญหาที่มีร่วมกันระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกทั้งความจำเป็นที่จะต้องสร้างเสริมสายสัมพันธ์แห่งความเป็นปึกแผ่นและความร่วมมือในภูมิภาคที่มีอยู่แล้วให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น นอกจากได้แสดงความปรารถนาที่จะวางรากฐานอันมั่นคงสำหรับการดำเนินการร่วมกัน ในอันที่จะส่งเสริมความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายเจตนารมณ์แห่งความเสมอภาคและความร่วมแรงร่วมใจ เพื่อให้มีสันติสุข ความก้าวหน้า และเสถียรภาพในภูมิภาค รัฐมนตรีของอาเซียนได้กล่าวถ้อยแถลงว่าประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความรับผิดชอบร่วมกันในอันดับแรกที่จะเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและทางการเมืองของภูมิภาค และประกันการพัฒนาของประเทศเหล่านั้น ตลอดจนเจตจำนงอันแน่วแน่ที่จะธำรงรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงมิให้มีการแทรกแซงจากภายนอก ไม่ว่ารูปใด ทั้งนี้เพื่อที่จะทำนุบำรุงสัญลักษณ์ประจำชาติของแต่ละประเทศไว้ ตามอุดมการณ์และความใฝ่ฝันของประชาชนของตน²

เนื่องจากวิกฤตการณ์ทางการเมืองของประเทศในอินโดจีนในปี ค.ศ. 1975 ได้กระตุ้นให้ประเทศในกลุ่มอาเซียนหันมาร่วมมือทางเศรษฐกิจและการเมืองมากขึ้น

1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์และประชากร

กลุ่มประเทศอาเซียนทั้งห้าประเทศมีพื้นที่รวมทั้งสิ้นกว่า 3,092,547 ตารางกิโลเมตร ซึ่งคิดเป็นพื้นที่ของโลกร้อยละ 2.3 อินโดนีเซียเป็นประเทศที่กว้างใหญ่ไพศาลที่สุดในประเทศของกลุ่มอาเซียน มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 62.07 ของพื้นที่อาเซียนทั้งหมด มาเลเซียและฟิลิปปินส์มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 10.66 และ 9.70 ของอาเซียนทั้งหมดตามลำดับ ส่วนประเทศไทยมีพื้นที่ประมาณร้อยละ 17.54 ซึ่งใหญ่เป็นอันดับสอง และสิงคโปร์นั้นเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กที่สุด มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 0.02 ของอาเซียนทั้งหมด (ดูตาราง 1.1) (ตอนท้ายบท)

ส่วนประชากรของกลุ่มประเทศอาเซียนในปี ค.ศ.1981 มีประมาณทั้งสิ้น 264.65 ล้านคน หรือ ประมาณร้อยละ 6 ของประชากรของโลก⁵ อินโดนีเซียประชากรประมาณร้อยละ 57.07 ของอาเซียน ส่วนมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทยนั้นมีประชากรประมาณร้อยละ 5.23, 18.72, 2.44 และ 18.06 ตามลำดับ (ดูตาราง 1.1)

อินโดนีเซียเป็นหมู่เกาะที่สลับซับซ้อนมีทรัพยากรอันมหาศาลตลอดจนมีโอกาสนในการลงทุนเป็นอย่างดี หมู่เกาะนั้นอยู่อย่างกระจุกกระจายมากกว่าสามพันเกาะ อันประกอบด้วยเกาะใหญ่ ๆ ไกแก สุมาตรา (Sumatra) ชวา (Java) มาดรา (Madura) และบาห์ลี (Bali) พื้นที่ในสุมาตราบางส่วนเหมาะแก่การทำเกษตรกรรมเป็นอย่างยิ่ง ทรัพยากรอันมีค่าและทำรายได้ให้แก่ประเทศที่สำคัญ ไกแกผลิตกัญท์ ป่าไม้ น้ำมันปิโตรเลียม ซึ่งพบในสุมาตรา และบางส่วนของคาลิแมนตัน (Kalimantan) ซึ่งผลิตกัญท์น้ำมันที่ผลิตได้ประมาณร้อยละ 1.5 ของโลก นอกจากนี้ยังมีสินแร่อื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น นิเกิล แมงกานีส และเหล็ก เป็นต้น

มาเลเซียประกอบด้วยสิบสามมลรัฐ ซึ่งสิบเอ็ดมลรัฐอยู่บนแหลมมาเลเซีย และอีกสองมลรัฐ (ซาบะห์ และซาราวัก) อยู่บนเกาะคาลิแมนตัน (Kalimantan)⁶

สหพันธรัฐ ส่วนที่อยู่บนแหลมนั้นเป็นมาเลเชียตะวันตก ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณร้อยละ 39 ของทั้งประเทศ ดินแดนส่วนนี้มีความสำคัญต่อการเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก มีเพียงแต่เป็น ดินแดนที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรมแล้ว ยังอุดมด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีอยู่กระจุกกระจายทั่วไป เช่น แร่กัมพู และเหล็กที่มีคุณภาพดี ส่วนมาเลเชียตะวันออก นั้น มีเนื้อที่ประมาณร้อยละหกสิบเอ็ดของทั้งหมด แม้ว่าที่ดินจะไม่อุดมสมบูรณ์นัก แต่ก็มี สินแร่ที่สำคัญ ๆ ทั้งเช่นถ่านหิน ทองคำ และน้ำมันปิโตรเลียม

ฟิลิปปินส์ประกอบด้วยหมู่เกาะใหญ่น้อยประมาณ 7,100 เกาะ ซึ่งมี หมดเกาะลูซอน (Luzon) และเกาะมินดาเนา (Mindanao) เป็นเกาะใหญ่ หมู่เกาะทั้งสองมีพื้นที่รวมประมาณร้อยละหกสิบเจ็ดของทั้งประเทศ เกาะลูซอนมีที่กิน อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม นอกจากนี้ในฟิลิปปินส์นี้ยังอุดมสมบูรณ์ด้วย สินแร่ที่สำคัญ ๆ ได้แก่ทองแดง ทองคำ โครเมียม เหล็ก ตลอดจนมีการสำรวจแหล่ง น้ำมันปิโตรเลียมอย่างเร่งด่วน

สิงคโปร์เป็นประเทศมีเนื้อที่น้อยที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียนมีพื้นที่ เพียง 618 ตารางกิโลเมตรเท่านั้น ที่กินไม่อุดมสมบูรณ์และปราศจากแร่ธาตุที่มีค่า ความเท่าเทียมกันในเวลานี้ มีประชากร 2.44 ล้านคน เป็นประเทศที่มีความหนาแน่น ของประชากรมากที่สุด คิดเฉลี่ยมีประชากร 3,948 คนต่อเนื้อที่หนึ่งตารางกิโลเมตร แต่สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีพลังเศรษฐกิจเหนือกว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด

ไทย เป็นประเทศที่ใหญ่อันดับสองในกลุ่มประเทศอาเซียนมีเนื้อที่ทั้งหมด ประมาณ 542,373 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรมี 47.80 ล้านคนในกลางปี ค.ศ.1981 ประเทศไทยมีที่ดินอุดมสมบูรณ์มากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคกลางของ ประเทศ เหมาะสำหรับการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ข้าว มันสำปะหลัง ปอ ยาง นอกจากนี้ยังอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ แร่ธาตุที่สำคัญ ๆ ได้แก่กัมพู ทั้งสแตน และเมื่อเร็ว ๆ นี้มีการค้นพบแก๊สธรรมชาติ และน้ำมันปิโตรเลียมที่จังหวัดกำแพงเพชร

ซึ่งมีปริมาณเพียงพอในเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ยังมีการเร่งรัดสำรวจแหล่งน้ำมันดิบในพื้นที่อื่น ๆ อีก

1.2 ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

กลุ่มประเทศในอาเซียนนั้นต่างมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าในการพัฒนาการเศรษฐกิจของตนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้โดยพื้นฐานตั้งแต่เริ่มนั้นส่วนใหญ่ยังมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจอิงเกษตรกรรมเป็นสำคัญ ยกเว้นประเทศสิงคโปร์ (ดูตาราง 1.2)) จะเห็นได้ว่ามูลค่าของสินค้าเกษตรกรรมใน GDP ในปี 1981 อยู่ระหว่างร้อยละ 25-30 (ยกเว้นประเทศสิงคโปร์ มีร้อยละ 1.1 เท่านั้น) ส่วนมูลค่าของสินค้าอุตสาหกรรมในส่วนของ GDP อยู่ระหว่างร้อยละ 15-25 เท่านั้น แต่เนื่องจากประเทศที่มีโครงสร้างอิงเกษตรกรรม มักจะต้องเผชิญกับราคาสินค้าขั้นปฐมในตลาดโลกผันผวนมาก และมีความเสียเปรียบในเชิงเปรียบเทียบกับประเทศที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่อิงอุตสาหกรรม ดังนั้นจากความมุ่งมั่นในการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอาเซียนใ้ทำให้อัตราการพัฒนาการในภาคอุตสาหกรรมได้เจริญพัฒนาขึ้นมากพอสมควร (ดูตาราง 1.3) จะเห็นได้อย่างเด่นชัดว่าอัตราการพัฒนาการในภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงต่อปีระหว่างปี 1972-1981 นั้น ในประเทศของกลุ่มอาเซียนนั้น ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นปีละร้อยละ 9.2 ภาคบริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.6 และภาคเกษตรกรรมนั้นเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.5 เท่านั้น เป็นที่น่าสังเกตว่าสำหรับประเทศไทยมีอัตราการพัฒนาทางอุตสาหกรรมถึงร้อยละ 9.9 เกษตรกรรมร้อยละ 5.2 และบริการร้อยละ 7.6 ในสองภาคเศรษฐกิจแรกอัตราการพัฒนาล่วงหน้าค่าเฉลี่ยของอาเซียนโดยส่วนรวม ส่วนประเทศสิงคโปร์อัตราการพัฒนากันเกษตรกรรมกลับลดลงร้อยละ 0.2 ถ้าวัดเข้าไป จากการศึกษ้อัตราการพัฒนาของประเทศของกลุ่มอาเซียนนั้นว่าได้ประสบความสำเร็จไม่น้อย

ในอินโดนีเซียในปี 1981 มีรายไค่คอบุคคลคือ 490 ดอลลาร์สหรัฐ อเมริกา ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์สูงพอสมควร ทั้งนี้เพราะความโชคดีของอินโดนีเซียเอง ที่เป็นประเทศส่งน้ำมันปิโตรเลียมออกที่สำคัญประเทศหนึ่ง นอกจากนี้มูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมสูงถึงประมาณร้อยละ 14 ของ GDP ภาย และอัตราการความเจริญเติบโตสูงขึ้นกว่าร้อยละ 12 ต่อปีด้วย⁷

ในมาเลเซียรายไค่ประชากรคอบุคคลในปี 1981 สูงถึง 1,880 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา นับว่าเป็นประเทศที่มีรายไค่คอบุคคลสูงเป็นอันดับสองในกลุ่มประเทศอาเซียน (ดูตาราง 1.4) เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากมีการค้นพบแหล่งน้ำมันและแก๊สธรรมชาติ นอกจากนี้มูลค่าผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมมีสูงถึงประมาณร้อยละ 20 ของ GDP และอัตราการความเจริญเติบโตยังสูงกว่าร้อยละ 12 ต่อปี

ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีความเพียรพยายามที่จะเร่งรัดพัฒนาการเศรษฐกิจของตนเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ รายไค่คอบุคคลเพิ่มจากปี 1978 ซึ่งเป็นจำนวน 570 ดอลลาร์ สหรัฐอเมริกาต่อคนต่อปีมาเป็น 790 ดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ.1981 ซึ่งมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีจากปี 1960 ถึงปี 1979 เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.6 (ดูตาราง 1.4) ส่วนอัตราการความเจริญเติบโตในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ระหว่างปี 1972-1981 มีอัตราการพัฒนาที่แท้จริงต่อปีมีดังนี้ (ดูตาราง 1.3) ภาคเกษตรกรรมร้อยละ 4.8 เมื่อเทียบกับร้อยละ 4.5 ซึ่งเป็นอัตราเฉลี่ยของอาเซียนก็ยิ่งสูงกว่าเล็กน้อย ส่วนในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.0 ต่อปี นับว่าต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยของอาเซียนซึ่งเป็นร้อยละ 9.2 ส่วนภาคบริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.3 ซึ่งต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยของอาเซียนซึ่งเป็นร้อยละ 7.6 จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าอัตราการความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ฟิลิปปินส์มีอัตราพัฒนายิ่งต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยของอาเซียนโดยส่วนรวมอยู่บ้าง แต่ก็ไม่มากนัก

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีเนื้อที่น้อยที่สุด และในขณะเดียวกันก็มีประชากรน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับประเทศอาเซียนอื่น ๆ แต่ในขณะเดียวกัน สิงคโปร์มีประชากรหนาแน่นที่สุดมีถึง 3,948 คน ต่อตารางกิโลเมตร เมื่อประเทศมาเลเซียมีความหนาแน่นของประชากรเพียง 42 คน ต่อตารางกิโลเมตร เท่านั้นในขณะเดียวกันรายได้ต่อบุคคลต่อปีของสิงคโปร์จาก 3,200 ดอลลาร์ สหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ.1978 มาเป็น 5,260 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.1981 ซึ่งมากกว่าประเทศอินโดนีเซียถึง 10 เท่าตัว เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีเนื้อที่น้อยมากที่คนยังไม่อุดมสมบูรณ์อีก อัตราความเจริญทางภาคเกษตรกรรมระหว่างปี ค.ศ.1972-1981 จึงลดลงร้อยละ (0.2) ต่อปี (ดูตาราง 1.3) สิงคโปร์มีอัตราความเจริญเติบโตในภาคอุตสาหกรรมและบริการร้อยละ 8.2 และ 8.7 ตามลำดับ

สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่ใหญ่อันดับสองในกลุ่มประเทศอาเซียน คิดตามเนื้อที่อุดมสมบูรณ์อันเหมาะแก่การทำเกษตรกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคกลางของประเทศ ส่วนภาคเหนือนั้นอุดมสมบูรณ์ ป่าไม้มิมีมูลค่าทางศาสตร์ส่วนภาคใต้้นอกจากมีแร่ก็บุกรุกจำนวนมากมายแล้วยังมียางพาราควย ซึ่งมีส่วนทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยไม่น้อย ดังนั้นสัดส่วนของมูลค่าเกษตรกรรมใน GDP มีสูงถึงร้อยละ 27.7 ส่วนมูลค่าของสินค้าภาคอุตสาหกรรมมีเพียงร้อยละ 21.1 ในปี ค.ศ.1981 (ดูตาราง 1.2) จาก ตาราง 1.2 นี้ บ่งบอกให้เห็นไ้ว่าความสำคัญในภาคเกษตรกรรมยังมีความสำคัญอยู่มาก แท้ก็ไ้คอย ๆ ลดน้อยลง ในตาราง 1.3 จะเห็นไ้ว่าระหว่างปี 1972-1981 อัตราการพัฒนาในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและบริการได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.2, 9.9 และ 7.6 ต่อปี ตามลำดับ เมื่อเทียบกับอัตราค่าเฉลี่ยของอาเซียนซึ่งเป็นร้อยละ 4.5, 9.2 และ 7.6 ต่อปีแล้ว จะเห็นไ้ว่าประเทศไทยสูงกว่าอัตราความเจริญเติบโตของอาเซียนโดยเฉลี่ยอยู่มากพอสมควรที่เพียว และถ้าหากไทยประสบความสำเร็จในการค้นพบแก๊สธรรมชาติและบ่อน้ำมันปิโตรเลียมแล้ว อนาคตทางเศรษฐกิจของไทยคงจะโชติช่วงชัชวาลอยูไ้ไม่น้อย

1.3 การจ้างงานและผลิตผล

ผลิตผลรวมในภาคพื้นอาเซียน (Gross Regional Product) ตามราคาตลาดในปี ค.ศ.1981 มีมูลค่าถึง 186.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา อินโดนีเซียมีส่วนเป็นเจ้าของร้อยละ 39.20 ส่วนมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทยนั้นมีส่วนเป็นเจ้าของร้อยละ 14.0, 20.2, 6.9 และ 19.7 ตามลำดับ⁹ และแรงงานที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมของอาเซียนมีค่าร้อยละ 58.4

ในอินโดนีเซียจำนวนแรงงานที่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรมมีประมาณร้อยละ 58.7 และเนื่องจากในเกาะชวาที่มีประชากรหนาแน่นเกินไป ดังนั้นมีเกษตรกรจำนวนมากที่ไร้ที่ดิน และเนื่องจากกระบวนการในการผลิตใช้เทคนิคการประหยัดแรงงาน (Labour Saving) ยิ่งมีผลก่อให้เกิดแรงงานส่วนเกิน ทำให้ประชากรส่วนหนึ่งต้องอพยพเข้าไปหางานทำในเมืองมากยิ่งขึ้น ตามสถิติในปี 1978 มีอัตราการว่างงานของกองแรงงาน (Labour force) มีเพียงร้อยละ 2.5 เท่านั้น (ตามรายงานการสำรวจของ ESCAP ที่ไคองแล้ว) แม้ว่าจะขมวดนี้อาจจะถูกตอง แต่ขมวดนี้อาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดเพราะอัตราแห่งการว่างงานในภาคพื้นอาเซียนนั้นสูงถึงร้อยละ 6.9 และอัตราการจ้างงานระดับต่ำ (Underemployment) นั้น สูงถึงร้อยละ 23.2 ที่เดียว ยิ่งกว่านั้นการว่างงานบางส่วนมีได้แจ้งให้ทางการทราบ ทำให้อัตราการว่างงานที่ปรากฏในรายงานจึงต่ำกว่าที่เป็นจริงมากนัก ซึ่งขอเท็จจริงนี้ประเทศอื่น ๆ ก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน เช่นตามสถิติการว่างงานในปี 1979 มาเลเซียมีร้อยละ 5.6 ส่วนฟิลิปปินส์มีร้อยละ 5.2 ไทยมีร้อยละ 5.4 สำหรับสิงคโปร์ในปี 1980 มีอัตราการว่างงานร้อยละ 3.4¹⁰

ส่วนผลิตผลที่สำคัญของอินโดนีเซียขึ้นอยู่กับผลิตผลทางเกษตรกรรม การป่าไม้ และการเหมืองแร่ในปี ค.ศ.1975 มีมูลค่ารวมกันทั้งสิ้นเป็นสองในห้าของ GDP ชาวเปโลอิกมีอัตราการผลิตที่เพิ่มขึ้นอย่างน่าพอใจคือเพิ่มขึ้นร้อยละห้าต่อปี ในปี

ค.ศ.1980 สามารถผลิตข้าวได้มากกว่า 20 ล้านตัน ส่วนชาวโพล กาแฟ ชา และ น้ำตาลสามารถผลิตขึ้นร้อยละ 7-9 คอปี้ น้ำมันปาล์ม การผลิตได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 คอปี้ ส่วนผลิตภัณฑ์เนื้อไม้แข็งได้ผลิตเพิ่มขึ้นเท่าตัวระหว่าง ค.ศ.1971-1978 และขณะนี้ได้อิ่มตัวแล้ว การผลิตจึงไม่เพิ่มขึ้น

น้ำมันและแก๊สธรรมชาติถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของอินโดนีเซีย ผลิตภัณฑ์แก๊สได้เพิ่มขึ้นมากกว่าสามเท่าตัวนับตั้งแต่ปี 1979 เป็นต้นมา ส่วนน้ำมัน ยอดสูงสุดคือ 615 ล้านบาร์เรล (Barrels) ในปี ค.ศ.1977 และลดลงเหลือ เพียง 577 ล้านบาร์เรล ในปี ค.ศ.1980

ในด้านความเจริญก้าวหน้าในการผลิตอุตสาหกรรมนั้นนับว่าเป็นที่น่าพอใจในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับที่สาม (Repelita III) ได้กำหนดอัตราการ ความเจริญเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 คอปี้ แต่อัตราที่เพิ่มขึ้นแท้จริงมากกว่าร้อยละ 10 ในปี ค.ศ.1978 และ 1979 และในปี 1980 ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 21 ที่เกี่ยวข้อง ส่วนสินค้าอื่น ๆ ที่สำคัญ ๆ ได้แก่ ถูเบ้น ซีเมนต์ หดลคไฟฟ้า ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 35, 24, และ 13 ตามลำดับ ส่วนโทรศัพท์และวิทยุ ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 9-11 ในปี 1980

ในมาเลเซียมีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาค อุตสาหกรรมและมีการขาดแคลนแรงงานในกระบวนการส่งออก และอุตสาหกรรม ก่อสร้าง นอกจากนี้ยังมีแรงงานส่วนหนึ่งอพยพพื้นฐานจากอินโดนีเซียมาสู่มาเลเซีย ในด้านผลิตผลทางเกษตรระหว่างปี 1972-1981 ได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 4.2 คอปี้เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยของอาเซียนซึ่งมี 4.5 ผลิตภัณฑ์เกษตรที่สำคัญได้แก่การปลูกสั ตว์ ป่าไม้ และการประมง ซึ่งได้เพิ่มขึ้นน้อยกว่าร้อยละ 4 คอปี้ ระหว่าง 1974-1980 และในปี 1980 ได้เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 3.8 เท่านั้น นอกจากนี้การผลิตน้ำมันและถ่านหิน ในปี 1980 ยังได้ลดลงประมาณร้อยละ 2-3 อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงระหว่าง 1972-1981 ได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10.1 (ดูตาราง 1.3) ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่สำคัญได้แก่ซีเมนต์ แร่โลหะ การแปรรูปสินค้าเกษตรกรรม

เป็นต้น นอกจากนี้มีการก่อสร้างที่พักอาศัยและอาคารพาณิชย์ใ้ก่อให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมก่อสร้างอย่างรวดเร็วในปี 1980 ได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 14.2 ที่เกี่ยวส่วนคานบริการได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.4 ต่อปีโดยเฉลี่ยระหว่างปี 1972-1981

ในฟิลิปปินส์ เนื่องจากเกิดการหดตัวของการเศรษฐกิจในปี 1980 อัตราการว่างงานสูงถึงร้อยละ 5.4 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงมนิลา แม้ว่าจะมีคนอพยพเดินทางไปประกอบอาชีพในต่างประเทศถึง 500,000 คนก็ตาม แรงงานส่วนใหญ่อพยพไปยังตะวันออกกลาง อัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศฟิลิปปินส์นั้นค่อนข้างมีปัญห (ดูตาราง 1.3) จะปรากฏว่า อัตราการพัฒนาในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.8, 8.0 และ 5.3 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับอัตราความเจริญเฉลี่ยของอาเซียนในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการมีสูงถึงร้อยละ 4.5, 9.2 และ 7.6 ซึ่งจะเห็นว่าภาคเกษตรกรรม ฟิลิปปินส์สูงกว่าอัตราเฉลี่ยเพียงเล็กน้อย ส่วนภาคอุตสาหกรรมและบริการนั้น ฟิลิปปินส์ต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยนั้นน้อยไม่ม่นย ผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกของฟิลิปปินส์ ที่สำคัญได้แก่มะพร้าว ทองแดง ไมแปรรูป และน้ำตาล ผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมในปี 1980 ได้เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น เมื่อเทียบกับในปี 1975 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 8 ค่ายเข้าไป นอกจากนี้ต้นทุนการผลิตภายในประเทศยังสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องมาจากผลกระทบของราคาน้ำมัน ตลาดโลกสูงขึ้นตลอดจนค่าจ้างแรงงานภายในประเทศที่สูงขึ้นด้วย การผลิตยังขาดประสิทธิภาพในปี 1980 รัฐบาลได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารโลก ทางการค้าพยายามเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตตลอดจนมีความประสงค์อย่างแรงกล้าที่จะลดอัตราการว่างงานและขจัดความยากจนทางการก่อสร้างโครงการขึ้นถึง 11 โครงการเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม บางโครงการเกี่ยวกับการปฏิพื้นฐานทางเศรษฐกิจและบางโครงการต้องลาซาออกไปเนื่องจากความยุ่งยากในการหาเงินอุดหนุนจากภายนอก

สิงคโปร์นับว่าเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ ในระหว่างปี 1970-1980 สักส่วนของอุตสาหกรรมใน GDP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 20

มาเป็นร้อยละ 24 อุตสาหกรรมที่สำคัญได้แก่อาหาร เครื่องดื่ม อุตสาหกรรมสิ่งทอ ผลิตภัณฑ์กระดาษ สิ่งพิมพ์ เฟอร์นิเจอร์ การกลั่นน้ำมัน สารเคมีและผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า

การเป็นเมืองท่าเสรี (Entrepot) ยังคงมีความสำคัญต่อการ เศรษฐกิจเพราะทำให้การค้าปลีกและการค้าส่งมีสัดส่วนใน GDP สูงถึงร้อยละ 25 ซึ่งไม่มีประเทศใดในอาเซียนสูงถึงระดับนี้ นอกจากนี้ภาคการเงินยังมีบทบาทอันสำคัญ ซึ่งสิงคโปร์เป็นศูนย์กลางการเงินของกลุ่มประเทศอาเซียน

ประเทศไทยในปี 1981 รายได้ประชาชาติอย่างหยาบ (GNP) มีมูลค่าถึง 36,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา และมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 7.6 นับว่าสูงกว่าในปี 1980 ซึ่งมีการขยายตัวมีเพียงร้อยละ 5.8 เท่านั้น การเกษตรและ อุตสาหกรรมยังมีความสำคัญในแง่โครงสร้างการผลิตของระบบเศรษฐกิจส่วนรวมโดย มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 4.7 และ 8.0 ตามลำดับ การผลิตสาขาอื่น ๆ ที่มีความ สำคัญรองลงไปได้แก่การค้าส่ง การค้าปลีกและบริการ ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.8 และ 8.6 ตามลำดับ ในปี 1981 การผลิตทั้งสี่สาขาที่กล่าวมาแล้วรวมกันมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 72.3 ของมวลรวมผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ¹¹ ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นอย่างน่าพอใจ

1.4 ปัญหาดุลการค้าและดุลการชำระเงิน

ในประเทศของกลุ่มอาเซียนนั้นนับว่ามีปัญหาดุลการค้าและดุลการ ชำระเงินอยู่ไม่น้อย (ดูตาราง 1.5 และ 1.6) ปรากฏว่าระหว่างปี 1975-1980 นั้น อินโดนีเซียและมาเลเซียมีดุลการค้าเกินดุลอย่างต่อเนื่อง สาเหตุที่สำคัญก็เนื่อง จากสองประเทศนี้เป็นประเทศส่งน้ำมันดิบออกและราคาคาตลาดโลกของน้ำมันเพิ่มขึ้น ในอัตราที่สูงมีส่วนทำให้สองประเทศนี้มีดุลการค้าเกินดุล ในปี 1980 อินโดนีเซีย มีดุลการค้าเกินดุลถึง 12,234 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ส่วนมาเลเซียมีดุล การค้าเกินดุลถึง 3,214 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทยนั้น ขาดดุลถึง 1,983, 3,159 และ 1,979 ล้านดอลลาร์สหรัฐตามลำดับ จากตาราง

1.6 นี้ชี้ให้เห็นว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้นส่วนใหญ่มีปัญหาการขาดดุลการชำระเงิน ปรากฏว่าอินโดนีเซียระหว่างปี 1976-1979 ขาดดุลการชำระเงินขาดดุลยเฉลี่ยต่อปี 346 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนปี 1980 ปรากฏว่าดุลการชำระเงินปีนั้นเกินดุลอย่างมากมาย ทั้งนี้เกิดจากสาเหตุที่สำคัญก็คือราคาน้ำมันดิบสูงขึ้นในตลาดโลกและอินโดนีเซีย เป็นประเทศที่ส่งออกน้ำมันดิบเป็นสินค้าออกที่สำคัญประเทศหนึ่งนั่นเอง ส่วนประเทศมาเลเซีย ปรากฏว่า 1976-1979 มีดุลการค้าชำระเงินเฉลี่ยเกินดุลปีละ 553 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ปี 1980 กลับขาดดุล 470 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนฟิลิปปินส์ ระหว่างปี 1976-1979 มีดุลการค้าชำระเงินขาดดุลยเฉลี่ยต่อปี 1164 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และปี 1980 ขาดดุลถึง 2054 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ประเทศสิงคโปร์มีดุลการค้าชำระเงิน ระหว่างปี 1976-1979 ขาดดุล 612 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เฉลี่ยต่อปีและปี 1980 ขาดดุล 1,579 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนประเทศไทยระหว่างปี 1976-1979 มีดุลการค้าชำระเงิน ขาดดุลยเฉลี่ยต่อปี 1,197 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และปี 1980 ขาดดุลถึง 2,289 ล้านดอลลาร์สหรัฐทีเดียว จากข้อมูลที่กล่าวมานี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าประเทศฟิลิปปินส์ และไทยนั้นมีปัญหาทางดุลการค้าชำระเงินหนักกว่าประเทศอื่นในอาเซียน และมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องแก้ปัญหา

1.5 ปัญหาเงินเฟ้อและการเงินการคลังของรัฐ

ในประเทศของกลุ่มอาเซียนนั้น ถ้าพิจารณาจากปี ค.ศ.1971 เป็นต้นมา ต่างก็ต้องเผชิญกับปัญหาเงินเฟ้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทยมีความรุนแรงกว่าประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย (ดูตาราง 1.7) ปรากฏว่าระหว่างปี ค.ศ.1971 ถึง 1975 อัตราค่าเฉลี่ยของดัชนีราคาของผู้บริโภคของ ประเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย คือร้อยละ 20.3, 7.4 16.1, 9.7 และ 9.1 ตามลำดับ ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่ค่อนข้างสูง แม้ว่าแต่ละประเทศ ต่างใช้ความพยายามอย่างยิ่งในการแก้ปัญหา แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังเช่นในปี ค.ศ.1980 ดัชนีราคาของผู้บริโภคยังเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง กล่าวคือเพิ่มขึ้น

ร้อยละ 15.4, 6.7, 17.8, 8.5 และ 19.9 ตามลำดับ

สาเหตุที่สำคัญ ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นมีดังต่อไปนี้

ประการแรก อันเกิดจากวิกฤตการณ์ของราคาน้ำมันตลาดโลกสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการรวมหัวกันทั้งราคาน้ำมันของกลุ่มประเทศโอเปก และมูลค่าของน้ำมันที่นำเข้านั้นประมาณร้อยละ 28-31 ของมูลค่าของสินค้าเข้าทั้งหมดสำหรับประเทศฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย ส่วนประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียนั้น แม้ว่าเป็นประเทศที่ผลิตน้ำมันเพื่อส่งออกก็ตาม แต่ราคาน้ำมันภายในประเทศยังคงปรับตัวตามราคาตลาดโลก นอกจากนี้ราคาของสินค้าเข้าของกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นก็ยังสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้เนื่องจากประเทศที่พัฒนาแล้วเกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างแรง เช่นเดียวกัน

ประการที่สอง ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวปรากฏว่าอัตราค่าจ้างในประเทศอาเซียนก็สูงขึ้น อันเนื่องมาจากการเรียกร้องของผู้ใช้แรงงานนั่นเอง

ประการที่สาม การเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินทั้งในความหมายอย่างแคบ (M_1) และปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้าง ก็เป็นสาเหตุที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งที่ผลักดันให้เกิดภาวะเงินเฟ้อของประเทศในกลุ่มอาเซียน ในปี 1980 ปรากฏว่าปริมาณเงิน (M_2) ของอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 54 ส่วนประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทยเพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 22-29 การเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินดังกล่าวเป็นสาเหตุที่สำคัญมาจากการขยายสินเชื่อของระบบธนาคาร ไปสู่ภาคเอกชน กรณีในประเทศไทยนั้นระบบธนาคารไม่เพียงแต่ขยายสินเชื่อไปสู่ภาคเอกชนเท่านั้นยังขยายสินเชื่อไปยังภาครัฐบาลด้วย ยิ่งกว่านั้นในปี 1980 สินทรัพย์ต่างประเทศสุทธิยังเพิ่มขึ้น อันเนื่องจากเงินทุนจากต่างประเทศไหลเข้าสู่ประเทศไทย อันมีผลทำให้ปริมาณเงิน (M_2) เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 23 ส่วนในกรณีของอินโดนีเซียเป็นกรณีที่แตกต่างกันจากประเทศอื่น ปริมาณเงิน (M_2) ที่เพิ่มขึ้นนั้นสืบเนื่องมาจากดุลย์การชำระเงินเกินดุลอย่างมากมาย ทั้งนี้เนื่องจากราคาน้ำมันในตลาดโลกสูงขึ้น

ประการที่สี่ ในด้านการเงิน การคลังของรัฐบาลนั้น ประเทศในกลุ่ม
อาเซียนนั้น ส่วนใหญ่แล้วรายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาลมักจะมากกว่าในด้านการรับทั้งหมด
ทั้งนี้เพราะว่ากลุ่มประเทศอาเซียนนั้นล้วนแล้วแต่อยู่ในขั้นเร่งรัดพัฒนาการเศรษฐกิจ
งบรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเป็นสาเหตุที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ใช้นโยบายแบบขาดดุลย์

ประเทศอินโดนีเซียและสิงคโปร์นั้นเป็นประเทศที่มีรายได้ปัจจุบัน
(Current Revenue) มากกว่ารายจ่ายปัจจุบัน (Current Expenditure)
เป็นอย่างมาก สำหรับอินโดนีเซียนั้น ในปี 1980-1981 มีงบเกินดุลระหว่างรายได้
ปัจจุบันแล้ว มีถึงประมาณร้อยละ 50 ของรายได้ปัจจุบัน แต่หลังจากรวมรายจ่ายงบ
พัฒนาแล้วจะปรากฏว่างบรายจ่ายทั้งหมดกลับมากกว่างบรายได้ทั้งหมด ซึ่งหมายถึงงบรวม
ทั้งหมดอยู่ในลักษณะขาดดุลย์นั่นเอง

มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศไทยนับตั้งแต่ 1975 เป็นต้นมาต่างก็
มีงบรวมทั้งสิ้น (Overall budget) ขาดดุลย์ทั้งสิ้น มีประเทศสิงคโปร์ประเทศเดียว
เท่านั้นมีงบรวมทั้งสิ้นเกินดุลย์ตลอดมา (ดูตาราง 1.8) จะปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด
จากการคลังของรัฐบาลของประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้นมีปัญหาเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นประเทศ
สิงคโปร์เท่านั้นที่อยู่ในสถานะที่ดีเพียงประเทศเดียว

จากข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าประเทศที่ปราศจากทรัพยากรธรรมชาติ
อย่างสิงคโปร์ก็สามารถประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจได้อย่างดียิ่ง จึงเป็นแบบฉบับ
ที่น่าสนใจสำหรับประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกันที่จะศึกษา

ตาราง 1.1

จำนวนพื้นที่ ประชากร อัตราเพิ่มขึ้นของประชากร ความหนาแน่นของประชากร

ประเทศ	เนื้อที่ ตารางกิโลเมตร	จำนวนประชากร (ล้าน) กลางปี 1981	อัตราการเพิ่มขึ้น ของประชากร 1972-1981	ความหนาแน่นของ ประชากรจำนวนคน ต่อตารางกิโลเมตร กลางปี 1981
อินโดนีเซีย	1,919,443 (62.07 %)	151.03 (57.07%)	2.5 %	79
มาเลเซีย	329,749 (10.66 %)	13.85 (5.23 %)	2.2 %	42
ฟิลิปปินส์	300,000 (9.70 %)	49.53 (18.72 %)	2.7 %	165
สิงคโปร์	618 (0.02 %)	2.44 (0.92)	1.4 %	3,948
ไทย	542,373 (17.54 %)	47.80 (18.06 %)	2.5 %	88

แหล่งที่มา : Asian Development Bank

Key Indicators of Developing Member Countries of ADE
Volume XIII No. 1

April 1982.

ตาราง 1.2

จำนวนเปอร์เซ็นต์ของเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมใน GDP
ของกลุ่มประเทศในอาเซียน 1975-1981

ประเทศ	1975		1976		1977		1978		1979		1980		1981	
	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม
อินโดนีเซีย	36.8	11.1	36.1	11.4	33.6	11.9	33.1	12.4	32.6	13.0	36.4	14.3	30.0	15.0
มาเลเซีย	22.7	16.4	27.5	17.5	26.4	17.9	25.2	18.3	24.6	18.7	23.6	19.4	28.8	19.9
ฟิลิปปินส์	26.6	24.2	27.0	24.0	26.5	25.0	26.1	25.5	25.8	25.5	25.5	25.6	25.4	25.7
สิงคโปร์	1.6	20.0	1.7	20.7	1.6	21.1	1.4	21.6	1.3	22.4	1.2	22.5	1.1	22.4
ไทย	30.4	16.2	29.8	19.2	27.6	20.3	27.8	20.1	25.8	20.9	24.9	20.7	27.7	21.1

แหล่งข้อมูล : ADB Key Indicators 1982.

ตาราง 1.3

อัตราการพัฒนาในภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงต่อปี
 ระหว่างปี 1972-1981
 เฉลี่ยเป็นเปอร์เซ็นต์

	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	บริการ
อินโดนีเซีย	4.1 %	10.5 %	9.2 %
มาเลเซีย	4.2	10.1	8.4
ฟิลิปปินส์	4.8	8.0	5.3
สิงคโปร์	(-0.2)	8.2	8.7
ไทย	5.2	9.9	7.6
ASEAN	4.5	9.2	7.6

แหล่งข้อมูล : SGV Group

Asean Economic Profile 1982 p.36.

ตาราง 1.4

รายได้ประชาชาติรวม (Total GNP) และรายได้ประชาชาติต่อบุคคล (Per Capita GNP)
ในรูปของเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ปี 1978-1981

ประเทศ	GNP รวม (ล้านดอลลาร์)				GNP ต่อบุคคล ดอลลาร์				อัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปี (1960-1979 (%))
	1978	1979	1980	1981	1978	1979	1980	1981	
อินโดนีเซีย	46,250	52,930	61,470	73,120	330	370	420	490	4.1
มาเลเซีย	16,040	19,040	22,300	26,020	1,250	1,450	1,600	1,850	4.0
ฟิลิปปินส์	26,050	30,100	34,190	38,710	570	640	710	790	2.6
สิงคโปร์	7,460	8,890	10,650	12,840	3,200	3,770	4,460	5,260	7.4
ประเทศไทย	23,760	27,070	31,140	36,700	530	600	670	770	4.6*

แหล่งข้อมูล : ADB Key Indicator 1982 p. 6

* อัตราความเจริญเติบโต ปี 1970-1978

ตาราง 1.5

มูลค่าการค้าและอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศในกลุ่มอาเซียน

1975-1980

(ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา)

ประเทศ	1975	1976	1977	1978	1979	1980
อินโดนีเซีย						
ขาเข้า c.i.f.	4,770	5,673	6,230	6,690	7,202	10,834
ขาเข้า f.o.b.	4,210	5,020	5,484	5,910	6,425	9,674
ขาออก f.o.b.	7,102	8,547	10,853	11,643	15,590	21,908
มูลค่าการค้า	2,892	3,527	5,369	5,733	9,165	12,234
อัตราแลกเปลี่ยน ¹	415.0	415.0	415.0	442.05	632.05	627.00
มาเลเซีย						
ขาเข้า c.i.f.	3,552	3,825	4,536	5,911	7,842	10,813
ขาเข้า f.o.b.	3,250	3,462	4,094	5,335	7,058	7,741
ขาออก f.o.b.	3,844	5,289	6,078	7,381	11,067	12,955
มูลค่าการค้า	594	1,827	1,984	2,046	4,009	3,214
อัตราแลกเปลี่ยน ¹	2.0416	2.5416	2.4613	2.3610	2.1884	2.1769
ฟิลิปปินส์						
ขาเข้า c.i.f.	3,776	3,953	4,270	5,143	6,613	8,295
ขาเข้า f.o.b.	3,459	3,633	3,965	4,732	6,142	7,727
ขาออก f.o.b.	2,267	2,572	3,150	3,424	4,533	5,744
มูลค่าการค้า	-1,192	-1,061	- 815	-1,308	-1,609	-1,983
อัตราแลกเปลี่ยน ¹	7.2497	7.4403	7.4028	7.3658	3.3776	7.5114

ตาราง 1.5 (ต่อ)

ประเทศ	1975	1976	1977	1978	1979	1980
<u>สิงคโปร์</u>						
ขาเข้า c.i.f.	8,126	9,068	10,462	13,030	17,636	23,984
ขาเข้า f.o.b.	7,602	8,506	9,833	12,235	16,560	22,521
ขาออก f.o.b.	5,380	6,583	8,236	10,108	14,234	19,362
ดุลย์การค้า	-2,222	-1,923	-1,597	-2,127	-2,326	-3,159
อัตราแลกเปลี่ยน ¹	2.7313	2.4708	2.4394	2.2740	2.1746	2.1412
<u>ไทย</u>						
ขาเข้า c.i.f.	3,280	3,572	4,617	5,355	7,158	9,215
ขาเข้า f.o.b.	2,955	3,218	4,159	4,824	6,449	8,302
ขาออก f.o.b.	2,208	2,980	3,490	4,085	5,298	6,505
ดุลย์การค้า	- 747	- 238	- 669	- 739	-1,151	-1,797
อัตราแลกเปลี่ยน ¹	20.379	20.400	20.400	20.336	20.419	20.478

แหล่งข้อมูล : IMF, International Financial Statistics, November 1981.

1 หน่วยเงินตราของแต่ละประเทศต่อหนึ่งดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ตาราง 1.6

ดุลย์การชำระเงินระหว่างประเทศของกลุ่มอาเซียน

(หน่วยล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	ดุลย์การชำระเงิน	
	เฉลี่ยระหว่างปี 1976-1979	1980
อินโดนีเซีย	-380	2,863
มาเลเซีย	550	- 470
ฟิลิปปินส์	-1,146	-2,054
สิงคโปร์	-612	-1,579
ไทย	-1,179	-2,289

แหล่งข้อมูล : ESCAP

Economic and Social Survey of Asia and The Pacific
1981.

ตาราง 1.7

ดัชนีราคาผู้บริโภค 1975-1981

ประเทศ	ดัชนี (1975=100)							อัตราเปลี่ยนแปลงประจำปี (%)						
	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1971-75 เฉลี่ย อย่างง่าย	1976	1977	1978	1979	1980	1981
อินโดนีเซีย	100.0	119.9	133.0	144.5	178.1	205.5	221.9	20.3	19.9	10.9	8.6	23.3	15.4	8.0
บาเลเชีย	100.0	102.6	107.5	112.8	116.9	124.7	136.8	7.4	2.6	4.8	4.9	3.6	5.7	9.7
ฟิลิปปินส์	100.0	106.2	111.5	123.3	146.5	172.6	193.0	16.1	6.2	5.0	10.6	18.8	17.8	11.8
สิงคโปร์	100.0	98.1	101.2	106.1	110.4	119.8	129.6	7.7	-1.9	3.2	4.8	4.1	8.5	8.2
ไทย	100.0	104.9	113.7	123.7	136.4	163.6	185.5	9.1	4.9	8.4	8.8	10.3	19.9	13.4

แหล่งที่มาของข้อมูล : Key Indicators of Developing Member Countries of ADB April 1982 p.22

ตารางที่ 1.8

ฐานะการคลังของรัฐ

ประเทศ	ปีฐาน หรือหน่วยเงินตรา	1975	1976	1977	1978	1979	1980
<u>อินโดนีเซีย</u>	1971 = 100 (พันดราหฺเปีย)						
รายรับประจำปี		1,754	2,242	2,966	3,536	4,266	6,697
รายจ่ายประจำปี		1,016	1,333	1,630	2,149	2,744	4,062
เกินดุล (+)							
ขาดดุล (-)		+ 738	+ 909	+1,276	+1,387	+1,522	+2,635
รายรับจากการพัฒนา		-	-	-	-	-	-
รายจ่ายเพื่อการพัฒนา		962	1,398	2,054	2,157	2,555	4,014
บัญชีการพัฒนา							
เกินดุล (+)							
ขาดดุล (-)		- 962	-1,398	-2,054	-2,157	-2,555	-4,014
ฐานะการคลังทั้งหมด							
เกินดุล (+)							
ขาดดุล (-)		- 244	- 489	- 778	- 770	-1,033	-1,379
<u>มาเลเซีย</u>	1970 = 100 (ลานริงกิต)						
รายรับประจำปี		5,117	6,157	7,760	8,841	10,505	13,511
รายจ่ายประจำปี		4,900	5,828	7,398	8,041	10,040	13,207
เกินดุล (+)							
ขาดดุล (-)		+ 217	+ 329	+ 362	+ 800	+ 465	+ 304
รายรับจากทุน		-	-	-	-	-	-
รายจ่ายของทุน		2,113	2,334	3,138	3,699	4,151	7,442

ตารางที่ 1.8 (ต่อ)

ประเทศ	ปีฐาน หรือหน่วยเงินตรา	1974	1976	1977	1978	1979	1980
บราซิล							
เกินดุล (+)							
ขาดดุล (-)		-2,113	-2,334	-3,138	-3,699	-4,151	-7,442
ฐานะการคลังทั้งหมด							
เกินดุล (+)							
ขาดดุล (-)		-1,896	-2,005	-2,776	-2,899	-3,686	-7,138
ฟิลิปปินส์ *	1972 = 100						
รายรับประจำปี	(ลานเปโซ)	21,426	21,027	24,781	29,805	35,259	45,816
รายจ่ายประจำปี		22,152	23,046	26,768	31,364	34,751	46,911
เกินดุล (+) ขาดดุล (-)		- 726	-2,021	-1,987	-1,559	508	-1,059
สิงคโปร์	1972 = 100						
รายรับประจำปี	(ลานดอลลาร์สิงคโปร์)	2,556.9	3,092.2	3,156.2	3,555.5	3,739.0	4,603.0
รายจ่ายประจำปี		1,720.8	1,961.0	2,181.9	2,555.7	2,728.3	3,161.7
เกินดุล (+) ขาดดุล (-)		836.1	1,131.2	974.3	999.8	1,010.7	1,441.3
รายรับจากเงินทุน		440.5	454.6	829.9	1,078.2	1,260.3	1,171.0
รายจ่ายของเงินทุน		1,154.1	1,568.7	1,702.1	1,917.1	2,172.9	2,324.2
เกินดุล (+) ขาดดุล (-)		- 713.6	-1,023.1	- 872.2	- 838.9	- 912.6	-1,153.2
ฐานะการคลังทั้งหมด							
เกินดุล (+) ขาดดุล (-)		122.5	108.1	102.1	160.9	98.1	288.1

ตารางที่ 1.8 (ต่อ)

ประเทศ	ปีฐาน หรือหน่วยเงินตรา	1975	1976	1977	1978	1979	1980
ไทย	1975 = 100 (ลานบาท)						
รายรับประจำปี		39,636	43,602	54,064	65,208	78,675	95,427
รายจ่ายประจำปี		75,047	42,333	49,345	58,517	70,166	92,671
เกินดุล(+) ขาดดุล(-)		4,589	1,269	4,719	6,691	8,509	2,756
รายรับจากเงินทุน		-	-	-	-	-	-
รายจ่ายของเงินทุน		10,132	15,410	17,001	18,991	19,290	26,600
เกินดุล(+) ขาดดุล(-)		-10,132	-15,410	-17,001	-18,991	-19,290	-26,600
งบประมาณเกินดุล (+)							
ขาดดุล (-)		-5,543	-14,141	-12,282	-12,300	-10,781	-23,844
งบประมาณพิเศษเกินดุล (+)							
ขาดดุล (-)		475	1,265	460	-15	-2,146	106
ฐานะการคลังทั้งหมด							
เกินดุล(+) ขาดดุล (-)		-5,068	-12,876	-11,822	-12,315	-12,927	-23,778

แหล่งข้อมูล : ADB Key Indicators 1982

* ไม่มีบัญชีอื่น ๆ ปรากฏ

เชิงอรรถ

1. John Wong ASEAN Economies in Perspective p.1
2. สำนักงานอาเซียนแห่งประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศ เรื่องสมาคม
ประชาชาติ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอกสารประกอบคำบรรยาย
วิชาเศรษฐกิจอาเซียน (ศ.364) คณะเศรษฐศาสตร์ มธ. หน้า 1
3. The SGV Group ASEAN an economic profile 1982 p. 18.
4. ASEAN Year Book 1980 Association of South East Asean Nations
p. 109.
5. Edited By Saw Swee Hock and Lee Sooann Economics Problem &
Prospects In ASEAN Countries p.1
6. ASEAN Year Book 1980 อ้างแล้ว p. 145
7. Economic and Social Commission Asia and The Pacific (ESCAP)
Economic and Social Survey of Asia and The Pacific
1981 p. 64.
8. ESCAP เฟิงอ้าง หน้า 64
9. SGV Group Asean an Economic Profile 1982 p.20
10. ESCAP อ้างแล้ว หน้า 69
11. Office of The National Economic and Social Development Board
National Income of Thailand 1981 p.1

บทที่สอง

2. ประวัติความเป็นมาในการจัดตั้งระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน

ภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่ใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนได้พัฒนาขึ้นอีกขั้นหนึ่ง หลังจากที่มีการก่อตั้งสถาบันการเงินในรูปแบบของธนาคารพาณิชย์ขึ้น ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่มีการออกบัตรธนาคารออกมาหมุนเวียนด้วย ทำให้มีผลกระทบทอปริมาณเงินของระบบเศรษฐกิจโดยตรง นอกจากนี้ระบบธนาคารพาณิชย์ยังสามารถสร้างและทำลายเงินฝาก ที่สถาบันการเงินอื่นไม่อาจทำได้ ดังนั้นในที่สุดแต่ละประเทศจึงมีการก่อตั้งระบบธนาคารกลางขึ้นเพื่อเป็นสถาบันการเงินที่จัดระบบการเงินและสินเชื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนการควบคุมปริมาณเงินให้เหมาะสมกับระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นกฎหมายการก่อตั้งระบบธนาคารของแต่ละประเทศจึงมีบทบัญญัติกำหนดอำนาจและหน้าที่ของธนาคารกลางอย่างชัดเจน เพื่อมุ่งหวังที่จะให้บรรลุเป้าหมายของแต่ละประเทศ

การก่อตั้งระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียนนี้ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันสองประการ กล่าวคือ ประการแรกเกี่ยวกับความเจริญเติบโตในภาคการค้าระหว่างประเทศและความเจริญรุ่งเรืองของระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ และประการที่สอง บทบาทและอิทธิพลทั้งทางเศรษฐกิจของต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก ระบบธนาคารพาณิชย์ได้อุบัติขึ้นก่อนนานเกือบหนึ่งศตวรรษแล้วจึงมีการก่อตั้งระบบธนาคารกลางขึ้นภายหลังถึงเช่น ในอินโดนีเซีย ธนาคารพาณิชย์แห่งแรกคือ ธนาคารชาวซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1827 ในมาเลเซียและสิงคโปร์ ธนาคารพาณิชย์แห่งแรกคือธนาคารชาร์เตอร์เมอร์แคนไทล์ ได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1859 ในฟิลิปปินส์ ธนาคารเคอะแมนโค เอสเนนอล ฟิลิปปิน (The Banco Espanol Filipino) ได้ก่อตั้งขึ้นในปี 1851 ส่วนในประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์แห่งแรกที่ตั้งขึ้นได้แก่ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ในปี 1888

ในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่สองจะปรากฏว่า การธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียนทั้งหลายเป็นของชาวต่างประเทศเกือบทั้งสิ้นโดยเฉพาะเป็นประเทศชาวตะวันตก เช่น เนเธอร์แลนด์ อังกฤษ เป็นต้น ธนาคารของชาวพื้นเมืองเริ่มมีบทบาทสำคัญนับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา แต่เมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารของชาวตะวันตกแล้วยังนับว่าอยู่ล้าหลังเป็นอันมาก เพราะระบบธนาคารพาณิชย์ของประเทศตะวันตกมีเงินทุนมาก มีสภาพคล่องสูง มีความผูกพันกับตลาดเงินในต่างประเทศอย่างใกล้ชิด ผู้บริหารธนาคารมีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดี มีความชำนาญในการพิจารณาเงินกู้ยืม การศึกษาวิจัยโครงการของลูกค้ายกตัวอย่างเศรษฐกิจโดยทั่วไปด้วย

ในขณะที่ธนาคารของชาวพื้นเมืองมีเงินทุนน้อย ขาดความสัมพันธ์กับระบบการเงินต่างประเทศ ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานของธนาคาร ดังนั้นจึงปรากฏว่า การธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียนของชาวพื้นเมืองนั้นในระยะก่อตั้งใหม่ ๆ ประสบความล้มเหลวมาพอสมควร แม้แต่ในประเทศสิงคโปร์ซึ่งพอนับว่าเป็นศูนย์กลางทางการเงินของประเทศในกลุ่มอาเซียนเพียงประเทศเดียว ในขณะนั้นก็ไม่มีข้อยกเว้น ทั้งนี้ก็เพราะระบบธนาคารพาณิชย์ของชาวพื้นเมือง ในระยะก่อร่างสร้างตัวนั้นขาดสถาบันการเงิน คือ ธนาคารกลางมาอุปถัมภ์ค้ำชู ในฐานะเป็นแหล่งเงินทุนแหล่งสุดท้าย จึงทำให้ประเทศในกลุ่มอาเซียนได้ให้ความสำคัญในการก่อตั้งระบบธนาคารกลางขึ้น ดังรายละเอียดที่จะนำเสนอในหัวข้อต่อไป

2.1 ประวัติความเป็นมาของระบบธนาคารในประเทศอินโดนีเซีย

ธนาคารกลางแห่งอินโดนีเซีย ธนาคารกลางแห่งอินโดนีเซีย นั้น เกิดที่เคียวเป็นของดัช ชื่อธนาคารชวา (Java Bank) ในปี ค.ศ. 1818 ในประเทศอินโดนีเซีย นั้นมีพ่อค้าชาวต่างประเทศสองกลุ่มที่ทำการแข่งขันในเชิงการค้าได้แก่ ชาวจีน อังกฤษ และดัช ชาวอังกฤษอาศัยความขยันขันแข็งและความเชี่ยวชาญทางการค้าเป็นอย่างดี จึงสามารถเอาชนะดัชด้วยการผูกขาดการค้าหลายชนิดด้วยกัน ทำให้ดัชตกเป็น-

ฝ่ายเสียเปรียบจึงพยายามอย่างยิ่งยวดที่จะแข่งขันกับชาวอังกฤษให้ได้ในที่สุดโลกตั้งธนาคารขึ้นแห่งหนึ่งชื่อธนาคารชวา (Java Bank) จุดมุ่งหมายก็เพื่อที่จะปกครองชวากวายนมากกว่าควยคน (To Colonize Java With Capital rather than with men)¹ ธนาคารชวาในรูปภายนอกก่อตั้งเป็นธุรกิจเอกชน แต่ที่เป็นจริงนั้นเงินทุนส่วนหนึ่งเป็นของรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ และอีกส่วนหนึ่งเป็นของบริษัทการค้าแห่งเนเธอร์แลนด์ โดยบริษัทนี้มีพระมหากษัตริย์เนเธอร์แลนด์เป็นผู้ถือหุ้นข้างมากอยู่ควยการดำเนินงานของธนาคารชวานี้ยังไม่เป็นอิสระเพียงพอในการนโยบายการเงินเพื่ออินโดนีเซีย ทั้งนี้เพราะตลาดเงินยังอยู่ในประเทศเนเธอร์แลนด์ เพราะในขณะนั้นธุรกิจของคชในอินโดนีเซียมักจะโอนเงินกำไรกลับไปยังเนเธอร์แลนด์นั่นเอง

ระหว่างปี ค.ศ.1946 ถึง 1949 เป็นระยะเวลาที่อินโดนีเซียต่อสู้เพื่ออิสรภาพ ความกดดันของภาวะเงินเฟ้อระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองเป็นสาเหตุที่สำคัญต่อการพัฒนาระบบการธนาคารของอินโดนีเซียให้ซาลง สาเหตุที่ทำให้เงินเฟ้ออย่างรุนแรงนั้นก็เพราะญี่ปุ่นได้ออกบัตรมหาชนเวียนในรูปรูเปียส์ (Rupaihs) ของอินโดนีเซีย ในปี 1946 รวมทั้งสิ้นประมาณ 8 พันล้านรูเปียส์²

ในระหว่างปี ค.ศ.1946 ถึง 1949 รัฐบาลอินโดนีเซียก็ได้ออกบัตรมหาชนเวียนของตนเช่นเดียวกันและได้ประกาศเงินที่ญี่ปุ่นออกนั้นไร้ค่า (Valueless) โดยให้ประชาชนนำเงินตราที่ญี่ปุ่นออกมานั้นไปฝากที่ธนาคารแรคยาท (The Bank Rakyat Indonesia) เพื่อแลกกัน รัปีบิกันรูเปียส์ (Republican Rupiahs) ที่เรียกว่า อังรัปีบิกอินโดนีเซีย (Uang Republik Indonesia-URI) ในอัตราแลกเปลี่ยน 100 รูเปียส์ของญี่ปุ่น แลกกับ 2 รัปีบิกันรูเปียส์ แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลอินโดนีเซียก็ยังไม่มียุติปไตย (Sovereignty) ในการบริหารการเงินของตนในดินแดนทั่วประเทศ เพราะในขณะนั้นยังมีกองทหารของคช ที่ยึดครองดินแดนบางแห่งในอินโดนีเซียได้ออกบัตรมหาชนเวียนเช่นเดียวกัน

ในปี 1946 รัฐบาลอินโดนีเซียได้ก่อตั้งธนาคารเนการา อินโดนีเซีย (The Bank Negara Indonesia) เพื่อให้เป็นธนาคารออกบัตร (บัตรหมุนเวียน และเหรียญ) และเป็นธนาคารกลางของรัฐ เพื่อจัดระบบการไหลของเงิน เบี้ยสัที่ ออกโดยผู้ปล่อยออกจากการหมุนเวียนด้วยทดแทนโดยเงินตราของรัฐบาลอินโดนีเซีย (Uang Republik Indonesia-URI.) ในระหว่างนี้ กองทหารของดัตช์ซึ่งยังอยู่ในอินโดนีเซียได้เข้าครอบครองเมือง โยกยาคาร์กา ในปี 1948 ทำให้ธนาคารเนการา ต้องหยุดดำเนินการ การหลังที่ได้ทำการเจรจากับดัตช์ที่กรุงเฮก (Hague) ใน เดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1949 ได้ตกลงให้ธนาคารชวา (Java Bank) เป็นผู้มีสิทธิ์ ออกบัตรหมุนเวียนแต่เพียงผู้เดียว ส่วนธนาคารเนการา อินโดนีเซียเป็นผู้รับผิดชอบ มุรณะและพัฒนากิจการเศรษฐกิจ³

รัฐบาลอินโดนีเซียได้ตระหนักว่า ธนาคารที่ออกบัตรหมุนเวียนนั้นซึ่งอยู่ในรูปสถาบันของเอกชน ว่างชาติ ในวันที่ 19 มิถุนายน ค.ศ.1951 รัฐบาลอินโดนีเซีย ได้ตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่ง เพื่อศึกษาขั้นตอนที่เหมาะสมในการโอนกิจการธนาคารชวา เป็นของรัฐ⁴ ภายหลังการเตรียมการนานถึงสองปีธนาคารกลางแห่งอินโดนีเซียจึงได้ ก่อตั้งขึ้น โดยการโอนธนาคารชวามาเป็นธนาคารกลางของอินโดนีเซียเรียกชื่อใหม่ว่า ธนาคารอินโดนีเซีย (Bank Indonesia) โดยรัฐบาลอินโดนีเซียเสนอซื้อในราคา 120 เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าในนาม (120 percent of Their Nominal Value)⁵ ของธนาคารชวา และธนาคารกลางของอินโดนีเซียก็ได้ก่อตั้งขึ้นในวันที่ 19 พฤษภาคม ค.ศ.1953 และเป็นผู้มีอำนาจทางการเงินตามกฎหมายธนาคารอินโดนีเซียได้แบ่งส่วน การบริหารออกเป็นสามฝ่าย หนึ่งคณะกรรมการการเงิน (Monetary Board) สอง คณะกรรมการบริหาร (Managing Board) สามคณะที่ปรึกษา (Advisory Council)

คณะกรรมการการเงิน เป็นฝ่ายกำหนดนโยบายการเงินโดยทั่วไป แล้วให้คณะกรรมการบริหารนำไปปฏิบัติ คณะกรรมการนี้ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการเศรษฐกิจ และผู้ว่าการธนาคารกลาง และคณะ-

กรรมการบริหารนโยบายของคณะกรรมการการเงินไปปฏิบัติ ส่วนคณะกรรมการที่ปรึกษาไม่มีอำนาจแต่อย่างใด เป็นการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการการเงินในกรณีต่าง ๆ คณะที่ปรึกษานี้ประกอบด้วยสมาชิกเอกชน จากธุรกิจการเกษตรกรรมและองค์การแรงงาน แต่อย่างไรก็ตามปรากฏว่าคำปรึกษาของคณะที่ปรึกษา คณะกรรมการการเงินไม่เคยให้ความสนใจเลย⁶

ธนาคารอินโดนีเซีย แม้ว่าได้ก่อตั้งเป็นธนาคารกลางแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีฝ่ายที่ปฏิบัติกิจการธนาคารพาณิชย์อันเป็นมรดกตกทอดจากธนาคารชวา ว่าการตามความเป็นจริงแล้ว ฐานะทางการเงินเป็นธนาคารพาณิชย์ที่แข็งแกร่งที่สุดในอินโดนีเซีย ทำให้มีฐานะแข่งขันกับธนาคารแลกเปลี่ยนของชาวต่างประเทศได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งธนาคารอินโดนีเซีย (Bank Indonesia) ก็เพื่อที่จะรักษาเสถียรภาพของมูลค่ารูเปียห์ (Rupiah) เพื่อส่งเสริมการผลิตและการพัฒนาการขยายโอกาสแห่งการจ้างงาน ทั้งนี้เพื่อยกระดับมาตรฐานของการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้น ธนาคารอินโดนีเซียได้ทำหน้าที่ควบคุมระบบการเงินและสินเชื่อ ออกบัตรในการหมุนเวียน ทำหน้าที่ตัวแทนทางการเงินของรัฐ ควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนและเงินสำรองระหว่างประเทศให้มีความสะดวกในการโอนเงินและหักกลบดบหนี้ระหว่างธนาคารและให้สินเชื่อแก่รัฐบาลและสถาบันการเงิน

ระบบธนาคารพาณิชย์ในอินโดนีเซีย

โครงสร้างการธนาคารพาณิชย์ของอินโดนีเซียนั้นมีลักษณะตกทอดจากยุคอาณานิคมของดัตช์ ซึ่งธนาคารพาณิชย์แห่งแรก ซึ่งตั้งขึ้นในปี 1827 โดย คอมมิสชันเนอร์ กูบัส เค จิซิกนิส (Commissioner Du Bus de Gisignies)⁷ ซึ่งเรียกว่า ธนาคารชวา (Java Bank) รายละเอียดทั้งที่ไถ่กล่าวนมาแล้วในหัวข้อข้างต้นในระบอบก่อนสงครามโลก ธนาคารพาณิชย์ประกอบด้วยแปดแห่งด้วยกัน เป็นของดัตช์สี่แห่งของอังกฤษสองแห่ง และของจีนสองแห่ง ธนาคารที่เก่าแก่ที่สุดได้แก่ธนาคารชวา ซึ่ง

ทำหน้าที่ออกบัตร และทำหน้าที่เป็นธนาคารกลางบางประการ หน้าที่หลักเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การให้กระยะสั้นเพื่อการนำเข้าและการส่งออก นอกจากนี้ยังมีธนาคารของญี่ปุ่นอีกสามแห่งที่มีสาขาอยู่ในอินโดนีเซียในปี ค.ศ.1939 มีธนาคารท้องถิ่นเกิดขึ้นสามแห่งที่บาตาเวีย (Batavia) ที่เมเดน (Medan) และที่เซมาแรง (Semarang)

นอกจากนี้มีการก่อตั้งสถาบันสินเชื่อเพื่อสาธารณะขึ้นชื่ออลเจมิน วอลคส์ เครดิตแบงก์ (The Algemeene Volks Credit Bank) เพื่อขยายสินเชื่อเพื่อการเกษตรและธนาคารในหมู่บ้าน และธนาคารชาวเปลือก นอกจากนี้ยังมีการให้สินเชื่อแก่อุตสาหกรรมครัวเรือนและธุรกิจ รายเล็ก ๆ ธนาคารหมู่บ้านได้ให้ชาวนากู้เพื่อซื้อเมล็ดพันธุ์ตลอดจนช่วยในการเพาะปลูก ส่วนธนาคารชาวเปลือก (The Paddy Banks) มีไคใหญ่ในรูปตัวเงินแต่ให้ความช่วยเหลือในรูปของชาวเปลือก

ในระหว่างที่ญี่ปุ่นเข้าครอบครอง 1942-1945 ญี่ปุ่นได้กระทำการพัฒนาระบบธนาคารไม่มากนัก มีธนาคารสองแห่งเท่านั้นที่ปรากฏขึ้นคือ โซมิน จินโก (The Syomin Ginko) ซึ่งเป็นชื่อญี่ปุ่นของธนาคาร Algemeene Volks Credit Banks นั้นเอง และธนาคารอีกแห่งหนึ่งคือ โยโกฮามา สเปชีแบงก์ (The Yokohoma Specie Bank) โดยธนาคารโซมิน จินโก ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ธนาคารหมู่บ้านและธนาคารชาว แล้วมีหน้าที่ระดมเงินฝากจากธนาคารหมู่บ้านและธนาคารชาว โอนไปฝากที่ธนาคารโยโกฮามา สเปชีแบงก์ อีกต่อหนึ่ง ญี่ปุ่นมีความสนใจแต่ความรับผิดชอบของธนาคารโยโกฮามาเท่านั้น

2.2.2 ประวัติความเป็นมาของระบบธนาคารในประเทศมาเลเซีย-สิงคโปร์
ธนาคารกลางแห่งประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ในการพิจารณาการก่อตั้งระบบธนาคาร ขอพิจารณาทั้งมาเลเซีย และสิงคโปร์ไปพร้อมกัน ทั้งนี้เพราะก่อน ค.ศ.1965 ที่สิงคโปร์ยังไม่ได้แยกการปกครองโดยเด็ดขาดกับมาเลเซีย ระบบการเงินและการธนาคารของมาเลเซียและสิงคโปร์มีความผูกพันกันจนแยกไม่ออก

วิวัฒนาการของระบบการเงินและการธนาคารในระยะแรกนั้น อันเนื่องมาจากภาคการค้าระหว่างประเทศไม่เพียงแต่นำไปสู่การขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจและรายได้ในประเทศเท่านั้น แต่ยังนำไปสู่การพัฒนาของสถาบันและเครื่องมือที่ซึ่งอำนวยความสะดวกทางการเงินในการค้าขาย ดังตัวอย่างเช่นเหรียญโลหะทองแดงที่ใช้ได้ถูกนำเข้ามาโดยพ่อค้าในการค้าภาคตะวันออกไกลระหว่างมาเลเซีย จีน อินเดีย และเอเชียตะวันตกในศตวรรษที่แปด⁸ และเป็นส่วนเสริมสร้างของการพัฒนาเหรียญของคนพื้นเมือง เงินเหรียญที่ออกหมุนเวียนครั้งแรกทำด้วยแร่ตะกั่ว โดยสุลต่าน มุซาฟฟา ชาร์ (Sultan Muzaffar Shah) 1445-1459 แห่งจักรวรรดิ, มาลัคกา (Malacca Empire) มาจนถึงในศตวรรษที่ 19 เหรียญโลหะเงิน และโลหะทองดำได้ถูกนำมาใช้โดยชาวโปรตุเกส และคัมโปเป็นผู้นำมาเผยแพร่ในการค้าอินเดียตะวันออก ในราว ค.ศ.1880 การผลิตคัมโปในมาเลเซีย สิงคโปร์ ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงได้มีการก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ขึ้นแห่งแรกซึ่งเป็นสาขาของธนาคารชาร์เตอร์เมอร์แคนไทล์แบงก์ ออฟอินเดีย ลอนดอน และไชนา (The Chartered Mercantile Bank of India, London and China) ในปีนัง (Penang) ในปี 1859

ยางธรรมชาติเป็นสินค้าออกที่สำคัญอย่างยิ่งของมาเลเซีย ในราว ค.ศ.1920 ปริมาณผลิตยางอยู่ระหว่าง 180,000 ตันถึง 215,000 ตัน ทำให้ธนาคารพาณิชย์ของต่างประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรมคัมโป และยางธรรมชาติ

ในปี ค.ศ.1954 มีเจ้าหน้าที่จากธนาคารระหว่างประเทศเพื่อบูรณะและพัฒนาการ (ธนาคารโลก) มาศึกษาการพัฒนาการเศรษฐกิจของสหพันธรัฐมาลายา และสิงคโปร์ ได้มีข้อเสนอแนะว่ามาลายาในสถานะที่เป็นอยู่สมควรที่จะก่อตั้งธนาคารกลางขึ้นเพื่อจัดการระบบการเงินให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ขอเสนอแนะของเจ้าหน้าที่

ธนาคารโลกนั้น รัฐบาลของมาลายา และสิงคโปร์เห็นด้วยในหลักการและได้มอบหมายให้ นาย จี. เอ็ม. วัตสัน (G.M. Watson) ผู้บริหารท่านหนึ่งของธนาคารแห่งประเทศไทยอังกฤษ และท่าน เซอร์ซิดนีย์เคน (Sir Sydney Caine) อดีตรองอธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยมาลายา

รายงานของวัตสัน เคน (1956) และของคณะเจ้าหน้าที่ของธนาคาร-โลก ตลอดจนข้อเขียนอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ต่างเน้นถึงประโยชน์ที่จะได้รับในการที่มีธนาคารกลางร่วมกันของสหพันธรัฐและสิงคโปร์ แม้ว่าการที่ต่างฝ่ายต่างมีธนาคารกลางของตนจะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ก็ตาม หลังจากได้ศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปรึกษากับรัฐบาลสิงคโปร์ รัฐบาลสหพันธรัฐ มีความเห็นว่าถ้ามองปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเมือง อาณาเขตทั้งสองไม่เหมาะที่จะมีธนาคารกลางร่วมกัน แต่พิจารณาทั้งเหตุผลทางเศรษฐกิจและการเมืองแล้ว สมควรที่จะก่อตั้งธนาคารของสหพันธรัฐโดยปราศจากการรื้อถอน แล้วในที่สุดรูปแบบของธนาคารกลางเป็นรูปแบบที่ปรับตัวให้สิงคโปร์และเขตปกครองอื่น ๆ สามารถเข้าร่วมได้ในอนาคตในกฎหมายธนาคารกลาง 1958

วัตถุประสงค์หลักของธนาคารกลางมาลายา คือเป็นผู้ออกเงินตรามาหมุนเวียนตลอดจนรักษาเงินสำรองเพื่อเสถียรภาพของเงินตรา เป็นที่ปรึกษาทางการเงินของรัฐบาล เพื่อส่งเสริมเสถียรภาพของเงินตราและก่อให้เกิดโครงสร้างทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ โดยการเข้าแทรกแซงสินเชื่ออันจะนำไปสู่ประโยชน์แห่งรัฐ และแนะนำธนาคารพาณิชย์ เพื่อที่จะได้มาซึ่งระบบธนาคารที่มีประสิทธิภาพและป้องกันผลประโยชน์ของผู้ฝากเงิน

ต่อธนาคารพาณิชย์

หน้าที่ของธนาคารกลาง ธนาคารกลางมีอำนาจที่จะซื้อหรือขาย ซื้อลดหรือรับช่วงซื้อลด ตั๋วแลกเงินหรือตั๋วสัญญาชำระเงิน ตลอดจนหลักทรัพย์ของรัฐบาลที่มีอายุการไถ่ถอนไม่เกิน 20 ปี ตามที่กฎหมายกำหนด ธนาคารกลางยังเป็นตัวแทนทางการเงินของรัฐบาลตลอดจนเป็นที่ปรึกษาของรัฐบาลด้วย นอกจากนี้ธนาคารกลางยังมีอำนาจให้รัฐบาลปฏิบัติตามกฎหมายในกรณีที่รัฐบาลใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลย์ จำนวนที่จะให้

ซึ่งถูกกำหนดโดยกฎหมายธนาคารกลางนั้นสูงที่สุดคือ $12\frac{1}{2}$ เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณรายได้ประจำปีที่เราคาดว่าจะได้รับของรัฐบาล และเงินจำนวนนั้นจะต้องจ่ายเงินภายในสามเดือนหลังจากสิ้นปีงบประมาณถ้าหากยังมีหนี้สินที่ยังค้างจ่ายธนาคารกลางจะไม่สามารถให้กู้¹⁰ ส่วนความสัมพันธ์กับธนาคารพาณิชย์นั้น เพื่อที่จะส่งเสริมเสถียรภาพของระบบการเงินตลอดจนโครงสร้างของสถาบันการเงินที่มีประสิทธิภาพและเพื่อที่จะแทรกแซงการให้สินเชื่ออันนำไปสู่ประโยชน์ของประเทศ ธนาคารกลางจึงเป็นผู้แนะนำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในการพิจารณาออกตั้งธนาคารพาณิชย์แห่งใหม่ นอกจากนี้ธนาคารกลางยังมีอำนาจตรวจสอบการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เป็นการป้องกันความปลอดภัยของผู้ฝากเงินให้ธนาคารพาณิชย์

ระบบธนาคารพาณิชย์ในมาเลเซีย-สิงคโปร์

ปัจจัยสำคัญที่ผลักดันต่อการพัฒนาการของการธนาคารพาณิชย์ในมาเลเซีย และสิงคโปร์นั้นก็ถือว่าการค้าระหว่างประเทศ การลงทุนของต่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาการเศรษฐกิจ ธนาคารพาณิชย์ของชาวต่างประเทศที่ก่อตั้งขึ้นก็เพื่อจุดมุ่งหมายทางการค้าแพน-มาเลเซีย (Pan-Malaysia) กับเมืองหลวงของประเทศต่าง ๆ เช่น จีน อินเดีย ตลอดจนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมตลอดจนการเคลื่อนย้ายของเงินทุนเข้ามาในแพน-มาเลเซีย ในปี ค.ศ. 1926 มีสำนักงานของธนาคาร 18 แห่ง 3 แห่งเป็นสาขภายในประเทศ 2 แห่งเป็นสาขาของสิงคโปร์ และอีก 13 แห่งเป็นธนาคารของต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของประเทศอังกฤษ ธนาคารของคนพื้นเมืองได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1947 โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มพ่อค้าชาวจีนที่มีกิจการค้าชาวจีนที่มีกิจการค้าเกี่ยวกับคัมภีร์และยางจนรวมกันก่อตั้งธนาคารขึ้น ซึ่งเน้นหนักในธุรกิจของท้องถิ่น ส่วนธนาคารพื้นเมืองที่เป็นชาวอินเดียมักมีกิจกรรมเกี่ยวกับการนำเข้า และการส่งออกและการให้กู้ ธนาคารของคนพื้นเมืองไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีทุนในการดำเนินการน้อย ตลอดจนขาดความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินงาน ดังนั้นธนาคารต่างชาติจึงมีบทบาทมาก เนื่องจาก

มีเงินทุนมากแล้ว คอกเบี้ยของธนาคารก็สูงกว่าที่ธนาคารต่างประเทศคิดต่ำกว่า
ธนาคารพื้นเมืองอีก นอกจากนี้ยังขาดสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินกู้แหล่ง-
สุดท้าย (ธนาคารกลาง) ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งจึงต้องพึ่งตัวเองทั้งหมด

กล่าวโดยสรุป ระบบธนาคารพาณิชย์ในมาเลเซีย-สิงคโปร์ นั้นอาจ
จะแบ่งระยะเวลาแห่งการพัฒนาเป็นสี่ระยะดังนี้¹¹

- ก. ระยะแรก 1840-1903
- ข. ระยะก่อนสงคราม 1903-1941
- ค. ระยะหลังสงคราม 1946-1957
- ง. ระยะหลังอิสระภาพจนกระทั่ง 1957

ระยะแรก 1840-1903

ยูเนียนแบงก์แห่ง คัลคัตตา (Union Bank of Calcutta) ได้
ก่อตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกในแพน-มาลายา (Pan-Malaya) และเปิดสาขาในสิงคโปร์
ในปี 1840 แต่อย่างไรก็ตาม ค่าเงินกิจการของธนาคารไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร
เช่นธนาคารเอเชียติก และธนาคารพาณิชย์แห่งอินเดีย (Asiatic Banking
Corporation and The commercial Bank of India) ต้องเลิกกิจการไปในปี
1866 และ 1884 ตามลำดับ เหตุที่ประสบความล้มเหลวเพราะการเก็งกำไร และการ
บริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพอย่างไรก็ตามในระยะนี้ธนาคารพาณิชย์ที่ประสบความสำเร็จ
ได้แก่ธนาคารของอังกฤษ คือธนาคารเมอร์แคนไทล์ (The Mercantile Bank)
ธนาคารชาร์เตอร์ (Chartered Bank) และธนาคารฮ่องกง และเซี่ยงไฮ้ (The
Hongkong and Shanghai Banking Corporation) ความสำเร็จของธนาคาร
อังกฤษนี้ เนื่องจากมีเงินทุนเพียงพอ มีความเกี่ยวข้องกับตลาดเงินและตลาดทุนใน
ลอนดอนเป็นอย่างดี ตลอดจนทำให้คำปรึกษาแนะนำแก่รัฐบาลเป็นอย่างดี ยิ่งกว่านั้นยัง
ได้ส่งผลดีทางการค้ากับจีน ฮ่องกง และญี่ปุ่น มากกว่ากับอินเดีย ซึ่งข้อเท็จจริงที่
ปรากฏภายหลังก็เป็นเช่นนั้น

คุณลักษณะของการธนาคารในระยะแรก 1840-1903 นั้นมีลักษณะดังนี้

- (1) ธนาคารต่างประเทศเป็นธนาคารที่มีบทบาทสูง
- (2) ระบบธนาคารมีบทบาทในอุปทานของเงินโดยการออกบัตรธนาคาร
- (3) ธนาคารหลายแห่งเลิกปฏิบัติการแสดงถึงความเสี่ยงและความ

ไม่แน่นอนของธนาคารและธุรกิจการเงิน

- (4) ธนาคารต่างประเทศมีบทบาทให้การสนับสนุนทางการเงินในการค้าระหว่างประเทศ

ในระยะเวลาก่อนสงคราม 1903-1941

เป็นระยะเวลามีการก่อตั้งธนาคารท้องถิ่นของชาวจีน ธนาคารท้องถิ่นของจีนแห่งแรก เรียกว่า ควงยิกแบงก์ (Kwong Yik Bank) ซึ่งตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1903 ที่สิงคโปร์ คัดตามด้วยการตั้ง ซีไห่ทง (Azehai Tong Bank) ที่สิงคโปร์ ในปี ค.ศ. 1906 ซึ่งเป็นคนจีนแต่จัดตั้งธนาคารอ่าวเวอร์ซีไชนีส (Oversea-Chinese Bank) ในปี 1919 อย่างไรก็ตาม ธนาคารเหล่านี้มีจุดอ่อนคือไม่ค่อยมั่นคงในเรื่องการเก็งกำไร อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ทำให้ต้องมีการพึ่งพาอาศัยธนาคารของต่างประเทศ เช่นธนาคารของอังกฤษ ดังที่ไคกลาวมาแล้วข้างต้น คุณลักษณะในระยะก่อนสงครามนี้ 1903-1941 พอสรุปได้ว่า

- (1) มีการก่อตั้งและพัฒนากิจการธนาคารพื้นเมืองโดยชาวจีนและชาวอินเดีย
- (2) ธนาคารอังกฤษทั้งสามแห่งได้มีความเจริญเติบโตและก้าวหน้า ตลอดจนเป็นที่พึงพอใจของคณะกรรมการระบบการเงิน (The Currency Board System)
- (3) มีความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มธนาคารสองกลุ่ม กล่าวคือธนาคารอังกฤษ และธนาคารท้องถิ่นเป็นอย่างดี

ระยะหลังสงคราม 1946-1957

สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นเหตุที่สำคัญในการกระทบถึงระบบการเงิน และการธนาคารในมาเลเซีย และสิงคโปร์ เพราะญี่ปุ่นได้ออกบัตรหมุนเวียนเพื่อสนับสนุน กองทัพของตน หลังสงครามโลก ธนาคารแห่งอังกฤษและธนาคารโอเวอร์ซีเชนิส ได้ พยายามฟื้นตัวตลอดจนการเข้าช่วยเหลือของรัฐบาล นอกจากนี้มีการก่อตั้งธนาคารของ ชาวจีนของพ่อค้าในสิงคโปร์ มาลายา พม่า และประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อื่น เรียกว่า โอเวอร์ซีเชนิสแบงก์ นอกจากนี้ยังมีธนาคารในประเทศอื่น ๆ มาก่อตั้ง สาขา เช่น ธนาคาร อินเดีย ปี 1951 ธนาคารอเมริกา ปี 1955 ธนาคารโตเกียว ปี 1957 ธนาคารกรุงเทพฯ ปี 1957 เป็นต้น

ระยะหลังอิสระภาพตั้งแต่ 1957

ซึ่งนับว่าเป็นยุคใหม่แห่งประวัติการธนาคารของมาเลเซีย และสิงคโปร์ เป็นยุคที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายการควบคุมของธนาคารกลาง ประการ แรกมีการก่อตั้งระบบหักกลบลบหนี้ระหว่างธนาคาร ประการที่สองธนาคารเนการ่า ได้ส่งเสริมตลาดเงินและตลาดซื้อขาย ประการที่สามธนาคารเนการ่าได้พยายามส่งเสริม ให้ตลาดหุ้นให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้นทั้งในมาเลเซียและในสิงคโปร์ ประการที่สี่รัฐบาลมาเลเซีย และสิงคโปร์มีนโยบายส่งเสริมระบบธนาคารพาณิชย์ให้ภายในประเทศ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ประการที่ห้า รัฐบาลพยายามส่งเสริมให้มีการ ตั้งธนาคารสาขาในชนบทและในพื้นที่ที่มีอุตสาหกรรมใหม่ไปก่อตั้งอยู่ ประการที่หก ธนาคารเนการ่าได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก 3-12 เดือนร้อยละ 5

และหลังอิสระภาพนี้มีธนาคารของท้องถิ่นเกิดขึ้นเป็นจำนวนไม่น้อยใน ระยะนี้ ดังเช่น บุมิบุตรา (Bank Bumiputra) ธนาคารการเกษตรของมาเลเซีย เป็นต้น และเมือง Kuala Lumpur ได้พัฒนาเป็นศูนย์กลางการเงินและการธนาคาร แต่อย่างไรก็ตาม สาขาธนาคารยังมีไม่มากตลอดจนการขาดตลาดหลักทรัพย์ จึงทำให้ ธนาคารท้องถิ่นนิยมใช้ สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางการค้าเงินทางการเงิน

2.3 ประวัติความเป็นมาของระบบธนาคารในประเทศฟิลิปปินส์

ธนาคารกลางแห่งประเทศฟิลิปปินส์

หลังจากที่ฟิลิปปินส์ ได้รับเอกราชจากการปกครองของสหรัฐอเมริกา แล้ว นักการศึกษาของฟิลิปปินส์ ได้พยายามศึกษาระบบเศรษฐกิจของตนเอง เพื่อที่จะนำประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในฐานะที่เป็นประเทศเอกราชในปี ค.ศ.1933 แต่อย่างไรก็ตาม ธนาคารกลางยังไม่เกิดขึ้น

ในระหว่างที่ญี่ปุ่นเข้าครองประเทศฟิลิปปินส์นั้นทางการของประเทศฟิลิปปินส์มีความประสงค์จะก่อตั้งธนาคารกลางขึ้น แต่ญี่ปุ่นไม่เห็นด้วย เพราะในขณะนั้น ญี่ปุ่นได้ออกเงินตราขึ้นใช้ในฟิลิปปินส์ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในกองกำลังทหารของตน ถ้าฟิลิปปินส์มีธนาคารกลางแล้วจะเป็นการยับยั้งการออกเงินตราของญี่ปุ่น ที่สหรัฐอเมริกาสนับสนุนในฟิลิปปินส์

ในปี ค.ศ.1946 ประธานาธิบดีแมนเนียล โรแซก ((Manuel Roxas) แห่งประเทศฟิลิปปินส์ ได้มอบหมายให้ นายเอม คาเคอร์โน (M.Cuaderno Sr.) ให้ศึกษากฎหมายการตั้งธนาคารกลางและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงระบบการเงิน

จากการศึกษาของนายคาเคอร์โนนั้น ท่านมีความเห็นวาระบบธนาคารกลางในรูปแบบของอังกฤษหรืออเมริกันนั้น แม้จะประสบความสำเร็จในประเทศที่เจริญแล้วก็ตาม แต่ไม่ประสิทธิผลในประเทศที่ล้าหลังอย่างฟิลิปปินส์ ท่านคาเคอร์โน สนใจบทความเรื่อง "การปฏิรูปการเงินและการธนาคารในประเทศปารากวัย" ของ ดร.

โรเบิร์ต ทริฟฟิน (Monetary and Banking Reform in Paraguay by Dr.Robert Triffin) ดังนั้นรูปแบบของธนาคารกลางของฟิลิปปินส์นั้นจึงเป็นแบบของลาตินอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกัวเตมาลา (Guatemala)

ในที่สุดกฎหมายการก่อตั้งธนาคารกลางแห่งประเทศฟิลิปปินส์ก็สำเร็จในวันที่ 15 มิถุนายน ค.ศ.1948 ลงนามโดยท่านประธานาธิบดีควิรีโน (Quirino)

และท่านถึงกับประกาศว่า "กฎหมายที่ให้อธิปไตยทางเศรษฐกิจของเรา" (Charter of Our economic Sovereignty) ¹² และธนาคารกลางเริ่มดำเนินการวันที่ 3 มกราคม 1949 จุดมุ่งหมายของธนาคารกลางได้ปรากฏในรีพับลิคแอค 265 (Republic Act No. 265) ที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

- (1) เพื่อรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงินแห่งประเทศไทยฟิลิปปินส์
- (2) เพื่อรักษาเสถียรภาพของมูลค่าภายนอกและความสามารถที่จะแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลอื่นของเงินเปโซ
- (3) เพื่อส่งเสริมอัตราความเจริญในการผลิตการจ้างงานและรายได้ที่แท้จริง
- (4) ธนาคารกลางใช้ระบบเงินทุนสำรองเงินตราที่คล่องตัวขึ้น เป็นการยุติเงินทุนสำรองเงินตรา 100 % นับตั้งแต่ปี 1903 เป็นต้นมา
- (5) ธนาคารกลางได้รับอนุญาตการซื้อขายทองคำและการถือทองคำ ตลอดจนการซื้อขายเงินตราต่างประเทศที่นอกเหนือจากเงินเหลือสหรัฐอเมริกา
- (6) เงินเปโซยังถูกกำหนดในเทอมของเงินเหรียญสหรัฐอเมริกา เพราะเงินเหรียญสหรัฐอเมริกามีความสำคัญต่อคู่ค้าการชำระเงินของฟิลิปปินส์เป็นอย่างมาก

ธนาคารกลางแห่งประเทศไทยฟิลิปปินส์ได้ก่อตั้งขึ้นในรูปแบบเป็นหน่วยงานของรัฐหน่วยหนึ่งเป็นผู้ผูกขาดในการออกบัตรหมุนเวียนและเป็นผู้ควบคุมสินเชื่อและการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของระบบธนาคาร มีภาระหน้าที่พัฒนาตลาดหลักทรัพย์ของรัฐบาล ตลอดจนที่ปรึกษาทางการเงินให้แก่รัฐบาลเป็นนายธนาคารของธนาคาร ไม่ได้เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง เว้นเสียแต่ในกรณีซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาด

การออกบัตรหมุนเวียนของธนาคารกลางจะต้องอยู่ในขอบเขตของสินทรัพย์ที่ธนาคารกลางมีอยู่ ซึ่งได้แก่ทองคำ เงินตราต่างประเทศ ตัวเงินซื้อดักที่กฎหมายอนุญาต ตลอดจนหลักทรัพย์ของรัฐบาล บัตรหมุนเวียนที่ธนาคารกลางออกนั้นไม่ถือเป็นสินทรัพย์

ของธนาคาร ในกรณีนี้ นอกจากนี้กฎหมายยังจำกัดธนาคารกลางให้รัฐบาลกู้เพื่อพัฒนา
การเศรษฐกิจได้ไม่เกินหนึ่งล้านเปโซ

เครื่องมือการควบคุมทางการเงินของธนาคารกลาง

(1) การควบคุมเงินสละสำรองตามกฎหมายของธนาคาร มีวัตถุประสงค์
เพื่อประกันความปลอดภัยของผู้ฝากเงินและเป็นเครื่องมือในการจำกัดการสร้างเงินฝาก
ของระบบธนาคารในกฎหมายธนาคารกลางปี 1948 ธนาคารกลางกำหนดอัตราเงิน
สำรองตามกฎหมายสำหรับเงินฝากที่จ่ายคืนเมื่อทวงถามอยู่ระหว่างร้อยละ 10 ถึง 50
และเงินฝากประจำและออมทรัพย์อยู่ระหว่างร้อยละ 5 ถึง 25 ทั้งนี้เป็นกฎโดยทั่วไป
มีค่าหนึ่งถึงขนาดและแหล่งที่ตั้งของธนาคารแต่อย่างใด ในบางกรณีเช่นภาวะเงินเฟ้อ
ธนาคารกลางจะเพิ่มอัตราเงินสละสำรองตามกฎหมายแต่อนุโลมให้ถือในรูปของหลักทรัพย์
ของรัฐบาลหรือเงินตราต่างประเทศส่วนหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้ธนาคารพาณิชย์ลงทุนใน
หลักทรัพย์ของรัฐบาล

(2) การจัดการเครดิตของธนาคารกลางสามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณ
เงิน โดยการให้ธนาคารพาณิชย์ในประเทศ การซื้อตั๋วสัญญาชำระเงินหรือการซื้อหลักทรัพย์
ในตลาด ในบางกรณีก็สามารถให้รัฐบาลกู้โดยตรง แต่ธนาคารกลางไม่สามารถ
ให้มหาชน ไม่ว่าการปฏิบัติการจะเป็นรูปใดก็ตาม ย่อมมีผลกระทบต่อปริมาณเงินการ
ขยายเครดิตของธนาคาร จะมีผลทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น ในขณะที่การลดเครดิตปริมาณ
เงินก็จะลดลง ดังเช่นในรีพับลิคแอนด์ 265 มาตรา 86 ระบุให้ธนาคารแห่งฟิลิปปินส์
ระงับการให้สินเชื่อในกรณีภาวะเงินเฟ้อ และขยายสินเชื่ออย่างเต็มที่ในกรณีภาวะ
เศรษฐกิจซบเซา ธนาคารกลางได้รับอนุญาตการให้สินเชื่อแก่ธนาคารพาณิชย์ การให้
ในเชิงพาณิชย์กรรมมีระยะเวลา 180 วัน ส่วนการให้ในการผลิตมีระยะเวลา 270 วัน
ส่วนการให้รัฐบาลกูนั้นมีระยะเวลานานถึง 10 ปี

ความเร่งรัดในการลดปริมาณเงินของธนาคารกลางนั้นย่อมขึ้นอยู่กับ
 อายุการครบกำหนดการไถ่ถอนของสินทรัพย์ของธนาคารกลาง ซึ่งหมายความว่า
 ใหญ่ของธนาคารกลางยังอยู่ภายใต้แนวความคิดของทฤษฎี เงินก็ นั้นสามารถชำระหนี้
 ในตัวของมันเอง (Self-liquidating)* และต้องเป็นการใหญ่ในระยะเวลาอันสั้น
 ดังนั้นระยะเวลาตั้งแต่ที่ถือตราข้างต้นสำหรับการไถ่ถอนนั้นเป็นระยะเวลาซึ่งเป็นปัญหา
 ต่อการเร่งรัดลดปริมาณเงินภายใต้ระบบเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์รวมตลอดจนประเทศ
 คอยพัฒนาทั้งหลาย การผลิตกรรมและพาณิชย์กรรม มักจะขาดแคลนเงินทุนดำเนินการ
 เครื่องจักรกล ตลอดจนความสะดวกในการขนส่งและคมนาคม ในการใหญ่ของธนาคาร
 พาณิชย์แก่ภาคพาณิชย์กรรมและเกษตรกรรมนั้น ธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องปรับตัวในการ
 ดำเนินธุรกิจให้เข้ากับเงื่อนไขของสิ่งแวดล้อม ซึ่งในที่นี้หมายถึงต้องยืดระยะเวลาการ
 ไถ่ถอนออกไปเมื่อเทียบกับการดำเนินการในสหรัฐอเมริกา ซึ่งในที่นี้ย่อมหมายความว่า
 ธนาคารกลางที่ให้ธนาคารพาณิชย์อีกต่อหนึ่งก็ต้องยืดระยะเวลาการไถ่ถอนออกไปเช่นเดียวกัน
 ถึงแม้ว่าการปฏิบัติเช่นนี้จะทำให้จะต้องเสียผลประโยชน์ในเรื่องการเร่งรัดลดปริมาณเงินลงก็ตาม

ส่วนในกรณีการให้รัฐบาลกู้เงินกฎหมายธนาคารกลางฉบับ 265 ปี 1948
 กำหนดให้ในกรณีงบประมาณรายรับน้อยกว่ารายจ่าย และให้กู้ได้ไม่เกินร้อยละ 15
 ของรายรับเฉลี่ยของสามปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ยังต้องชำระเงินคืนภายในสามเดือนแรก
 หลังจากปีงบประมาณที่รัฐบาลกู้ได้สิ้นสุดลง

การซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในตลาด (Open Market Operation)
 การซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในตลาดมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน แต่การปฏิบัติ
 การเช่นว่านี้ผิดแผกแตกต่างจากการที่ธนาคารให้ธนาคารพาณิชย์กู้ยืม เพราะกรณีซื้อ
 หรือขายหลักทรัพย์ในตลาดนั้น ธนาคารกลางเป็นฝ่ายริเริ่มส่วนในกรณีให้ธนาคารพาณิชย์

* รายละเอียดจะปรากฏในบทที่ (4) ภายใต้หัวข้อ Commercial

ธนาคารกลางเพียงแต่ปฏิบัติตามความประสงค์ของธนาคารพาณิชย์ ในกรณีซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในตลาดธนาคารกลางเป็นฝ่ายที่พิจารณาว่าปริมาณเงินในขณะนั้นมากหรือน้อยเกินไป แล้วจึงปฏิบัติการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในตลาดในปริมาณที่เห็นว่าเหมาะสม สำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดสำหรับฟิลิปปินส์ไม่สู้จะได้ผลนัก เพราะไม่มีตลาดสำหรับซื้อขายกว้างขวางพอ

ประวัติความเป็นมาของระบบธนาคารพาณิชย์ในฟิลิปปินส์

ประวัติความเป็นมาของระบบธนาคารพาณิชย์สามารถมองย้อนหลังไปยังศตวรรษที่ 16 ซึ่งมีการจัดตั้งองค์การที่เรียกว่า อบราส เพียส (The Obras Pias) ในปี 1594 เงินทุนสำหรับอบราสเพียสนั้น เป็นของสำนักแคทอลิก ใช้เพื่อซื้อสิ่งหาทรัพย์และให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่การค้าระหว่างมินลา (Manila) ถึงอาคาพัลโก (Acapulco)¹³ ธนาคารแห่งแรกที่ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1851 ชื่อ แบงก์ เอสพานัล ฟิลิปปิน (Banco Espanol Filipino) หรือภายหลังเป็นที่รู้จักกันว่า แบงก์ออฟเดอะฟิลิปปินส์ไอแลนด์ (Bank of The Philippine Island) มีธนาคารของประเทศอังกฤษได้ตั้งขึ้นสองแห่งในราวปี ค.ศ. 1870 และธนาคารของอเมริกันได้ก่อตั้งขึ้นหนึ่งแห่ง ในปี 1902 การพัฒนาเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ได้เกิดขึ้น ในปี ค.ศ. 1916 โดยรัฐบาลได้ก่อตั้งธนาคารของ คนจีน คือ ฟิลิปปินส์ เนชั่นแนลแบงก์ (The Philippine National Bank-PNB) PNB เป็นธนาคารพาณิชย์ขอรัฐบาลที่ใหญ่โตมาก ความปกติให้สินเชื่อบริหารยะสั้นในภาคเศรษฐกิจพาณิชย์กรรม เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์และการจัดองค์การของ PNB สาเหตุอันสำคัญของการจัดตั้ง PNB นั้นก็เพื่อที่จะทำให้การผูกขาดของการประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ของต่างชาติให้ลดน้อยลงอีกประการหนึ่งก็เพื่อที่จะให้รัฐบาลมีกิจกรรมการให้สินเชื่อในภาคเกษตรกรรมให้คึกคักยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะธนาคารเพื่อการเกษตรของฟิลิปปินส์ไม่สู้จะมี

ประสิทธิภาพนัก ธนาคาร PNB ได้ก่อตั้งขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ 1916 และดำเนินกิจการเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม รัฐบาลเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นถึงร้อยละ 99.5 ในระยะเริ่มแรกของการก่อตั้งมีการตั้งสาขาและตัวแทนในระยะแรก PNB ให้สินเชื่อแก่ภาคพาณิชย์กรรม เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ทั้งนี้จุดประสงค์อันยิ่งใหญ่ก็คือการเร่งรัดพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศนั่นเอง และในระยะต่อมา PNB ให้สินเชื่อในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมน้ำตาล ในระยะแรก PNB ได้ทำหน้าที่ธนาคารกลางบางประการ PNB อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของประธานาธิบดีหรือผู้แทนของประธานาธิบดีและภายหลังอยู่ภายใต้คำแนะนำของคณะกรรมการบริหารซึ่งประกอบด้วยสมาชิกเอกชน

2.4 ประวัติความเป็นมาของระบบธนาคารในประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตัวการที่สำคัญในระบบโครงสร้างทางการเงินของประเทศคือธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารพาณิชย์¹⁴ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารกลางซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการออมและการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารกลางและธนาคารพาณิชย์จึงเป็นหัวใจของระบบเศรษฐกิจที่ว่าได้

ความคิดที่จะก่อตั้งธนาคารกลางในประเทศไทยมีมาช้านานแล้วในระยะแรก ๆ มักจะเป็นข้อเสนอของชาวต่างประเทศในปี ค.ศ. 1888 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดย พลโทเซอร์แอนดรู คลาร์ก (Lt. Gen. Sir Andrew Clark) และพวกอีก 5 คน โดยจะขอตั้งธนาคารขึ้นชื่อว่าแบงก์หลวงกรุงสยาม (Royal Bank of Siam) มีทุนจดทะเบียน 1,000,000 ปอนด์สเตอร์ลิง โดยสำนักงานใหญ่ของธนาคารจะตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ และมีสาขาทามเมืองสำคัญ ๆ ได้แก่

* Mr. William Henry Puchard, Mr. William Bell Metaggort Mr. Francis William Lowther Mr. William Charles Puchard Mr. Frederic Sydenham Charke ซึ่งเป็นชาวอังกฤษทั้งหมด

ลอนดอน ปารีส เวียนนา เบอร์ลิน นิวยอร์กและอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
เท่าที่พิจารณาแล้วเห็นว่าจำเป็น นอกจากนี้รายละเอียดเกี่ยวกับขอบเขตกิจการธนาคาร
จะดำเนินงานแล้วยังระบุในตอนท้ายของร่างหนังสืออนุญาตให้ประกอบธุรกิจซึ่งนับว่า
เป็นข้อความที่สำคัญยิ่ง ความเป็น

"ธนาคารที่จะจัดตั้งขึ้นนี้จะจดทะเบียนตามประมวลกฎหมายของ
บริษัทจำกัดของประเทศอังกฤษ สามารถที่จะดำเนินงานได้ตาม
หนังสืออนุญาตนี้ได้นาน 100 ปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาตในระหว่าง
100 ปีนี้ พระเจ้าแผ่นดิน รัฐบาลหน่วยราชการ ต้องเปิดบัญชีไว้
กับธนาคารนี้เท่านั้น และรัฐบาลจะไม่ให้สิทธิต่าง ๆ ดังกล่าว
มาแล้วแก่สถาบันใดที่คล้ายคลึงกันไม่ว่าจะมีอยู่ก่อนแล้ว หรือจะ
เกิดขึ้นภายหลัง เว้นแต่การออกธนบัตร ซึ่งรัฐบาลอาจจะอนุญาต
ให้ธนาคารต่าง ๆ กระทำได้ตามแต่จะเห็นสมควร และเมื่อพ้น
กำหนด 100 ปีแล้ว แม้ข้อบังคับนี้จะได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงต่ออายุ
หรือยกเลิกไปก็ตาม ธนาคารนี้ยังคงมีสิทธิตลอดไปที่จะดำเนิน
กิจการธนาคารทั่วไปได้ รวมทั้งการออกธนบัตรตามข้อกำหนดใน
หนังสืออนุญาตนี้ ธนาคารจะมีลักษณะเป็นนิติบุคคล และมีสิทธิต่าง ๆ
เท่าเทียมกับบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลในประเทศอาจฟ้องร้อง
หรือถูกฟ้องร้องความในศาล อาจซื้อ เป็นเจ้าของเช่า จัดให้
ได้มาซึ่งที่ดิน ทรัพย์สิน ไซทางน้ำ ทางบก แสงสว่าง แรธาตุ
น้ำมัน หรือสิ่งที่เกิดแล้ว รับจ้างอง จ้างว่า ที่ดิน หิน พืชผล
เพชรพลอย สัตว์หรือทรัพย์สิน และอสังหาริมทรัพย์ รวมทั้งการจำหน่าย
ทรัพย์สินดังกล่าว เป็นครั้งคราว โดยการขายธรรมดาหรือขาย
ทอดตลาด และมีสิทธิเช่นเดียวกับคนในบังคับอังกฤษ หรือนิติบุคคล
ที่จดทะเบียนในกรุงลอนดอน ไม่จำเป็นต้องเสียภาษีหรือค่า
ธรรมเนียมอื่นใดที่คนในบังคับสยามไม่จำเป็นต้องเสียในกรณีเดียวกัน"¹⁵

ขอเสนอในการจัดตั้งธนาคารกลางของ พลโทเซอร์แอนดรู คลาร์ก
 ไคท์ นายเพรเคอริก ไชเคนแฮม คลาร์ก (Mr. Ferderic Sydenham Clark) ซึ่งเป็น
 เป็นพ่อค้าชาวอังกฤษที่อยู่ในกรุงเทพฯ เป็นผู้คิดโครงการมูลพระเจ้าน้องยาเธอกรม-
 หลวงเทวะวงษ์วโรประการ ซึ่งเป็นเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศในขณะนั้นให้ทราบ
 และก็ได้นำขึ้นทูลเกล้าถวายทอดพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้ถวาย
 ความเห็นคัดค้านการจัดตั้งธนาคารดังกล่าวเพราะเป็นข้อเสนอที่เอาแต่ใจ และประเทศไทย
 จะไม่ได้ประโยชน์อันใดเลยนอกจากเสียเปรียบ

ต่อมาในปี ค.ศ. 1897 นายพลดุ๊ก เดอมาร์รียง (General Duke
 de Marignan) เสนอโครงการและร่างพระราชกฤษฎีกาอนุญาตให้จัดตั้งธนาคารเพื่อ
 พิจารณาโดยมีข้อความสำคัญว่า

"อนุญาตให้ General Duke de Marignan ตั้งธนาคาร
 มีทุนเริ่มแรก 6 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง โดยการออกหุ้นและวิธีอื่น ๆ
 ธนาคารมีศูนย์กลางสำคัญอยู่ที่กรุงเทพฯ และลอนดอน หรือปารีสรวม
 2 แห่ง ธนาคารที่ตั้งขึ้นมีอำนาจให้กู้เงินแก่รัฐบาลเทศบาลจังหวัด
 ต่าง ๆ บริษัทและนิติบุคคล ทั่วไป สามารถทำการซื้อขายหุ้นเพื่อ
 จัดตั้ง สร้างหรือให้ความช่วยเหลือ การรถไฟ รถราง การเดิน
 เรือ การไปรษณีย์ และโทรเลข ทำทางรถไฟ ถนน สะพาน ท่าเรือ
 อู่เรือ เรือบรรทุก ก่อสร้าง โรงเก็บสินค้า การผลิตสินค้าเหมืองแร่
 เกษตรกรรม วิศวกรรม การประปา ไฟฟ้า แก๊ส สุขาภิบาล งาน
 สาธารณูปโภคทั้งปวง การอุตสาหกรรมส่วนบุคคล ตลอดจนการ
 เข้าบริหาร การซื้อขาย ใหญ่เกี่ยวกับเรือสินค้า พืชผล สินค้า
 เกี่ยวกับทุกชนิด การทำเองหรือสนับสนุนการค้าการผลิต การ
 อุตสาหกรรม การเกษตร การแลกเปลี่ยน กิจการธนาคาร การตั้ง-

สาขาตัวแทนทั่วประเทศ และทั่วโลก นอกจากนี้ยังอนุญาตให้ออก
บัตรธนาคารและเงินกระดาษได้ 10 เท่าของทุนจดทะเบียน ส่วน
กำไรที่เกิดขึ้นนั้นให้จ่ายเป็นดอกเบี้ยแก่ผู้ถือหุ้นในอัตราร้อยละ 20
ต่อปี โดยจ่าย 6 เดือนต่อครั้ง ส่วนที่เหลือให้เก็บเป็นทุนสำรอง
ร้อยละ 10 ให้พระคลังมหาสมบัติร้อยละ 40 และผู้ถือหุ้นร้อยละ
40 คณะกรรมการบริหารร้อยละ 4 ตัวผู้ได้รับอนุญาตร้อยละ 6
ธนาคารสามารถดำเนินงานตามความยินยอมนี้ได้นานถึง 99 ปี และ
หลังจากนั้นจนกว่ารัฐบาลจะยกเลิกการอนุญาตทั้งให้มีสิทธิและผู้เกี่ยว
ที่จะออกให้บัตรและเงินกระดาษทั่วราชอาณาจักร¹⁶

ขอเสนอทั้งกล่าวข้างต้นก็ไม่ได้รับอนุญาตเช่นข้อเสนอของกลุ่มนาย
พลโทเซอร์แอนดรู คลาก เช่นกัน ต่อมาก็ยังมีข้อเสนอของชาวต่างชาติอื่น ๆ เช่น
ข้อเสนอของบริษัทสยามกัปตันลิมิเตด ข้อเสนอของนายธนาคารเคนมาร์ก ข้อเสนอของ
นายริเวต คาร์แนค (Mr. C. Rivett Carnac) ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของกระทรวง
การคลังมหาสมบัติ ล้วนแล้วแต่ถูกปฏิเสธไปทั้งสิ้นทั้งนี้เพราะข้อเสนอต่าง ๆ นั้นล้วน
แต่เอารัดเอาเปรียบทั้งสิ้น ถ้ายอมรับก็เท่ากับหมกมิดสภาวะทางเศรษฐกิจโดยสิ้นเชิง

ความคิดที่จะตั้งธนาคารแห่งชาติขึ้นนั้น นอกจากชาวต่างประเทศที่ติดต่อ
มาเพื่อประโยชน์ของตนเป็นส่วนใหญ่แล้ว ยังเป็นความคิดของคนไทยอีกด้วย ผู้ที่เข้าใจ
หน้าที่การดำเนินงานของสถาบันการเงิน เช่นธนาคารกลางนั้น ได้แก่มหาอำมาตย์เอก
พระยาสุรียานุวัตร (เกิด บุญนาค) คนหนึ่ง และพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นมหิศรราช
หฤทัย เสนาบดีกระทรวงการคลังมหาสมบัติอีกพระองค์หนึ่ง¹⁷

ในปี ค.ศ.1904 พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นมหิศรราชหฤทัย ได้ทรง
ตั้งสำนักريبฝากเงิน ส่วนงานนี้เรียกว่า "บุคคัลลีย์" บ.ช.ง. (Book Club
Association) ซึ่งต่อมาได้ขยายกิจการเป็นรูปธนาคาร มีชื่อภาษาอังกฤษว่า

"Siam Commercial Bank" เรียกชื่อภาษาไทยว่า "แบงก์สยามกัมมาจล จำกัด" (มาภายหลังจึงได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "ธนาคารไทยพาณิชย์") ยิ่งกว่านั้นยังทรงดำริว่า หากกิจการที่ดำเนินอยู่นั้นเป็นไปด้วยดี ก็ทรงขยับขยายให้เป็นธนาคารกลางของชาติต่อไป¹⁸

ต่อมาในปี ค.ศ. 1938 พลตรี หลวงพิบูลย์สงคราม ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี และหลวงประดิษฐมนูธรรมเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ใ้คนำเรื่องการจัดตั้งธนาคารชาติขึ้นมาพิจารณาใหม่อีกครั้งหนึ่ง และได้โอน ม.จ.วิวัฒนไชย ไซยนต์ อธิบดีกรมศุลกากรในขณะนั้นมาดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาฝ่ายไทยของกระทรวงการคลัง และที่ปรึกษากระทรวงการคลังฝ่ายต่างประเทศนั้นได้แก่ นายคอลล (Mr. W. A. M. Doll) ซึ่งเป็นชาวอังกฤษ ซึ่งแต่เดิมไม่เห็นด้วยกับการตั้งธนาคารชาตินั้น หลังจากหลวงประดิษฐมนูธรรมได้ทำความเข้าใจกับนายคอลลแล้ว นายคอลลก็ได้ให้ความร่วมมืออย่างดี โดยร่างกฎหมายจัดตั้งธนาคารชาติเสนอไว้ ก่อนที่ตนจะเดินทางกลับไปพักผ่อนยังต่างประเทศ และ ม.จ.วิวัฒนไชย ไซยนต์ ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังขณะนั้นให้ดำเนินการต่อจากนายคอลล

บันทึกและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเตรียมจัดตั้งธนาคารชาติไทย ค.ศ. 1939 มีดังนี้¹⁹

หลักการ ตั้งสำนักงานธนาคารชาติเป็นทบวงการเมือง เพื่อมีอำนาจหน้าที่ประกอบกิจการธนาคาร และเตรียมการจัดตั้งธนาคารชาติไทย

เหตุผล ในการที่จะให้หลักแห่งความมั่นคงในการเงินและดำเนินวิธีเงินตราและกระทำให้เศรษฐกิจของประเทศหมุนเวียนอันจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนยิ่งขึ้นไปนั้น สมควรที่จะจัดให้มีธนาคารชาติ ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่จัดระเบียบการจำหน่ายเงินตราและรักษาดูแลสำรองเงินตรากับทำหน้าที่เป็นธนาคารของรัฐ และเป็นธนาคารแห่งธนาคารทั้งหลายในราชอาณาจักร

ในการที่จะตั้งธนาคารชาติไทยขึ้นนั้นจะต้องดำเนินการ 2 ระยะ

(1) ในระยะแรกนี้จะต้องเป็นระยะที่เตรียมจัดตั้งธนาคารชาติไทย ในการนี้จึงสมควรที่จะให้มีสำนักงานธนาคารชาติขึ้นเป็นทบวงการเมือง สังกัดกระทรวงการคลัง เพื่อทำหน้าที่ประกอบกิจกรรมธนาคารและเตรียมฝึกหัดพนักงานและเจ้าหน้าที่ไว้ให้พร้อมสรรพ

(2) เมื่อเตรียมการดังกล่าวแล้วได้ดำเนินการลงมาจนเห็นสมควรที่จะตั้งธนาคารชาติไทยขึ้นแล้วจึงจัดตั้งธนาคารชาติไทยโดยตราเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยการนี้ อาศัยเทียบเคียงตามทำนองธนาคารชาติต่าง ๆ ในโลกโดยเลือกสรรในส่วนที่เห็นว่าประโยชน์และสมกับประเทศไทยแล้ว

ส่วนเงินทุนสำรองธนาคารชาตินี้ เห็นว่าควรจะจ่ายจากผลกำไรแห่งเงินทุนสำรองเงินตราซึ่งได้มาเนื่องแต่การซื้อทองคำในปี ค.ศ.1939 และจากดอกเบี้ยอันเกิดแต่ทุนสำรองเงินตรา ซึ่งไม่ใช่จ่ายจากภาษีอากร

และต่อมาจึงมีการออกพระราชบัญญัติจัดตั้งสำนักงานธนาคารชาติไทย ในปี ค.ศ.1939 ในสมัยหลวงประดิษฐ์มนูธรรม เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำนักงานธนาคารชาติไทย (National Banking Bureau) ในปี 1940 ได้ทำหน้าที่เทคนิคบางประการ เช่นการจัดการเรื่องเงินกู้ของรัฐบาล รับเงินฝากจากรัฐบาล การจัดเก็บรวบรวมเช็คของธนาคารพาณิชย์ และต่อมาได้ควบคุมอัตราและแลกเปลี่ยนและทำหน้าที่ฝึกฝนข้าราชการในการเตรียมจัดตั้งธนาคารกลาง²⁰

ในปี ค.ศ.1941 ญี่ปุ่นได้ประกาศสงครามกับอังกฤษ และอเมริกา และได้ยกทัพเข้ามาในประเทศไทย เพื่อเป็นฐานทัพในการยึดครองประเทศใกล้เคียง ไทยเลยต้องจำยอมทำสัญญาเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นที่เรียกว่า "วงไพบูลย์ร่วมกันแห่งมหาเอเชียมรพา" เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้เสนอแก่รัฐบาลไทยในขณะนั้นเพื่อที่จะจัดตั้ง

ธนาคารกลางขึ้นมาเพื่อเป็นการแสวงผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจเพื่อทำสงคราม
 ดังเช่น ญี่ปุ่น ไค่ทามาแล้วในประเทศจีน และแมนจูเรีย รัฐบาลไทยจึงไม่รีรอ เพราะ
 เกรงว่าถ้ารัฐบาลไทยไม่รีบจัดตั้งธนาคารกลาง จะเป็นโอกาสให้ญี่ปุ่นเป็นอย่างที่
 คำนึงจึงได้มอบหมายให้ ม.จ.วิวัฒนไชย ไชยยงค์ ร่างกฎหมายจัดตั้งธนาคารกลาง
 ของต่างประเทศเป็นหลักในการพิจารณาในที่สุดจึงทรงร่าง "พระราชบัญญัติธนาคารชาติ
 แห่งประเทศไทย" ขึ้นเป็นพระราชบัญญัติหลักที่ให้อำนาจรัฐบาลออกพระราชกฤษฎีกา
 จัดตั้งธนาคารกลางอีกทีหนึ่ง ทั้งนี้เพราะเกรงว่าถ้าบรรจรายละเอียกลงในพระราช
 บัญญัติจะเป็นการเสียเวลาประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง คนในขณะนั้นเข้าใจ
 ธนาคารกลางน้อยมาก ถ้าบรรจรายละเอียกลงแล้วเขาอาจจะถูกแกจนเสียหลักการ
 ไป ในที่สุดพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย จึงผ่านออกมาเป็นกฎหมาย เมื่อ
 วันที่ 10 เมษายน ค.ศ.1942 และธนาคารแห่งประเทศไทยเริ่มดำเนินการเมื่อ
 วันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ.1942 และ ม.จ.วิวัฒนไชย ไชยยงค์ ทรงได้รับพระกรุณา
 โปรดเกล้าให้เป็นผู้อำนวยการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นคนแรก ธนาคารแห่งประเทศไทย
 มีเงินทุนเริ่มแรก 20 ล้านบาท ซึ่งได้จากรัฐบาลไทย และได้รับโอนสินทรัพย์ของสำนัก-
 งานธนาคารชาติไทยหลังจากหักหนี้สินแล้วเป็นเงินสด 13.5 ล้านบาท เป็นเงินสำรอง
 ธนาคาร

ระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

วิวัฒนาการของระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยแบ่งได้ 3 ระยะ
 ดังนี้ *

ในระยะปี ค.ศ.1888 และ ค.ศ.1941 ระบบธนาคารในประเทศไทย
 นั้น ปรากฏว่าธนาคารของต่างชาติมีบทบาทที่โดดเด่นมากเมื่อเทียบกับธนาคารของไทย

* แบ่งตามนาย Paul Sithi-Amnuai ในหนังสือ Finance
 and Banking in Thailand

ปรากฏว่าในยุคนั้นมีธนาคารทั้งสิ้นอยู่ 12 ธนาคาร แต่เป็นของต่างประเทศถึงเจ็ดแห่ง สามแห่งเป็นของชาวอังกฤษ สองแห่งเป็นของจีน ส่วนญี่ปุ่นและฝรั่งเศสมีธนาคารพาณิชย์ที่ก่อตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทยได้แก่ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ (Hongkong and Shanghai Banking) ของอังกฤษ ทั้งนี้เพราะประเทศอังกฤษสนใจการค้าในประเทศไทยประการหนึ่งและให้ประเทศไทยเป็นรัฐกันชน (buffer state) ระหว่างอาณานิคมของอังกฤษไคแกพม่า และมาเลเชีย กับประเทศในกลุ่มอินโดจีน อันได้แก่อาณานิคมของฝรั่งเศสในยุคนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคการธนาคารของยุโรป เพราะเป็นรูปแบบของธนาคารที่มีเงินทุนมาก มีการบริหารที่ดีตามหลักการบริหารการธนาคารพาณิชย์ จึงเป็นที่นิยมของพ่อค้าและประชาชน มีความสามารถในการระดมเงินฝากมากกว่าธนาคารในประเทศ แต่เนื่องจากธนาคารของต่างประเทศขาดความรู้ทางภาษาพื้นเมืองและเงื่อนไขแห่งภาวะเศรษฐกิจของท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องไ้ระบบกำปราคอร์ ระบบกำปราคอร์ ก็คือบุคคลที่ธนาคารพาณิชย์ว่าจ้างไว้ในธนาคาร มักจะเป็นพ่อค้าชาวจีนที่มีฐานะและฝากเงินจำนวนมากพอจำนวนหนึ่งเพื่อประกันเงินกู้ของลูกค้าที่กำปราคอร์ เป็นผู้แนะนำมาสู่เงินจากธนาคาร

บทบาทของชาวจีนในสังคมไทยในยุคนั้นมีสูงมาก ชาวจีนมีความสนใจในภาคการค้าระหว่างประเทศ ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกในขณะนั้นที่ชาวยุโรปสนใจในเรื่องการขายส่งทางน้ำธุรกิจนำเข้า และส่งออก ชาวจีนในขณะนั้นนอกจากประกอบธุรกิจการค้าแล้ว ยังสนใจและก่อตั้งสถาบันการเงินของตนขึ้นรวม การก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ ตลอดจนเป็นตัวเชื่อมที่สำคัญระหว่างธนาคารของต่างประเทศกับธุรกิจท้องถิ่นด้วย นอกจากธนาคารพาณิชย์แล้ว ชาวจีนยังก่อตั้งสถาบันการเงินอีกรูปแบบหนึ่งเรียกว่า "โปกกวน" (Puay Kuan Shop) ธุรกิจโปกกวนได้แก่การรับฝากเงินจากชาวจีนในประเทศไทยส่งเงินไปให้ญาติมิตรของตนในประเทศจีน โดยรับฝากเงินจากชาวจีนในประเทศไทย แล้วโอนเงินนั้นไปยังร้านค้าหรือสาขาของตน ส่วนใหญ่อยู่ที่ฮ่องกง แล้วจึงโอนเงินเข้าไปในเมืองจีนอีกทอดหนึ่ง โดยเก็บค่าบริการจากผู้ส่งเงิน หลังจาก

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1942 แล้วกิจการโอนเงินของโพยกวนในการซื้อเงินตราต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินเหรียญของฮ่องกง ก็อยู่ภายใต้การควบคุมของธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในระบบเศรษฐกิจโดยรวมไม่สูงมากนัก เพราะส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับภาคการค้าระหว่างประเทศ ส่วนธนาคารพาณิชย์ของจีนนั้นมักจะทำให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่พ่อค้าขายในส่วนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือเอเชียตะวันออกไกล ธนาคารจีนมักจะมี ความกล้าในการเสี่ยงมากกว่าธนาคารของยุโรป

ระยะที่สอง ค.ศ.1941-1950

ในปี 1941 เกิดสงครามโลกครั้งที่สอง กองทหารของญี่ปุ่นได้เคลื่อนเข้ามาในประเทศไทยมีผลทำให้ธนาคารสาขาของยุโรปต่างต้องปิดกิจการชั่วคราว เพราะอังกฤษ ฝรั่งเศส และอเมริกา ต่างเป็นคู่สงครามของญี่ปุ่นทั้งสิ้น มีผลทำให้ธนาคารของท้องถิ่นเกิดขึ้นหลายแห่ง เป็นการลดบทบาทของธนาคารยุโรปลงอย่างฉับพลัน นี่เป็นผลที่เกิดขึ้นประการหนึ่งที่ไทยเข้าทำสงครามโดยอยู่ฝ่ายญี่ปุ่น²¹ ในระหว่างนี้มีธนาคารเกิดขึ้น 5 แห่ง ดังนี้ ที่สำคัญได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ (1944) ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ (1944) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (1945) ธนาคารกสิกรไทย (1945) เป็นต้น และเป็นระยะช่วงเวลาของการขยายสาขาของระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยด้วย อีกประการหนึ่ง เพราะภายใต้การส่งเสริมของรัฐบาลไทยมีนโยบายให้ธนาคารท้องถิ่นขยายตัวเพื่อเป็นการลดบทบาทของธนาคารต่างชาติ นอกจากนี้ในระยะเวลาดังกล่าว การค้าของไทยที่ส่งออกดีมาก สินค้าที่ส่งออกที่สำคัญได้แก่ ข้าว ยาง และดีบุก ทำให้เงินตราต่างประเทศหลังไหลเข้ามายังประเทศไทย มีผลทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์ขยายสาขาอย่างรวดเร็วระหว่างปี 1941-1945 ขยายสาขาดังเจ็ดสาขาคือกัน ยิ่งกว่านั้นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นระยะเวลาที่ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ ธนาคารกลางมีการบังคับให้พ่อค้าส่งออกต้องส่งมอบเงินตราต่างประเทศโดยขายให้ธนาคารกลางในอัตราทางการ

โดยอัตราทางการกำหนด 40 บาทต่อปอนด์สเตอร์ลิง และ 100 บาทต่อ 10.075 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ส่วนอัตราในตลาดสูงถึงสองเท่าตัวของอัตราทางการ คือ ปอนด์ละ 80 บาท ทางการเงินออกกฎหมายให้ส่งชาว ย่าง กัมพู และไม้สักทองส่ง มอชขายเงินตราต่างประเทศ มูลค่าสินค้าที่ส่งออกให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ใน อัตราทางการเป็นเปอร์เซ็นต์ของเงินตราต่างประเทศที่ได้รับต่าง ๆ คือ ข้าว ร้อยละ 100 กัมพู และไม้สักร้อยละ 50 ย่าง ถ้าส่งออกที่ท่าเรือกรุงเทพฯ ร้อยละ 20 ถ้าส่งออกที่ท่าต่างจังหวัดต้องส่งมอบในอัตราร้อยละ 25

ลักษณะของตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่มีหลายอัตรานี้ได้ช่วยให้ธนาคารพาณิชย์มีโอกาสได้กำไรจากส่วนเพิ่ม (Margin) ของอัตราแลกเปลี่ยนได้มาก และเป็นแรงสนับสนุนการธนาคารในยุคนั้นให้เจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็ว²²

ระยะที่สามระหว่าง ค.ศ.1950-จนถึงปัจจุบัน

ในยุคนั้นว่าเป็นยุคใหม่ของระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย การบริหารการธนาคารพาณิชย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้สร้างความเป็นปึกแผ่นและความมั่นคงขึ้น ประชาชนเลื่อมใสมากขึ้น ทางรายได้ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพียงอัตราเดียว นอกจากนั้นยังมีการออก พ.ร.บ.ธนาคารพาณิชย์ ปี ค.ศ.1962 และแก้ไขเพิ่มเติม ปี 1979 เพื่อให้การประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ เป็นแบบบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อให้กระจายการถือหุ้นไปสู่มหาชน นอกจากนี้การก่อตั้งธนาคารพาณิชย์แห่งใหม่นั้น ทางราชการเข้มงวดกวดขันมาก นอกจากนั้นธนาคารพาณิชย์ ยังขยายจำนวนสาขาอย่างรวดเร็ว เพื่อสนองความต้องการอันเนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รายละเอียดโครงสร้างระบบธนาคารของประเทศในกลุ่มอาเซียน จะกล่าวในบทต่อไป

อ้างอิง

1. Furnivall J.S. Colonial Policy and Practices, A Comparative Study of Buma and Netherland India Cambridge University Press London p.220.
2. P.T. SGV - Utomo The SGV Group. A Study of Commercial Banks in Indonesia 1972, 1973, 1974 (First Half) p. B2
3. P.T. SGV - Utomo อ้างอิง p. B2
4. Glass burner Bruce (Edited). The Economy of Indonesia Selected Reading p.343
5. Emery, Robert F. The Financial Institutions of Southeast Asia (A Country - by - Countries study) p. 167.
6. P.T. SGV - Utomoto อ้างอิง p. B3
7. Davils, S. Gethyn (Edited). Central Banking in South and East Asia Hongkong University Press 1960 p.53.
8. Bank Negara Malaysia Research and Statestics Department. Money and Banking in Malaysia p.25.
9. Davils, S.Gethn (Edited). Central Bank in South and East Asia p. 112.
10. Davils, S. Gehtyn (Edited) อ้างอิง p. 118.
11. Lee Sheng - Yi The Monetary and Banking Development of Malaysia and Singapore Singapore University Press. pp.
12. Cuaderno Sr, M. Central Bank of The Philippines. (A Monograph 1940) p. 8
13. Banker Appociation of The Philippines The Philippine Financial System - Structure & Developments
- Focus on the Commercial Banking S stem p.3.

14. Trescott, Paul B. Thailand's Monetary Experience The Economics of Stability p. 31.
15. ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ระลึกในการเปิดสำนักงานใหญ่ ธนาคารแห่งประเทศไทย
12, กรกฎาคม 2525 หน้า 4
16. ธนาคารแห่งประเทศไทย เพ็ญอักษร หน้า 9
17. ธนาคารแห่งประเทศไทย, เพ็ญอักษร หน้า 17
18. ธนาคารแห่งประเทศไทย หนังสือที่ระลึกครบรอบ 30 ปี หน้า 1
19. ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ระลึกการเปิดสำนักงานใหญ่ อังแล้ว หน้า 62
20. Silcock, T.H. (Edited) Thailand Social and Economic Study in Development p. 179
21. Sithi - Emnuai, Paul Finance and Banking in Thailand
A Study of the Commercial System 1888 - 1963
Thai Watana Panich p.62.
22. เริงชัย มะระกานนท์ การเงินและการธนาคารในประเทศไทย พร้อมด้วย
ทฤษฎี พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2521 หน้า 158

บทที่สาม

โครงสร้างระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน

3.1 โครงสร้างระบบธนาคารพาณิชย์ในลักษณะมหภาค

3.1.1 จำนวนธนาคารพาณิชย์และการถือครองสินทรัพย์

ระบบธนาคารพาณิชย์ในปี ค.ศ.1961 ในอาเซียนนั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 238 แห่ง มีจำนวนสำนักงานหรือสาขาทั้งสิ้น 5,033 แห่ง ปรากฏว่าในอินโดนีเซีย, มาเลเซีย, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์ และไทย มีจำนวนธนาคารพาณิชย์ในแต่ละประเทศ คือ 87, 38, 33, 50 และ 30 แห่ง ส่วนสาขามี 1,132, 578, 1,657, 348 และ 1,556 สาขาตามลำดับ สินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ในอาเซียนถือครองทั้งหมด มี 147,565.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แบ่งเป็นส่วนคือ ของอินโดนีเซีย, มาเลเซีย, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์ และไทย คือ 20,705.8, 29,025.1, 20,795.8 58,154.4 และ 18,884.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และคิดเป็นร้อยละ 14, 20, 14 39 และ 13 ตามลำดับ ซึ่งปรากฏว่าสิงคโปร์เป็นประเทศที่ถือครองสินทรัพย์มากที่สุด และประเทศไทยถือครองสินทรัพย์ต่ำที่สุด

ส่วนการกระจายถือครองสินทรัพย์ของธนาคารในประเทศกับธนาคารของต่างประเทศนั้นปรากฏว่าโดยเฉลี่ยแล้วธนาคารในประเทศถือครองสินทรัพย์ประมาณร้อยละ 62.5 ส่วนธนาคารต่างประเทศนั้นถือครองเพียงประมาณร้อยละ 37.5 โดยทั่วไปแล้วประเทศในอาเซียน (ยกเว้นสิงคโปร์) ธนาคารภายในประเทศมีบทบาทมากกว่าธนาคารต่างประเทศทั้งในแง่การถือครองสินทรัพย์ และระดมเงินฝาก และการให้กู้ ในประเทศไทยธนาคารในประเทศถือครองสินทรัพย์สูงถึงร้อยละ 94 ส่วนธนาคารต่างประเทศถือครองเพียงร้อยละ 6 เท่านั้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธนาคารพาณิชย์ในประเทศเจริญขึ้นอย่างรวดเร็วนับแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมาก็คือในประเทศของกลุ่มอาเซียนนั้นได้มีการก่อตั้งระบบธนาคารกลางขึ้นซึ่งเป็นสถาบันการเงินในการ-

อุปถัมภ์ค่าธนาคารพาณิชย์ภายในประเทศ ในฐานะแหล่งเงินทุนสุดท้ายประการหนึ่ง และนโยบายของรัฐบาลแต่ละประเทศได้จำกัดขอบเขตในการประกอบธุรกิจของธนาคารต่างประเทศอีกประการหนึ่ง

ในอินโดนีเซียธนาคารพาณิชย์ของต่างประเทศได้รับการกระทบกระเทือน อย่างรุนแรงในสมัยที่ประธานาธิบดีซูการ์โน (Sukarno) แห่งอินโดนีเซียเรื่องอำนาจ ซึ่งได้โอนกิจการของธนาคารต่างชาติเป็นของรัฐในระหว่าง ค.ศ. 1959-1966 ถึงแม้ว่าธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศจะได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการต่อในปี 1968 ก็ตาม แต่ก็ยังจำกัดอยู่ในเมืองจาการ์ตา (Jakarta) เท่านั้น

ในมาเลเซียธนาคารต่างประเทศถูกควบคุมทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การจำกัดการให้กู้แก่ธุรกิจต่างประเทศ ตลอดจนควบคุมเรื่องอัตราแลกเปลี่ยน อย่างเข้มงวด

ในฟิลิปปินส์ เนื่องจากฟิลิปปินส์เคยอยู่ภายใต้การปกครองของสหรัฐอเมริกา ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์กันทางการเงินและการค้าอย่างใกล้ชิดระหว่างประเทศ ทั้งสอง รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ส่งเสริมการประกอบกิจการธนาคารแบบรวมทุนกันมากกว่าการ ส่งเสริมก่อตั้งธนาคารต่างประเทศอย่างเอกเทศ แต่เนื่องจากการขาดเสถียรภาพทางการเงินของฟิลิปปินส์ ทำให้มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการลงทุนต่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศฟิลิปปินส์เอง

ในสิงคโปร์นับว่าธนาคารต่างประเทศมีอิสระมากกว่าในประเทศอื่น ๆ เพราะ สิงคโปร์เป็นเมืองท่าประการหนึ่ง และนโยบายของรัฐบาลสิงคโปร์มีจุดมุ่งหมาย ที่จะให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางทางการเงินระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ ขณะนี้มีธนาคารต่างประเทศ 24 แห่งได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการธนาคารพาณิชย์อย่างเต็มที่อีก 13 แห่ง ถูกจำกัดสิทธิ์บางประการ และอีก 44 แห่งเป็นธนาคารเฉพาะกิจ (Off-shore Banks) เพื่อที่จะดำเนินกิจกรรมในตลาดดอลลาร์แห่งเอเชีย (Asian Dollar Market) รวมตลอดถึงสำนักตัวแทนอีก 48 แห่ง และธนาคารการค้า (Merchant) อีก 37 แห่ง ซึ่งเป็นการร่วมทุน (Joint Ventures) กับต่างประเทศ

ตลาดดอลลาร์แห่งเอเชีย (Asian Dollar Market) และตลาดหุ้นแห่งเอเชีย (Asian Bond Market) นับว่าเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญของสิงคโปร์ ในด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

ในประเทศไทย นับว่าเป็นประเทศที่ไม่ค่อยเข้มงวดกวดขันกับธนาคารของต่างประเทศมากนัก นอกจากการก่อตั้งธนาคารแห่งใหม่ขึ้น ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยได้เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากมีโอกาสนขยายสาขาไปทุกจังหวัด (ซึ่งธนาคารต่างประเทศถูกจำกัดสิทธิในเรื่องนี้) นอกจากนี้ยังมีสิทธิประกันฟรี เมียมชาวที่ส่งออกและแสวงหาผลประโยชน์จากอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา หลังสงครามโลกยุติลงใหม่ ๆ จึงมีส่วนทำให้บทบาทของธนาคารต่างประเทศลดลงจนทุกวันนี้

ธนาคารพาณิชย์ที่มีขนาดของกิจการใหญ่โตที่สุดหกอันดับแรกของอาเซียน เป็นของธนาคารในประเทศทั้งสิ้น โดยส่วนใหญ่เป็นของรัฐ นอกจากธนาคารกรุงเทพ จำกัด ซึ่งเป็นของเอกชน ดังนี้²

(1) ธนาคาร Bumiputra เป็นธนาคารที่รัฐบาลมาเลเซียก่อตั้งขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะที่จะให้สินเชื่อในภาคเกษตรกรรมและธุรกิจขนาดเล็กของชนพื้นเมือง มีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 8.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

(2) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ซึ่งเป็นธนาคารของเอกชนก่อตั้งขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สองมีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 6.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

(3) Philippine National Bank ของฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นของรัฐบาล แต่ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ จุดมุ่งหมายของการก่อตั้งธนาคารนี้เพื่อที่จะทำลายระบบผูกขาดของธนาคารต่างชาติมีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 5.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

(4) The Development Bank of Singapore Limited ซึ่งมีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 5.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

(5) Malayan Banking Berhad ของมาเลเซีย ซึ่งมีจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้น 4.2 พันล้านดอลลาร์อเมริกา

(6) Bank Bumi Daya ของอินโดนีเซีย ซึ่งมีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 4.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

จากธนาคารดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่านโยบายของรัฐบาลแต่ละประเทศต้องการส่งเสริมระบบธนาคารในประเทศอย่างมาก

3.1.2 โครงสร้างการใหญ่และอัตราดอกเบี้ย

ลักษณะการให้กู้ยืมพ่วงจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ดังนี้ คือ การเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม ถึงแม้ว่าประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่ (ยกเว้นสิงคโปร์) เป็นประเทศอิงเกษตรกรรม แต่การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์แก่ภาคเกษตรกรรมนั้น นับว่ายังเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นการยากสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่จะให้สินเชื่อในภาคเกษตรกรรม เพราะลักษณะการกู้เป็นรายเล็กรายน้อย ค่าใช้จ่ายในการบริหารหนี้สินเงินกู้สูง ตลอดจนมีความเสี่ยงที่สูงด้วย อย่างไรก็ตามธนาคารกลางของแต่ละประเทศพยายามที่จะกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์กระจายเงินกู้ไปยังภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น

ในอินโดนีเซีย Bank Rakjat Indonesia มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลธนาคารสินเชื่อในชนบทถึง 2,200 แห่งในการกระจายสินเชื่อในชนบท นอกจากนี้ธนาคารกลางอินโดนีเซียยังได้สนับสนุนช่วยให้เงินทุนพิเศษแก่ธนาคารที่ให้สินเชื่อในภาคเกษตรกรรมและสนับสนุนการก่อตั้งสหกรณ์ในชนบท และได้ก่อตั้งบริษัทประกันสินเชื่อขึ้นเรียกว่า Askrindu เพื่อประกันความปลอดภัยในการให้สินเชื่อในชนบท

ในมาเลเซีย รัฐบาลได้พยายามที่จะกระตุ้นสินเชื่อไปสู่ภาคเกษตรกรรมโดยการก่อตั้งบริษัทประกันสินเชื่อในปี ค.ศ.1972 เพื่อให้สินเชื่อแก่หน่วยผลิตขนาดเล็ก การพาณิชย์ อุตสาหกรรม แต่ก็ประสบความสำเร็จไม่มากนัก

ในฟิลิปปินส์ มีการก่อตั้ง The Philippines National Bank ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งฟิลิปปินส์ และธนาคารชนบท (Rural Banks) เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังที่จะให้สินเชื่อกระจายไปยังชนบท

ในประเทศไทยธนาคารพาณิชย์ให้ความสนใจในการให้สินเชื่อการส่งออกและตั้งสินค้าเข้ามามากกว่าการให้สินเชื่อในภาคเกษตรกรรม อย่างไรก็ตามรัฐบาลก็พยายามกระตุ้นให้มีการกระจายสินเชื่อไปสู่ชนบทด้วยการก่อตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขึ้นโดยเป็นธนาคารให้สินเชื่อในภาคเกษตรกรรมของรัฐบาลเอง

ในปี ค.ศ.1980 ระบบธนาคารพาณิชย์ของอาเซียนมียอดเงินให้กู้ทั้งสิ้น 63,309.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในจำนวนนี้เป็นของ อินโดนีเซีย, มาเลเซีย, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์ และไทย เป็นจำนวน 14,646.5, 10,113.5, 11,288.9, 13,953.6 และ 12,442.8 และในปี 1981 เพิ่มขึ้นเป็น 18,416.7, 12,635.6, 12,305.3, 17,360.1 และ 13,829.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ (ดูตาราง 4.3)

แต่ปรากฏจากรายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจประจำปี 1980 ของซีเอซีเอ็น (South-East Asian Central Bank-CEACEN) ดังปรากฏใน (ตาราง 3.3) แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า โครงสร้างการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียนนั้นยังเน้นหนักในภาคพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสินเชื่อในภาคเกษตรกรรมนั้น ยังเป็นสัดส่วนที่ต่ำมาก ดังเช่นค่าสุทธรร้อยละ 0.4 (สิงคโปร์) สูงสุทธรร้อยละ 13.8 (ฟิลิปปินส์) (โปรดดูตาราง 3.3)

ส่วนในเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในปี ค.ศ.1981 ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียนนั้น ปรากฏว่า Prime Rate ของอินโดนีเซีย, มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทยนั้นคือร้อยละ 15.0, 8.5, 14.12, 13.4 และ 17.0 ตามลำดับ (ดูตาราง 3.4) ซึ่งปรากฏว่ามาเลเซียเป็นประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำที่สุดในขณะเดียวกันไทยเป็นประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงที่สุด

ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประเภทประจำ 12 เดือนในปี 1981 ปรากฏว่าอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย มีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9.0, 9.5, 14.0, 11.0 และ 12.0 (ดูตาราง 3.5 ประกอบ) ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเพื่อออมทรัพย์เป็นร้อยละ 15.0, 6.0, 9.0, 9.7 และ 8.0 ตามลำดับ (ดูตาราง 3.6)

ตามปกติแล้วอัตราดอกเบี้ยในประเทศสิงคโปร์มีความเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วตามสภาวะของโลกเพราะเป็นประเทศในอาเซียนประเทศเดียวที่มีสถาบันการเงินที่สลับซับซ้อนและคล่องตัวมาก ส่วนประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนนั้น โครงสร้างของสถาบันการเงินยังไม่พัฒนาเท่ากับของสิงคโปร์ตลอดจนความเข้มงวดกวดขันของนโยบายของรัฐบาลแต่ละประเทศในการควบคุมการเงินและการธนาคารอย่างใกล้ชิด ทำให้อัตราดอกเบี้ยจะเปลี่ยนแปลงอย่างใดนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายเจ้าหน้าที่การเงินผู้รับผิดชอบ จึงมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไม่ค่อยทันกับเหตุการณ์ของโลกนัก อย่างไรก็ตาม เมื่อสถาบันการเงินพัฒนาก้าวหน้าขึ้น อัตราดอกเบี้ยย่อมจะเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงคล่องตัวขึ้น การลงทุนของต่างประเทศย่อมคล่องตัวขึ้นเช่นเดียวกัน

3.2 โครงสร้างระบบธนาคารในลักษณะจุลภาค

3.2.1 โครงสร้างระบบธนาคารในประเทศอินโดนีเซีย

ธนาคารกลาง (Bank Indonesia)

กฎหมายธนาคารกลางฉบับปี 1968 ให้ธนาคารกลางมีหน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพของเงินรูเปีย (Rupiah) กระตุ้นการผลิตการพัฒนา และขยายโอกาสในการทำงานตลอดจนการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน³ ธนาคารกลางของอินโดนีเซียคงปฏิบัติหน้าที่ของธนาคารกลางโดยทั่วไป เช่นการออกบัตรหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ การรักษาสภาพคล่องระหว่างประเทศ (International Liquidity) และดำเนินนโยบายการเงินให้สอดคล้องกับนโยบายการคลังของรัฐ

นอกจากนี้มีการควบคุมระบบการเงินและเครดิตของประเทศตลอดจนเพื่อบริหารายมาให้ระบบธนาคารทั้งในภาครัฐบาล และเอกชนให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น และพยายามที่จะกระจายสินเชื่อไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในอันดับสูง นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนสถาบันการเงิน เช่น The Banking Development Institute of Indonesia และการก่อตั้งสถาบันประกันสินเชื่อ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ธุรกิจขนาดเล็ก ตลอดจนอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลาง

กฎหมายธนาคารกลางของอินโดนีเซียไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ของธนาคารกลางเท่านั้น แต่ยังทำธุรกิจธนาคารพาณิชย์ด้วย โดยการให้สินเชื่อแก่ธุรกิจโดยตรง ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากโครงสร้างของสถาบันการเงินยังไม่เพียงพอ⁴ อย่างไรก็ตาม ธนาคารกลางของอินโดนีเซียได้ลดการปฏิบัติของกิจกรรมธนาคารพาณิชย์ลงนับตั้งแต่ปี 1968 เป็นต้นมา นอกจากนี้ธนาคารกลางของอินโดนีเซียยังมีนโยบายที่จะสร้างระบบธนาคารพาณิชย์ให้แข็งแกร่งขึ้น โดยให้มีการรวม (Mergers) ธนาคารขนาดเล็กเข้าด้วยกัน ส่วนธนาคารที่ขาดประสิทธิภาพก็ให้เลิกกิจการไปเลย ตลอดจนการสนับสนุนคนพื้นเมืองและธุรกิจของคนพื้นเมืองเข้าไปมีส่วนในกิจการธนาคารด้วยการให้สิทธิเหมือน Foreign Exchange Bank และสามารถขยายสาขา

นโยบายการเงิน (Monetary Policy)

นับตั้งแต่ปี 1950 เป็นต้นมา อันสืบเนื่องมาจากการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่ผิดพลาดทำให้อินโดนีเซียต้องประสบกับภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง รัฐบาลเพื่อบริหารายมาที่จะรักษาเสถียรภาพของเงินรูเปีย (Rupiah) โดยในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1965 ได้ประกาศ 1,000 รูเปียเก่าแลกได้เท่ากับ 1 รูเปียใหม่ นอกจากนี้ยังมุ่งหวังที่จะใช้นโยบายการเงินเพื่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่หนึ่ง ที่สอง และที่สาม (แผนฉบับที่สาม เริ่ม 1979-1984 ซึ่งขณะนี้อยู่ในระยะเวลาของแผนที่สาม) เพื่อมุ่งหวังที่จะมีการขยายการส่งออก และสร้างบรรยากาศการลงทุน

ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1978 อินโดนีเซียได้ประกาศลดค่าของเงินลงร้อยละ 50.6 (แต่เดิม 415 รูเปีย = 1 ดอลลาร์สหรัฐ มาเป็น 625 รูเปีย = 1 ดอลลาร์สหรัฐ) มีผลทำให้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในเงินรูเปีย ไก่หันไปถือครองสินทรัพย์ประเภทอื่น ๆ แทน เช่นทองคำ เพชรนิล จินดา สินคาต่าง ๆ บางรายถึงกับถอนเงินฝากประเภทประจำ และประเภทออมทรัพย์ออกจากระบบธนาคาร และในปี 1979 มีเงินทุนหนี้ออกนอกประเทศ (Capital Flight) เป็นจำนวนมาก

ในประเทศที่ตลาดเงินและตลาดทุนยังไม่พัฒนา ตลอดจนรัฐบาลไม่มีหลักทรัพย์เพียงพอในการซื้อขายในตลาดการเงินในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในตลาด ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของอัตราบริว่งซื้อลดจึงรวดเร็ว ซึ่งอินโดนีเซียอยู่ในสภาวะเช่นนี้ แม้แต่การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินสละสำรองตามกฎหมาย ซึ่งเป็นมาตรการทางการเงินที่ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายนิยมใช้ อินโดนีเซียก็ไม่ค่อยได้ใช้มาตรการเช่นวานี้

มาตรการที่ธนาคารกลางอินโดนีเซียใช้นั้นได้แก่การควบคุมสินเชื่อโดยตรงของธนาคารทุกประเภทโดยการกำหนดปริมาณสินเชื่อขั้นสูงที่ธนาคารพึงได้ ุส่วนใหญ่เป็นการผ่านธนาคารของรัฐ รวมทั้ง Small Investment Credit (KIK), Permanent Working Capital (KMKP) เป็นต้น

เมื่อประมาณสินเชื่อถูกจำกัดเช่นนี้ ดังนั้นการกำหนดประเภท (Category) ของโครงการที่มีความสำคัญเป็นสี่ประเภทด้วยกัน* ตามอันดับความสำคัญก่อนหลัง อัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บแต่ละประเภทแตกต่างกัน

* Category I, Paddy and Corn; Category II, BIMAS Credit, agricultural products, handicraft and export goods; Category III manufacturing and service rendering industries, Category IV, Contractors.

มาตรการชนิดที่สองที่ธนาคารกลางอินโดนีเซียใช้ก็คืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝาก อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะเป็นประโยชน์แก่สินเชื่อสี่ประเภท (Category) ดังที่กล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตาม อินโดนีเซียยังประเทศที่ขาดเสถียรภาพทางการเงินมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนในสองทศวรรษที่ผ่านมา นโยบายการควบคุมปริมาณเงินและเสถียรภาพทางราคายังขาดประสิทธิภาพในนโยบายการเงิน ในปี ค.ศ.1980-1981 ยังมุ่งที่จะรักษาเสถียรภาพทางราคาและอัตราการพัฒนาการเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับสูง⁵

ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Banks)

ในปี ค.ศ.1981 ในอินโดนีเซียมีธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด 87 แห่ง เป็นธนาคารในประเทศ 76 แห่ง มีสาขา 1,110 สาขา และธนาคารต่างประเทศ มี 11 แห่ง มีสาขาทั้งสิ้น รวม 22 สาขา ธนาคารพาณิชย์ของรัฐมีลักษณะเด่น เพราะได้รับการสนับสนุนจากธนาคารกลางเป็นอย่างดี เช่นการคิดอัตรารับช่วงซื้อลดค่าเป็นพิเศษ ตลอดจนได้รับความช่วยเหลือทางการเงินในลักษณะที่เรียกว่า Refinancing Credit เช่น KIK และ KMKP เป็นต้น

BANK RAKJAT INDONESIA

ถูกจัดอยู่ในประเภทธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นสถาบันการเงินของรัฐ ในการกระจายสินเชื่อไปสู่ชนบท โดยการกำกับธนาคารชนบท (Rural Banks) ฟัง 3,300 หน่วย

ธนาคารเพื่อการพัฒนา (Development Banks)

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแบ่งออกเป็นสามกลุ่มด้วยกันได้แก่ ธนาคารเพื่อพัฒนาการของรัฐ (Bank Pembangunan Indonesia-BAPINDO) ธนาคารเพื่อพัฒนาการแห่งท้องถิ่น (Regional Development Banks) และธนาคารเพื่อพัฒนาการของเอกชน (The Private National Development Banks)

BAPINDO ได้ก่อตั้งขึ้นในปี 1960 โดยรวม (Merged) กับธนาคารเพื่อการอุตสาหกรรมของรัฐ (The State Industrial Bank 1951) ธนาคารนี้ได้ให้บริการแบบธนาคารพาณิชย์เช่นเดียวกัน แหล่งที่มาของเงินทุนได้แก่ เงินกองทุนและเงินสำรอง เงินฝากประเภทฝากเงินเมื่อทวงถาม และเงินฝากประจำ เงินกู้จากธนาคารกลาง และจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ เช่นธนาคารเพื่อพัฒนาแห่งเอเชีย และธนาคารโลก เป็นต้น การปฏิบัติการให้สินเชื่อเป็นไปตามแนวนโยบายของรัฐบางถือการให้ระยะปานกลางและระยะยาว รวมมือทางการเงินกับธนาคารพัฒนาการท่องเที่ยวประสานงานกับสถาบันการเงินอื่น ๆ ตลอดจนการร่วมทุนของธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนเงินระยะยาวมักจะให้สามลักษณะด้วยกันคือ (1) การอุตสาหกรรม (2) การขนส่งคมนาคม และการเก็บรักษาสินค้า (3) ธุรกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยวและอื่น ๆ

ธนาคารเพื่อพัฒนาส่วนภูมิภาค (Regional Development Banks) ซึ่งมักเป็นหน่วยงานในท้องถิ่นเป็นเจ้าของหรือร่วมทุนกับเอกชน เงินให้กู้เป็นระยะปานกลาง และได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจาก BAPINDO อีกต่อหนึ่ง

ส่วนธนาคารเพื่อพัฒนาการของเอกชน (Bank Pembangunan Swasta) นั้น ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 1970 ให้เงินกู้เพื่อการลงทุนเป็นส่วนใหญ่

ธนาคารออมทรัพย์ (Saving Banks)

ธนาคารออมทรัพย์ของอินโดนีเซียแบ่งออกเป็นสองกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ ธนาคารออมทรัพย์ของรัฐบาล (Bank Tabungan Negara-BTN) และของเอกชนอีก 4 แห่ง

BTN ได้ก่อตั้งขึ้นในปี 1968 โดยมีที่ทำการไปรษณีย์เป็นตัวแทนในการรับเงินฝากทั้งในเมืองและในชนบท

สถาบันการธนาคารอื่น ๆ (Other Banking Institutions)

ยังมีสถาบันการเงินที่ประกอบกิจกรรมของธนาคารอื่น ๆ อีก เช่น เพื่อสนองความต้องการของร้านค้า และชาวบ้าน เช่น "Basar" Banks (ธนาคารเพื่อการตลาด "Desa" Banks (ธนาคารหมู่บ้าน) ธนาคารชาวเปื้อด็อก ธนาคารลูกจ้าง (Employee Banks) และอื่น ๆ อีก ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับของ Bank Rakyat

3.2.2 โครงสร้างระบบธนาคารในมาเลเซีย

ธนาคารกลาง (Bank Negara Malaysia)

ธนาคารกลางของมาเลเซียได้ก่อตั้งขึ้นในปี 1959 ตามกฎหมายธนาคารกลางปี 1958 ก็เพื่อที่จะรักษาเสถียรภาพทางการเงิน และพัฒนาสถาบันการเงินให้มั่นคง ตลอดจนการจัดการหนี้สินภายนอกของรัฐบาล เป็นแหล่งเงินทุนสุดท้าย เป็นผู้ควบคุมธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่น ๆ เป็นผู้กำหนดอัตราเงินสัคสำหรับ ตามกฎหมาย อัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์เสี่ยงต่อเงินกองทุน อัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์เสี่ยงต่อเงินฝากเป็นต้น

นโยบายการเงิน (Monetary Policy)

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของนโยบายการเงินก็คือการรักษาเสถียรภาพของเงินตราโดยปราศจากภาวะเงินเฟ้อ และการขจัดความไม่สมดุลของดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ ตลอดจนการกระตุ้นให้มีการเร่งรัดพัฒนาการเศรษฐกิจภายในประเทศ ธนาคารกลางได้พยายามกระตุ้นให้เกิดสถาบันการเงินใหม่ และให้มีการพัฒนาในขณะเดียวกัน นโยบายการเศรษฐกิจก็มุ่งที่จะมีการพัฒนาและมีการกระจายรายได้ที่ยุติธรรมขึ้นในระหว่างเชื้อชาติ ระหว่างกลุ่มรายได้ และระหว่างท้องถิ่น ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่าธนาคารกลางพยายามที่จะให้มีการกระจายสินเชื่อกับธุรกิจขนาดเล็กและประชาชนในชนบท

การเศรษฐกิจของมาเลเซียต้องพึ่งการส่งออกไม้ก็ประเภท เช่น ยาง ถั่วบด น้ำมันปาล์ม ไม้ ขาว น้ำมันปิโตรเลียม ดังนั้นปัจจัยภายนอก (Exogenous Factors) จึงมีผลกระทบต่อนโยบายการเงินเป็นอย่างมาก คู่ค้าการชำระเงินระหว่างประเทศจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อนโยบายการเงินและสินเชื่อ ดังนั้นนโยบายการเงินจึงไม่อาจจะไคล่คลักในระบบเศรษฐกิจของมาเลเซีย เท่าที่ควร เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ

มาตรการที่ใช้ในนโยบายการเงินประกอบด้วย (1) การเปลี่ยนอัตราเงินสละสำรองตามกฎหมาย และอัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่อง (Liquidity Ratio) (2) กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ (3) กำหนดและบังคับของอัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์ประเภทเดียวกันต่อเงินกองทุน และอัตราส่วนระหว่างการขอกู้ (Borrowing) ต่อเงินกองทุนของบริษัทเงินทุน

อนึ่ง การซื้อ หรือขายหลักทรัพย์ในตลาด และการเพิ่ม หรือลดอัตรารับช่วงซื้อลดของธนาคารกลางนั้นไม่อาจจะไคล่คลัก เพราะตลาดเงินและตลาดทุนยังไม่ได้พัฒนาพอเพียงในการใช้มาตรการทั้งสองนี้

ธนาคารกลางได้เปลี่ยนอัตราเงินสละสำรองตามกฎหมายจากร้อยละ $3\frac{1}{2}$ และ 4 ในปี 1960 มาเป็นร้อยละ 9 ในปี 1974 และลดลงเหลือร้อยละ 5 ในปี 1978

ในเดือนตุลาคม 1978 ธนาคารพาณิชย์ได้รับอนุญาตในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้กับลูกค้าได้ ทั้งนี้เพื่อให้มีการแข่งขันในระหว่างธนาคาร อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งผู้ออมทรัพย์ และผู้กู้ เพื่อให้มีการจัดสรรเงินทุนที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม อัตราดอกเบี้ยขั้นสูงที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากเงินกู้ที่มีอันค้ำความสำคัญบางประเภทธนาคารกลางยังคงควบคุมอยู่ ในปี 1979 อัตราดอกเบี้ย สำหรับธุรกิจขนาดเล็ก และเพื่อการเคหสถาน ธนาคารกลางกำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี ส่วนอัตราไพรมเรท (Prime Lending Rate) ยังคงเป็นร้อยละ 7.5 เท่านั้น

ในบางกรณีธนาคารกลางอาจใช้การควบคุมเฉพาะอย่างเพื่อการกระจาย
สินเชื่อให้ทั่วถึง เช่นในปี 1979 ธนาคารกลางได้ชักนำธนาคารพาณิชย์ใหญ่ใน
(Bumiputera) ร้อยละ 17 และธุรกิจขนาดเล็กร้อยละ 20 ของเงินใหญ่ทั้งหมด

มาตรการการจูงใจอย่างมีตรภาพ (Moral Suasion) ก็เป็น
มาตรการธนาคารกลางของมาเลเซียนำมาใช้เป็นประเพณีนิยม เช่นในกรณีเกิดภาวะ
เงินเฟ้อธนาคารกลางก็จะชักนำให้ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อชนชั้นที่มีผลิตภาพ (Productivity)
และลดการให้สินเชื่อแก่กิจการที่ขาดทุน การพิจารณาโครงการเงินกู้มากกว่าที่จะไปเน้น
เรื่องหลักประกัน

ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Banks)

ธนาคารพาณิชย์ในมาเลเซียจัดว่าเป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญ
กว่าสถาบันการเงินอื่น ๆ ในประเทศ และในขณะเดียวกันก็มีอัตราความเจริญเติบโต
อย่างรวดเร็ว ประเทศหนึ่งในกลุ่มอาเซียนในปี 1981 ธนาคารพาณิชย์ของชาวพื้นเมือง
ในประเทศมี 21 แห่ง และมี สาขา 430 สาขา และเป็นธนาคารต่างประเทศอยู่ 17
แห่ง มีสาขา 148 สาขา และมีสินทรัพย์ทั้งหมดรวม 29,025.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ระบบธนาคารพาณิชย์ในสมัยเริ่มแรกนั้นเป็นธนาคารของต่างประเทศ
ในรูปของธนาคารแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Exchange Banks) ธุรกิจส่วนใหญ่
เกี่ยวข้องกับภาคการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
หลังจากมาเลเซียมีอิสระภาพในการปกครอง มาเลเซียได้มีเป้าหมายในการเร่งรัด
พัฒนาการเศรษฐกิจทำให้ธนาคารพาณิชย์มีการกระจายสินเชื่อไปยังภาคเกษตรกรรมและ
อุตสาหกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตเพื่อการทดแทนการนำเข้า ในระหว่างปี 1960
ได้มีการก่อตั้งธนาคาร ของคนในประเทศขึ้น ขยายเงินทุน ตลอดจนการเชื่ออำนวยความ
สะดวกในการให้บริการแก่ลูกค้าในทศวรรษของ 1970 เงินฝากเพิ่มขึ้นร้อยละ 19
โดยเฉลี่ยต่อปี และในขณะเดียวกันการให้สินเชื่อเพิ่มขึ้นร้อยละ 22 โดยเฉลี่ยต่อปี⁶

เพื่อบรรลุเป้าหมายนโยบายการเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลมาเลเซียได้เข้าไปมีส่วนในการดำเนินกิจกรรมของธนาคารพาณิชย์ เพื่อ มีขนาดใหญ่โต ได้แก่ United Malayan Banking Corporation Berhad (1959), Malayan Banking Berhad และ Bank Bumiputra Malaysia Berhad (1966) ซึ่งจุดประสงค์ของการก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ของรัฐเหล่านี้ เพื่อ ทำลายระบบการผูกขาดทางการเงินของธนาคารต่างชาติ ประการหนึ่ง และต้องการกระจายสินเชื่อแก่ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้ออกไปอีกประการหนึ่ง

ธนาคารการค้า (The Merchant Banks)

ธนาคารการค้าเป็นธนาคารอีกรูปแบบหนึ่งในมาเลเซีย ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1970 และสิ้นปี 1979 มีธนาคารการค้าทั้งหมด 12 แห่ง ที่ดำเนินกิจการในประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการร่วมทุน (Joint Ventures) ระหว่างสถาบันการเงินในประเทศและต่างประเทศ นับว่าเป็นสถาบันการเงินที่เสริมสร้างโครงสร้างของสถาบันการเงินให้ขยายตัวมากขึ้น และธนาคารการค้าเหล่านี้ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในตลาดเงินได้ เงินทุนส่วนหนึ่งรับเงินฝากจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น ๆ และในปี 1979 ได้รับอนุญาตรับเงินฝากประเภทประจำของธุรกิจเอกชน แต่ต้องไม่ต่ำกว่า 1 ล้านดอลลาร์มาเลเซีย การให้กู้มีทั้งระยะสั้นปานกลาง และระยะยาว แต่อัตราดอกเบี้ยจะสูงกว่าของธนาคารพาณิชย์เล็กน้อยเพราะต้นทุนของเงินให้กู้สูงกว่า ธนาคารรูปแบบนี้ไม่อนุญาตให้ดำเนินการเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

สินเชื่อในชนบท และสถาบันเพื่อการพัฒนา

ในมาเลเซียมีหน่วยงานหนึ่งของรัฐเรียกว่า Federal Land Development Authority-FELDA ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้สินเชื่อในภาคเกษตรกรรม ในปี 1979 FELDA ได้ให้สินเชื่อในภาคเกษตรกรรมถึงร้อยละ 47 ของสินเชื่อทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่าเป็นหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จในการให้สินเชื่อในภาค-

เกษตรกรรมเป็นอย่างดี ซึ่งหน่วยงานนี้ได้ก่อตั้งขึ้นในปี 1956 มีจุดประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ดินและการก่อตั้งถิ่นฐานของเกษตรกรในการเพาะปลูก เช่น ยาง, น้ำมัน-ปาล์ม โกโก้ เป็นต้น

ธนาคารเพื่อการเกษตรแห่งมาเลเซีย (The Agricultural Bank of Malasia)

ก่อตั้งขึ้นในปี 1969 เพื่อระดมเงินออมไปใช้ในด้านการพัฒนาการเกษตร โดยการให้สินเชื่อผ่านศูนย์การสินเชื่อของท้องถิ่น (Local Credit Centres) ประมาณ 100 แห่ง แต่ในรัฐจะประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ธนาคารออมทรัพย์ (National Saving Bank-NSB)

ธนาคารออมทรัพย์ได้ก่อตั้งขึ้นโดยการรวมตัวของ Post Office Saving Banks กับกลุ่มสหกรณ์เพื่อที่จะระดมเงินออมรายย่อย และให้ประโยชน์เงินนั้นเพื่อการเคหะสถาน หรือเพื่อการผลิตในภาคเกษตรกรรม การก่อตั้งธนาคารออมทรัพย์เป็นนโยบายของรัฐที่จะให้ประชาชนรู้จักประหยัด และนำเงินออมนั้นมาพัฒนาการประเทศ

3.2.3 โครงสร้างระบบธนาคารในฟิลิปปินส์

ธนาคารกลางแห่งประเทศฟิลิปปินส์ (The Central Bank of Philippines)

ก่อนปี ค.ศ.1949 ในฟิลิปปินส์ยังไม่ได้ก่อตั้งธนาคารกลางขึ้น เงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจนั้นออกโดยกระทรวงการคลัง มีเงินทุนสำรองร้อยละ 100 ในรูปของเหรียญเงิน (Silver Coin) และเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาโดยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน 2 เปโซ (Pesos) ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ ดังนั้นปริมาณเงินจึงขึ้นอยู่กับดุลยภาพการชำระเงินโดยอัตโนมัติ เพื่อที่จะให้มีการพัฒนาการเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางราคาจึงมีการก่อตั้งธนาคารกลางแห่งประเทศฟิลิปปินส์ขึ้น

ธนาคารกลางมีหน้าที่จัดการระบบการเงินการธนาคารตลอดจนสินเชื่อในประเทศโดยมีจุดมุ่งหมายหลายประการดังนี้

- (1) เพื่อรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงินแห่งประเทศไทยฟิลิปปินส์
- (2) เพื่อรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพของมูลค่าภายนอก และความ
สามารถที่จะแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลอื่นของเงินเปโซ
- (3) เพื่อส่งเสริมอัตราความเจริญในการผลิต การจ้างงานและ
รายได้ที่แท้จริง เป็นต้น

อำนาจการดำเนินงานโดยคณะกรรมการการเงิน (The Monetary Board) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกเจ็ดคน โดยสามคนมาจากภาคเอกชน มีระยะเวลาเป็นสมาชิกภาพหกปี ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีอีกสี่คนได้แก่ธนาคารกลาง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ผู้อำนวยการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ (The Director General of the National Economic and Development Authority) และประธานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (The Chairman of The Board of Investment) คณะกรรมการการเงินจะพยายามควบคุมปริมาณเงินและเครดิตเพื่อเสถียรภาพทางราคาและการพัฒนาการเศรษฐกิจอย่างสมดุลย์ ธนาคารกลางสามารถที่จะซื้อหรือขายทองคำ เงินตราต่างประเทศตลอดจนตราสารการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารกลางสามารถที่จะซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในตลาด การให้รัฐกู้เงินเพื่อการใช้จ่ายของรัฐในงบประมาณประจำปี คณะกรรมการการเงินมีอำนาจที่จะกำหนดดอกเบี้ยเงินฝากและดอกเบี้ยให้สูงขึ้นของระบบธนาคารพาณิชย์ตลอดจนการควบคุมดูแลการบริหารงานของธนาคารพาณิชย์เพื่อความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน นอกจากนี้ธนาคารกลางยังเป็นตัวแทนทางการเงินของรัฐบาลในการติดต่อกับสถาบันการเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น

นโยบายการเงิน (Monetary Policy)

ของธนาคารกลางแห่งฟิลิปปินส์ นั้น เครื่องหลักที่ใช้ได้แก่

- (1) การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินสำรองตามกฎหมาย
- (2) การกำหนดอัตราขึ้นสูงของดอกเบี้ยประเภทเงินฝากและ

เงินใหญ่

(3) การควบคุมเชิงคุณภาพได้แก่การกำหนดอัตราเงินมัดจำ (Margin Requirement) ของหลักทรัพย์เครดิตในการส่งสินค้าเข้าเป็นตน

นับแต่ปี 1970 เป็นต้นมาอัตราเงินสกลสำรองสำหรับเงินฝากที่เป็น เปโซ ร้อยละ 20 (รวมเงินฝากกระแสรายวัน, ออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ) และร้อยละ 10 สำหรับเงินฝากที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

ในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยขั้นสูง ของธนาคารกลางนั้น ทั้งประเภท เงินฝากและประเภทเงินให้กู้ขั้นสูงนั้นมักจะต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาดที่เป็นจริง การกำหนดอัตราดอกเบี้ยในระดับต่ำเช่นนี้ก็เพื่อที่จะจูงใจให้มีการลงทุนซึ่งนับว่าเป็น ส่วนหนึ่งที่สำคัญของนโยบายการเงินในปี 1981 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปี กำหนดร้อยละ 14 ส่วนอัตราดอกเบี้ยออมทรัพย์ร้อยละ 9 ต่อปี

Philippine National Bank (PNB) เป็นธนาคารพาณิชย์ที่ใหญ่ที่สุดในฟิลิปปินส์ ซึ่งรัฐบาลเป็นเจ้าของ สาเหตุที่สำคัญในการก่อตั้ง PNB นั้นก็เพื่อที่จะทำรายการผูกขาด ของธนาคารต่างประเทศที่มีอยู่ในฟิลิปปินส์ ปัจจุบันอีกประการหนึ่งก็คือมีจุดมุ่งหมายที่จะ ให้สินเชื่อกทางเกษตรกรรมคึกคักยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานของธนาคารเกษตร ในฟิลิปปินส์ไม่สู้จะมีประสิทธิภาพมากนัก

กิจกรรมหลักของ PNB คือให้สินเชื่อในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม สินเชื่อที่ให้ส่วนใหญ่เป็นระยะสั้น และในเวลาต่อมาได้ให้สินเชื่อทั้ง ระยะสั้นและระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้สินเชื่อในอุตสาหกรรมน้ำตาล PNB ในระยะแรกนั้นได้มีกิจกรรมบางอย่างในฐานะธนาคารกลางด้วย เช่นในการออกเงินตรา มาหมุนเวียนและเป็นตัวแทนทางการเงินของรัฐบาล

ธนาคารชนบท (Rural Banks)

ในปี 1952 ภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ก่อตั้งธนาคารชนบทขึ้นที่ริซาล (Rizal) เป็นแห่งแรก ธนาคารชนบทกู้ยืมเงินจากเอกชน รัฐบาลมีส่วนเช่าถือหุ้นด้วยแต่ไม่เกินร้อยละ 50⁷ จุดมุ่งหมายของธนาคารชนบทก็เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจในชนบทอย่างมีประสิทธิภาพ สินเชื่อส่วนใหญ่เป็นระยะสั้นในสาขาการผลิตการเกษตร และธุรกิจขนาดเล็ก แหล่งที่มาของเงินทุนคือหุ้นทุน และเงินฝากออมทรัพย์และประจำของประชาชน ตลอดจนเงินฝากกระแสรายวันด้วย แต่เป็นจำนวนไม่มากนัก

ธนาคารเพื่อการพัฒนา (Development Banks)

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งฟิลิปปินส์ ตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการก่อตั้งธนาคารพัฒนาของเอกชน จุดมุ่งหมายของธนาคารพัฒนาของเอกชนเพื่อได้เงินทุนในระยะปานกลาง และระยะยาว ทั้งในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม และมีส่วนช่วยธนาคารชนบทในการให้สินเชื่อระยะสั้น ธนาคารแห่งแรกได้ตั้งขึ้นที่เมือง ลิปา (Lipa) ในปี 1959 ในปี 1979 มีธนาคารรวม 140 แห่ง ส่วนแหล่งเงินทุนมาจากเงินฝาก เงินกู้ และหุ้นทุน ส่วนการให้กู้แก่ภาคอุตสาหกรรม สิ่งทอ เคมีภัณฑ์ เหมืองแร่ เป็นต้น ส่วนการให้กู้ในภาคเกษตรกรรมโคกแก ข้าว ข้าวโพด มะพร้าว สับปะรด ตลอดจนเงินกู้เพื่อการเคหะ โรงเรียน และโรงพยาบาล เป็นต้น

ธนาคารออมทรัพย์ (Saving Banks)

ธนาคารออมทรัพย์ของฟิลิปปินส์ หรือเป็นที่รู้จักกันว่าธนาคารออมทรัพย์ และการรับจํานอง ซึ่งเป็นธุรกิจของเอกชน รับเฉพาะเงินฝากออมทรัพย์และประจำ เงินจำนวนส่วนใหญ่ให้กู้โดยการรับจํานองในวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ใหญ่ทั้งในเมืองและในชนบท ตลอดจนให้กู้แก่ธนาคารอื่น สินเชื่อที่ใหม่ักจะเป็นลักษณะระยะปานกลางและระยะยาว โดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 7-8 ปี ธนาคารออมทรัพย์แห่งแรกตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1882

สนับสนุนโดยสเปงในศาสนาคริสต์นิกายหนึ่ง มีจุดมุ่งหมายช่วยเหลือคนยากจนที่ถูก
นายทุนเงินกู้อารักเอาเปรียบ แต่ในสิ้นปี 1979 มีธนาคารออมทรัพย์ทั้งหมด 10 แห่ง
และมีสาขาทั้งหมด 226 สาขา

ธนาคารที่ดินแห่งฟิลิปปินส์ (Land Bank of The Philippines)

ธนาคารที่ดินแห่งฟิลิปปินส์นั้นก่อตั้งขึ้นโดยรัฐบาลในปี 1966 จุด-
ประสงค์เพื่อโครงการปฏิรูปที่ดิน (Land Reform Program) แต่เนื่องจากการขาด
แคลนเงินทุนในต้นทศวรรษ 1970 ยังไม่มีการให้สินเชื่อใด ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์
ของธนาคารในอนาคตอันใกล้คงจะไม่สู้ดีนัก⁸

ธนาคารเฉพาะกิจ (Offshor Banking Units-OBUs)

ในปี ค.ศ.1976 ประกาศของประธานาธิบดีมาคอส ฉบับ 1034 ได้อนุมัติ
ให้มีการก่อตั้งระบบธนาคารเฉพาะกิจขึ้นในประเทศฟิลิปปินส์ ภายใต้ระบบนี้ ธนาคาร
มีกิจกรรมเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศโดยเฉพาะสามารถรับเงินทุนจากแหล่งภายนอก
และใช้ประโยชน์เงินนั้น ภายใต้ข้อกำหนดของธนาคารกลาง

ธนาคารที่มีสิทธิ์ดำเนินการธนาคารเฉพาะกิจได้แก่ธนาคารที่โลกก่อตั้ง
ขึ้นจากกฎหมายต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากกฎหมายในฟิลิปปินส์ ทั้งนี้อาจจะเป็นธนาคาร
สาขาหรือในเครือ ตลอดจนธนาคารสาขาของต่างประเทศในฟิลิปปินส์ในการอนุญาต
ให้ดำเนินการกิจการ ธนาคารกลางจะคำนึงถึงสภาพคล่องและความมั่นคง แหล่งของ
เงินทุน การบริหารและเป็นธนาคารที่มีความชำนาญพิเศษและมีขอบข่ายงานทั่วโลก

ธนาคารเฉพาะกิจแต่ละแห่งจะต้องกํารังเงินทุน (Net Office
Funds) ขั้นต่ำ 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา และจะต้องดำเนินการภายใน 180
วัน หลังจากที่ได้รับอนุญาตจากทางการฟิลิปปินส์ และจะต้องเสียค่าธรรมเนียมประจำปี
20,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ให้แก่ทางการฟิลิปปินส์ ธนาคารเฉพาะกิจมีธุรกิจ
อย่างเสรีกับชาวต่างประเทศ และธนาคารเฉพาะกิจอื่น ๆ แก่ธุรกิจกับคนฟิลิปปินส์

จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของธนาคารกลาง ในปี ค.ศ.1983 มีธนาคารเฉพาะกิจในฟิลิปปินส์ 28 แห่ง อย่างไรก็ตามการดำเนินกิจการของธนาคารเฉพาะกิจ (OEBUs) ในฟิลิปปินส์ไม่ราบรื่นเท่าที่ควร เพราะปรากฏว่าความตั้งใจของผู้นำเปิดธนาคาร offshore ส่วนทางกับเป้าหมายของทางการ โดยหวังว่าวันหนึ่งจะได้ดำเนินธนาคารเต็มรูปแบบหรืออย่างน้อยก็มีสำนักงานของตนเองในมะนิลา มากกว่าที่จะหวังว่ามะนิลาจะเป็นศูนย์กลางการเงินของโลกที่มีประสิทธิภาพในอนาคต^๑ และในขณะนี้ธนาคารกลางแห่งฟิลิปปินส์ได้ขยายธุรกรรมของธนาคารเฉพาะกิจมากขึ้น โดยยอมให้เปิดเล็ดเตอร์ออฟเฟลลิตในการส่งสินค้าเข้า-ออกนอกคาโด นอกจากนี้สมาคมของธนาคารเฉพาะกิจยังเรียกร้องให้ทางการฟิลิปปินส์ได้ถอนประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์เต็มที่ แต่ปรากฏว่าสมาคมธนาคารพาณิชย์ในฟิลิปปินส์ได้คัดค้านและไม่เห็นด้วย ซึ่งขณะนี้เจ้าหน้าที่ทางการเงินกำลังพิจารณาว่าควรจะมีข้ออยู่ดีอย่างไร

3.2.4 โครงสร้างระบบธนาคารในสิงคโปร์

ธนาคารกลางแห่งสิงคโปร์ (Monetary Authority of Singapore-MAS)

แต่ดั้งเดิมหน้าที่ของธนาคารกลางในสิงคโปร์นั้นอยู่ในหลายหน่วยงานของรัฐบาล การออกเงินตราที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจนั้น โดย The Board of Commissioners of Singapore Currency

นับตั้งแต่ปี 1960 เป็นต้นมา สถาบันการเงินในสิงคโปร์เจริญขึ้นอย่างรวดเร็วและสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดระบบการเงินให้มีระเบียบแบบแผนตลอดจนมีความมั่นคงอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในปี 1970 สิงคโปร์จึงได้ผ่านกฎหมายจัดตั้ง MAS ขึ้น และเริ่มดำเนินการในปี 1971

หน้าที่ของ MAS พอสรุปได้ดังนี้

(1) เป็นนายธนาคารของรัฐ โดยเปิดบัญชีรับฝากเงินและจ่ายเงินให้แก่หน่วยราชการของรัฐบาล

(2) เป็นตัวแทนทางการเงินของรัฐ โดยทำหน้าที่ซื้อและขายหลักทรัพย์ของรัฐบาลทุกประเภท และเป็นตัวแทนในการเจรจาและติดต่อกับสถาบันการเงินระหว่างประเทศแทนรัฐบาล

(3) เป็นผู้จัดระบบการเงินเพื่อก่อให้เกิดเสถียรภาพ และเพื่อเอื้ออำนวยในการพัฒนาการเศรษฐกิจ โดยการควบคุมการก่อตั้งและการดำเนินการของสถาบันการเงินทุกประเภท

(4) เป็นนายธนาคารของธนาคารทั้งหลาย โดยมีระบบบัญชีรับฝากเงินสักร่องตามกฎหมายของธนาคารพาณิชย์ และทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินกู้แห่งสุดท้าย (Lender of The Last Resort) ในกรณีที่ธนาคารมีความจำเป็นต้องการสภาพคล่อง

นโยบายการเงิน (Monetary Policy)

เป้าหมายนโยบายการเงินของ MAS ที่สำคัญได้แก่ การรักษาเสถียรภาพและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตลอดจนเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคนี้ เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว MAS จึงได้ร่วมมือกับกระทรวงการคลังอย่างใกล้ชิด

เครื่องมือที่สำคัญของนโยบายการเงินได้แก่การกำหนดเงื่อนไขการให้สินเชื่ออัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินสักร่องตามกฎหมายตลอดจนการชักนำให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตาม (Moral Suasion)

ส่วนการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในตลาดนั้น เนื่องจากถึงปีนั้นตลาดการเงินยังไม่พัฒนาเจริญถึงขั้นมาตรการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร¹¹ MAS จึงไม่ค่อยได้ใช้มาตรการนี้มากนักในอดีตเท่าที่ผ่านมา

MAS ได้กำหนด The Statutory Requirement ของธนาคารซึ่งประกอบด้วย

(1) อัตราส่วนระหว่างเงินสักร่องตามกฎหมายต่อหนี้สิน ซึ่งในปัจจุบันกำหนดร้อยละ 6 อัตราส่วนนี้ในปี 1960 กำหนดร้อยละ 3.5 และในปี 1973 กำหนดเป็นร้อยละ 9 ซึ่งเป็นอัตราสูงสุดเท่าที่เคยเป็นมาในปี 1973

(2) อัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์สภาพคล่องต่อหนี้สินซึ่งกำหนดไว้ร้อยละ 20 และอัตราส่วนนี้ไม่ค่อยจะเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งนัก

นอกจากนี้ MAS ยังได้กำหนด Special Deposit Ratio ระหว่างร้อยละ 5-9 สำหรับเงินตราต่างประเทศสุทธิในปี 1972-1973 และได้ใช้มาตรการควบคุมโดยตรงและการชักนำให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตาม

The Board of Commissioners of Currency-BOCOC

BOCOC เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการออกเงินตรามาแทนเวียนในระบบเศรษฐกิจโดยมีเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศร้อยละ 100 ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นในปี 1967 ในการออกเงินดอลลาร์สิงคโปร์ เพื่อมาทดแทนเงินตราเก่า ซึ่งออกโดย The Board of Commissioners of Currency of Malay and British BORNEO และเงินดอลลาร์สิงคโปร์ได้กำหนดอัตราค่าเสมอภาค (Par Value) กับสถาบันการเงินระหว่างประเทศหนึ่งดอลลาร์สิงคโปร์ เท่ากับน้ำหนักทองคำบริสุทธิ์ 0.290299 กรัม

ในอนาคตอันไม่ช้านี้ BOCOC คงจะต้องรวมกับ MAS เพื่อจะได้เป็นธนาคารกลางอย่างสมบูรณ์ในการบริหารการเงินของประเทศสิงคโปร์ต่อไป

ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Banks)

ธนาคารพาณิชย์ในสิงคโปร์นั้นนับว่าเป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันการเงินในรูปแบบอื่น ๆ ธนาคารพาณิชย์ในสิงคโปร์นั้นเป็นระบบสาขาในปี 1979 นั้นมีธนาคารพาณิชย์อยู่ 89 ธนาคาร และมีจำนวนสำนักงานทั้งสิ้นอยู่ 288 แห่ง เป็นธนาคารในประเทศอยู่ 13 ธนาคาร นอกนั้นเป็นธนาคารต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับภาคการค้าระหว่างประเทศ และธนาคารที่ก่อตั้งขึ้นใหม่นั้น ส่วนใหญ่เป็นธนาคารนอกเขตกิจ (Offshore Banks)

ระบบธนาคารพาณิชย์ในสิงคโปร์นั้นแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ
อยู่สามประเภท คือ

- (1) ธนาคารที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจกรรมพาณิชย์ได้ทุกประเภท
(Full Licence Banks)
- (2) ธนาคารที่ออกจำกัดสิทธิ์บางประการ (Restricted Licence
Banks)
- (3) ธนาคารเฉพาะกิจ (Offshore Banks)

ในปี 1971 ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมได้ทุกประเภท
(Full Licence Banks) มีอยู่ 37 แห่ง และ 13 แห่งเป็นธนาคารในประเทศ และ
จำนวนธนาคารที่กล่าวมานี้พอเพียงที่จะบริการกิจกรรมธนาคารภายในประเทศ แต่
เพื่อมุ่งหวังที่จะเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคนี้ สิงคโปร์จึงได้อนุญาตให้ก่อตั้ง
ธนาคารที่ออกจำกัดสิทธิ์บางประการ (Restricted Banks) ขึ้น ซึ่งธนาคารประเภทนี้
สามารถดำเนินกิจการธนาคารทุกอย่าง ยกเว้นเงื่อนไขที่ไม่สามารถรับเงินฝาก
ประจำต่ำกว่า 250,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ และไม่สามารถรับเงินฝากประเภท
ออมทรัพย์ และขยายสาขา

ธนาคารเฉพาะกิจ (Offshore Banks)

เป็นธนาคารรูปแบบใหม่ที่ได้ออกตั้งขึ้นในสิงคโปร์เพื่อเป็นการส่งเสริม
ตลาดดอลลาร์แห่งเอเชีย (Asian Dollar Market) ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งได้เริ่ม
ก่อตั้งขึ้นในปี 1973 ธนาคารประเภทนี้สามารถดำเนินกิจการกับชาวต่างชาติทุกประการ
แต่จะไม่รับอนุญาตให้รับเงินฝากประจำในจำนวนที่ต่ำกว่า 250,000 ดอลลาร์สิงคโปร์
คორาย และเงินฝากออมทรัพย์

ก่อนปี 1978 ธนาคารเฉพาะกิจจะให้คนสิงคโปร์ให้ลูกค้าที่ไม่ใช่ธนาคาร
ภูมินั้นจะต้องไม่ต่ำกว่า 1 ล้าน และไม่เกิน 15 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ และมีระยะเวลา
ชำระเงินกู้ไม่ต่ำกว่า 2 ปี นับตั้งแต่ปี 1978 เป็นต้นมา ธนาคารเฉพาะกิจได้รับอนุญาต

ให้ดำเนินกิจการธนาคารกว้างขวางยิ่งขึ้นกับคนชาวสิงคโปร์ โดยรับฝากเงินประเภท กระแสรายวัน รับรองตั๋วเงิน และเปิดเช็คเดอรัออฟเครดิตได้ แต่ไม่อนุญาตให้รับ เงินฝากประจำและออมทรัพย์ และเงินฝากในรูปอื่นใดที่มีดอกเบี้ยจากคนสิงคโปร์และ สถาบันที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์

ธนาคารเฉพาะกิจทุกแห่งได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจในตลาดคอลลาร์ แห่งเอเชียเนโกล

ธนาคารการค้า (Merchant Banks)

เป็นรูปแบบของสถาบันการเงินซึ่งก่อตั้งขึ้นในครั้งแรกในปี 1970 และ มาในปี 1979 มีถึง 33 แห่ง ธนาคารการค้าเหล่านั้นเป็นสาขาของสถาบันการเงินของ ต่างประเทศ และมีส่วนหนึ่งเป็นการร่วมทุน (Joint Ventures) ระหว่างคนสิงคโปร์ และคนต่างชาติ ธนาคารการค้าได้รับอนุญาตให้มีธุรกิจกับตลาดคอลลาร์แห่งเอเชียเนโกล และธนาคารการค้าไม่ได้รับอนุญาตให้ขยายทุนและสาขาลงจนการออกตั๋วสัญญาชำระเงิน จากทางการ

แหล่งที่มาของเงินทุนได้จากหุ้นที่ชำระแล้ว การกู้ยืมจากธนาคารและ สถาบันการเงินอื่น ๆ แหล่งที่ใช้ของเงินทุนได้แก่การไหลระหว่างธนาคารและสถาบันการ เงินอื่นซึ่งมีธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ยังให้แก่ Asian Currency Units และธนาคารนอกประเทศ

ธนาคารออมทรัพย์ไปรษณีย์ (Post Office Saving Bank-POSB)

ธนาคารออมทรัพย์ไปรษณีย์ (POSB) ได้ก่อตั้งขึ้นในปี 1972 โดย เป็นอิสระจากกิจการไปรษณีย์ ทั้งนี้เพื่อความคล่องตัวในการบริหารให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น แม้การดำเนินการเป็นเอกเทศก็ตาม แต่สำนักงานยังอยู่รวมกับที่ทำการไปรษณีย์ ซึ่งต่อมาภายหลังได้ขยายสาขาในที่ชุมชน เช่นในซูเปอร์มาร์เก็ต และศูนย์การค้าต่าง ๆ เป็นต้น วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งก็เพื่อสนับสนุนการประหยัดและการออมทรัพย์ ตลอดจน

นำเงินเหล่านั้นมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการประเทศ แหล่งที่มาของเงินทุนจึงเป็นเงินออมของประชาชนที่มีรายได้น้อยและปานกลาง ส่วนแหล่งที่ใช้ของเงินทุนได้แก่ลงทุนในหลักทรัพย์ของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และการกู้เพื่อการเคหสถาน นอกจากนี้ยังเข้าถือหุ้นของธุรกิจเอกชน ธนาคารการค้าขาย และตลาดคอลลาร์แห่งเอเชีย

ตลาดคอลลาร์แห่งเอเชีย (The Asian Dollar Market-ADM)

สิงคโปร์ได้มีความพยายามอย่างยิ่งที่จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางทางการเงิน ในภูมิภาคนี้ นับตั้งแต่ปี 1960 เป็นต้นมา เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการที่ส่งเสริมให้สิงคโปร์ไปสู่เป้าหมายนี้ เช่น เป็นเมืองท่าหลัก สภาวะทางเศรษฐกิจและการเมือง มีเสถียรภาพปราศจากปัญหาการเรียกร้องของแรงงานรวมตลอดจนมีเครื่องมือสื่อสารโทรคมนาคมเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งที่ตั้งซึ่งสามารถติดต่อกับยุโรปและเอเชียตะวันออกได้ภายในหนึ่งวัน (Time Zone)

แนวคิดเกี่ยวกับการก่อตั้ง ADM นั้นก็เพื่อที่จะนำเงินดอลลาร์สหรัฐ อเมริกาและเงินตราสกุลอื่น ๆ ที่หมุนเวียนอยู่ในภาคพื้นเอเชียมาใช้ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ภูมิภาคนี้ ดังนั้นธุรกิจส่วนใหญ่ของ ADM จึงคล้ายกับการกั๊มกันระหว่างธนาคารและส่วนใหญ่เป็นการกั๊มระยะสั้น แหล่งที่มาของเงินทุนนั้นได้จากเงินฝากของ บริษัทระหว่างประเทศ องค์การรัฐบาล และธนาคารกลางในภูมิภาคนี้ และทางการสิงคโปร์ยังยกเว้นการเก็บภาษีเงินฝาก หัก ณ ที่จ่ายด้วย ทำให้เงินทุนหมุนเวียนใน ADM เป็นไปอย่างคึกคัก และในปี 1979 มีเงินทุนหมุนเวียนถึง 38 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

Asian Currency Units-ACUs

ในปัจจุบันที่ก่อให้เกิดความสำเร็จเป็นอย่างดีสำหรับ ADM นั้นก็คือความอิสระเสรีของเงินทุนซึ่งหมุนเวียนอยู่ใน ADM เพื่อที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจในการหมุนเวียนของเงินทุน ไม่สร้างปัญหาในการบริหารการเงินภายในประเทศ ทางการ-

สิงคโปร์จึงได้ให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินทุกแห่งที่ประกอบธุรกิจในตลาด
ดอลลาร์แห่งเอเชียจะต้องจัดทำบัญชีแยกออกเป็นพิเศษชุดหนึ่งเรียกว่า Asian
Currency Unit นอกจากนี้ยังต้องจัดทำรายงานทางการเงิน (สินทรัพย์และหนี้สิน)
ต่อ MAS เป็นระยะ ๆ สถาบันที่ได้รับอนุญาตใน ACUs สามารถดำเนินธุรกิจ
ในเงินตราต่างประเทศสกุลต่าง ๆ ซึ่งมีเงินดอลลาร์ของสิงคโปร์

Asian Currency Unit หรือ ACUs นั้นเป็นส่วนหนึ่งของธนาคาร
หรือสถาบันการเงิน จึงไม่จำเป็นต้องมีทุน (Equity Capital) แต่อยู่ในความ
รับผิดชอบของสถาบันนั้น ๆ ACUs ไม่สามารถแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเป็นเงิน
สกุลดอลลาร์สิงคโปร์ เพื่อมาใช้ในการประกอบธุรกิจการกู้ยืม นอกจากจะได้รับอนุญาตโดย
เฉพาะจาก MAS ในปี 1978 รัฐบาลสิงคโปร์อนุญาตให้ ACUs ขยายขอบเขตของการ
ดำเนินธุรกิจกับชาวสิงคโปร์โดยสามารถรับฝากบัญชีกระแสรายวัน และออมทรัพย์ที่ไม่ใช้
เงินดอลลาร์สิงคโปร์ จาก ลูกค้าทุกประเภทนอกจากนี้ยังเป็น Under-writer
รวมตลอดการออก US.Dollar Negotiable Certificates เป็นต้น

ADM เป็นสถาบันการเงินที่มีความชำนาญพิเศษในเรื่องการเงินระหว่าง
ประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากมักจะให้สูงกว่าธุรกิจธนาคารทั่วไป ในขณะที่เดียวกันอัตรา
ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมต่ำกว่าของธนาคารโดยทั่วไป ดังนั้นอัตรากำไรจึงค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้
นี้ อัตราดอกเบี้ยของ ADM ยังเคลื่อนไหวผันผวนมากกว่าอัตราดอกเบี้ยในระบบ
ธนาคารทั่วไป

3.2.5 โครงสร้างระบบธนาคารในประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย (Bank of Thailand-BOT)

ธนาคารแห่งประเทศไทย (BOT) ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม
ค.ศ.1942 ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ภายใต้นทุนเริ่มแรก 20 ล้านบาท ได้
ทำหน้าที่ธนาคารกลางเหมือนกับธนาคารโดยทั่วไป คือ¹²

- (1) หน้าที่ออกบัตร
- (2) การเป็นนายธนาคารของรัฐบาล
- (3) การเป็นนายธนาคารของธนาคารพาณิชย์
- (4) การกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน
- (5) การควบคุมปรวัรรตต่างประเทศ
- (6) การรักษาทุนสำรองระหว่างประเทศ
- (7) การกำหนดนโยบายการเงินและนโยบายเศรษฐกิจอื่น ๆ

หน้าที่การออกบัตร ในปัจจุบันนี้ ประเทศทั่วโลกส่วนใหญ่ให้ธนาคารกลางเป็นผู้ออกธนบัตรมาหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจแต่เพียงผู้เดียว ทั้งนี้เพราะว่า เพื่อความสะดวกในการควบคุมปริมาณเงินและสินเชื่อในระบบเศรษฐกิจ ปริมาณเงินที่ออกมาหมุนเวียนนั้นต้องเหมาะสมกับสภาวะของเศรษฐกิจ กล่าวคือถ้าออกมามากเกินไปก็จะเกิดภาวะเงินเฟ้อ และถ้าน้อยเกินไปจะเกิดภาวะเงินฝืด BOT ได้ทำหน้าที่ออกบัตร ตามอำนาจแห่งพระราชบัญญัติเงินตรา ฉบับปี 1956 และแก้ไขเพิ่มเติมปี 1973 โดยธนบัตรที่ออกมาหมุนเวียนนั้นมีหลักทรัพย์หนุนหลัง 100 เปอร์เซ็นต์

การเป็นนายธนาคารของรัฐบาล โดย BOT มีบัญชีรับฝากเงิน และจ่ายเงินแก่กระทรวงทบวงกรมของรัฐบาลและรวมตลอดจนหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่สังกัดกระทรวงการคลังด้วย มี พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณควบคุมอีกทีหนึ่งโดยจะให้รัฐบาลกู้เงินร้อยละ 20 ของงบประมาณประจำปีได้ นอกจากนี้ยังเป็นผู้จัดการซื้อและขายหลักทรัพย์ของรัฐบาลทุกประเภทด้วย นอกจากนี้ BOT ยังเป็นตัวแทนทางการเงินของรัฐบาลในการติดต่อเจรจากับสถาบันการเงินระหว่างประเทศเช่น IMF และธนาคารโลกเป็นต้น

การเป็นนายธนาคารของธนาคารพาณิชย์ จุดมุ่งหมายในการก่อตั้งธนาคารกลางก็คือเป็นสถาบันที่จะจัดการให้ระบบการเงินในประเทศให้มีเสถียรภาพ ดังนั้น ธนาคารกลางจึงเป็นสถาบันทางการเงินที่ไม่มุ่งแสวงหากำไร และไม่ติดต่อ

กับเอกชนโดยตรง แต่จะกระทำผ่านระบบธนาคารพาณิชย์อีกต่อหนึ่ง โดยกฎหมายได้ให้อำนาจธนาคารกลางไว้ เช่นการมีบัญชีรับฝากเงินจากธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารพาณิชย์จะต้องมีเงินสำรองตามกฎหมาย และเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ที่ธนาคารกลางนั้นใช้ประโยชน์ในการหักกลบลบหนี้ระหว่างธนาคารอีกประการหนึ่ง โดย BOT ให้ความสะดวกโดยตั้งสำนักหักบัญชีขึ้นเพื่อการนี้

นอกจากนี้ธนาคารกลางยังเป็นแหล่งเงินทุนสุดท้ายของธนาคารพาณิชย์ภายในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ต้องการสภาพคล่อง

การกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน นับว่าเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของ BOT ทั้งนี้เพื่อกำกับธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินในความรับผิดชอบ ให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อความเป็นปึกแผ่นและมั่นคงของสถาบันการเงินในประเทศ และเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของผู้ฝากเงิน

การควบคุมปริวรรตเงินตรา ในประเทศที่ต้องพึ่งการการค้าระหว่างประเทศอย่างเช่นประเทศไทย อัตราแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัยสำคัญในภาคการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีปัญหาเรื่องดุลการค้าขาดดุลอย่างเรื้อรัง ในปัจจุบัน BOT ใช้ระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบรายวัน เพื่อให้สอดคล้องกับการเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งแปรเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา

การรักษาทุนสำรองระหว่างประเทศ ทั้งนี้ก็เพื่อสภาพคล่องระหว่างประเทศ (International Liquidity) ประการหนึ่ง และเพื่อการรักษาอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศให้มีเสถียรภาพมิให้ผันผวนขึ้นลงมากเกินไป อันเป็นอุปสรรคต่อภาคการค้าระหว่างประเทศ

นโยบายการเงิน (Monetary Policy)

การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาด ตามปกติแล้ว ประเทศที่มีตลาดการเงินที่พัฒนาแล้วอย่างเช่น อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา มาตรการนี้ได้รับความนิยมมากที่สุด เพราะเป็นมาตรการที่มีความเป็นเสรีนิยมมากที่สุด ซึ่งเป็นมาตรการที่มีความเป็นเสรีนิยมมากกว่ามาตรการอื่น ๆ แต่สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย ไม่สามารถจะใช้มาตรการซื้อขายหลักทรัพย์ดังกล่าวได้ เพราะตลาดหลักทรัพย์ยังไม่พัฒนา ผู้ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ก็น้อย เนื่องจากอัตราการออมตราสารโดยประชาชาติของทั้งส่วนบุคคลและธุรกิจนั้นต่ำ ผู้ออมรายใหญ่ ซึ่งจะเป็นผู้มีรายได้สูงมักจะใช้เงินออมลงทุนด้วยวิธีอื่นยกยวคนเองมากกว่าจะซื้อหลักทรัพย์¹³ นอกจากนี้ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ของรัฐบาลยังต่ำกว่าผลตอบแทนในการลงทุนอื่น ๆ ทำให้ในภาคเอกชนไม่ยินดีในการซื้อหลักทรัพย์ของรัฐบาล อย่างไรก็ตามก็มีความสำคัญของการซื้อขายหลักทรัพย์จะค่อย ๆ ทวีความสำคัญขึ้นในเมื่อตลาดการเงินในประเทศก้าวหน้าพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้โครงสร้างเงื่อนไขความสำคัญของหลักทรัพย์รัฐบาลขึ้น โดยให้ธนาคารพาณิชย์ใช้หลักทรัพย์ของรัฐบาลเป็นส่วนหนึ่งของเงินฝากสำรองตามกฎหมายได้ นอกจากนี้การขยายสาขาของธนาคารพาณิชย์ยังต้องถือหลักทรัพย์ของรัฐบาลจำนวนหนึ่งตามที่กำหนดไว้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินฝากสำรองตามกฎหมาย ตามปกติประเทศที่มีตลาดการเงินพัฒนาแล้วจะไม่ค่อยนิยมใช้มาตรการนี้ จะใช้ก็แต่ในกรณีจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น แต่ปรากฏว่าประเทศที่มีตลาดการเงินยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร กลับนิยมใช้มาตรการนี้บ่อยครั้ง สำหรับประเทศไทยก็อยู่ในทำนองเดียวกัน ปรากฏว่ามีการใช้มาตรการนี้บ่อยครั้ง ซึ่งอัตราเงินฝากสำรองตามกฎหมายจะแปรเปลี่ยนระหว่างร้อยละ 6 ถึงร้อยละ 8 ต่อปี นับตั้งแต่ปี 1969 เป็นต้นมา ปัจจุบันนี้อยู่ในอัตราร้อยละ 7 ของเงินฝากทั้งหมด

การเปลี่ยนแปลงอัตราขีดวงซื้อลด เป็นมาตรการทางการเงินที่ประเทศกำลังพัฒนานิยมใช้กันมากในประเทศของกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ก็นิยม ใช้มาตรการนี้ ทั้งนี้เพราะเป็นมาตรการที่จะเลือกส่งเสริมในภาคเศรษฐกิจใดตามต้องการ เช่น

จะส่งเสริมภาคเศรษฐกิจใดก็มักจะกำหนดอัตรารับช่วงซื้อลดตั๋วเงินในภาคเศรษฐกิจนั้นต่ำเป็นพิเศษ เช่น ตั๋วเงินการส่งสินค้าออก ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมตลอดจนตั๋วเงินที่เกิดจากอุตสาหกรรมขนาคยอุม เพื่อส่งเสริมการใช้วัตถุดิบทางการเกษตรและการใช้แรงงานในท้องถิ่นให้มากขึ้น การควบคุมทางคุณภาพหรือเลือกควบคุม ซึ่ง ผศ.วณิ จงศิริวัฒน์ ในผลงานวิจัย ประสิทธิภาพของนโยบายการเงินในประเทศไทย (The Effectiveness of The Monetary Policy in Thailand นั้น ท่านได้สนับสนุนการใช้นโยบายการเงินนี้ ทั้งนี้เพราะเกี่ยวกับความไม่พร้อมของตลาดการเงินในประเทศไทย และผลกระทบกระเทือนต่อสถาบันการเงิน ในกรณีนี้ BOT ใช้นโยบายการเงินแบบเชิงปริมาณ อีกทั้งภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทยมีส่วนเกี่ยวพันกับการบริโภคของประชาชนเป็นอย่างมาก ท่าน ผศ.วณิ จึงสนับสนุนการใช้นโยบายทางการเงินชนิดนี้ การควบคุมทางด้านคุณภาพของธนาคารแห่งประเทศไทยได้แก่

(1) การกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ย ทั้งอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์

(2) การกำหนดอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง ทั้งนี้เพื่อมิให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินกิจการโดยการถือสินทรัพย์ประเภทการให้กู้มากเกินไป เพราะอาจจะเกิดอันตรายได้ในกรณีขยายเงินให้กู้มากเกินไป

(3) การกำหนดการให้กู้แก่ลูกหนี้รายใหญ่ เพื่อให้ธนาคารไม่เสี่ยงเกินไปในการให้ลูกหนี้เงินในสัดส่วนที่สูงเกินไป ในปี 1978 ธนาคารพาณิชย์จะให้ลูกหนี้รายใดรายหนึ่งกู้เกินร้อยละ 60 ของเงินกองทุนมีได้

(4) การควบคุมการถือหุ้นและการลงทุนใน พ.ร.บ. ธนาคารพาณิชย์ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี 1979 นั้น มีเจตนารมณ์ที่จะให้ธนาคารพาณิชย์เป็นบริษัทมหาชน จำกัด ซึ่งกฎหมายฉบับนี้เพื่อผ่อนคลายความกดดันที่จะขอก่อตั้งบริษัทที่จะประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์แห่งใหม่ ทั้งนี้เพราะธนาคารแห่งประเทศไทยอาจพิจารณาแล้วเห็นว่า การให้ก่อตั้งธนาคารพาณิชย์แห่งใหม่ขึ้นมานั้นมีผลเสียมากกว่าที่ได้

(5) การจัสรรสินเชื่อในภาคเศรษฐกิจ ในด้านการจัดสรรทรัพยากรไป
ในภาคการผลิตที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจการแห่ง
ประเทศไทยโดยพยายามใช้มาตรการทั้งทางตรงและทางอ้อมในการกระจายบริการทาง
การเงินเข้าไปในภาคเกษตร การให้สิ่งจูงใจในแง่ของการเปิดสาขาธนาคารพาณิชย์
ในเขตอำเภอชนบท ประกอบกับเงื่อนไขการให้ดอกเบี้ยภาคเกษตรดังกล่าวข้างต้นแล้ว
ก็เป็นวิธีการหนึ่งนอกจากนั้นแล้วในค่านโยบายสินเชื่อการเกษตร ธนาคารแห่งประเทศไทย
ได้ขอความร่วมมือจากธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ กำหนดเป็นเป้าหมายเงินกู้ ที่ธนาคารพาณิชย์
แต่ละธนาคารจะให้แก่การเกษตร กล่าวคือครอบคลุมถึงการให้กู้ของสาขาธนาคาร
ทุกแห่ง ไม่ว่าจะเป็นในเมือง นอกเมือง หรือแม้แต่ในกรุงเทพฯ เริ่มเมื่อปี ค.ศ.1973¹⁴

(6) มาตรการทางการเงินระหว่างประเทศ ประเทศไทยเป็นประเทศ
หนึ่งในอาเซียนที่มีมูลค่าการค้าขายอย่างเร็ววัง ดังนั้น อัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาท
กับเงิน ดอลลาร์อื่น ๆ ที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น จึงมีการแก้ไขพระราชบัญญัติเงินตรา
ค.ศ.1958 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ยกเลิกข้อผูกพันทางกฎหมาย ซึ่งกำหนดค่าเงิน
บาท ต้องผูกพันกับทองคำและเงินดอลลาร์เพียงสกุลเดียว จากการเปลี่ยนแปลงอัตรา
แลกเปลี่ยนดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้ประกาศลดค่าเงินบาท เมื่อเทียบกับ
เงินดอลลาร์สหรัฐให้สูงขึ้น ดอลลาร์ละ 20 สตางค์ เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม ค.ศ.1977
ก็เริ่มใช้วิธีกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศแบบใหม่เป็นแบบกำหนดประจำวัน
(Daily Fixing)¹⁵ การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศนี้ทำให้ค่าของ
เงินบาทมีค่าใกล้เคียงความจริงมากขึ้น และมีความคล่องตัวในการปรับตัวของภาคการค้า
ระหว่างประเทศยิ่งขึ้น

(7) การชักนำให้ปฏิบัติตาม (Moral Suasion) ในประเทศที่
ตลาดเงินและตลาดทุนยังไม่สมบูรณ์นั้น การใช้มาตรการทางการเงินนั้นมีอุปสรรคอยู่
ไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้มาตรการควบคุมเชิงปริมาณ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าใน
ประเทศไทยให้ความสนใจในการควบคุมเชิงคุณภาพอยู่น้อย นอกจากนี้ธนาคาร—

แห่งประเทศไทยยังใช้มาตรการชักนำให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามโดยผู้บริหารของธนาคารแห่งประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยจะขอให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามประการอย่างฉันทมิตร เช่นให้ขยายสินเชื่อในภาคเกษตรกรรมให้มากขึ้น ในกรณีเกิดภาวะเงินเฟ้อ ก็พยายามขอให้ธนาคารพาณิชย์พิจารณาการให้สินเชื่ออย่างระมัดระวัง สินเชื่อที่มีลักษณะการบริโภคฟุ่มเฟือย หรือไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ก็ควรจะระงับเสีย หรือไม่ควรปล่อยสินเชื่อเพื่อกักตุนสินค้าจำเป็นในการดำรงชีพ เป็นต้น การใช้วิธีชักนำนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประสบผลสำเร็จไม่น้อยทีเดียว

ธนาคารพาณิชย์

เนื่องจากการธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญ และสามารถสร้างและลดเงินฝากได้หลายเท่าตัว อันมีผลกระทบตอปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนเสถียรภาพทางราคาลงทุนและการพัฒนาการเศรษฐกิจเป็นต้น ดังนั้นประเทศต่าง ๆ จึงได้ควบคุมดูแลการประกอบกิจการพาณิชย์โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) ค.ศ. 1979 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ฉบับปี 1962) ในมาตราสี่บัญญัติไว้ดังนี้

"การธนาคารพาณิชย์" หมายความว่า การประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินที่คงจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้นทางหนึ่ง หรือหลายทาง เช่น (ก) ให้สินเชื่อ (ข) ซื้อขายตั๋วแลกเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด (ค) ซื้อขายเงินปฎิวัติต่างประเทศ

"ธนาคารพาณิชย์" หมายความว่า ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์และหมายความรวมถึงสาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ด้วย

"บริษัทมหาชนจำกัด" หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด

"บริษัท จำกัด" หมายความว่ารวมถึงบริษัทมหาชนจำกัด ด้วย

"เงินกองทุน" หมายความว่า (1) เงินชำระแล้ว ซึ่งรวมทั้ง ส่วนลบลดค่าหุ้นที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับ (2) เงินสำรอง (3) เงินสำรองที่ได้จัดสรร จากกำไรสุทธิเมื่อสิ้นงวดการบัญชี ตามมติที่ประชุมใหญ่ ผู้ถือหุ้นหรือตามข้อบังคับของ ธนาคารพาณิชย์ แต่ไม่รวมถึงเงินสำรองสำหรับการลดค่าของสินทรัพย์ และเงินสำรอง เพื่อการชำระหนี้ และ (4) กำไรสุทธิคงเหลือหลังจากการจัดสรรแล้ว ทั้งนี้เมื่อหักผลขาดทุนที่เกิดขึ้นในงวดการบัญชีออกแล้ว

"ให้สินเชื่อ" หมายความว่า ให้กู้ยืมเงิน ชื้อ ชื้อลด รับช่วงซื้อลด ตัวเงิน เป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายเงินตามภาระผูกพันที่ตามเล็ดเตอร์ออฟเครดิต

"รัฐมนตรี" หมายถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

จากบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ชี้ให้เห็นว่าการประกอบธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ดังนั้นธุรกิจของธนาคารพาณิชย์คือการรับฝากจากประชาชน บริษัท และห้างร้านต่าง ๆ ในรูปเงินฝากกระแสรายวัน จ่ายคืนเมื่อทวงถาม เงินฝากในรูปออมทรัพย์ตลอดจนเงินฝากประจำ ซึ่งเงินฝากสองประเภทหลังนี้ ธนาคารพาณิชย์จะต้องจ่ายดอกเบี้ยแก่ผู้ฝาก และนำเงินฝากนั้นไปให้กู้หรือลงทุนในการซื้อหลักทรัพย์ต่อไป

ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยในปี 1981 มีทั้งสิ้น 30 ธนาคาร ซึ่งเป็นธนาคารในประเทศ 16 ธนาคาร มีสาขาอยู่ 1536 สาขา และธนาคารต่างประเทศ มี 14 ธนาคาร

ปัจจุบัน ระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศนั้น ธนาคารพาณิชย์ของคนในประเทศมีบทบาทสูงมากเมื่อเทียบกับธนาคาร ของชาวต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นพิจารณาจำนวนสินทรัพย์ทั้งหมด หรือเงินฝากตลอดจนเงินให้กู้ยืมจะใกล้เคียงกับของธนาคารของคนในประเทศ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด เป็นธนาคารที่ใหญ่โตที่สุดมีสินทรัพย์ถึง

ร้อยละ 36.8 ของสินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ของคนในประเทศในปี 1981 คิดตามควยธนาคารกสิกรไทย ซึ่งมีสินทรัพย์ร้อยละ 13.7 และธนาคารกรุงไทยมีสินทรัพย์ร้อยละ 13.0 ของจำนวนสินทรัพย์ของธนาคารคนในประเทศทั้งหมด

ส่วนธนาคารต่างประเทศนั้น ธนาคารที่ใหญ่โตที่สุดในด้านสินทรัพย์ในปี 1981 ได้แก่ The Chase Manhattan Bank มีสินทรัพย์ทั้งสิ้นร้อยละ 16.0 ของสินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคารต่างประเทศ และธนาคารโตเกียวจำกัด มีสินทรัพย์ร้อยละ 15.9¹⁶

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

(Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives)

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ค.ศ.1966 ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 21 กรกฎาคม 1966 มีวัตถุประสงค์ให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อส่งเสริมอาชีพหรือการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร¹⁷ แหล่งที่มาของเงินทุนของ ธ.ก.ส. เงินทุนที่ชำระแล้ว เงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำ จากธนาคารพาณิชย์ และประชาชน ตลอดจนเงินกู้จากรัฐบาล และสถาบันการเงินต่างประเทศ และการออกทุนเป็นต้น

ในปี 1982 ธนาคาร ธ.ก.ส. มีสาขาทั้งสิ้น 64 สาขา และมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ฉบับที่ 3) ค.ศ.1982 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 28 สิงหาคม 1982 เป็นต้นไปโดยมีสาระสำคัญในการแก้ไขเพิ่มเติม คือ เพิ่มบทนิยามของคำว่า "เกษตรกร" ให้มีความหมายรวมถึงนิติบุคคล ที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการทางเกษตรด้วย เพื่อที่จะได้นำเงินนำไปปรับปรุงเทคนิคการผลิตอันเป็นการพัฒนาอาชีพการเกษตรให้ทัดเทียมกับบรรดาอารยประเทศ ขยายอำนาจการให้กู้เงินของ ธ.ก.ส.ให้สามารถให้กู้เงินแก่ผู้ฝาก

ในวงเงินฝากของ ธ.ก.ส. โดยใช้เงินฝากนั้นเป็นประกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มความ
สามารถของ ธ.ก.ส. ในการระดมเงินทุนเพื่อขยายสินเชื่อแก่เกษตรกรได้เต็มที่¹⁸

ธนาคารออมสิน (Government Saving Bank)

ธนาคารออมสินจัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน ปี ค.ศ.1946
ตามพระราชบัญญัตินี้ วัตถุประสงค์ของกิจการธนาคารออมสินคือ เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพ
แห่งสังคมในทางทรัพย์สิน¹⁹

แหล่งที่มาของเงินทุนได้แก่เงินฝากกระแสรายวันที่จ่ายเมื่อทวงถาม
เงินฝากออมทรัพย์และประจำ ตลอดจนสลากออมสินส่วนแหล่งที่ใช้ของเงินคือการลงทุน
ในหลักทรัพย์ของรัฐบาลสูงถึงร้อยละ 90 ขึ้นไปของเงินทุน

อาจจะกล่าวได้ว่าธนาคารออมสินเป็นสถาบันการเงินในการออมทรัพย์
รายเล็กรายน้อยจากประชาชน แล้วนำเงินนั้นไปใช้ในการพัฒนาประเทศที่สำคัญสถาบัน
หนึ่ง ในปี ค.ศ.1982 ธนาคารออมสินมีสาขา 402 สาขาในราชอาณาจักร

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (Government Housing Bank)

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ได้ก่อตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ. อาคารสงเคราะห์
ปี 1963 ซึ่งเงินทุนส่วนใหญ่เป็นของรัฐบาล และการกู้จากธนาคารออมสินและรัฐบาล
เพื่อให้สินเชื่อในการสร้างที่อยู่อาศัยของประชาชน ในรอบปี 1982 ธนาคารอาคาร
สงเคราะห์ได้มีการดำเนินงานที่สำคัญคือ ทางด้านการขยายแหล่งที่มาของเงินนั้น
ธนาคารได้รับอนุมัติเพิ่มทุนจากกระทรวงการคลังเป็นเงิน 250 ล้านบาท เมื่อเดือน
สิงหาคม ทำให้เงินกองทุนมีจำนวนทั้งสิ้น 350 ล้านบาท ซึ่งในขณะนี้ธนาคารอาคาร
สงเคราะห์ได้ร่วมมือกับการเคหะแห่งชาติในการพัฒนาที่อยู่อาศัยของประชาชนต่อไป

ตาราง 3.1

จำนวนสินทรัพย์ทั้งหมด, จำนวนธนาคารและสำนักงาน/สาขา

ปี 1981

ประเทศ	สินทรัพย์ทั้งหมด		จำนวน ธนาคาร	จำนวน สำนักงานหรือ สาขาทั้งหมด
	จำนวนสินทรัพย์ทั้งหมด หน่วย : ดอลลาร์ สหรัฐอเมริกา	ร้อยละ ของทั้งหมด		
<u>อินโดนีเซีย</u>				
ในประเทศ	19,228.7	87 %	76	1,110
ต่างประเทศ	1,477.1	13	11	22
รวม	20,705.8	100 %	87	1,132
<u>มาเลเซีย*</u>				
ในประเทศ	19,670.9	68 %	21	430
ต่างประเทศ	9,354.2	32	17	148
รวม	29,025.1	100 %	38	578
<u>ฟิลิปปินส์</u>				
ในประเทศ	18,260.7	88 %	29	1,648
ต่างประเทศ	2,535.1	12	4	9
รวม	20,795.8	100 %	33	1,657
<u>สิงคโปร์*</u>				
ในประเทศ	17,288.5	30 %	13	173
ต่างประเทศ**	40,866.0	70	37	175
รวม	58,154.5	100 %	50	348
<u>ไทย</u>				
ในประเทศ	17,776.7	94 %	16	1,536
ต่างประเทศ	1,107.9	6	14	20
รวม	18,884.6	100 %	30	1,556

แหล่งข้อมูล

SGV Group, A Study of Commercial Banks in Asean 1981 p.B

* สินทรัพย์ทั้งหมดรวมถึงหนี้สินของลูกค้าเพื่อการรับรองและการค้ำประกัน ตลอดจน
รายการอื่น ๆ ตามกฎหมาย

** ไม่รวมกิจกรรมของ Offshore Banks

ตาราง 3.2

เงินใหญ่ เงินฝาก และอัตราระหว่างเงินกู้ต่อเงินฝากของระบบธนาคารพาณิชย์
ปี 1981

ประเทศ	เงินใหญ่			เงินฝาก			อัตราส่วน ระหว่าง เงินกู้ต่อ เงินฝาก
	จำนวนล้าน ดอลลาร์สหรัฐ อเมริกา	ร้อยละ ของทั้งหมด	อัตราเพิ่ม ขึ้นจาก ปี 1980	จำนวนล้าน ดอลลาร์สหรัฐ อเมริกา	ร้อยละ ของทั้งหมด	อัตราที่เพิ่ม ขึ้นจาก ปี 1980	
อินโดนีเซีย	18,416.7	25 %	26 %	9,480.5	12 %	27 %	194.25
มาเลเซีย	12,635.6	17	25	17,541.1	21	23	72.03
ฟิลิปปินส์	12,350.3	17	8	9,862.4	12	2	125.22
สิงคโปร์	17,360.1	25	25	32,061.6	39	27	54.15
ไทย	13,829.2	18	4	12,929.1	16	11	106.71
รวม	61,904.7	100 %	—	68,366.6	100 %	—	—

แหล่งข้อมูล SGV Group, A Study of Commercial Banks in Asean 1981 pp.

A 6, A7, A8.

ตาราง 3.3

การจำแนกประเภทการไหลของธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียน
ปี 1980 สิ้นเดือนมิถุนายน (ร้อยละของทั้งหมด)

ประเทศ	การเกษตร	อุตสาหกรรม	การพาณิชย์	การก่อสร้าง	อื่น ๆ
อินโดนีเซีย*	9.4	48.5	24.9	—	17.3
มาเลเซีย	7.3	22.3	21.4	7.2	41.8
ฟิลิปปินส์	13.8	35.1	16.0	3.4	31.7
สิงคโปร์**	0.4	22.7	41.2	8.8	26.9
ไทย	5.6	16.0	47.7	5.5	23.2

แหล่งข้อมูล

South-East Asian Central Bank (SEACEN) Research and Training Centre Economic Survey on SEACEN Countries

1980 p.46.

* อุตสาหกรรมรวมทั้งการก่อสร้าง

** การเกษตร รวมทั้งการเหมืองแร่และขุดหิน การก่อสร้างรวมทั้งการเคหะ

ตาราง 3.4

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่เลือกสรรบางประเภท
(ร้อยละต่อปี สิ้นเดือนมิถุนายน)

ประเทศ	อัตราระหว่าง ธนาคารโอเวอร์ไนท์		ตัวเงินคลัง ระยะ 3 เดือน		อัตราซื้อลดตัวเงิน การพาณิชย์		ไพรมเรท	
	1980	1981	1980	1981	1980	1981	1980	1981
อินโดนีเซีย	12.4 ^(a)	17.2 ^(a)	—	—	16.0 ^(b)	16.0 ^(b)	15.0 ^(c)	15.0 ^(c)
มาเลเซีย	5.1	9.3	4.2	4.3	—	—	7.5 ^(d)	8.5 ^(d)
ฟิลิปปินส์	11.34	16.12	11.96	12.45	—	—	13.26 ^(c)	14.12 ^(c)
สิงคโปร์	9.49 ^(d)	7.0 ^(d)	6.76 ^(d)	6.2 ^(d)	9.81	12.13	11.4 ^(e)	13.4 ^(e)
ไทย	12.49	17.94	8.82	11.0	18.0	18.0	16.25	17.0

- หมายเหตุ
- (a) คืออัตราเงินกู้ระยะเวลา 7 วัน
 - (b) คืออัตราเงินกู้ระยะเวลา 6 เดือน
 - (c) คืออัตราเงินกู้เฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์
 - (d) คืออัตราที่ปรากฏที่มีความถี่มากที่สุด
 - (e) คืออัตราเฉลี่ยของธนาคารนำ 10 ธนาคาร

แหล่งข้อมูล South-East Asian Central Banks Research And Training Centre
Economic Survey on CEACEN Countries 1981 p.33.

ตาราง 3.5

โครงสร้างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์
(ร้อยละปีต้นเดือนมิถุนายน)
ระหว่างปี 1980-1981

ประเทศ	เงินฝากประจำ			
	3 เดือน		12 เดือน	
	1980	1981	1980	1981
อินโดนีเซีย (a)	n.g.	n.g.	9.0	9.0
มาเลเซีย (b)	6.25	10.0	7.0	9.5
ฟิลิปปินส์ (c)	10.5	14.0	12.0	14.0
สิงคโปร์	9.2	10.62	8.75	11.0
ไทย	9.0	9.0	12.0	12.0

หมายเหตุ n.g. หมายถึงอัตราที่แปรเปลี่ยน
 (a) อัตราธนาคารพาณิชย์ของรัฐบาล
 (b) อัตราความถี่ปรากฏบ่อยครั้งที่สุด
 (c) เป็นค่าเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ 10 ธนาคารใหญ่

แหล่งข้อมูล : South-East Asian Central Banks (SEACEN)
 Research and Training Centre
 Economic Survey on SEACEN Countries 1981 p.28.

ตาราง 3.6

โครงสร้างอัตราดอกเบี้ยออมทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์และธนาคารออมสิน
ของรัฐ (ร้อยละปีสิ้นเดือนมิถุนายน) ระหว่างปี 1980-1981

ประเทศ	ธนาคารพาณิชย์		ธนาคารออมสินของรัฐ	
	1980	1981	1980	1981
อินโดนีเซีย	15.0	15.0	15.0	15.0
มาเลเซีย(a)	5.0	6.0	—	—
ฟิลิปปินส์	9.0	9.0	9.0	9.5
สิงคโปร์(b)	7.88	9.7	7.0(5.0)	8.7(6.0)
ไทย	8.0	8.0	8.0	8.0

หมายเหตุ (a) อัตราที่ปรากฏบ่อยครั้งที่สุด

(b) เป็นอัตราเฉลี่ยของธนาคารนำ 10 ธนาคารแรก

อัตราธนาคารออมสินของรัฐมี 2 อัตราตัวเลขในวงเล็บเป็น

อัตราที่เงินฝากเกิน 100,000 ดอลลาร์ขึ้นไป

แหล่งข้อมูล : South-East Central Banks (SEACEN)
Research And Training Centre
Economic Survey on SEACEN Countries 1981 p.29.

เชิงอรรถ

1. Lee, S.Y. Financial Structures and Monetary Policies in South east Asia The Macmillan Press LTD 1982, p.205.
2. SGV Group., A Study of Commercial Banks in Asean 1981 p. A4.
3. The Banker Research Unit, Banking Structures and Sources of Finance in Far East Financial Times Business Publishing Ltd. 1980 p.255.
4. Lee, S.Y. อ้างแล้ว หน้า 130
5. Bank Indonesia, Report for the Financial Year 1980/1981 p.1
6. Bank Negara Malaysia 1959-1979. Money and Banking in Malaysia p.140.
7. Emery, Robert. F, The Financial Institutions of Southeast Asia A Countries by Country Study Pareger Publishers 1970.
8. Emery, Robert F. อ้างแล้ว หน้า 455
9. ทานอง กาศรี, หนังสือพิมพ์เส้นทางเศรษฐกิจ ฉบับวันที่ 21-27 มีนาคม 2526
10. The Monetary Authority of Singapore The Financial Structure of Singapore Revised Edition June 1980 p.80.
11. Lee. S.Y. อ้างแล้ว หน้า 83
12. เริงชัย มะระกานนท์, การเงินและการธนาคารในประเทศไทย พร้อมฉายภาคทฤษฎี หน้า 259-260
13. Wanee Chongsiriwat, The Effectiveness of Monetary Policy in Thailand pp. 21-22.
14. กร.เสนาะ อุณากุล, ธนาคารแห่งประเทศไทยกับนโยบายการเงินของประเทศ หนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์ ประจำวันที่ 3, 4, 5 และ 6 มค. 2522
15. Wanee Chongsiriwat. อ้างแล้วหน้า 42
16. Bangkok Bank Limited, Commercial Banks in Thailand 1982.
17. ธนาคารแห่งประเทศไทย, โครงสร้างสถาบันการเงินในประเทศไทย มีนาคม 2525 หน้า 30
18. ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานเศรษฐกิจและการเงิน 2525 หน้า 88
19. ธนาคารแห่งประเทศไทย โครงสร้างสถาบันการเงินในประเทศไทย หน้า 23

บทที่สี่

พฤติกรรมของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.1 การวิเคราะห์เชิงทฤษฎี

4.1.1 เป้าหมายของการจัดการสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์

การจัดการสินทรัพย์เป็นเหมือนอธิบายถึงการจัดสรรเงินทุนเพื่อการลงทุนในกรณีต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ ในกรณีที่ประยุกต์กับกิจการธนาคารพาณิชย์นั้นหมายถึงการกระจายเงินทุนของธนาคารที่ถืออยู่ในรูปของเงินสด หลักทรัพย์ที่ลงทุนการให้กู้ หรือสินทรัพย์ในรูปอื่น ๆ¹

เนื่องจากการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์มีผลกระทบต่อการเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมและเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสูง ประเทศต่าง ๆ จึงมีกฎหมายที่เกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์โดยตรง เพื่อควบคุมดูแลการประกอบกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมดังใน พ.ร.บ.ธนาคารพาณิชย์ ฉบับปี 1962 และแก้ไขเพิ่มเติมปี ค.ศ.1979 ในมาตรา 4 ได้บัญญัติไว้ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่สาม

จากกฎหมายการธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยมาตรานี้แสดงให้เห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่บ่งบอกธุรกิจของการธนาคารพาณิชย์นั่นเอง ธนาคารพาณิชย์ขอเงินโดยการรับฝากเงินและจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ผู้ฝาก ในขณะที่เดียวกันธนาคารพาณิชย์จ่ายเงินในลักษณะการให้กู้หรือเบิกเกินบัญชี ดังนั้นเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้กู้นั้นส่วนใหญ่เป็นเงินฝากของประชาชนและธุรกิจในระบบธนาคารของประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้นในปีค.ศ. 1981 เงินฝากเป็นร้อยละ 55 ของหนี้สินทั้งหมด (ดูตาราง 4.1) ภาระหน้าที่อันสำคัญจึงตกอยู่กับธนาคารในการจัดการสินทรัพย์ของคน เพื่อให้ได้มาซึ่งสภาพคล่อง (Liquidity) ความมั่นคง (Solveney) และความสามารถที่จะทำกำไร (Profitability)

สภาพคล่องของธนาคารหมายถึงธนาคารมีความพร้อมอยู่เสมอในการมีเงินสดเพียงพอที่จะสนองการถอนเงินฝากของลูกค้าตลอดเวลาและในขณะเดียวกันก็มีเงินสดเพียงพอที่จะให้ลูกค้ารายใหม่ขอ ส่วนความมั่นคงหมายถึงธนาคารพาณิชย์แห่งใดแห่งหนึ่งมีความสามารถที่จะชำระหนี้บุคคลภายนอกให้หมดในกรณีที่ธนาคารเลิกกิจการในกรณีซึ่งหมายความว่าธนาคารมีมูลค่าของสินทรัพย์ไม่น้อยกว่าหนี้สินนั่นเอง เรื่องเกี่ยวกับความสามารถที่จะทำอะไรนั้น เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นธุรกิจรูปหนึ่งจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหากำไร ซึ่งเป็นผลตอบแทนของเงินที่ตกลงไปกลับมาในอัตราที่ยุติธรรมแล้ว พิจารณาจากสิ่งซึ่งผลตอบแทนที่ยุติธรรมแล้วย่อมสามารถจูงใจให้คนมาลงทุน

ปัญหาที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง มีอยู่ว่าเป้าหมายของธนาคารที่กล่าวมาแล้วข้างต้น มีความขัดแย้งกันอยู่ในตัว ระหว่างสภาพคล่องกับความสามารถในการทำกำไร กล่าวคือสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องมากที่สุดก็คือเงินสดในมือของธนาคาร (Cash in Vault) ซึ่งสามารถตอบสนองต่อการถอนเงินของลูกค้าแต่เงินสดในมือเป็นสินทรัพย์ประเภทที่ไม่มีดอกผล ดังนั้นถ้าธนาคารถือเงินสดในมือทั้งหมด ธนาคารก็ไม่อาจอยู่ได้เพราะขาดรายได้ แต่ธนาคารถือหลักทรัพย์ในการลงทุนหรือให้กู้มาก ธนาคารอาจขาดสภาพคล่องได้ ตามปกติสินทรัพย์ประเภทที่มีสภาพคล่องมากและปลอดภัยนั้นจะเป็นสินทรัพย์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่ำ ส่วนสินทรัพย์ที่มีอัตราความเสี่ยงสูง เช่นการให้กู้เป็นสินทรัพย์ประเภทที่มีอัตราผลตอบแทนสูง ดังนั้นการจัดการสินทรัพย์ของธนาคารจึงเป็นทั้งวิทยาศาสตร์และศิลป์ในขณะเดียวกัน กล่าวคือจะต้องอาศัยความรู้อันละเอียดอ่อนและประสบการณ์เป็นอย่างมากประกอบการตัดสินใจ การถือครองสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งนั้นไม่จำเป็นต้องมีลักษณะเหมือนกัน ต่างคนต่างก็มีรูปแบบของตนที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมของสถานะภาพของตน

4.1.2 โครงสร้างและความสำคัญของบัญชีงบดุล

ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบและความหมายรายการต่าง ๆ ในบัญชีงบดุลจะช่วยให้เข้าใจสภาพและฐานะการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ให้ดียิ่งขึ้น เพราะบัญชีงบดุลจะแสดงฐานะของหนี้สินอันเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ดำเนินงานและแสดง-

ลักษณะของสินทรัพย์อันเกิดจากการดำเนินงานของธนาคารนั้น สภาพองค์ประกอบจะสะท้อนให้เห็นความแตกต่างของธนาคารในประเทศหนึ่งจากอีกประเทศหนึ่ง หรือระหว่างธนาคารในประเทศเดียวกัน เช่นหนี้สินของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีรายการเงินฝากเป็นรายการสำคัญนั้น เงินฝากของธนาคารพาณิชย์มีประเภทอะไร และมากน้อยอย่างไร ความเข้าใจของประเภทเงินฝาก และสัดส่วนของประเภทเงินฝากแต่ละประเภทจะนำไปสู่ความเข้าใจเรื่องการให้กู้ยืมและเครดิตตลอดจนการพิจารณากำหนดนโยบายเกี่ยวกับการธนาคารอีก²

รายการข้างล่างนี้เป็นบัญชีแบบรวบรวมรักษของธนาคารพาณิชย์

บัญชีแบบรวมของธนาคารพาณิชย์

สินทรัพย์	หนี้สิน + บัญชีทุน
1. เงินสดและเงินฝากในธนาคารอื่น ๆ	1. เงินฝาก
2. หลักทรัพย์ลงทุน	2. การกู้ยืม
3. การให้กู้ยืมและให้เครดิต	3. หนี้สินอื่น ๆ
4. สินทรัพย์อื่น ๆ	4. บัญชีเงินกองทุน

จากบัญชีแบบรวบรวมรักษที่แสดงข้างต้นนี้ จะปรากฏว่าองค์ประกอบของบัญชีแบบรวมนั้นประกอบด้วยสองส่วน กล่าวคือด้านซ้ายมือคือด้านสินทรัพย์ ส่วนทางด้านขวามือเป็นด้านหนี้สิน และทุน ในด้านสินทรัพย์นั้น ซึ่งแสดงถึงชนิดและมูลค่าของสินทรัพย์ต่าง ๆ ที่ธุรกิจนั้นมีกรรมสิทธิ์แห่งความเป็นเจ้าของตลอดจนสิทธิเรียกร้องต่าง ๆ ที่พึงมีของธุรกิจนั้น ส่วนทางด้านหนี้สินและบัญชีทุนนั้นแสดงถึงชนิดและปริมาณของสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ที่มีต่อสินทรัพย์ของธุรกิจ เนื่องจากตามหลักบัญชียุคนี้ มูลค่าทั้งหมด

ของสิทธิเรียกร้องที่มีต่อสินทรัพย์จะต้องเท่ากันพอดีกับมูลค่าของสินทรัพย์ ดังนั้นมูลค่าของสินทรัพย์เหนือกว่ามูลค่าของสิทธิเรียกร้องที่มีต่อสินทรัพย์ส่วนที่เกินนั้นก็ถือเป็นเจ้าของกิจการ หนี้สินก็คือสิทธิเรียกร้องที่มีต่อสินทรัพย์นอกเหนือไปจากสิทธิเรียกร้องของผู้เป็นเจ้าของกิจการ* ในแงกฎหมาย เจ้าหนี้บุคคล หรือนิติบุคคลภายนอกยอมมีสิทธิเรียกร้องในสินทรัพย์ของกิจการก่อนผู้เป็นเจ้าของกิจการ

บัญชีเงินกองทุน (Capital account หรือ Net Worth) ก็คือมูลค่าของสิทธิเรียกร้องที่มีผู้เป็นเจ้าของกิจการมีต่อสินทรัพย์ต่าง ๆ ของกิจการเนื่องจากผู้เป็นเจ้าของกิจการจะไคส่วนแบ่งในสินทรัพย์ของกิจการหลังจากที่ไคชำระเจ้าหนี้บุคคลหรือนิติบุคคลภายนอกไปแล้ว ดังนั้นเราอาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า บัญชีทุนหรือ Net Worth ย่อมเท่ากับมูลค่าของสินทรัพย์หักด้วยมูลค่าของหนี้สิน³

ดังนั้น เราอาจสรุปเป็นสมการดังข้างล่างนี้

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{บัญชีทุน}$$

$$\text{บัญชีทุน} = \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน}$$

$$\text{หนี้สิน} = \text{สินทรัพย์} - \text{บัญชีทุน}$$

4.1.3 ทางค่านหนี้สินและบัญชีของธนาคารพาณิชย์

บัญชีเงินกองทุน เป็นส่วนของเจ้าของทุนเป็นสิ่งที่แสดงฐานะและขนาดของกิจการและความรับผิดชอบของผู้เป็นเจ้าของทุนต่อกิจการ ตามปกติบัญชีเงินกองทุนของธุรกิจธนาคารนั้น มีหน้าที่สำคัญ ๆ เช่น สำหรับกิจการของธนาคารเอง ผู้ฝากเงินและสำหรับผู้ถือหุ้น

* กร.ชมเพลิน จันทรเรืองเพ็ญ เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร

สำหรับคอกิจการของธนาคาร เองนั้น บัญชีเงินกองทุนนั้นเป็นแหล่ง
การเงินเพื่อการลงทุน เช่นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารซื้อเครื่องมือใช้สำหรับ
ประกอบกิจการในกรณีคอกผู้ฝากเงินนั้นคือเป็นจำนวนเงินประกันความปลอดภัยของผู้ฝาก
ในกรณีที่ดำเนินธุรกิจผิดพลาดเงินในบัญชีเงินกองทุนนั้นสามารถนำมาชำระหนี้บุคคล
ภายนอกก่อน ส่วนที่เหลือจึงคืนให้แก่เจ้าของทุนไปตามสัดส่วน ส่วนเกี่ยวกับเจ้าของ
กิจการนั้น เจ้าของกิจการจะต้องได้ผลตอบแทนในอัตราที่ยุติธรรม⁴ แม้ว่าธุรกิจการ
ธนาคารจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพ (Social Welfare) ของสังคม และจะ
ต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเข้มงวดก็ตาม ถ้าไรก็ยังเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญของการ
ลงทุนในการดำเนินกิจการของธนาคาร หากปราศจากเสียซึ่งผลตอบแทนต่อเงินทุน
ที่ยุติธรรมดังกล่าวแล้ว ก็ไม่มีใครสนใจที่จะลงทุนอีกต่อไป⁵

ถ้าพิจารณาในฐานะเจ้าหน้าที่ทางการเงินแห่งรัฐ มุ่งจะรักษาความ
ปลอดภัยของผู้ฝากเงินแล้ว จะต้องมีความพอใจ ถ้าอัตราส่วนระหว่างเงินกองทุนต่อ
สินทรัพย์ทั้งหมดสูง ส่วนในฐานะผู้ถือหุ้นของธนาคารย่อมมุ่งหวังที่จะได้กำไรสูงสุด
เหมือนกับผู้ประกอบการธุรกิจในการอื่น ๆ ซึ่งหมายถึงอัตราส่วนหารายได้ต่อเงิน
กองทุนที่สูง ดังนั้นในระยะเวลายาวนาน ความโน้มเอียงอัตราส่วนระหว่างเงินกองทุน
ต่อสินทรัพย์ทั้งหมด (Total assets) จะลดลง ดังตัวอย่างในสหรัฐอเมริกาในปี
ค.ศ.1900 อัตราส่วนนี้เป็นร้อยละ 20 มาในปี ค.ศ.1978 อัตราส่วนนี้เหลือเพียง
ร้อยละเจ็ดเท่านั้น ในสหรัฐอเมริกาได้ใช้อัตราส่วนระหว่างเงินกองทุนต่อสินทรัพย์
ประเภทเสี่ยง* เป็นเกณฑ์วัดว่าเงินกองทุนนั้นพอเพียงหรือไม่ ตามปกติธนาคาร
ใดธนาคารหนึ่งมีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ต่ำเฉลี่ยของระบบธนาคารทั้งหมด ปัญหาเงินทุน
มีเพียงพอหรือไม่ ก็หมดไป ส่วนธนาคารใดที่มีสัดส่วนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของระบบธนาคาร
ทั้งหมด มาตรการอื่น ๆ ย่อมจะติดตามมาอย่างแน่นอน

* สินทรัพย์ประเภทเสี่ยงหมายถึงสินทรัพย์อื่น ๆ ที่มีเงินสดและหลักทรัพย์
รัฐบาลสหรัฐอเมริกา

เงินฝาก (Deposits) เงินฝากจัดไว้เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในด้านหนี้สิน ตามปกติเงินฝากแบ่งออกได้ดังนี้คือ

(1) เงินฝากประเภทจ่ายเงินเมื่อทวงถาม (Demand Deposits) ซึ่งสั่งจ่ายโดยเช็คเงินฝากประเภทนี้เป็นหนี้สินของธนาคารซึ่งมีความสำคัญมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกค้าจะสั่งถอนเงินเมื่อใดก็ได้ ดังนั้นเงินฝากประเภทนี้ตามปกติธนาคารจะไม่ให้ดอกเบี้ย

(2) เงินฝากประจำ ซึ่งอาจจะฝากประจำ 3 เดือน 6 เดือน 1 ปี หรือมากกว่านั้น เงินฝากชนิดนี้มีการระบระยะเวลาใดก่อน ธนาคารจึงสามารถนำเงินฝากไปแสวงหาผลประโยชน์เช่นการให้กู้ หรือการลงทุนซื้อหลักทรัพย์

(3) เงินฝากออมทรัพย์ เป็นเงินฝากกระแสรายวันย่อยชนิดที่ใดถอนโดยสมุดบัญชีเงินฝาก ตามปกติธนาคารจะคิดดอกเบี้ยให้ต่ำกว่าเงินฝากประจำ

การกู้ยืมของธนาคาร (Bank Borrowing)

การกู้ยืมของธนาคารได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วยกตัวอย่างเช่นในสหรัฐอเมริกา เงินกู้ยืมในระบบธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดมีมากกว่าบัญชีเงินกองทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด เช่นในปี ค.ศ.1976 เงินกู้ยืมมีทั้งหมด 77.5 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา ในขณะที่บัญชีเงินกองทุนทั้งหมดมีเพียง 73.1 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากอิทธิพลของความคิดในการจัดการหนี้สิน (Liability Management)* วิธีที่นิยมกันในทางปฏิบัติได้แก่

(1) การกู้ยืมโดยใช้หลักทรัพย์เป็นหลักประกันการชำระหนี้ กล่าวคือธนาคารที่ต้องการสภาพคล่อง (เงินสด) จะนำหลักทรัพย์ของตนซึ่งตามปกติจะเป็นหลักทรัพย์ของรัฐบาลมาขายให้ธนาคารอีกแห่งหนึ่ง (ผู้ให้กู้) โดยมีข้อตกลงว่าจะซื้อหลักทรัพย์นั้นคืนตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อป้องกันความเสี่ยงของธนาคารที่ซื้อหลักทรัพย์ (ผู้ให้กู้) อันเนื่องจากราคาของหลักทรัพย์ในตลาดเปลี่ยนแปลงจึงมีการตกลง

* รายละเอียดอยู่ในหัวข้อ 4.1.5 วิวัฒนาการของทฤษฎีการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์

ราคาหลักทรัพย์ที่จะซื้อกลับคืนนั้นเท่ากับราคาที่ขายในตอนแรกบวกกับอัตราดอกเบี้ยจำนวนหนึ่ง ระยะเวลาอาจจะเป็นเพียงวันเดียว หรือหลายวันก็ได้

(2) การกู้ยืมชื่อ Federal Funds การกู้ยืมลักษณะนี้เกิดขึ้นเนื่องจากธนาคารแห่งใดแห่งหนึ่งเกิดมีเงินสดที่คงค้างตามกฎหมายไม่เพียงพอ จึงต้องกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ที่มีเงินสดสำรองส่วนเกิน (Excess reserve) ในทางปฏิบัติธนาคารผู้ขาย Federal Fund (ผู้ใหญ่) เขียนเช็คเงินสดของตนใบหนึ่งส่งจ่ายให้แก่ธนาคารผู้ซื้อ Federal Fund (ผู้เล็ก) ในวงเงินจำนวนหนึ่งที่ธนาคารผู้ซื้อต้องการในวันนั้น ธนาคารผู้ซื้อก็จะส่งเช็คใบนั้นไปสำนักหักบัญชี และเงินจำนวนนั้นก็จะเข้าในบัญชีเงินสดสำรองของตนเพิ่มขึ้น และในขณะเดียวกัน ธนาคารผู้ซื้อ Federal Fund (ผู้ซื้อ) ก็จะเขียนเช็คของตนใบหนึ่งให้แก่ธนาคารผู้ขาย (Federal Fund (ผู้ใหญ่) ในวงเงินเท่ากับจำนวนที่ตนได้บวกกับดอกเบี้ยจำนวนหนึ่งให้แก่ธนาคารผู้ใหญ่และลงวันที่ส่งจ่ายในวันรุ่งขึ้นเป็นการแลกเปลี่ยนในวันรุ่งขึ้น ธนาคารผู้ใหญ่จะส่งเช็คใบนั้นไปยังสำนักหักบัญชี เงินนั้นก็จะได้รับการชำระคืนในลักษณะนี้

(3) การกู้จากธนาคารกลาง ในฐานะที่ธนาคารกลางเป็นแหล่งเงินทุนสุดท้าย โดยธนาคารพาณิชย์ที่ต้องการเงินทุนนำหลักทรัพย์ที่ธนาคารกลางพึงรับชวช้อลดโคตามกฎหมายไปขายให้แก่ธนาคารกลาง ธนาคารกลางก็จะคิดอัตรารับชวช้อลด (Rediscount rate) จากการรับชวช้อลดหลักทรัพย์นั้น นอกจากนี้บ่อยครั้งที่ธนาคารพาณิชย์ต้องพึ่งเงินจากต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบธนาคารของกลุ่มประเทศอาเซียน เนื่องจากอู่การคลังส่วนใหญ่ขาดดุลย์ ถึงที่ใดแล้วมาแล้วในบทที่หนึ่ง จากผลงานวิจัยของท่าน ดร.นิมิตร นนทพันธุ์วาทย์ ในหัวข้อเรื่อง "การไหลเข้ามาของเงินทุนจากต่างประเทศ และพฤติกรรมของการจัดการทรัพย์สินของธนาคารพาณิชย์" พบว่าโดยทั่วไปแล้วธนาคารพาณิชย์จะมีการตอบสนองในทางบวกต่อความต้องการเพิ่มขึ้นของความต้องการสินเชื่อในภาคเศรษฐกิจเกือบทุกภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการในภาคหัตถกรรม การธนาคารการประกันภัยและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ บริการ และการค้าปลีกสำหรับประเทศไทย

หนี้สินอื่น (Other Liabilities)

ตามปกติเป็นรายการเบ็ดเตล็ดที่ไม่อาจรวมในรายการใดรายการหนึ่งข้างต้น ได้แก่ เงินมัดจำค่าประกันต่าง ๆ ซึ่งเรียกเก็บจากลูกค้าในการเปิดเช็คเตอร์ ออฟเครดิต ออกหนังสือค้ำประกัน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีประเภทค่าใช้จ่าย ค่างจ่าย เช่น เงินปันผลค่างจ่าย ภาษีค่างจ่าย และดอกเบี้ยเงินฝากประจำ เป็นต้น

4.1.4 ทางคานสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์

ในหัวข้อที่แล้วได้พิจารณาถึงแหล่งที่มาของเงินทุน (Sources of Funds) ซึ่งเป็นคานหนี้สินและทุนของบัญชีงบดุล แต่มาในหัวข้อนี้จะพิจารณาคานสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นหนทางการใช้ประโยชน์ของเงินทุนนั้น

ศาสตราจารย์โรแลนด์ ไอ โรบินสัน (Roland I. Robinson)

ในหนังสือการจัดการเงินทุนของธนาคาร (The Management of Bank Funds) ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกในวิชานี้ได้จัดอันดับความสำคัญการจัดการสินทรัพย์ไว้ดังนี้

อันดับความสำคัญสูงสุด (The highest priority) ได้แก่ เงินทุนป้องกันชั้นที่หนึ่ง ได้แก่ เงินสดจำนวนหนึ่งที่พอเพียงในการสนองการถอนเงินฝากของลูกค้า ทั้งนี้เพราะเงินฝากประเภทกระแสรายวันที่จ่ายเมื่อหลวงถามนั้นลูกค้าถอนได้ทุกเมื่อ อีกประการหนึ่ง ธนาคารพาณิชย์จะต้องมีเงินสดสำรองตามกฎหมายซึ่งฝากที่ธนาคารกลาง นอกจากนี้เงินสำรองป้องกันชั้นที่หนึ่ง ยังเผื่อไว้การหักกลบหนี้ระหว่างธนาคารด้วยกัน อย่างไรก็ตามการถือเงินสดไว้มาก ๆ นั้นจะเป็นการสูญเสียรายได้ และการสูญเสียรายได้นั้นย่อมไม่ใช่หนทางที่ปลอดภัยอย่างแท้จริงของธนาคารในระยะยาว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ความปลอดภัยของธนาคารมีไชอยู่ที่เงินสดสำรองป้องกันชั้นที่หนึ่ง แต่ที่เป็นจริงแล้วขึ้นอยู่กับเงินทุนป้องกันชั้นที่สองต่างหาก เงินสำรองป้องกันชั้นที่หนึ่งประกอบด้วย (1) เงินสดในมือของธนาคาร (2) เงินฝากที่ธนาคารกลาง (3) เงินฝากที่ธนาคารอื่น (4) เงินสกระหว่างเรียกเก็บ

ในปัจจุบันนี้เงินสละสำรองตามกฎหมายไม่เพียงแต่ให้ธนาคารพาณิชย์ รักษาสภาพของความปลอดภัยเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือในการควบคุมสินเชื่ออีกด้วย การเพิ่มหรือลดอัตราเงินสละสำรองตามกฎหมายของธนาคารกลางนั้น ย่อมมีผลกระทบต่อ การใหญ่ของธนาคารพาณิชย์อีกสองอย่าง ตามปกติธนาคารพาณิชย์จะถือเงินสด ในมือเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เมื่อเทียบกับเงินทุนป้องกันชั้นที่หนึ่งทั้งหมด นอกจากนี้เงินสด ในมือของแต่ละธนาคาร ยังแตกต่างกันมากพอสมควร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในอดีต ที่จะทำให้ธนาคารรู้ว่าเมื่อใดเงินจะไหลออกนอกธนาคาร (สุทธิ) และเมื่อใดเงินจะ ไหลเข้าธนาคาร (สุทธิ) อีกด้วย

อันดับความสำคัญของการลงทุนลักษณะคุ้มกัน (Protective investment) ทำหน้าที่เป็นเงินทุนป้องกันชั้นที่สอง (Secondary reserves) ซึ่งไม่ปรากฏในบัญชีงบดุลอย่างเอกเทศ เงินทุนป้องกันชั้นที่สองนี้เป็นแนวคิด (Concept) ที่มีความหมายทางเศรษฐศาสตร์มากกว่าในทางบัญชี ซึ่งประกอบด้วย (1) เงินตรา ต่างประเทศในมือ (2) เงินฝากในธนาคารต่างประเทศ (3) หลักทรัพย์รัฐบาล ในส่วนที่ปราศจากข้อผูกพัน (4) ตัวเงินที่สามารถนำไปขายลด (5) ทองคำใน ครอบครองหลักทรัพย์ธนาคารลงทุนบางประเภทจะต้องมีสภาพคล่องและสามารถ เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันทีโดยไม่ขาดทุนหรือขาดทุนแค่น้อย

ความสำคัญอันดับที่สาม เพื่อสนองความต้องการเงินทุนของลูกค้า ตาม ปกติธนาคารพาณิชย์มักจะนิยมการใหญ่มากกว่าการลงทุน ตามประเพณีนิยม ธนาคาร จะลงทุนซื้อหลักทรัพย์ในกรณีต้องการความปลอดภัย⁶ รายละเอียดจะอธิบายในหัวข้อ การใหญ่ต่อไป

อันดับความสำคัญประการที่สี่ การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เปิดเพื่อ รายได้ (Open-market investment for income)

การให้กู้ (Loan) การให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบเป็นสถาบันการเงินที่ได้เปรียบสถาบันการเงินอื่น ๆ ที่มีธนาคารพาณิชย์ ซึ่งระบบธนาคารพาณิชย์สามารถสร้างเงินฝากได้หลายเท่าตัว ดังนั้นการให้สินเชื่อที่มีผลผลิตภาพ (Productive credit) จึงเป็นการสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ชุมชนด้วย สินทรัพย์ของธนาคารนั้นแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ อยู่สองประเภทได้แก่สินทรัพย์ประเภทไม่มีรายได้ และสินทรัพย์ประเภทที่มีรายได้ สินทรัพย์ประเภทหลังนี้เป็นการให้กู้และการลงทุนของธนาคารซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงอยู่ในตัวด้วยกัน แต่อย่างไรก็ตามถ้าจะวัดความผลตอบแทนแล้ว การให้กู้โดยตรงของธนาคารพาณิชย์นั้นให้ผลตอบแทนมากกว่า แต่ในขณะเดียวกันก็มีความเสี่ยงมากกว่าด้วย มาตรการที่ใช้วัดความเหมาะสมในการให้กู้นั้นได้แก่อัตราส่วนระหว่างเงินให้กู้ต่อเงินฝาก (The Loans to Deposits Ratio) และอัตราส่วนระหว่างเงินให้กู้ต่อเงินทุน (The Loan to Capital Ratio) ในระหว่างอัตราส่วนสองตัวนี้ตัวที่นิยมใช้กันโดยทั่วไปนั้นได้แก่อัตราส่วนการให้กู้ต่อเงินฝาก เพราะสะดวกทั้งในการคิดและเปรียบเทียบ⁷ อัตราส่วนนี้จึงเป็นมาตรฐานในการพิจารณาการจัดการสินทรัพย์ของธนาคาร ถ้าสัดส่วนนี้ยิ่งสูงเท่าใด แสดงว่าความสามารถของธนาคารที่จะให้กู้เพิ่มขึ้นนั้นน้อยลงเท่านั้น (นอกจากนี้จะพิจารณาสภาพคล่องก็ได้) อัตราส่วนระหว่างเงินให้กู้ต่อเงินทุนนั้น เป็นการวัดถึงความสามารถของธนาคารในกรณีเกิดหนี้สูญจะสามารถชดเชยโดยเงินทุนโดยไม่กระทบถึงการดำเนินการของธนาคารมีมากน้อยเพียงใด เป็นที่ยอมรับสำหรับการบริหารว่า เงินให้กู้นั้นไม่ควรเกินเจ็ดเท่าของเงินทุนของธนาคาร⁹

ในระยะเวลาก่อนการให้กู้ที่ดีเป็นสาระสำคัญที่จำเป็นต้องคำนึงถึง ทั้งนี้เพราะเกี่ยวข้องกับสภาพคล่องและความปลอดภัย ตามปกติเงินให้กูระยะสั้นจะมีสภาพคล่องและความปลอดภัยกว่าเงินให้กูระยะยาว

(1) เงินให้กู้ระยะสั้น ตามประเพณีของธนาคารมักจะให้สินเชื่อเพื่อการพาณิชย์ (Commercial Loans) ซึ่งมีระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี ลักษณะการให้สินเชื่อเช่นนี้มีความเสี่ยงน้อยและในขณะเดียวกันก็มีสภาพคล่องสูง ธุรกิจมักจะไปใช้การสั่งซื้อสินค้าหรือจ่ายเงินเดือนของพนักงานเป็นต้น

(2) เงินให้กู้ระยะปานกลาง ตามปกติเป็นเงินกู้มีอายุตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป แต่ไม่เกินห้าปี การกู้ลักษณะนี้อาจจะมีการนองส่งคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ซึ่งธุรกิจมักจะนิยมกู้ลักษณะนี้มากกว่าหาเงินด้วยวิธีการออกหุ้นขาย ซึ่งเป็นกระบวนการที่ยุ่งยากกว่า ส่วนพิจารณาในแง่ของธนาคารก็ปรากฏว่าธนาคารนิยมให้กู้ลักษณะนี้มากกว่าไปซื้อหลักทรัพย์ในตลาด เพราะธนาคารสามารถที่จะเข้าไปกำกับกับการดำเนินงานของธุรกิจตามข้อตกลงมากกว่าการลงทุนในการซื้อหลักทรัพย์

(3) เงินกู้ระยะยาว ตามปกติจะมีอายุห้าปีหรือตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป เงินกู้ลักษณะนี้มักจะกู้เพื่อซื้อสังหาริมทรัพย์ หรือเพื่อการก่อสร้าง ตลอดจนการปรับปรุงที่ดิน และการซื้อโรงงานของเกษตรกร หรือเพื่อก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมขนาดหนักและมักจะเป็นรายการกู้ที่มีจำนวนเงินสูง ธนาคารจึงต้องพิจารณาเงินกู้โดยละเอียด

การลงทุน (Investment) การลงทุนของธนาคารนั้นมีความสำคัญอยู่สองประการ ประการแรกเป็นการลงทุนในการซื้อหลักทรัพย์ระยะสั้น ทั้งนี้เพราะมีจุดมุ่งหมายของการรักษาสภาพคล่องในฐานะที่เป็นเงินทุนป้องกันชั้นที่สอง ดังที่ได้วิเคราะห์มาแล้วข้างต้น ประการที่สอง การลงทุนอื่นเนื่องจากมีเงินสำรองส่วนเกินมากกว่าจำนวนที่ต้องการ แหล่งรายได้ของธนาคารที่สำคัญคือการให้กู้ซึ่งมีความเสี่ยงสูงอยู่แล้ว ดังนั้นการลงทุนซื้อหลักทรัพย์จึงเป็นส่วนที่เสริมสร้างรายได้และความเสี่ยงยอมจำเป็นต้องมีขอบเขตจำกัด ทั้งยังขึ้นอยู่กับความเพียงพอของเงินทุนเป็นเกณฑ์ ตลอดจนเป็นหลักทรัพย์ที่มีตลาดซื้อขายกัน (Market ability) นอกจากนี้หลักแห่งการกระจายความเสี่ยง (Diversification of Risk) ก็จำเป็นจะต้องคำนึงถึงซึ่งการกระจายนี้อาจกระทำโดยการกระจายตามอุตสาหกรรม ตามสภาพภูมิศาสตร์ ตลอดจนการจำกัดจำนวนวงเงินสูงสุดในการซื้อหลักทรัพย์ของธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งเป็นต้น

สินทรัพย์อื่น ๆ (Other assets)¹⁰ สินทรัพย์อื่น ๆ นั้นมีรายการต่อไปนี้

(1) บัญชีลูกหนี้เบ็ดเตล็ด (Sundry Assets) เป็นลูกหนี้ที่ไม่อาจจัดเข้าบัญชีประเภทหนึ่งประเภทใดโดยเฉพาะได้ และเป็นหนี้ที่ธนาคารมีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระเงินมาชำระ เช่นนี้อันเกิดจากการชดใช้เงินตามหนังสือค้ำประกันเมื่อลูกค้าผิดสัญญาเป็นต้น

(2) บัญชีพักลูกหนี้ (Sus-pense Account Debtors) เป็นบัญชีพักลูกหนี้ในระยะสั้น ๆ ซึ่งไม่อาจจัดเข้าบัญชีใดธนาคารมีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระเงินมาชำระ

(3) รายรับค้างรับ (Accrued Income) ได้แก่รายได้ประเภทต่าง ๆ ที่ธนาคารพาณิชย์คำนวณและบันทึกเป็นรายได้แล้วแต่ยังไม่ได้รับเงิน เช่น ดอกเบี้ยค้างรับ

(4) รายจ่ายล่วงหน้า (Deferred charges) ได้แก่รายจ่ายของงวดบัญชีต่อไป ซึ่งธนาคารพาณิชย์จ่ายไปแล้วรอการตัดจ่าย

(5) เงินมัดจำ (Sundry Deposits) ได้แก่ เงินมัดจำค่ามิเตอร์ไฟฟ้า มิเตอร์ประปา และเงินมัดจำเครื่องโทรศัพท์ เป็นต้น

4.1.5 ทฤษฎีการธนาคาร : เจิงประวัติศาสตร์

(Banking Theory : Historical)

(1) ทฤษฎีการใหญ่เพื่อการพาณิชย์ (The Commercial Loan Theory)

ทฤษฎีการธนาคารที่เก่าแก่ที่สุดได้แก่ ทฤษฎีการใหญ่เพื่อการพาณิชย์ หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า Real Bills doctrine ได้ปรากฏในหนังสือความมั่งคั่งของชาติ (The Wealth of Nations) ของท่าน อาตัมสมิธ (Adam Smith) ซึ่งพิมพ์ครั้งแรกในปี 1776¹¹ ตามแนวคิดนี้ การใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ ควรจะเป็น

ระยะสั้นตามปกติมีอายุไม่ควรเกินหนึ่งปี และการกู้ยืมจะมีลักษณะก่อให้เกิดเงินทุนเพื่อชำระหนี้ในตัวของมันเอง(Self Liquidating) ดังนั้นตามทฤษฎีนี้จึงไม่สนับสนุนการกู้ในระยะยาว เช่นการกู้เพื่อซื้อที่ดิน เพื่อซื้อเครื่องจักร หรือเพื่อการก่อตั้งโรงงาน ส่วนการกู้เพื่อซื้อหลักทรัพย์เพื่อเก็งกำไรนั้นเป็นสิ่งที่ต้องห้าม ซึ่งเป็นที่เลื่อมใสมากในศตวรรษที่ 19 ก่อนที่จะมีการก่อตั้งระบบธนาคารกลางและบริษัทรับประกันเงินฝากขึ้น ธนาคารเองจะต้องบริหารให้โตมาซึ่งสภาพคล่อง ความมั่นคง และความสามารถที่จะทำกำไรในตัวของมันเองโดยปราศจากการอุปถัมภ์คำชูจากธนาคารกลางเช่นทุกวันนี้ อย่างไรก็ตามแม้ว่าในราว ค.ศ.1930 ธนาคารพาณิชย์ยังยึดถือหลักการใหญ่เพื่อการพาณิชย์ก็ตาม ธนาคารยังต้องประสบปัญหาและเลิกล้มกิจการไปเป็นจำนวนไม่น้อย

(2) ทฤษฎีแห่งการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลง

(The Shiftability Theory)

ตามทฤษฎีนี้สภาพคล่องของธนาคารแห่งใดแห่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ของคนใดคนหนึ่งในราคาที่สามารถคาดคะเนได้ เช่น ธนาคารการลงทุนในหลักทรัพย์ระยะสั้นในตลาดในกรณีที่มีเงินต้องการถอนเงินออกจากธนาคารนั้น ธนาคารก็สามารถนำหลักทรัพย์นั้นจำหน่ายออกไป เพื่อนำมาสนองแก้อถอนเงิน ดังเช่นธนาคารถือตัวเงินคลัง หรือเงินใหญ่ที่เรียกคืนได้ทันที (Call Loan) ก็มีสภาพการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงได้มากกว่าในกรณีที่ธนาคารถือสัญญาเงินกู้ของลูกค้าในสหรัฐอเมริกา ในราว ค.ศ.1920 รัฐบาลได้นำตัวเงินคลังออกมาจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์มีความคล่องตัวในการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงมากขึ้น แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าในราวปี ค.ศ.1929-1933 เกิดเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ธนาคารแต่ละแห่งต่างก็ต้องการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ในรูปอื่นมาเป็นเงินสด ปรากฏว่ามีแต่จะเสนอขายหลักทรัพย์แต่ไม่มีผู้ซื้อ และต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งระบบธนาคารกลางในประเทศต่าง ๆ ในฐานะผู้ใหญ่แห่งสุดท้าย จึงมีส่วนในการคลี่คลายปัญหาทางการเงินได้เป็นอย่างดีเรื่อยมาทุกวันนี้

(3) ทฤษฎีแห่งการคาดคะเนรายได้ล่วงหน้า

(The Anticipated Income Theory)

ในราวปลายทศวรรษ 1940 เกิดมีแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการให้ของธนาคารพาณิชย์โดยคำนึงถึงรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตเป็นเกณฑ์สำคัญ ซึ่งนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญภายใต้ความเชื่อในแนวคิดนี้ทำให้ธนาคารพาณิชย์ยอมรับการให้กู้ในระยะยาว ตลอดจนการกู้เพื่อการอุปโภคและบริโภค

(4) ทฤษฎีการจัดการหนี้สิน (The Liability Management Theory)

จากที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้นทั้งสามทฤษฎี ล้วนแล้วแต่อธิบายถึงการแสวงหาสภาพคล่องโดยการจัดการด้านสินทรัพย์ ซึ่งเป็นประเพณีที่ยึดถือมาโดยตลอด ส่วนในทางหนี้สินนั้นมักจะถือว่าเป็นส่วนเฉื่อย (Passive) เช่นเงินฝากนั้นต้องแล้วแต่ลูกค้าจะฝากลักษณะใด จะเป็นเงินฝากประเภทกระแสรายวัน จ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเงินฝากประจำ แต่มาในราว ค.ศ.1960 ได้มีการหันมาสนใจแนวคิดใหม่คือการจัดการหนี้สินของธนาคาร ซึ่งหมายความว่าธนาคารพาณิชย์สามารถไปหาสภาพคล่องด้วยการจัดการในหนี้สิน ธนาคารพาณิชย์ต้องการสภาพคล่องอันเนื่องจากสาเหตุสองประการ กล่าวคือ อาจเกิดจากลูกค้าถอนเงินฝากออกไป หรืออาจเกิดจากลูกค้าต้องการขอเงินกู้ใหม่เพิ่มขึ้นตามทฤษฎีแห่งการจัดการหนี้สินนี้ จะแนะนำให้ธนาคารกูดืมเงินทุนอีกทอดหนึ่ง โดยผ่านตลาดเงิน เช่นกู้ยืม Federal Funds หรือ Negotiable Certificates of Deposits-CD ซึ่งอาจกล่าวสั้น ๆ ว่า ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์สภาพคล่องได้โดยการสร้างหนี้สิน

(5) ทฤษฎีแห่งการแสวงหากำไรสูงสุด

(Profit maximisation Theory)¹²

การศึกษาระดับจุลภาคธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหากำไรสูงสุด การจัดการถือครองสินทรัพย์ และหนี้สินนั้นก็เพื่อที่จะได้มาซึ่งกำไรสูงสุด ภายใต้เงื่อนไข สินทรัพย์ที่ธนาคารถือครองอยู่พอแบ่งออกได้เป็น—

สองประเภทด้วยกัน ได้แก่สินทรัพย์ประเภทที่ให้ออกผลและสินทรัพย์ประเภทที่ไม่ให้ออกผล ซึ่งสินทรัพย์ประเภทที่ให้ออกผลนั้น ที่ปรากฏในบัญชีบุคคล คือการให้กู้ (Loan) และการลงทุน (Investment) ส่วนสินทรัพย์ประเภทที่ไม่ให้ออกผลได้แก่เงินสำรองทั้งหมด (Total Reserve) ของธนาคารซึ่งประกอบด้วยเงินสด ซึ่งต้องดำรง (Required Reserves) และเงินสดสำรองส่วนเกิน (Excess Reserve)

ในการศึกษาพฤติกรรมในการจัดการสินทรัพย์ของธนาคารนั้นมักจะมีข้อสมมุติฐานที่ว่าสถานะของตัวแปรที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและที่คาดหวังในอนาคต ดังเช่น อัตราดอกเบี้ยในตลาด อุปสงค์ของเงินกู้ อุปสงค์ของเงินสด อัตรารับช่วงซื้อลด มาตรการทางการเงินที่ธนาคารกลาง นำออกมาใช้ ธนาคารพาณิชย์แห่งใดแห่งหนึ่งจะมีความปรารถนาที่จะกระจายสินทรัพย์ของตนลักษณะหนึ่งที่คุณเห็นว่าเหมาะสมที่สุดในกรณีที่ธนาคารกลางใช้มาตรการทางการเงิน เช่นซื้อหลักทรัพย์ในตลาด จะทำให้ธนาคารพาณิชย์พบว่าเงินสำรองทั้งหมด (Total Reserve) ของตนเพิ่มขึ้น ตลอดจนสัดส่วนของสินทรัพย์ประเภทที่ไม่ให้รายได้ต่อสินทรัพย์ประเภทที่ให้รายได้สูงเกินไป ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้ธนาคารพาณิชย์ขยายการให้กู้หรือลงทุนในการซื้อหลักทรัพย์มากขึ้น ซึ่งลักษณะนี้ก็เป็นการจัดการสินทรัพย์ใหม่ เพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรสูงสุดนั่นเอง

ถึงแม้ว่าทฤษฎีที่อธิบายถึงการจัดการสินทรัพย์ และหนี้สินของธนาคารพาณิชย์มีหลายทฤษฎีก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติ ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งไม่ได้ยึดทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งอย่างตายตัว แต่จะใช้วิธีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยภายในของธนาคารของตนเป็นสำคัญ

4.2 พฤติกรรมของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.2.1 การศึกษารายงานทางการเงินของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน (ดูตาราง 4.1 ประกอบ)

การศึกษาพฤติกรรมของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น สามารถศึกษาวิเคราะห์ได้จากรายงานทางการเงินหรืออีกนัยหนึ่งคือศึกษาจากงบดุลนั่นเอง จากตาราง 4.1 ซึ่งเป็นรายงานทางการเงินปีล่าสุดเท่าที่กลุ่ม เอสจีวี (SGV Group) ได้ตีพิมพ์ออกเผยแพร่ปรากฏว่าสินทรัพย์รวมทั้งหมดยุโรปประเทศ รวมทั้งสิ้น 147,565.8 ล้านดอลลาร์ ประกอบด้วยของอินโดนีเซีย 20,705.8 ล้านดอลลาร์ เหรียญสหรัฐ มาเลเซีย, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์, และไทย เป็นจำนวน 29,025.1, 20,795.8, 58,154.5 และ 18,884.6 ล้านดอลลาร์อเมริกาตามลำดับซึ่งปรากฏว่า อันดับสัดส่วนความเป็นเจ้าของสินทรัพย์ได้แก่ สิงคโปร์, มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และไทย คิดเป็นร้อยละ 39, 20, 14, และ 13 ตามลำดับ

ปรากฏว่าการกระจายสินทรัพย์ของแต่ละประเทศแตกต่างกันมากพอสมควร

ในอินโดนีเซีย เงินสดและระหว่างธนาคารร้อยละ 8 เงินใหญ่ร้อยละ 89 สินทรัพย์ถาวรร้อยละ 1 ส่วนสินทรัพย์อื่น ๆ ร้อยละ 2 จะปรากฏว่าสินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นเงินใหญ่ ซึ่งเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของการใหญ่ของทั้งประเทศมีเพียงร้อยละ 50 เท่านั้น ข้อมูลนี้บ่งบอกให้ทราบว่าระบบธนาคารพาณิชย์ของอินโดนีเซีย มีสภาพคล่องและความปลอดภัยน้อยกว่าประเทศอื่นในกลุ่มด้วยกัน

ส่วนมาเลเซียนั้นมีขนาดของการถือครองสินทรัพย์เป็นอันดับสองรองจากสิงคโปร์ การกระจายถือครองสินทรัพย์ในรูปเงินสดและเงินฝากระหว่างธนาคาร ร้อยละ 16 เงินใหญ่ร้อยละ 43 เงินลงทุนร้อยละ 9 สินทรัพย์ถาวรร้อยละ 1 สินทรัพย์อื่น ๆ ร้อยละ 31 ถ้าจะเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของทั้ง 5 ประเทศแล้ว การกระจายการถือครองสินทรัพย์ของมาเลเซียใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยมาก (โปรดดูตาราง 4.1)

ในฟิลิปปินส์ปรากฏว่าการกระจายการถือครองสินทรัพย์มีดังนี้ เงินสด และเงินฝากระหว่างธนาคารร้อยละ 17 เงินใหญ่อ้อยละ 59 เงินลงทุนร้อยละ 11 สินทรัพย์ถาวรร้อยละ 2 สินทรัพย์อื่น ๆ ร้อยละ 11 ซึ่งเทียบกับค่าเฉลี่ยของ 5 ประเทศ แล้วฟิลิปปินส์ก็ไม่มีอะไรเป็นจุดเด่นมากนัก

ในสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศที่ถือครองสินทรัพย์ในสัดส่วนที่สูงที่สุด ปรากฏการกระจายการถือครองสินทรัพย์ในรูปเงินสดและเงินฝากธนาคารร้อยละ 25 ซึ่งนับว่าสูงสุด เงินใหญ่มีเพียงร้อยละ 30 ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำที่สุดของประเทศทั้ง 5 เงินลงทุนร้อยละ 3 สินทรัพย์อื่น ๆ ร้อยละ 42 ซึ่งสูงสุดเช่นเดียวกัน อัตราส่วนการกระจายสินทรัพย์ของสิงคโปร์ เช่นนี้นับว่ามีลักษณะที่มีสภาพคล่องและปลอดภัยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ

สำหรับประเทศไทยปรากฏว่าถือครองสินทรัพย์ในสัดส่วนที่เล็กกว่าประเทศอื่น ๆ แม้ว่าธนาคารกรุงเทพ จำกัดของไทย จะเป็นธนาคารที่ใหญ่โตที่สุด ที่เป็นของเอกชนของอาเซียนก็ตาม และโดยส่วนรวมแล้วระบบธนาคารของไทยเล็กกว่าประเทศอื่น ถ้าหากว่าจะใช้ขนาดของสินทรัพย์เป็นเครื่องวัด ปรากฏการกระจายสินทรัพย์โดยถือครองเงินสดและเงินฝากระหว่างธนาคารร้อยละ 11 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยซึ่งเป็นร้อยละ 18 ในขณะเดียวกัน เงินใหญ่เป็นร้อยละ 73 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยเงินลงทุนร้อยละ 10 ทรัพย์สินถาวรร้อยละ 2 และสินทรัพย์อื่น ๆ ร้อยละ 4 จากข้อมูลนี้ พอจะชี้ให้เห็นว่าระบบธนาคารพาณิชย์ของไทยมีสภาพคล่องน้อยกว่าสิงคโปร์และมาเลเซียอยู่

สำหรับในคานธีสินนั้นปรากฏว่าในอินโดนีเซีย เงินฝาก 46 ของหนี้สินทั้งหมดและเงินกู้ของธนาคารร้อยละ 47 เงินทุนร้อยละ 1

ในมาเลเซีย เงินฝากเป็นร้อยละ 60 เงินกู้ของธนาคารร้อยละ 4 เงินทุนร้อยละ 2

ในฟิลิปปินส์ เงินฝากเป็นร้อยละ 47 เงินกู้เป็นร้อยละ 31 เงินทุนเป็นร้อยละ 6 ซึ่งปรากฏว่าเงินทุนของฟิลิปปินส์ถือสูงกว่าประเทศอื่น ๆ

ในสิงคโปร์เงินฝากเป็นร้อยละ 55 เงินกู้ของธนาคารเป็นร้อยละ 7 (หนี้สินอื่น ๆ เป็นร้อยละ 35 ซึ่งรายงานนี้ประเทศอื่น ๆ มีค่ามากหรือต่ำกว่าจนไม่คิดเลย (ดูตาราง 4.1) เงินทุนร้อยละ 1

ในประเทศไทยเงินฝากเป็นร้อยละ 69 ของหนี้สินทั้งหมด เงินกู้ของธนาคารร้อยละ 26 เงินทุนร้อยละ 2

ในค่านีสินของระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียนนั้นไม่จะมีอะไรแตกต่างกันมากนัก สำหรับในรายการเงินฝาก ประเทศไทยมีสูงสุดและอินโดนีเซียต่ำที่สุดในรายการ เงินกู้ของธนาคารอินโดนีเซียมีสูงสุดและสำหรับมาเลเซียมีต่ำสุด

จากข้อมูลข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า สิงคโปร์และมาเลเซียมีการถือครองสินทรัพย์ในลักษณะที่ให้สภาพคล่องค่อนข้างสูง ส่วนฟิลิปปินส์และไทยระดับปานกลาง ส่วนอินโดนีเซียต่ำกว่าเพื่อน

4.2.2 ลักษณะความโน้มเอียงของสินทรัพย์ทั้งหมดของประเทศในกลุ่มอาเซียนระหว่าง 1975-1981 (ดูตาราง 4.2 ประกอบ)

การพิจารณาวิเคราะห์เปรียบเทียบมูลค่าของสินทรัพย์ตลอดจนรายการอื่น ๆ ในปีต่าง ๆ ของประเทศทั้ง 5 นั้น ย่อมไม่สามารถเปรียบเทียบด้วยข้อมูลในแต่ละปีโดยตรง ทั้งนี้เพราะเหตุภาวะเงินเฟ้อของแต่ละประเทศแตกต่างกันในเรื่องนี้ ทานรongsศาสตราจารย์ ลี เซงยี (Lee Sheng-Yi) แห่งมหาวิทยาลัยแห่งชาติของสิงคโปร์ (National University of Singapore) ในหนังสือโครงสร้างทางการเงินและนโยบายการเงินของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งตีพิมพ์โดยบริษัทแมคมิลแลน (The Macmillan Press LTD) ในปี ค.ศ.1982 นั้น ท่านได้ใช้ดัชนีราคาของบัญชีโลกของแต่ละประเทศปรับข้อมูลทางการเงิน ให้มูลค่าที่ปรับแล้วเป็นมูลค่าที่แท้จริง

(Real term) ดังนั้นข้อมูลที่กำลังจะพิจารณาต่อไปนี้ซึ่งปรากฏในตาราง 4.2 ถึง 4.7 ข้อมูลทางการเงินในวงเล็บก็เป็นข้อมูลทางการเงินซึ่งปรับโดยดัชนีราคาของภูมิภาคของแต่ละประเทศของคณโทยาในปี ค.ศ.1975 เป็นปีฐานด้วยกัน และมูลค่าที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้จึงเป็นมูลค่าที่ปรับแล้ว (Real Term) ทั้งสิ้น

ในอินโดนีเซีย ปรากฏจำนวนสินทรัพย์ทั้งหมดในปี ค.ศ.1975 นั้นเป็นจำนวน 6,822.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มาในปี 1981 นั้น จำนวนสินทรัพย์ทั้งหมดมีทั้งสิ้นเท่ากับ 12,388.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อัตราเพิ่มขึ้นคือปีโดยเฉลี่ยร้อยละ 14.07 ซึ่งเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั้ง 5 ประเทศ (ร้อยละ 18.35) เป็นที่สังเกตว่าสินทรัพย์ทั้งหมดของระบบธนาคารพาณิชย์ในอินโดนีเซียนั้นค่อนข้างจะผันผวนอยู่ เช่นในปี ค.ศ.1978 กลับต่ำกว่าในปี 1977 ถึงร้อยละ 29.63 แต่ในปี 1980 เพิ่มขึ้นจากในปี 1979 ถึงร้อยละ 58.68 ที่เดียว (ทั้งนี้เพราะราคาน้ำมันในตลาดโลกสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ส่งน้ำมันออกที่สำคัญประเทศหนึ่ง)

ในมาเลเซียจำนวนสินทรัพย์ทั้งหมดในปี 1975 เป็น 5,367.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่มาในปี 1981 มีจำนวนถึง 27,049.7 ล้านดอลลาร์ คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยคือปี ร้อยละ 31.02 ที่เดียว นับว่าเป็นอัตราเพิ่มขึ้นที่สูงที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียน (สิงคโปร์เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 20.66 เท่านั้น) และเป็นที่น่าสังเกตว่าอัตราเพิ่มขึ้นปีต่อปีค่อนข้างมีเสถียรภาพ ซึ่งเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 24-39 นับว่าเป็นประเทศที่น่าสนใจทีเดียว

ในฟิลิปปินส์ จำนวนสินทรัพย์ทั้งหมดในปี 1975 มีจำนวน 6,662.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมาใน ค.ศ.1981 เป็นจำนวน 14,599.8 ล้านดอลลาร์ ซึ่งมีอัตราเพิ่มขึ้นปีละ 14.81 ซึ่งยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย อัตราเพิ่มขึ้นปีต่อปีค่อนข้างมีเสถียรภาพ ยกเว้นปี 1981 กลับต่ำกว่าในปี 1980 ร้อยละ 12.36

ในสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศที่นับว่าเป็นศูนย์กลางทางการเงินของกลุ่มประเทศอาเซียนที่เดียวที่เป็นประเทศที่มีสินทรัพย์ทั้งหมดมากที่สุดตลอดมาจนถึงปี 1981 เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน ในปี ค.ศ.1975 จำนวนสินทรัพย์ทั้งหมดของสิงคโปร์มี 17,345.6 ดอลลาร์สหรัฐมา ค.ศ.1981 มีจำนวนสูงถึง 53,020.2 ล้านดอลลาร์ อัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.66 ต่อปี

สำหรับในประเทศไทย จำนวนสินทรัพย์ทั้งหมดในปี 1975 เท่ากับ 6,833.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี ค.ศ.1981 มีจำนวน 13,041 ล้านดอลลาร์ อัตราเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.23 ต่อปี ซึ่งนับว่าเป็นค่าเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน

4.2.3 ความโน้มเอียงในการใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน (ดูตาราง 4.3) ประกอบ)

เงินใหญ่เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของการดำเนินงานธุรกิจของธนาคารพาณิชย์แต่ในขณะเดียวกัน เงินใหญ่นั้นเป็นสินทรัพย์ที่จัดได้ว่ามีอัตราความเสี่ยงสูงการใหญ่ของธนาคารพาณิชย์จึงต้องเป็นสัดส่วนที่เหมาะสม

ในอินโดนีเซียมีจำนวนเงินใหญ่ในปี 1975 คือ 5,319.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มาในปี 1981 มีถึง 11,932.8 ล้านดอลลาร์ ซึ่งเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 17.03 ซึ่งค่าเฉลี่ยของประเทศทั้งห้าเท่ากับร้อยละ 17.95 และค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนระหว่างเงินกู้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมดระหว่าง 1975-1981 นั้นเป็นร้อยละ 83.71 ซึ่งเป็นอัตราส่วนสูงสุดในประเทศอาเซียน ค่าเฉลี่ยของทั้ง 5 ประเทศเป็นเพียงร้อยละ 57.51 เท่านั้น จะเห็นได้ว่าโดยเปรียบเทียบแล้ว อินโดนีเซียถือสินทรัพย์ในรูปเงินใหญ่สูงมาก ซึ่งย่อมหมายความว่าสภาพคล่องของระบบธนาคารพาณิชย์ในอินโดนีเซียต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านนั่นเอง ซึ่งเจ้าหน้าที่ทางการเงินของรัฐคงจะพยายามให้ปรับปรุงโครงสร้างการถือสินทรัพย์ให้มีสภาพคล่องมากขึ้นในอนาคต

ในมาเลเซียจำนวนเงินใหญ่ในปี 1975 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,627.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 1981 มีถึง 11,668.6 ล้านดอลลาร์ อัตราเพิ่มขึ้นนั้นค่อนข้างคงที่และมีอัตราเฉลี่ยระหว่าง 1975-1981 เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.71 ซึ่งเป็นอัตราเพิ่มขึ้นสูงสุดในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน แต่อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนระหว่างเงินกู้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมดระหว่าง 1975-1981 มีเพียงร้อยละ 39.59 ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ต่ำกว่าจากอันดับรองจากสิงคโปร์ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นของเงินกู้ขึ้นยังไม่มีความกระทบต่อสภาพคล่องแต่อย่างใด

ในฟิลิปปินส์ จำนวนเงินใหญ่ปี 1975 มีจำนวน 4,381.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมาในปี 1981 มีจำนวน 8,275.4 ล้านดอลลาร์ อัตราค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นระหว่าง 1975-1981 คิดเป็นร้อยละ 11.43 ต่อปี ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าทั้ง 5 ประเทศ ในปี 1980 และ 1981 เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4.11 และ 2.06 เท่านั้น ส่วนค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนระหว่างเงินให้ออกต่อสินทรัพย์ทั้งหมดระหว่าง 1975-1981 เป็นร้อยละ 62.28 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั้ง 5 ประเทศเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ในสิงคโปร์ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางทางการเงินในกลุ่มประเทศของอาเซียนเพียงประเทศเดียวซึ่งมีกิจกรรมของ Asian Currency Unit (ACU) เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย จึงทำให้กิจกรรมของธนาคารพาณิชย์ใหญ่โตและคึกคักกว่าประเทศอื่น ๆ ในปี 1975 เงินใหญ่มีจำนวนสูงถึง 5,481.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี 1981 มีจำนวนเงินใหญ่ 15,373.7 ล้านดอลลาร์ ซึ่งเป็นปริมาณยอกสูงที่สุดในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ของอาเซียน มีอัตราเพิ่มขึ้นต่อปีระหว่าง 1975-1981 เป็นร้อยละ 19.55 เป็นที่น่าสังเกตว่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ 5 ประเทศ เพียงเล็กน้อย ส่วนค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนระหว่างเงินให้ออกต่อสินทรัพย์ทั้งหมดระหว่าง 1975-1981 นั้นเป็นร้อยละ 29.7 ซึ่งนับว่าเป็นอัตราส่วนที่ต่ำมาก ทั้งนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าระบบธนาคารพาณิชย์ของสิงคโปร์มีสภาพคล่องมากและในขณะเดียวกันความสามารถในการให้กู้เพิ่มขึ้นของธนาคารพาณิชย์ในสิงคโปร์ยังมีอีกมากนั่นเอง

ในประเทศไทย ในปี 1975 มียอดจำนวนใหญ่เท่ากับ 4,758.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี 1981 มียอดจำนวนใหญ่สูงถึง 9,760.6 ล้านดอลลาร์ มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยระหว่าง 1975-1981 คิดเป็นร้อยละ 10.07 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ 5 ประเทศเล็กน้อย ในขณะเดียวกัน ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนระหว่างเงินใหญ่ต่อจำนวนสินทรัพย์ทั้งหมดระหว่างปีดังกล่าวสูงถึงร้อยละ 72.28 ซึ่งนับว่าสูงเป็นอันดับรองจากประเทศอินโดนีเซีย

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นวาระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น สิงคโปร์และมาเลเซียยังสามารถขยายการให้กู้รายใหม่ได้เป็นอย่างดี

4.2.4 การลงทุนของธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียน

(ดูตาราง 4.4 ประกอบ)

สินทรัพย์ที่เป็นหลักทรัพย์ในการลงทุนของประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้น ให้ความสนใจค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เนื่องจากหลักทรัพย์ในการลงทุนให้ผลตอบแทนต่ำ ธนาคารพาณิชย์จะใช้เวลาส่วนที่เหลือจากให้กู้มาลงทุน และการลงทุนในคุณสมบัติที่เรียกว่าเป็นเงินป้องกันชั้นที่สองเป็นเกณฑ์สำคัญ ปรากฏว่าเงินลงทุนระหว่างร้อยละ 0-16 เท่านั้น ประเทศที่ไม่ให้ความสนใจในการลงทุนเลยได้แก่อินโดนีเซีย ส่วนสิงคโปร์ก็พบว่าให้ความสนใจลงทุนไม่มากนัก ส่วนประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ได้ให้ความสนใจการลงทุนบ้างแต่ก็ไม่มากนัก รายการลงทุนจึงไม่ค่อยจะมีบทบาทในระบบธนาคารเท่าที่ควร

4.2.5 เงินฝากของธนาคารพาณิชย์ของประเทศในกลุ่มอาเซียนระหว่าง 1975-1981

เงินฝากเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญยิ่งของการดำเนินงานของกิจการของธนาคารพาณิชย์ และในขณะเดียวกันก็เป็นหนี้สินรายการสำคัญที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องรับผิดชอบต่อผู้ฝากเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินฝากประเภทกระแสรายวัน

ที่จะต้องจ่ายเพื่อหลวงตาม เงินฝากประเภทนี้ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องมีเงินสดสำรองไว้พอเพียงเพื่อสนองใ้ผู้ฝากเงินถอนได้ตลอดเวลา ระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศอาเซียนนั้นปรากฏว่าในระหว่าง 1975-1981 นั้น อัตราส่วนระหว่างเงินฝากต่อสินทรัพย์ทั้งหมดเป็นร้อยละ 57.71 ซึ่งก็ยังมีน้อยกว่าเมื่อเทียบกับของสหรัฐอเมริกา

ในอินโดนีเซีย ในปี 1975 มีจำนวนเงินฝากทั้งสิ้น 3,261.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ส่วนในปี 1981 มีจำนวน 5,517.5 ล้านดอลลาร์ ซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 14.71 ซึ่งเทียบกับค่าเฉลี่ยของอาเซียนทั้ง 5 ประเทศ ร้อยละ 18.08 นั้นต่ำไปเล็กน้อย และอัตราเพิ่มขึ้นในแต่ละปีไม่สู้จะสม่ำเสมอ เช่น ปี 1978 กลับต่ำกว่าปี 1977 ถึงร้อยละ 40.08 แต่พอปี 1980 กลับเพิ่มขึ้นจากปี 1979 ถึงร้อยละ 69.48 ที่เดียว ซึ่งนับว่าเป็นประเทศที่มีความผันผวนขึ้นลงของเงินฝากมากที่สุดประเทศหนึ่ง ดังนั้นในการระดมเงินฝากเพื่อให้สม่ำเสมอ จึงเป็นการยาก เพราะ อินโดนีเซียต้องพึ่งการค้ำระหว่างประเทศมาก ตลอดจนต้องเผชิญกับภาวะเงินเฟ้อซึ่งมีความรุนแรงมากกว่าประเทศอาเซียนอื่น ๆ ด้วย

ในมาเลเซีย ในปี 1975 มีจำนวนเงินฝาก 3,592.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี 1981 มีจำนวนเงินฝาก 16,219.1 ล้านดอลลาร์ ซึ่งอัตราเพิ่มขึ้นของเงินฝากเฉลี่ยระหว่าง 1975-1981 ดังกล่าวเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.71 ต่อปี เป็นอัตราสูงสุดของประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน นอกจากนี้อัตราส่วนระหว่างเงินฝากต่อสินทรัพย์ทั้งหมดในระหว่างปีดังกล่าวเป็นร้อยละ 65.71 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของอาเซียนทั้ง 5 ประเทศ

ในฟิลิปปินส์ในปี 1975 มีเงินฝากทั้งสิ้น 2,713.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มาในปี 1981 มีจำนวนเงินฝาก 7,740.0 ล้านดอลลาร์ มีอัตราเฉลี่ยเพิ่มขึ้นต่อปีระหว่าง 1975-1981 ร้อยละ 19.51 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของอาเซียนเล็กน้อย นอกจากนี้อัตราส่วนระหว่างเงินฝากต่อสินทรัพย์ทั้งหมดระหว่างในปียังกล่าวนั้นเป็นร้อยละ 47.71 นับว่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเล็กน้อย

ในสิงคโปร์ ปี 1975 มีเงินฝากเป็นจำนวน 11,184.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมาในปี 1981 มีจำนวนเงินฝาก 28,751.1 ล้านดอลลาร์ อัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปี ระหว่าง 1975-1981 คิดเป็นร้อยละ 56.71 ใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของอาเซียน ซึ่งเป็นร้อยละ 57.71

ในประเทศไทย ในปี 1975 มีจำนวนเงินฝากทั้งสิ้น 4,918.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มาในปี 1981 มีจำนวนเงินฝากเป็นจำนวน 8,754.3 ล้านดอลลาร์ มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในปีดังกล่าว เป็นร้อยละ 10.23 นับว่าต่ำที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียน ส่วนในระหว่างปีดังกล่าว อัตราส่วนของเงินฝากต่อสินทรัพย์ทั้งหมดเฉลี่ยร้อยละ 71.57 ต่อปี ซึ่งนับว่าเป็นอัตราส่วนที่สูงที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.2.6 เงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศของอาเซียน 1975-1981

(ดูตาราง 4.6 ประกอบ)

เงินก้นั้นเป็นรายการสำคัญทางด้านหนี้สินของธนาคารพาณิชย์รองจากเงินฝากโดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีการจัดการหนี้สินของธนาคารพาณิชย์เมื่อเป็นที่ยอมรับของนักบริหารธนาคารทั้งที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 4.1 นั้น ทำให้นักบริหารธนาคารมาสนใจการจัดการหนี้สินมากขึ้น ระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มอาเซียนก็ไม่ได้เข้าขอยกเว้นถึงนั้นรายการเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์จึงทวีความสำคัญขึ้น

ในอินโดนีเซียในปี 1975 มีจำนวนเงิน 3,259.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มาในปี ค.ศ.1981 มีจำนวน 5,843.0 ล้านดอลลาร์ ซึ่งมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีในระยะเวลาดังกล่าวเป็นร้อยละ 13.39 ซึ่งต่ำกว่าของอาเซียน ทั้ง 5 ประเทศ ซึ่งเป็นร้อยละ 19.36 ส่วนค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนระหว่างเงินกองทุนจำนวนสินทรัพย์ทั้งหมดในระยะเวลาดังกล่าว เป็นร้อยละ 47.42 เมื่อเทียบกับของอาเซียนทั้ง 5 ประเทศเฉลี่ยร้อยละ 23.45 เท่านั้น นับว่าอัตราส่วนดังกล่าวข้างต้นของอินโดนีเซียสูงที่สุดในกลุ่มอาเซียน

ในมาเลเซีย และในปี 1975 มีจำนวนเงินกู้ 180.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมาในปี 1981 มีจำนวนเงินกู้ 989.0 ล้านดอลลาร์ มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีในระยะดังกล่าวเป็นร้อยละ 33.40 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของอาเซียน ส่วนค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนระหว่างเงินกู้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมดในระยะเวลาดังกล่าวเป็นร้อยละ 3.85 ซึ่งนับว่าต่ำที่สุดในกลุ่มอาเซียน

ในฟิลิปปินส์ในปี 1975 มีจำนวนเงินกู้ 1,016.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมาในปี 1981 มีจำนวน 3,588.6 ล้านดอลลาร์ มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีในระยะเวลาดังกล่าวร้อยละ 4.40 ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่ต่ำที่สุดของอาเซียน ส่วนค่าเฉลี่ยระหว่างอัตราส่วนเงินกู้ต่อจำนวนสินทรัพย์ทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยในระยะเวลาดังกล่าวเป็นร้อยละ 33.28 ซึ่งนับว่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของอาเซียน

ในสิงคโปร์ในปี ค.ศ.1975 มีจำนวนเงินกู้ทั้งสิ้น 1,016.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมาในปี 1981 มีจำนวน 3,812.0 ล้านดอลลาร์ มีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีในระยะเวลาดังกล่าวร้อยละ 26.02 และมีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนระหว่างเงินกู้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมด ในระยะเวลาดังกล่าวร้อยละ 6 ต่อปี ซึ่งก็นับว่าเป็นอัตราที่ต่ำ ทั้งนี้เพราะประเทศสิงคโปร์ส่วนใหญ่ธนาคารต่างประเทศมีบทบาทมากและมีเงินทุนและสภาพคล่องสูงตลอดจนมีสาขามากมายทำให้ความต้องการ เงินกู้จึงมีไม่มากนัก

ในประเทศไทย ในปี 1975 จำนวนเงินกู้ทั้งหมด 1,146.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มาในปี 1981 มีจำนวน 3,697.8 ล้านดอลลาร์ และมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีในระยะเวลาดังกล่าว เป็นร้อยละ 19.36 และมีค่าเฉลี่ยระหว่างอัตราส่วนของเงินกู้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมดในระยะเวลาดังกล่าวเป็นร้อยละ 27.00 ซึ่งอัตราส่วนทั้งสองข้างคนใกล้เกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของอาเซียน

4.2.7 เงินกองทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียน 1975-1981 (ดูตาราง 4.7 ประกอบ)

สำหรับกรณีบัญชีเงินกองทุนนั้นเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนสินทรัพย์ทั้งหมด ในอินโดนีเซีย บัญชีเงินกองทุนถือไว้เพียงร้อยละ 1 ของจำนวนสินทรัพย์ทั้งหมดในมาเลเซียถือไว้ระหว่าง 1-2 ในฟิลิปปินส์ถือไว้ระหว่างร้อยละ 5-7 ในสิงคโปร์ถือไว้ร้อยละ 1 และในไทยถือไว้ร้อยละ 2 ของจำนวนสินทรัพย์ทั้งหมดเท่านั้น

4.2.8 ความสำคัญของธนาคารพาณิชย์ของภายในประเทศ และต่างประเทศ (ดูตาราง 4.8 ประกอบ)

จากประวัติความเป็นมาของการก่อตั้งระบบธนาคารในประเทศอาเซียน ในบทที่สองข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าในระยะแรกของการก่อตั้งระบบธนาคารพาณิชย์ของแต่ละประเทศในอาเซียนนั้นชาวต่างชาติมีบทบาทสูงมาก เพราะฉะนั้นธนาคารพาณิชย์ของชาวต่างชาติจึงครองความเป็นเจ้าแห่งธนาคาร นอกจากนี้ยังมีปัญหาทางการเมืองอันสลับซับซ้อนรวมอยู่ด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งลัทธิอาณานิคมได้ก่อให้เกิดความปวคราวแก่เจ้าของประเทศเช่นกรณีธนาคารชาว (Java Banks) ของดัชชีในอินโดนีเซียที่ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1818 นั้น เป็นแผนส่วนหนึ่งของลัทธิล่าเมืองขึ้น ในกรณีก่อตั้งธนาคารกลางแห่งประเทศไทยฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ.1948 ท่านประธานาธิบดีควิริน (Quirino) ถึงกับประกาศว่าเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจอธิปไตยแก่ฟิลิปปินส์เลยทีเดียว ในกรณีประเทศไทยก็เป็นตัวอย่างที่เห็นได้อย่างเด่นชัด ในการก่อตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยนั้น มีขบวนการหลายขบวนการของชนต่างชาติที่จะขอตั้งธนาคารกลางของประเทศไทยขึ้น รวมทั้งข้อเสนอของญี่ปุ่นแล้วมุ่งหวังที่จะแสวงหาผลประโยชน์ใต้นามทั้งสิ้นโดยมิได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของเจ้าของประเทศแต่อย่างใด ดังนั้นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นยุคที่ประเทศต่าง ๆ มีอิสรภาพทางการเมือง

แล้วก็พยายามอย่างยิ่งที่จะมีอิสรภาพทางเศรษฐกิจ ประเทศในกลุ่มอาเซียนยกเว้น สิงคโปร์พยายามอย่างยิ่งที่จะลดอิทธิพลทางเศรษฐกิจของต่างชาติให้น้อยลง เพื่อที่จะ บรรลุเป้าหมายดังกล่าว จึงพยายามที่จะส่งเสริมระบบธนาคารพาณิชย์ของคนพื้นเมือง ของคนให้เจริญก้าวหน้าขึ้น และในขณะเดียวกันก็พยายามที่จะลดบทบาทของระบบ ธนาคารพาณิชย์ของคนต่างชาติให้น้อยลง โดยการผ่านกฎหมายจำกัดบทบาทธนาคาร พาณิชย์ของคนต่างชาติในอินโดนีเซียมีกฎหมายห้ามธนาคารพาณิชย์ของคนต่างชาติไป ตั้งนอกเมืองหลวง ในประเทศไทยห้ามธนาคารพาณิชย์ของคนต่างชาติเปิดทำการ สาขามากกว่าหนึ่งแห่งเป็นต้น ดังนั้นบทบาทของธนาคารต่างชาติจึงลดลงเป็นอย่างมาก ถึงปรากฏในตาราง 4.8 ระหว่างปี 1975-1981 ปรากฏว่า

ในอินโดนีเซีย สินทรัพย์ที่ถือโดยธนาคารในประเทศเฉลี่ยเป็นร้อยละ 91.28 และถือโดยต่างประเทศเฉลี่ยร้อยละ 8.7 ต่อปี ส่วนเงินฝากธนาคารในประเทศ มีร้อยละ 91.14 ต่างประเทศมีเพียงร้อยละ 8.86 เงินลงทุนธนาคารในประเทศ ถือครองร้อยละ 98.57 ส่วนธนาคารต่างประเทศร้อยละ 1.43 จากข้อมูลเหล่านี้ ทำให้พอสรุปได้ว่าในปัจจุบัน บทบาทและกิจกรรมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศมี ประมาณร้อยละ 90 ส่วนธนาคารต่างประเทศมีประมาณร้อยละ 10 เท่านั้น

ในมาเลเซีย ธนาคารในประเทศมีสินทรัพย์เงินให้กู้ และเงินลงทุน เป็นจำนวนร้อยละ 59.28, 55.71, และ 67.57 ตามลำดับ ส่วนธนาคารของ ต่างประเทศมีร้อยละ 40.72, 44.29 และ 32.43 ตามลำดับ จากข้อมูลข้างต้น พอสรุปว่าธนาคารในประเทศของมาเลเซียมีบทบาทและกิจกรรมประมาณร้อยละ 60 ส่วนธนาคารต่างประเทศมีประมาณร้อยละ 40

ในฟิลิปปินส์ ธนาคารในประเทศมีสินทรัพย์, เงินให้กู้ และเงินลงทุน เป็นจำนวนร้อยละ 88.42, 86.57 และ 94.00 ตามลำดับ ส่วนธนาคารต่างประเทศ มี 11.58, 13.43 และ 6.00 ตามลำดับ จากข้อมูลข้างต้นทำให้พอสรุปได้ว่าบทบาท

และกิจกรรมของธนาคารในประเทศมีประมาณร้อยละ 90 ส่วนธนาคารของต่างประเทศมีประมาณร้อยละ 10 เท่านั้น

ในสิงคโปร์ เนื่องจากเป็นประเทศที่ปราศจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าครบเท่าทุกวันนี้ ทั้งยังเป็นประเทศที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดในกลุ่มอาเซียน กิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงขึ้นอยู่กับการค้าระหว่างประเทศเป็นสำคัญ และเป็นประเทศที่ได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ในการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ ความวิตกกังวลในเรื่องผลกระทบจากชาติตะวันตกทรัพยากรจึงไม่มี ประกอบกับสิงคโปร์มีความประสงค์อย่างแรงกล้าที่จะเป็นศูนย์กลางทางการเงินของเอเชียแห่งหนึ่ง จึงทำให้บทบาทของธนาคารต่างชาติมีสูงมากในสิงคโปร์ ปรากฏว่าธนาคารในประเทศถือครองสินทรัพย์ เงินกู้ และเงินลงทุนร้อยละ 28.00, 35.85 และ 68.57 ตามลำดับ ส่วนธนาคารต่างประเทศถือครองร้อยละ 72.00, 64.15 และ 31.43 ตามลำดับ ดังนั้นธนาคารต่างชาติของสิงคโปร์จึงมีบทบาทและกิจกรรมมากกว่าธนาคารในประเทศเพียงประเทศเดียวในกลุ่มอาเซียน

ในประเทศไทย นับจากหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา อัตราความเจริญเติบโตของระบบธนาคารพาณิชย์ภายในประเทศเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพราะระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองนั้นธนาคารของต่างประเทศชาวตะวันตกเกิดขังกัน ตลอดจนมีการก่อตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้นในปี ค.ศ.1942 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้พยายามส่งเสริมระบบธนาคารภายในประเทศ ซึ่งก็ได้ผลตามความมุ่งมาก ประเมินา ธนาคารไทยในประเทศระหว่าง 1975-1981 ได้ถือครองสินทรัพย์ เงินกู้ และเงินลงทุนร้อยละ 93.57, 93.00 และ 98.57 ตามลำดับ ส่วนธนาคารต่างประเทศถือครองเพียงร้อยละ 6.43, 7.00 และ 1.43 ตามลำดับ ซึ่งทำให้พอสรุปได้ว่าธนาคารในประเทศมีบทบาทและกิจกรรมร้อยละมากกว่า 90 ขึ้นไป ส่วนธนาคารของต่างประเทศมีร้อยละไม่ถึง 10

4.2.9 อัตราส่วนที่สำคัญทางการเงินบางอัตราส่วนของระบบธนาคารพาณิชย์ ในประเทศของกัมพูชา

จุดสำคัญแห่งการศึกษาสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่อเงินฝากของธนาคารนั้น ก็เพราะอัตราส่วนของสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่อเงินฝากเป็นเครื่องบ่งบอกความมีประสิทธิภาพและเสถียรภาพของระบบธนาคาร เพื่อความปลอดภัยของเงินฝาก ในยุคอดีตนั้น ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำเป็นสัญลักษณ์แห่งความไม่มั่นคง ในภาวะที่มีวิกฤติการณ์ทางการเงิน ธนาคารที่มีอัตราส่วนของสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่อเงินฝากสูงจะมีโอกาสยืนหยัดอยู่ได้ดีกว่า ส่วนในการคำนึงถึงประสิทธิภาพของระบบธนาคาร อัตราส่วนสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่อเงินฝากต่ำลงนั้นเป็นที่ยินดีปรีดาของการบริหารงาน ธนาคารในยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม สัดส่วนที่เหมาะสมจะต้องอยู่ระหว่างกลางของสองทัศนะนี้ในกรณีเช่นนี้ ธนาคารจะต้องให้สินเชื่อในจำนวนสูงสุดโดยมีเงื่อนไขว่าจะไม่เป็นอันตรายต่อสภาพคล่องเพื่อความปลอดภัยของผู้ฝากเงินในทัศนะของผู้บริหารธนาคาร อัตราส่วนนี้ต่ำลงนั้นจะเป็นโอกาสที่ธนาคารจะแสวงหากำไรสูงขึ้น ในการวิเคราะห์สภาพคล่องของธนาคารมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแยกเงินสำรองซึ่งต้องดำรงตามกฎหมาย และสินทรัพย์สำรองเสรี เงินสำรองตามกฎหมายขั้นต่ำนั้นไม่ใช่ สภาพคล่องที่แท้จริง (True Liquidity) เพราะถึงเวลาจำเป็นธนาคารก็ไม่อาจนำเงินทุนจำนวนนั้นมาใช้ได้ทุกอย่าง

ส่วนสินทรัพย์สำรองเสรี (Free Reserve) จึงเป็นแหล่งสภาพคล่องที่แท้จริง (True Liquidity) เพราะธนาคารพาณิชย์สามารถเพิ่มหรือลด Free Reserve นี้ภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ เช่น อัตราดอกเบี้ย การคาดคะเนเงื่อนไขทางการเงิน นโยบายการใหญ่ของธนาคารในระยะเวลาที่ต่างกันตามต้องการ

จุดมุ่งหมายของเงินสำรองซึ่งต้องดำรงตามกฎหมายมีสองประการ ประการแรกเพื่อเป็นหลักประกันผู้ฝากเงินและประการที่สองเป็นเครื่องมือควบคุมทางการเงินในอีกด้าน เจาหนาทด้านการเงิน (Monetary Authorities) ต้องการเงินสำรอง

สำรวจตามกฎหมายเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของผู้ฝากเงินในปัจจุบัน ระบบธนาคารพาณิชย์ แข็งแกร่งขึ้น หน้าที่คลังกล่าวจึงลดความสำคัญลงในปัจจุบัน มาตรการดังกล่าวกลับเป็น เครื่องมือทางการเงินที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ไม่อาจใช้การไร้ข้อขายหลัก- ทรัพย์ในตลาดและนโยบายรับช่วงซื้อคดอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการศึกษาการรักษาสภาพคล่อง ความปลอดภัย และความสามารถ ที่จะทำกำไรของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศของอาเซียนดังกล่าวจึงสมควรที่จะศึกษาอัตราส่วนทางการเงินของระบบธนาคารพาณิชย์ที่สำคัญบางอัตราส่วนเพื่อที่จะ ทราบความโน้มเอียงของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียนว่ามีลักษณะอย่างไร

(1) อัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่อเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียน (1975-1981)

ตามทฤษฎีแล้ว ถ้าอัตราส่วนนี้สูงหมายถึงธนาคารพาณิชย์มุ่งที่จะรักษาสภาพคล่องให้สูง ซึ่งหมายความว่าในกรณีผู้ฝากเงินต้องการถอนเงินฝากธนาคารพร้อมที่จะแปลงสินทรัพย์เหล่านั้นมาสนองการถอนเงินฝาก และถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำย่อมหมายถึงธนาคารมุ่งหวังในการแสวงหากำไรมากกว่าในการรักษาสภาพคล่องตาม พ.ร.บ. ธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทย ฉะนั้นปี 1962 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมปี 1979 ในมาตรา 11 ตรี บัญญัติให้อัตราส่วนนี้จะคงไม่ต่ำกว่า 5 และไม่เกินร้อยละ 50 จากตาราง 4.9 ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนดังกล่าวระหว่างปี 1975-1982 ของอาเซียนเท่ากับ 39.94 ในขณะที่อินโดนีเซียมีค่าเท่ากับ 25.75 ส่วนมาเลเซีย, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์ และไทยเป็น 41.18, 58.32, 43.62 และ 30.55 จากข้อมูลเหล่านี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าประเทศที่ถือสินทรัพย์เพื่อรักษาสภาพคล่องอันค้ำใจได้ดังนี้คือ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย และอินโดนีเซีย ตามลำดับ

(2) อัตราส่วนระหว่างหนี้ต่อเงินฝาก อัตราส่วนนี้ได้รับความนิยมน้อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะสะดวกทั้งในการคำนวณและเปรียบเทียบ อัตราส่วนนี้โดยทั่วไปเป็นเครื่องวัดการจัดการสินทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะศึกษาว่าปัจจัยใดถูก-

ไว้เพื่อทำให้สินเชื่อกว้างขวางมากขึ้นเพียงใด ถ้าอัตราส่วนนี้ยิ่งสูงเพียงใดย่อมแสดงว่าความสามารถในการให้กู้รายใหม่น้อยลงเพียงนั้น¹³ นอกจากนี้อัตราส่วนนี้ยังบ่งบอกสภาพคล่อง และความปลอดภัยดังกล่าวคือ ถ้าอัตราส่วนนี้สูงสภาพคล่องก็น้อยและความปลอดภัยก็น้อยด้วย ทั้งนี้เพราะเงินกู้เป็นสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง เพราะอาจเกิดหนี้สูญได้ จากตาราง 4.10 จะปรากฏว่าค่าเฉลี่ยระหว่างปี 1975-1981 ของอาเซียนเท่ากับ 106.79 ของอินโดนีเซีย คือ 179.29 ฟิลิปปินส์คือ 131.30 ไทยคือ 101.41 และสิงคโปร์เท่ากับ 51.65 ข้อมูลเหล่านี้ ถ้าพิจารณาในแง่การให้ปัจจัยทุนไปให้มากขึ้นเพียงใดก็จะปรากฏว่าอินโดนีเซียได้ใช้ไปในการให้ทุนเป็นจำนวนมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอาเซียนอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีอัตราส่วนที่ต่ำที่สุด หรืออีกนัยหนึ่ง สิงคโปร์ยังสามารถขยายเงินกู้ได้อีกมากกว่าอินโดนีเซีย ถ้าดูในแง่สภาพคล่องและความปลอดภัย สิงคโปร์ย่อมมีมากกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอินโดนีเซีย

(3) อัตราส่วนระหว่างเงินกองทุนต่อเงินใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน อัตราส่วนนี้สูง ย่อมหมายถึงความเสี่ยงน้อย แต่ในทางตรงข้ามถ้าอัตราส่วนต่ำนั้นย่อมแสดงความเสี่ยงสูง เพราะเงินกองทุนนั้นเป็นจำนวนเงินที่จะรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้บุคคลภายนอก ในกรณีที่ธนาคารจะเลิกกิจการ ก็จะขายสินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อชำระหนี้บุคคลหรือนิติบุคคลภายนอก ในกรณียังไม่พอก็จะเอาเงินกองทุนไปหักชำระหนี้บุคคลภายนอกส่วนที่เหลือจึงจะกินไปถึงผู้ถือหุ้นตามส่วน ดังที่กล่าวมาแล้ว เงินกองทุนยิ่งมากเท่าใด เจ้าหนี้บุคคลภายนอกย่อมปลอดภัยเท่านั้น จากตาราง 4.11 จะปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนระหว่างเงินกองทุนต่อเงินใหญ่ของอาเซียนระหว่างปี 1975-1981 ก็ร้อยละ 12.03 ของสิงคโปร์มีร้อยละ 21.34 ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และไทยมีร้อยละ 14.67, 9.43, 8.00 และ 6.75 ตามลำดับ

(4) อัตรากำไรของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศของอาเซียนระหว่างปี 1975-1981

ค่าเช่า ค่าจ้าง ดอกเบี้ย และกำไรนั้นเป็นผลตอบแทนอันชอบธรรมของปัจจัยการผลิต อันได้แก่ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการซึ่งเป็นที่ยอมรับของนักเศรษฐศาสตร์ทั้งในอดีตและปัจจัยภายในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนั้น อัตรากำไรจึงเป็นสิ่งจูงใจ (Profit Motive) จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการจูงใจให้ผู้ประกอบการดำเนินในกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการอย่างใดอย่างหนึ่ง และความเสี่ยงเป็นข้อเกิดแห่งกำไร และในการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์นั้น ก็มีความเสี่ยงอยู่ไม่น้อย ความประวัติวิวัฒนาการของธนาคารพาณิชย์ในประเทศต่าง ๆ แม้แต่ในสหรัฐอเมริกา ธนาคารพาณิชย์ในอดีตก็ประสบความล้มเหลวอยู่ไม่น้อย และระบบธนาคารพาณิชย์ในแต่ละประเทศของกลุ่มอาเซียนนั้นก็เข้าไปในทำนองเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเริ่มก่อตั้งใหม่ ๆ และในขณะที่ระบบธนาคารกลางของประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียนยังไม่อุบัติขึ้น ธนาคารพาณิชย์ของคนพื้นเมืองในแต่ละประเทศได้ประสบปัญหาอย่างหนักและได้เลิกปฏิบัติการไปในที่สุดไม่น้อย แม้แต่ในประเทศสิงคโปร์ก็เข้าไปในทำนองเดียวกันในสมัยที่ยังรวมการปกครองอยู่ กับประเทศมาลายา ระบบธนาคารพาณิชย์ของคนพื้นเมืองเริ่มจะแข็งแกร่งขึ้น หลังจากมีการจัดตั้งระบบธนาคารกลางในแต่ละประเทศ หน้าที่หลักของธนาคารกลางก็คือการจัดระบบการเงินและการธนาคารให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเอื้ออำนวยผลประโยชน์ เศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ความเจตนาหมายแห่งกฎหมายในการจัดตั้งธนาคารกลางขึ้นและธนาคารกลางย่อมมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลธนาคารพาณิชย์ตั้งที่ได้กล่าวมาแล้วในบทก่อน

ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงมีสิทธิอันชอบธรรมในการแสวงหากำไรเพื่อเป็นแรงจูงใจในการลงทุนและบริหารกิจการธนาคารพาณิชย์ แต่ต้องอยู่ภายในขอบเขตที่ไม่เอารัดเอาเปรียบประชาชนจนเข้าลักษณะขูดรีด ทั้งนี้เพราะกฎหมายธนาคารพาณิชย์ได้ให้การคุ้มครองและสิทธิพิเศษมากกว่าการประกอบธุรกิจประเภทอื่น ๆ เช่นการจำกัดการก่อตั้งรายใหม่เข้ามาแข่งขัน การที่สามารถรับฝากเงินที่จ่ายคืนเมื่อทวงถาม

ซึ่งส่งจ่ายโดยเจ็ด และสามารถซื้อ หรือขายปวีรรัตตต่างประเทศเป็นต้น

นอกจากนี้ อัตราค่าไวยังเป็นเครื่องวัดประสิทธิภาพของเงินทุนค่าย
ธุรกิจที่มีอัตราค่าไวยต่ำย่อมจะค่อย ๆ ลดน้อยลงและหมดไปในที่สุด อย่างไรก็ตามในที่นี้
เพียงแต่จะชี้ประเด็นให้เห็นเท่านั้น ส่วนอัตราค่าไวยของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน
เหมาะสมหรือไม่ในที่นี้ยังไม่ขอพิจารณาถึง เพราะเป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องศึกษาเปรียบเทียบ
กับการประกอบการของธุรกิจในรูปอื่น ๆ

จากการศึกษาของกลุ่ม SGV ถึงอัตราค่าไวยสุทธิต่อเงินกองทุนเฉลี่ย
ของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียนของคนพื้นเมืองภายในประเทศ (ไม่
รวมธนาคารของคนต่างประเทศ) จากปี 1975-1981 ดังปรากฏในตาราง 4.12
นั้น ซึ่งเป็นอัตราค่าไวยหลังหักภาษี ยกเว้นอินโดนีเซียประเทศเดียว

ในอินโดนีเซียอัตราค่าไวยดังกล่าว ก่อนหักภาษีอยู่ระหว่างร้อยละ
6.5-25.2 ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่ห่างกันมากที่สุดทีเดียว

ส่วนในมาเลเซีย อัตราค่าไวยอยู่ระหว่างร้อยละ 9.1-12.9 ใน
ฟิลิปปินส์อยู่ระหว่าง 11.9-15.4 ในสิงคโปร์อยู่ระหว่าง 7.3-15.0 ในประเทศไทย
อยู่ระหว่าง 13.0-18.0 จากข้อมูลข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่าธนาคารของคนพื้นเมืองใน
ประเทศไทยมีอัตราค่าไวยสูงสุดในประเทศของกลุ่มอาเซียน อัตราค่าไวยของสี่ประเทศ
ดังกล่าวข้างต้นเป็นอัตราค่าไวยที่หักภาษีแล้ว

ตาราง 4.1
รายงานทางการเงินรวมของระบบธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มอาเซียน
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 1981

(หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

	อินโดนีเซีย		มาเลเซีย		ฟิลิปปินส์		สิงคโปร์**		ไทย		รวมทุกประเทศ	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
สินทรัพย์												
เงินสดและเงินฝากระหว่างธนาคาร	1,584.2	8	4,542.5	16	3,526.1	17	14,469.3	25	2,090.2	11	26,212.3	18
เงินฝาก	18,416.7	89	12,635.6	43	12,350.3	59	17,360.1	30	13,829.2	73	74,591.9	50
เงินลงทุน	4.6	—	2,543.6	9	2,169.8	11	1,648.8	3	1,888.9	10	8,255.7	6
สินทรัพย์คงทนถาวร	241.7	1	233.4	1	500.8	2	301.2	—	329.4	2	1,669.5	1
สินทรัพย์อื่น ๆ	458.6	2	9,070.0	31	2,248.8	11	24,375.1	42	683.9	4	36,836.4	25
สินทรัพย์ทั้งหมด*	20,705.8	100	29,025.1	100	20,795.8	100	58,154.5	100	18,884.6	100	147,565.8	100
หนี้สินและทุน												
เงินฝาก	9,480.5	46	17,541.1	60	9,862.4	47	32,071.6	55	12,959.1	69	81,904.7	55
เงินกู้ของธนาคาร	9,816.0	47	1,055.4	4	6,356.7	31	4,112.9	7	4,934.2	26	26,275.2	18
หนี้สินอื่น ๆ	—	—	9,667.1	33	3,001.9	14	20,448.4	35	115.4	—	33,242.8	23
หนี้สินรวมทั้งสิ้น	19,296.5	93	28,273.6	97	19,221.0	92	56,622.9	97	18,008.7	95	141,422.7	96
เงินทุน	192.3	1	429.7	2	1,132.5	6	702.7	1	311.5	2	2,768.7	2
เงินทุน/เงินสำรองและกำไรที่มิได้จัดสรร	1,217.0	6	321.8	1	442.3	2	828.9	2	564.4	3	3,374.4	2
เงินทุนทั้งหมดและส่วนที่ล่าช้า	1,409.3	7	751.5	3	1,574.8	8	1,531.6	3	875.9	5	6,143.1	4
หนี้สินรวมทั้งสิ้นและเงินทุน	20,705.8	100	29,025.1	100	20,795.8	100	58,154.5	100	18,884.6	100	147,565.8	100

แหล่งข้อมูล SGV. Group * สินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ในมาเลเซียและสิงคโปร์นั้น รวมทั้งการรับรองหนี้สินของลูกค้าและการประกันอื่น ๆ ตามกฎหมาย

A study of Commercial Banks in Asean 1981 P. I.

** รวมทั้งการดำเนินงานของ Asean Currency Unit (ACU) ด้วยแต่ไม่รวมกิจกรรมของ Offshore Banks

ตาราง 4.2

จำนวนสินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียน 1975-1981

(Total Assets of Commercial Banks in Asean Countries) (หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	อัตราเพิ่มขึ้น เฉลี่ยต่อปีระหว่าง 1975-81
อินโดนีเซีย	6,822.9	8,822.5 (7,464.7)	9,492.3 (7,240.7)	8,085.8 (5,049.6)	11,217.7 (5,979.0)	16,686.2 (9,488.0)	20,705.8 (12,388.7)	14.07 %
มาเลเซีย	5,367.8	6,800.4 (6,660.8)	9,922.4 (8,819.8)	11,895.2 (11,208.1)	16,555.2 (15,648.0)	21,931.4 (20,605.5)	29,025.1 (27,049.7)	31.02 %
ฟิลิปปินส์	6,662.3	7,975.8 (7,562.7)	9,558.8 (8,792.4)	12,401.8 (10,849.4)	15,918.1 (12,820.1)	18,998.9 (16,659.4)	20,795.7 (14,599.8)	14.81 %
สิงคโปร์	17,345.6	21,213.5 (21,543.5)	25,006.1 (24,798.1)	32,086.7 (31,028.7)	36,059.9 (34,255.9)	43,926.0 (40,491.6)	58,154.5 (53,020.2)	20.66 %
ไทย	6,833.8	7,843.8 (7,508.9)	9,613.9 (8,677.7)	12,185.1 (10,565.5)	14,447.1 (11,959.6)	16,846.2 (12,499.9)	18,884.6 (13,041.7)	11.23 %

แหล่งข้อมูล

SGV Group

A Study of Commercial Banks in Asean

ฉบับปี 1975-1981 ตัวเลขในวงเล็บได้ปรับด้วยดัชนีราคาของภูมิภาคของแต่ละประเทศ
โดยให้ ค.ศ. 1975 เป็นปีฐาน

ตาราง 4.3

เงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียน 1975-1981

(Loan of Commercial Banks in ASEAN Countries 1975-1981) หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ

ประเทศ	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	อัตราเพิ่มขึ้น เฉลี่ยต่อปี ระหว่าง 1975-1981	ค่าเฉลี่ยของอัตรา ส่วนระหว่างเงินกู้ ต่อสินทรัพย์ทั้งหมด ระหว่าง 1975-81
อินโดนีเซีย	5,319.0	6,929.8 (5,871.3)	7,517.7 (5,761.8)	6,994.5 (4,627.5)	9,660.2 (5,512.1)	14,646.5 (8,135.0)	18,416.7 (11,932.8)	17.03 %	83.71 %
มาเลเซีย	2,627.8	3,285.5 (3,217.2)	4,131.7 (3,934.6)	5,472.7 (5,136.5)	7,509.0 (7,068.9)	10,113.5 (9,644.4)	12,635.6 (11,668.6)	28.71 %	39.59 %
ฟิลิปปินส์	4,381.6	5,153.1 (4,881.4)	5,883.4 (5,379.5)	7,779.5 (6,758.5)	9,824.4 (7,787.4)	11,288.9 (8,107.9)	12,350.3 (8,215.4)	11.43 %	62.28 %
สิงคโปร์	5,481.2	6,483.7	6,694.2 (6,587.8)	8,537.5 (6,628.4)	10,674.2 (10,104.2)	13,953.6 (12,868.3)	17,360.1 (15,737.7)	19.55 %	29.71 %
ไทย	4,758.6	5,391.8 (5,158.7)	6,820.4 (6,168.5)	8,952.1 (7,842.3)	10,963.1 (9,231.0)	12,442.8 (9,416.3)	13,829.2 (9,760.6)	13.07 %	72.28 %

แหล่งข้อมูล

SGV Group

A Study of Commercial Banks in Asean Countries

ตัวเลขในวงเล็บไว้รับค่าดัชนีราคาของผู้บริโภคของแต่ละประเทศโดยให้ ค.ศ.1975 เป็นปีฐาน

ตาราง 4.4

เงินลงทุนของธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียน 1975-1981
(Investments of Commercial Banks in Asean Countries 1975-1981)

(หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	1975		1976		1977		1978		1979		1980		1981	
	ปริมาณ	จำนวน % ของ สินทรัพย์ ทั้งหมด	ปริมาณ	จำนวน % ของ สินทรัพย์ ทั้งหมด	ปริมาณ	จำนวน % ของ สินทรัพย์ ทั้งหมด	ปริมาณ	จำนวน % ของ สินทรัพย์ ทั้งหมด	ปริมาณ	จำนวน % ของ สินทรัพย์ ทั้งหมด	ปริมาณ	จำนวน % ของ สินทรัพย์ ทั้งหมด	ปริมาณ	จำนวน % ของ สินทรัพย์ ทั้งหมด
อินโดนีเซีย	86.0	1	80.1 (63.0)	1	9.2 (-19.2)	-	1.7 (-36.6)	-	2.9 (-64.3)	-	2.4 (-88.33)	-	4.6 (-100.3)	-
มาเลเซีย	845.5	16	1,044.0 (1,022.0)	15	1,370.0 (1,306.6)	15	1,451.8 (1,343.6)	12	1,723.4 (1,580.5)	10	1,838.3 (1,629.5)	8	2,543.6 (2,232.5)	9
ฟิลิปปินส์	847.4	12	1,023.7 (971.2)	13	1,533.8 (1,436.3)	16	1,790.9 (1,593.5)	14	2,201.6 (1,897.6)	14	2,236.4 (1,621.2)	12	2,169.8 (1,381.7)	
สิงคโปร์	936.4	5	1,377.1 (1,394.9)	6	2,080.7 (2,069.3)	8	1,947.3 (1,890.1)	6	1,301.0 (1,203.6)	4	1,566.1 (1,380.7)	3	1,648.8 (1,371.6)	3
ไทย	904.1	13	1,136.7 (1,092.4)	14	1,204.8 (1,080.9)	12	1,321.7 (1,106.9)	11	1,322.5 (993.4)	9	1,558.5 (983.5)	9	1,888.9 (1,115.9)	

แหล่งข้อมูล SGV Group

A Study of Commercial Banks in Asean Countries.

ฉบับปี 1975-1980 ตัวเลขในวงเล็บเป็นตัวเลขซึ่งปรับโดยดัชนีราคาของภูมิภาคแต่ละประเทศ โดยให้ ค.ศ.1975 เป็นปีฐาน

ตาราง 4.5

เงินฝากของธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียน 1975-1981

(Deposits of Commercial Banks in ASEAN Countries)

(หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี ระหว่าง 1975-1981	ค่าเฉลี่ยระหว่าง อัตราส่วนของเงิน ฝากต่อสินทรัพย์ทั้ง หมดต่อปีระหว่าง 1975-1981
อินโดนีเซีย	3,261.8	4,425.3 (3,776.2)	4,854.6 (3,778.2)	3,715.9 (2,263.7)	4,859.2 (2,311.7)	7,359.2 (3,918.0)	9,460.5 (5,517.4)	14.71 %	46.85 %
มาเลเซีย	3,592.4	4,515.3 (4,421.9)	6,282.3 (6,012.9)	7,956.4 (7,460.6)	10,904.3 (10,297.2)	14,269.8 (13,582.5)	17,541.1 (16,219.1)	28.71 %	65.71 %
ฟิลิปปินส์	2,712.3	3,642.3 (3,474.1)	4,792.0 (4,480.0)	6,075.7 (5,443.7)	7,943.1 (6,681.9)	9,697.3 (7,728.2)	9,862.4 (7,740.0)	19.51 %	47.71 %
สิงคโปร์	11,184.0	12,832.6 (13,045.1)	13,741.9 (13,607.7)	15,850.3 (15,168.1)	19,593.8 (18,430.7)	25,416.27 (23,201.8)	32,016.6 (28,751.1)	17.28 %	56.71 %
ไทย	4,918.0	5,977.2 (5,736.2)	7,282.0 (6,608.2)	8,740.0 (7,574.4)	9,587.3 (7,797.1)	11,763.0 (8,635.2)	12,959.1 (8,754.3)	10.23 %	71.57 %

คำนวณจาก SGV Group

A Study of Commercial Banks in Asean Countries.

ฉบับปี 1975-1981 ตัวเลขในวงเล็บได้รับโดยคณิศรราคาศูนย์วิจัยแล้ว โดยให้ ค.ศ.1975 เป็นปีฐาน

ตาราง 4.6

เงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศของอาเซียน 1975-1981

(Borrowing of Commercial Banks in ASEAN Countries)

(หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	อัตราเพิ่มขึ้น เฉลี่ยต่อปี ระหว่าง 1975-1981	ค่าเฉลี่ยระหว่าง อัตราส่วนของเงิน ออกต่อสินทรัพย์ทั้ง หมดต่อปีระหว่าง 1975-1981
อินโดนีเซีย	3,259.3	4,087.2 (3,438.6)	4,047.8 (2,972.2)	3,874.7 (2,424.4)	5,647.8 (4,002.3)	8,238.9 (4,979.5)	9,816.0 (5,843.0)	13.39 %	47.42 %
มาเลเซีย	180.5	264.5 (259.8)	363.3 (349.8)	460.4 (437.3)	694.2 (663.7)	950.2 (905.6)	1,055.4 (989.0)	33.40	3.85
ฟิลิปปินส์	2,986.1	3,243.4 (3,058.3)	2,787.0 (2,443.6)	3,699.9 (3,004.1)	4,682.4 (3,293.9)	5,356.9 (3,188.9)	6,356.7 (3,588.6)	4.40	33.28
สิงคโปร์	1,016.4	939.6 (958.9)	1,145.6 (1,133.4)	1,827.3 (1,765.3)	2,469.4 (2,363.7)	3,187.6 (2,986.4)	4,112.9 (3,812.0)	26.02	6
ไทย	1,146.1	1,326.6 (1,255.7)	1,678.5 (1,480.8)	2,628.3 (2,480.8)	3,915.8 (2,303.6)	4,100.8 (3,181.1)	4,934.2 (3,697.8)	19.59	27

แหล่งข้อมูล : SGV Group

A Study of Commercial Banks in Asean Countries.

ฉบับปี 1975-1981 ตัวเลขในวงเล็บโดยทั่วไปโดยดัชนีราคาของประเทศไทย ค.ศ.1975 เป็นปีฐาน

ตาราง 4.7

เงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียน 1975-1981

(Capital Stock of Commercial Banks in Asean Countries 1975-1981)

(หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	1975		1976		1977		1978		1979		1980		1981	
	ปริมาณ	%	ปริมาณ	%	ปริมาณ	%	ปริมาณ	%	ปริมาณ	%	ปริมาณ	%	ปริมาณ	%
อินโดนีเซีย	116.7 (116.7)	1	151.9 (128.7)	2	134.2 (95.7)	1	109.6 (57.7)	1	136.6 (45.5)	1	167.7 (44.6)	1	192.3 (50.0)	1
มาเลเซีย	81.0 (81.0)	2	93.1 (91.0)	1	142.6 (136.5)	2	159.4 (148.9)	1	187.5 (173.8)	1	271.1 (251.1)	1	429.7 (399.9)	2
ฟิลิปปินส์	477.4 (477.4)	7	543.1 (538.3)	7	633.9 (579.0)	7	710.6 (599.4)	6	807.3 (585.3)	5	918.5 (571.9)	5	1,132.5 (688.5)	6
สิงคโปร์	226.0 (226.0)	1	266.1 (230.4)	1	282.0 (297.3)	1	330.1 (316.3)	1	400.8 (377.3)	1	552.2 (507.5)	1	702.7 (635.8)	1
ไทย	155.2 (155.2)	2	170.0 (162.4)	2	195.1 (173.8)	2	245.8 (209.0)	2	306.0 (249.5)	2	309.4 (210.7)	2	311.5 (187.8)	2

แหล่งข้อมูล : จาก SGV Group

A Study of Commercial Banks in Asean Countries.

ฉบับปี 1975-1981 ตัวเลขในวงเล็บได้ปรับโดยดัชนีราคาผู้บริโภคของแต่ละประเทศโดยให้ ค.ศ.1975 เป็นปีฐาน

ตาราง 4.8

เปอร์เซ็นต์เฉลี่ยของสินทรัพย์ทั้งหมด เงินใหญ่ และเงินลงทุน ซึ่งถือ
โดยธนาคารพาณิชย์ในประเทศ และต่างประเทศ 1975-81

ประเทศ	เปอร์เซ็นต์เฉลี่ยของ สินทรัพย์ที่ถือโดย		เปอร์เซ็นต์เฉลี่ย ของเงินใหญ่		เปอร์เซ็นต์เฉลี่ย ของเงินลงทุน	
	ในประเทศ	ต่างประเทศ	ในประเทศ	ต่างประเทศ	ในประเทศ	ต่างประเทศ
อินโดนีเซีย	91.28 %	8.72 %	91.14 %	8.86 %	98.57 %	1.43 %
มาเลเซีย	59.28	40.72	55.71	44.29	67.57	32.43
ฟิลิปปินส์	88.42	11.58	86.57	13.43	94.00	6.00
สิงคโปร์	28.00	72.00	35.85	64.15	68.57	31.43
ไทย	93.57	6.43	93.00	7.00	98.57	1.43

แหล่งข้อมูล : SGV Group

A Study of Commercial Banks in Asean

ฉบับปี 1975-1981

ตาราง 4.9

อัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่อเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียน
(Liquid Asset to Deposits of Commercial Bank in Asean Countries)
1975-1981

ประเทศ	ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1975-1981 (รวม)	1975			1976			1977			1978			1979			1980			1981		
		ใน ประเทศ	ต่างประเทศ	รวม	ใน ประเทศ	ต่างประเทศ	รวม	ใน ประเทศ	ต่างประเทศ	รวม	ใน ประเทศ	ต่างประเทศ	รวม	ใน ประเทศ	ต่างประเทศ	รวม	ใน ประเทศ	ต่างประเทศ	รวม	ใน ประเทศ	ต่างประเทศ	รวม
อินโดนีเซีย	23.75	37.6	33.2	37.0	35.8	34.1	35.6	31.5	28.4	31.2	19.0	27.0	19.6	21.3	21.6	21.3	19.2	14.7	18.8	17.1	12.3	16.8
มาเลเซีย	41.18	44.6	35.2	40.2	43.5	36.2	40.4	42.7	35.3	45.8	51.0	28.4	43.1	49.1	26.1	41.6	46.2	24.9	40.1	40.8	25.8	37.1
ฟิลิปปินส์	58.32	68.9	51.7	67.4	61.8	50.3	61.0	53.0	54.4	57.8	56.4	48.2	55.9	53.9	50.0	58.2	58.7	47.7	57.9	58.6	46.2	57.8
สิงคโปร์	43.62	54.3	34.6	39.5	52.1	31.6	36.9	51.9	41.8	44.5	52.0	43.1	45.8	53.8	39.4	43.6	58.2	42.9	47.2	53.7	45.6	47.9
ไทย	30.85	35.3	24.1	34.7	33.8	25.0	33.4	31.6	23.4	31.3	29.5	24.9	29.4	28.3	25.5	26.3	28.0	35.5	28.2	30.1	53.8	30.7
อาเซียน	39.94																					

แหล่งข้อมูล : SGV Group

A Study of Commercial Banks in Asean

ฉบับปี 1975-1981

ตาราง 4.10

อัตราส่วนระหว่างเงินให้กู้ยืมต่อเงินฝากของระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียน

(Loans to deposits of commercial Banks in Asean Countries 1975-1981)

ประเทศ	ค่าเฉลี่ย ระหว่าง ปี 1975 ถึง 1981 (รวม)	1975			1976			1977			1978			1979			1980			1981		
		ใน ประเทศ %	ต่างประเทศ %	รวม %	ใน ประเทศ %	ต่างประเทศ %	รวม %	ใน ประเทศ %	ต่างประเทศ %	รวม %	ใน ประเทศ %	ต่างประเทศ %	รวม %	ใน ประเทศ %	ต่างประเทศ %	รวม %	ใน ประเทศ %	ต่างประเทศ %	รวม %	ใน ประเทศ %	ต่างประเทศ %	รวม %
อินโดนีเซีย	179.27	173.9	100.7	163.1	163.0	111.4	156.6	150.6	207.2	154.8	183.0	255.4	188.2	194.3	255.6	198.9	199.3	195.1	199.0	194.1	196.1	194.3
มาเลเซีย	70.32	68.5	78.3	73.1	66.6	81.0	72.8	57.3	78.7	65.8	58.3	88.3	68.8	57.9	91.3	68.9	59.8	68.0	70.9	61.8	103.1	72.0
ฟิลิปปินส์	131.30	157.1	208.9	161.5	135.5	216.0	141.5	113.5	267.0	122.8	115.7	339.1	128.0	113.7	232.7	123.7	106.7	246.2	116.4	117.3	238.5	125.2
สิงคโปร์	51.65	64.1	44.1	49.0	64.0	45.8	50.5	62.9	43.2	48.7	65.1	48.8	53.9	69.5	48.3	54.5	75.7	46.7	54.9	74.9	45.9	54.1
ไทย	101.41	92.8	166.2	96.8	86.6	168.6	90.2	90.4	177.4	93.7	98.9	214.9	102.4	110.0	262.8	114.3	101.9	251.4	105.8	102.1	297.7	106.7
อาเซียน	106.79																					

แหล่งข้อมูล

SGV Group

A Study of Commercial Banks in Asean

ฉบับปี 1975-1981

ตาราง 4.11

อัตราส่วนระหว่างเงินกองทุนต่อเงินใหญ่ในกลุ่มประเทศอาเซียน 1975-1981

(เฉพาะธนาคารภายในประเทศ)

Net Worth to Loans (Domestic Banks Only)

ประเทศ	ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1975-1981	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
อินโดนีเซีย	6.75	5.6	4.3	7.9	7.0	7.4	7.4	7.7
มาเลเซีย	9.43	10.6	9.4	11.5	9.4	8.1	7.8	9.2
ฟิลิปปินส์	14.67	16.0	15.3	16.4	14.5	13.2	13.2	14.1
สิงคโปร์	21.34	22.1	22.1	21.2	19.6	20.2	21.7	22.5
ไทย	8.00	8.9	8.9	8.4	7.9	7.9	7.5	6.5
อาเซียน	12.03							

แหล่งข้อมูล

SGV Group

A Study of Commercial Banks in Asean

ฉบับปี 1975-1981

ตาราง 4.12

อัตรากำไรสุทธิต่อเงินกองทุนเฉลี่ยของระบบธนาคารพาณิชย์
(ในประเทศเท่านั้น)

Net earnings to average net worth of commercial Banks
in Asean Countries (Domestic Banks Only) 1975-1981

ประเทศ	อัตรากำไรสุทธิ เฉลี่ยต่อเงิน กองทุนระ- หว่าง 1975 ถึง 1981	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
อินโดนีเซีย *	-	(not availa- ble)	(not availa- ble)	6.5	(not availa- ble)	18.4	23.0	25.2
มาเลเซีย	10.88	12.7	9.7	9.1	9.4	10.8	12.9	11.6
ฟิลิปปินส์	13.85	15.4	13.7	13.8	14.7	14.3	13.2	11.9
สิงคโปร์	10.51	7.4	7.3	8.6	10.5	11.8	13.0	15.0
ไทย	15.57	18.0	16.5	16.6	16.6	15.1	13.0	13.2

แหล่งข้อมูล

SGV Group

A Study of Commercial Banks in Asean Countries

ฉบับปี 1975-1981

* ประเทศอื่น ๆ เป็นอัตรากำไรหลังหักภาษีแล้ว มีอินโดนีเซียประเทศเดียวที่เป็น
อัตรากำไรก่อนหักภาษี

เชิงอรรถ

1. Read, Edward W. Cotter, Richard V. Gill Edward K. Smith Richard K. Commercial Banking Prentice Hall Inc., Englewood Cliffs, New Jersey p.97.
2. เริงชัย มะระกานนท์ การเงินและการธนาคารในประเทศไทยพร้อมด้วยทฤษฎี
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2521 หน้า 123
3. รศ.ทม.เพลิน จันทรเรืองเพ็ญ เศรษฐกิจการเงินและการธนาคาร ไทยวัฒนา
พานิชย์ จำกัด หน้า 51
4. Roussakis, Emmanuel N, Managing Commercial Bank Funds p. 10
5. เเพงอาจ, หน้า 11
6. Robinson, poland I. The management of bank funds
McGraw-Hill Book Company, Inc., 1962- p.13
7. Roussakis, Emmanuel N. อาจแล้ว หน้า 104
8. Roussakis, Emmanuel N. เพ่งอาจ หน้า 107
9. Roussakis, Emmanuel N. เพ่งอาจ หน้า 105
10. เริงชัย มะระกานนท์ อาจแล้ว หน้า 150-151
11. Luckett, Dudley G. Money and Banking (Second Edition)
McGraw-Hill International Book Company 1981 p.144
12. Anderson, Leonall C. and Burger, Albert G. Asset Management and Commercial Bank Portfolio Behavior Theory and Practice Journal of Finance 24 May 1969.
13. Roussakis, Emmanuel N. อาจแล้วหน้า 104

สรุปและขอเสนอแนะสำหรับการศึกษาเพิ่มเติม

สรุป

1. การรวมตัวของประเทศในกลุ่มอาเซียน

สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations-Asean) ซึ่งเป็นสมาคมที่ก่อตั้งขึ้นเป็นทางการที่กรุงเทพฯ ในวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ. 1967 เมื่อ 16 ปีที่แล้วมา ประเทศที่เป็นสมาชิกได้แก่อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และประเทศไทย

เจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ของสมาคมอาเซียนก็เพื่อที่จะส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในภูมิภาคนี้ เพื่อที่จะยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชากรในประเทศที่เป็นสมาชิกทั้งหมดให้สูงขึ้น

ประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้น ยังเป็นกลุ่มประเทศที่จัดอยู่ในระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมอยู่ ทั้งนี้เพราะรายได้ที่แท้จริงต่อคนต่ปียังต่ำอยู่เมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในสองทศวรรษที่ผ่านมา อัตราการพัฒนาทางเศรษฐกิจนับว่าประสบความสำเร็จพอสมควร แต่ก็ยังต้องเผชิญกับปัญหาดุลการชำระเงินขาดดุลย์ และเงินเฟ้ออยู่ไม่น้อย ดังนั้น การรักษาเสถียรภาพและอัตราความเจริญในการพัฒนาทางเศรษฐกิจจึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญของแต่ละประเทศ ส่วนการลงทุนเพื่อขยายการผลิตและการจ้างงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นการรวมตัวกันของกลุ่มอาเซียนจึงมีความหมายสำคัญในการใช้ทรัพยากรในภูมิภาคนี้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยส่วนรวม ระบบการเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันธนาคารกลางและธนาคารพาณิชย์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างตน

2. ลักษณะการเงินในประเทศของกลุ่มอาเซียน

การเร่งรัดพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้น ทำให้ต้องใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลซึ่งเป็นแรงผลักดันก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อภายในประเทศ

อินโดนีเซีย เป็นประเทศที่ประสบปัญหาภาวะเงินเฟ้อมากกว่าประเทศอื่น การดำเนินกิจการของสถาบันการเงินขาดประสิทธิภาพ การให้กู้ของธนาคารเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและขาดหลักประกันของเงินที่ให้อย่างมั่นคง ธนาคารพาณิชย์ที่สำคัญและมีบทบาทสูง ส่วนใหญ่เป็นของรัฐบาลซึ่งขาดประสิทธิภาพในการบริหารเงินกู้

ในมาเลเซีย การให้กู้ของธนาคารเน้นหนักการให้กู้ตามเกษตรกรรม การเคหะ อุตสาหกรรม และธุรกิจขนาดเล็กของคนพื้นเมือง (Bumiputra Community)

ในฟิลิปปินส์ การบริหารการเงินค่อนข้างไปทางเสรีนิยม เมื่อเปรียบเทียบกับอินโดนีเซียและมาเลเซีย ธนาคารกลางฟิลิปปินส์จะควบคุมในการใช้เงินทุนของธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ ควบนโยบายรับช่วงซื้อลดเป็นสำคัญ ในฟิลิปปินส์ได้ก่อตั้งธนาคารเฉพาะกิจ (Offshore Banking Units) ขึ้นเพื่อส่งเสริมการเร่งรัดพัฒนาการเศรษฐกิจของตน

ในสิงคโปร์ จัดได้ว่าเป็นประเทศที่ใช้นโยบายทางการเงินแบบเสรีนิยม เพื่อมุ่งหวังที่จะให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคนี้ โดยการจัดตั้งตลาดคอลลาร์แห่งเอเชียขึ้น และปล่อยให้อัตราดอกเบี้ยปรับตัวกับศูนย์กลางการเงินในภูมิภาคอื่น ๆ

ในประเทศไทย นโยบายการเงินค่อนข้างอนุรักษ์นิยม โดยการควบคุมปริมาณการเงินกันเข้มงวดกวัดขันและในการก่อตั้งธนาคารแห่งใหม่ขึ้น สักส่วนและกฎเกณฑ์ในการกระจ่ายสินเชื่อไปสู่ภาคเกษตรกรรมยังไม่มากนัก ระบบธนาคารพาณิชย์ไม่ค่อยจะมีการแข่งขันเมื่อเทียบกับสิงคโปร์ อย่างไรก็ตาม พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ ฉบับปี ค.ศ.1979

ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมฉบับปี ค.ศ.1962 นั้น พยายามที่จะให้ธนาคารพาณิชย์เป็นบริษัทมหาชน จำกัด และให้รับใช้สังคมมากขึ้น

ลักษณะเด่นของระบบการเงินในประเทศของกลุ่มอาเซียน ดัง
ตารางข้างล่างนี้

ประเทศ	ระดับแห่ง ความสลับ ซับซ้อน	ระดับแห่ง ประสิทธิภาพ	ลักษณะเด่น	ปัญหาหลัก
อินโดนีเซีย	เฉลี่ย	ต่ำ	ความเข้มแข็งของ ธนาคารรัฐบาล	การพัฒนาการเงิน
มาเลเซีย	เฉลี่ย	เฉลี่ย	ใหญ่ Bumiputra	การพัฒนาการเงิน
ฟิลิปปินส์	สูง	เฉลี่ย	กิจกรรมของ Offshore Banking	การเร่งรัดพัฒนาการ
สิงคโปร์	สูง	สูง	กิจกรรมของ Offshore Banking	การแข่งขันจากศูนย์ การเงินอื่น ๆ
ไทย	เฉลี่ย	เฉลี่ย	การปฏิบัติลักษณะ อนุรักษ์นิยม	ขาดการแข่งขัน เท่าที่ควร

* Chia Siow Yue (Edited)

Asean Economic Co-operation Proceedings of Asean Economic
Research Unit Workshop. p.153.

3. ความร่วมมือทางการเงินและการธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน

เริ่มแรกของการก่อตั้งอาเซียนใหม่ ๆ เป็นที่ชวนสงสัยสำหรับประชาชน โดยทั่วไปว่าอาเซียนจะสามารถรวมตัวกันอย่างเป็นเอกภาพเหมือน European Economic Community ได้อย่างไร ในเมื่อกลุ่มประเทศอาเซียนมีสภาพทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่อย่างกระจัดกระจาย สินค้าที่ผลิตนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ตลอดจนความแตกต่างทางขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และภาษา คงจะพิจารณาปัญหาตามอรรถวิสัยมากกว่าจะยึดถืออาเซียนเป็นศูนย์รวมอย่างเทิดทูน อย่างไรก็ตาม หลังจากปี ค.ศ.1976 ประเทศสมาชิกของกลุ่มอาเซียนได้พิสูจน์ให้โลกประจักษ์ว่า เหตุผลดังกล่าวข้างต้นหาใช่เป็นข้อถ่วงพันธนาคาร เพื่อกีดกันอาเซียนรวมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันหาได้ไม่ ตรงกันข้ามสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเพียรพยายามที่จะแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งทางเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม โดยผ่านความร่วมมือกันเป็นอย่างดี เช่น ในกรณีการผลิตสินค้า เช่น ข้าว และน้ำมัน ที่มีได้ผลิตในประเทศสมาชิกทุกประเทศ โดยมีการก่อตั้งมูลกันตักกันชน (Buffer Stocks) เพื่อช่วยประเทศสมาชิกด้วยกันในยามขาดแคลน ในกรณีสินค้าที่ผลิตได้ในกลุ่มสมาชิกด้วยกัน และอาเซียนเป็นรายส่งออกที่สำคัญของโลก ประเทศสมาชิกก็จะมีการปรึกษาหารือกันในเรื่องเกี่ยวกับปริมาณการผลิตและราคา ตลอดจนมีการเจรจากับประเทศนอกกลุ่มไม่ว่าในด้านการเศรษฐกิจหรือการเมืองในนามของอาเซียน และในระยะ 6-7 ปีที่ผ่านมา อาเซียนได้เป็นที่ยอมรับของประเทศภายนอกดังเช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศในกลุ่ม EEC ญี่ปุ่น เป็นต้น

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจนั้นได้รับการยืนยันอย่างแข็งขัน จากการประชุมขั้นสุดยอดที่บาห์ลีประเทศอินโดนีเซีย ในปี ค.ศ.1976 ในเรื่องเกี่ยวกับการค้าเสรี และความร่วมมือทางการเงินการธนาคาร ตลอดจนอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น

ในเรื่องความร่วมมือทางการเงินได้ปรากฏเป็นรูปร่างขึ้น โดยการก่อตั้งหน่วยงานสามารถบังคับดังต่อไปนี้

(1) Committee on Finance and Banking (COFAB) เป็น
หน่วยงานทำหน้าที่ประสานงานระดับรัฐบาลของประเทศอาเซียนทั้งห้า เจ้าหน้าที่ของ
COFAB นั้นประกอบด้วย ข้าราชการระดับสูงของกระทรวงการคลังของแต่ละประเทศ

(2) Southeast Asian Nation Central Bank Association
(SEACEN) ซึ่งเป็นหน่วยงานทำหน้าที่ประสานงานระหว่างธนาคารกลาง และ
เจ้าหน้าที่ทางการเงินของอาเซียนทั้งห้าประเทศ และผลงานที่ปรากฏก็คือการทำความ
ตกลงในเรื่อง Asean Swap Arrangement ในปี ค.ศ.1977 เพื่อแก้ปัญหาแก่
สมาชิกในกรณีที่ต้องเผชิญกับปัญหา สภาพคล่องระหว่างประเทศ (International
Liquidity)

(3) Asean Banking Council (ABC) ซึ่งทำหน้าที่การประสานงาน
ระดับเอกชน ระหว่างธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต

(1) ประเทศในกลุ่มอาเซียนควรจะพิจารณาให้ประเทศสมาชิกด้วยกัน
ตั้งสาขาธนาคารพาณิชย์ให้ครบทุกประเทศ เพื่อความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด

(2) ควรติดตามและขยาย Swap Arrangement อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) ให้ดำเนินการก่อตั้งสำนักหักบัญชีระหว่างกัน (Asean Clearing
Union) อย่างมีประสิทธิภาพ

(4) ให้ก่อตั้งตลาดตั๋วเงินรับรองแห่งธนาคารในประเทศสมาชิก
อาเซียน (Asean Banker Acceptance-ABA) อย่างกว้างขวาง

(5) ให้ดำเนินบริษัทรวมทุนแห่งอาเซียน (Asean Finance
Corporation-AFC) เพื่อพิจารณาเงินใหญ่เพื่อการลงทุนที่เป็นประโยชน์ต่ออาเซียน
และสนับสนุนการก่อตั้งมูลภัณฑ์กันชน (Buffer Stocks) ของสินค้าบางชนิด

(6) สร้างสำนักข่าวสาร (Information Centre) ทางการเงิน
และการธนาคารระหว่างกัน

ข้อเสนอข้างต้นเป็นเรื่องที่น่าจะมีการศึกษาและวิจัยต่อไปว่าจะเกิดผลประโยชน์อย่างแท้จริงมากน้อยแค่ไหนเพียงใด แต่อย่างไรก็ตามในเบื้องต้น พอจะอนุมานได้ว่า การดำเนินการตามข้อเสนอข้างต้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่ออาเซียน โดยส่วนรวมต่อไป

(1) ประเทศในกลุ่มอาเซียนควรจะพิจารณาให้ประเทศสมาชิกด้วยกัน ตั้งสำนักงานการพาณิชย์ให้ครบทุกประเทศเพื่อการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด

แม้ว่าสมาคมอาเซียนได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1967 นับถึงปัจจุบันได้ 16 ปีแล้วก็ตาม ปรากฏว่าในแต่ละประเทศ ยังไม่มีประเทศใดที่มีสาขาของธนาคารพาณิชย์ที่มีสิทธิเต็มของประเทศอีกสี่ประเทศตั้งอยู่ครบเลย แม้แต่ในประเทศสิงคโปร์ก็ตาม ในปัจจุบันจึงจะมีการก่อตั้งโครงการ Exchange Desk Offices ระหว่างธนาคารในอาเซียนแล้วก็ตาม แต่ก็ยังดำเนินการไม่ได้เต็มรูปแบบอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นธนาคารสาขาใหม่ที่พึงมีในอาเซียน ดังตารางที่ปรากฏข้างล่างนี้

ธนาคารสาขาใหม่ที่พึงมีในอาเซียนด้วยกัน *

ประเทศ	ธนาคารที่ต้องการ
อินโดนีเซีย	มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ **
มาเลเซีย	อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์
ฟิลิปปินส์	อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ **
สิงคโปร์	ไทย ฟิลิปปินส์
ไทย	อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์

* Skully, Micheal T. Asean Regional Financial Co-operation Development in Banking and Finance, p.62.

** เปลี่ยนจาก Offshore Bank มาเป็นธนาคารที่มีสิทธิเต็ม

เป็นที่ทราบกันว่า การค้าระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้นได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วระหว่างปี 1976-1982 การค้าระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนมีมูลค่าจาก 3,742 ล้านดอลลาร์สหรัฐมาเป็น 12,126 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเพิ่มขึ้นประมาณ 3.2 เท่า * ดังนั้นบริการของธนาคารเกี่ยวกับการออก-เลตเตอร์ออฟเครดิต และการติดตามการชำระเงินกันจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อความสะดวกในการค้าระหว่างกลุ่มประเทศในอาเซียน การมีสาขาธนาคารระหว่างกันอย่างสมบูรณ์ จะเอื้ออำนวยความสะดวกในการค้าในกลุ่มอาเซียนเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของเงินทุนระหว่างอาเซียน มีความสะดวกรวดเร็วขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายในการใช้ทรัพยากรในภูมิภาคนี้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยส่วนรวม

อย่างไรก็ตาม การมีสาขาของธนาคารต่างประเทศมากขึ้นนั้น อาจจะมีจุดอ่อนในแง่ที่ว่า จะมาแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ของคนพื้นเมืองได้

(2) ควรติดตามและขยาย Swap Arrangement อย่างมีประสิทธิภาพ

ในประเทศที่มีศูนย์กลางการเงินชาลคุดยั้นนั้นอาจจะมีปัญหาในเรื่องสภาพคล่องระหว่างประเทศ (International Liquidity) * ดังนั้น อาเซียนจึงได้ก่อตั้ง Asean Swap Arrangement ขึ้นในปี ค.ศ.1977 ทั้งนี้เพื่อที่จะขจัดปัญหาของประเทศสมาชิกในเรื่องเกี่ยวกับสภาพคล่องระหว่างประเทศในขณะใดขณะหนึ่ง โดยกำหนดเงินดอลลาร์สหรัฐเป็นเงินตราต่างประเทศ สมาชิกนำเงินตราของตนมาแลกได้ในวงเงินสูงสุดรวม 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และวงเงินที่สมาชิกแต่ละประเทศควรมีส่วนรับผิดชอบคือประเทศละ 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และจำนวนเงินที่ประเทศสมาชิกกระทำ Swap นั้น ไม่มีการติดดอกเบี้ยและจำนวนเงินขั้นสูงในการกระทำ Swap นั้นคือ 40

* Nimit Nontapunthawat Financial Corporation In Asean Paper Presented at The Seventh Annual Conference of The Federation Economic Association.

ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีระยะเวลาคืน 1-3 เดือน และเมื่อครบกำหนดแล้วยังไม่พร้อมที่จะคืนก็สามารถต่อเวลาคืนอีก 3 เดือน

เนื่องจากประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่มีศูนย์กลางการเงินระหว่างประเทศขาดศูนย์กลาง การพิจารณาการขยายจำนวนวงเงิน Swap และระยะเวลาคืนให้ยาวขึ้นนั้น จะเป็นประโยชน์แกสมาชิกอาเซียนในการแก้ปัญหาสภาพคล่องระหว่างประเทศได้มากขึ้น โดยสามารถมุ่งสนนโยบายการค้าเสรีมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศสมาชิกของอาเซียนด้วยกัน โดยไม่จำเป็นต้องหันไปแก้ปัญหาศูนย์กลางการค้าและศูนย์กลางการเงิน โดยตั้งกำแพงภาษีหรือการจำกัดการนำเข้า ซึ่งเป็นอุปสรรคในภาคการค้าระหว่างประเทศเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการขยาย Swap Arrangement นี้จึงเป็นการกระตุ้นให้มุ่งไปสู่การก่อตั้ง Free Trade Association แห่งอาเซียนในโอกาสข้างหน้า

(3) ให้ดำเนินการก่อตั้งสำนักหักบัญชีระหว่างกัน (Asean Clearing Union) อย่างมีประสิทธิภาพ

ถึงที่โลกกล่าวมาแล้ว การขยายตัวของภาคการค้าระหว่างประเทศสมาชิกของอาเซียนนั้น เป็นไปอย่างรวดเร็ว ในปี ค.ศ. 1982 มูลค่าการค้าระหว่างอาเซียนสูงถึง 12,126 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และก็ยังจะขยายตัวอีกต่อไป ถ้ามีการก่อตั้งสำนักหักบัญชีระหว่างกันแล้ว จะมีประโยชน์ดังนี้

- (ก) ทำให้ลด Transaction Cost ลง
- (ข) ประหยัดค่าใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศ เพราะหนี้สินทางการค้าจะหักกลบหนี้กัน จะชำระเฉพาะหนี้สินสุทธิเท่านั้น
- (ค) เป็นการลดปัญหาสภาพคล่องระหว่างประเทศไม่มากนักน้อยไปในตัว
- (ง) กว้างขวางกิจกรรมการค้าระหว่างประเทศของสมาชิกอาเซียนด้วยกันให้เพิ่มขึ้น

(4) ใ้ก่อตั้งตลาดค้าเงินรับรองแห่งธนาคารในประเทศสมาชิก
อาเซียน (Ascan Banker Acceptance-ABA) อย่างกว้างขวาง

ข้อเสนอการจัดตั้งตลาด ABA ได้เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมของ
"Ascan Banking Conference" ในเดือนสิงหาคม 1976 เป็นที่คาดคิดว่าการส่งเสริม
ความร่วมมือทางเศรษฐกิจได้ก็โดยการขยายการค้าระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกของอาเซียน
ด้วยกัน เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว การสร้างตลาด ABA จึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งเป็น
การเพิ่มความสามารถของธนาคารในการแสวงหาแหล่งทุนเพิ่มขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือ
ทางการเงินในภูมิภาคนี้

ประโยชน์ที่พึงมีจากการมีตลาด ABA

(ก) การค้าระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนย่อมได้รับการกระตุ้น
ให้ขยายตัว เพราะ ABA จะมีส่วนลดต้นทุนทางการเงินสำหรับการค้าระหว่างประเทศ
ในกลุ่มอาเซียน

(ข) ธนาคารพาณิชย์ในประเทศของกลุ่มอาเซียนจะมีรายรับเพิ่มขึ้น
อันเนื่องมาจากตลาด ABA ซึ่งขณะนี้เงินดังกล่าวได้จ่ายให้แก่ธนาคารนอกกลุ่มอาเซียน
เช่น ในอเมริกา และยุโรป เป็นต้น

(ค) ความร่วมมือของประเทศสมาชิกจะกระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ในการที่จะก่อตั้งตลาด ABA ให้สำเร็จนั้นธนาคารกลางของแต่ละ
ประเทศจะต้องทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนแห่งสุดท้าย (Lender of Last Resort
Facilities) ตลอดจนการจัดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ อาจ จำเป็นต้องยกเวน
ภาษีเงินได้หรือภาษีเงินได้ของบริษัทอันเกิดจากตลาด ABA

(5) ใ้กำเนิดบริษัทร่วมทุนแห่งอาเซียน (Asean Finance
Corporation-AFC) เพื่อพิจารณาเงินใ้เพื่อการลงทุนที่เป็นประโยชน์ต่ออาเซียน
และสนับสนุนการก่อตั้งมุลักซ์กันชน (Buffer Stocks) ของสินค้าบางชนิด

AFC ได้ก่อตั้งขึ้นในปี 1981 ที่ประเทศสิงคโปร์ จุดมุ่งหมายในการก่อตั้ง AFC ก็เพื่อที่จะมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากสถาบันการเงินทั้งภาคเอกชนและรัฐบาล ทั้งในและนอกกลุ่มอาเซียน เพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านอุตสาหกรรมและการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคนี้ และมุ่งหวังที่จะให้ความช่วยเหลือในทางการเงินในการกระหวางประเทศสมาชิกของอาเซียนด้วยกันและส่งเสริมการส่งสินค้าออกของอาเซียนอีกโสดหนึ่ง

นอกจากนี้ AFC กำลังศึกษาให้ความช่วยเหลือทางการเงินในการก่อตั้งมูลนิธิที่สนับสนุนของสินค้าที่ส่งออกของอาเซียนที่สำคัญ ๆ ตลอดจนศึกษาเพื่อหาหนทางให้ความช่วยเหลือการขนส่งทางเรือและการประกันภัยของอาเซียนซึ่งจะมีผลช่วยลดการขาดดุลย์การบริหารเหล่านี้กับประเทศนอกกลุ่มอาเซียน

(6) สร้างสำนักข่าวสาร (Information Centre) ทางการเงินและการธนาคารระหว่างกัน

ความเคลื่อนไหวทางการเงินและการธนาคารของโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วมากและจะมีผลกระทบตอประเทศทุก ๆ ประเทศไม่ว่าตรงก็ทางอ้อม เช่น ความเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ย การเคลื่อนย้ายของเงินทุน ราคาทองคำ ตลอดจนเสถียรภาพของเงินตราที่เป็นสกุลหลักในการชำระเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น ข่าวสารเหล่านั้นทุกประเทศจะต้องติดตามอย่างใกล้ชิด มิฉะนั้นอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศของตนได้ ยกตัวอย่างเช่นประเทศไทยมีเงินทุนสำรองสกุลดอลลาร์สหรัฐอเมริกา 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ถ้าสหรัฐอเมริกาเกิดลดค่าของเงินของตนลงมาร้อยละ 10 โดยประเทศไทยไม่รู้อะไรมาก่อนก็จะเกิดความเสียหายขึ้นเงิน 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาก็จะลดลงถึง 10 พันที่ แต่ถ้าไทยมีระบบข่าวสารทางการเงินที่ดี อาจสามารถจะเเนลวงหนาวาสหรัฐอเมริกาจะลดค่าของเงินของตนเร็ว ๆ นี้ ก็จะเตรียมตัวไว้ทันโดยการระบายเงินดอลลาร์ออกไปจำนวนหนึ่งและเปลี่ยนเป็นถือเงินตราสกุลอื่น หรือทองคำเพิ่มขึ้นแทน ประเทศสมาชิกของอาเซียน

ต่างก็มีการติดต่อกับประเทศนอกกลุ่มกระจายออกไป ดังนั้นการประสานงานกันจึงทำให้ผู้ตกวางขวางยิ่งขึ้น นอกจากจะมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารกันแล้ว ยังสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ย่อมจะเป็นประโยชน์แก่สมาชิกของอาเซียนน้อย

การศึกษาอย่างเจาะลึกในปัญหาของวิจัยต่อไปที่พึงมีในอนาคต

นอกจากนี้ การศึกษาระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน ยังมีรูปแบบและปัญหาที่จะศึกษาในโอกาสต่อไป เช่น ในเรื่องเกี่ยวกับหัวข้อดังต่อไปนี้

(1) ในระบบการเงินมีสัดส่วนของธนาคารประเภทต่าง ๆ มากน้อยเพียงไร สินทรัพย์ของธนาคารประเภทต่าง ๆ เทียบกับสินทรัพย์ของระบบการเงินโดยรวมเปรียบเทียบกันระหว่างประเทศ

(2) วิเคราะห์ในเรื่องสภาพหรือเงื่อนไขของจุดน่าสังเกตบางประการ เช่น เหตุใดอัตราดอกเบี้ยของเงินฝากออมทรัพย์ในประเทศอินโดนีเซียจึงสูงถึง 15 % ซึ่งเท่ากับ Prime Rate ขณะที่สิ่งโคปร้อตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์จำนวนสูงกับให้อัตราดอกเบี้ยต่ำลงในขณะที่เงินฝากประจำให้ดอกเบี้ยสูงกว่ามาก และลักษณะตลาดเงินมีผลต่ออัตราดอกเบี้ยมากน้อยเพียงใด

(3) การใช้ quicle ratio หรือ liquid ratio ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการสินทรัพย์หรือการจัดการหนี้สินของระบบธนาคารพาณิชย์

(4) ควรจะศึกษาลักษณะ Deposit Turn over rate พิจารณาประกอบด้วย

การศึกษาในข้อเสนอดังกล่าวข้างต้นจะมีส่วนช่วยในการศึกษาระบบธนาคารในประเทศของอาเซียนลึกซึ้งยิ่งขึ้น

หนังสืออ้างอิง

1. Andersen, Leonall, C. and Burger, Albert E. Asset Management and Commercial Bank Portfolio Behavior : Theory and Practice. Journal of Finance 24 May 1969,
2. Asean Banking Council 1982. Asean Banking Fact Book 1981.
3. Association of Southeast Asian Nations. 15th Asean Ministerial Meeting and Post Ministerial Meeting.
4. Association of Southeast Asian Nations. Asean-CCI. Souvenir Programme. Sixth Council Meeting.
5. Asian Development Bank. ADB Key Indicators 1982.
6. Asian Development Bank. Annual Report 1977.
7. Bangkok Bank Limited. Annual Report 1980.
8. Bangkok Bank Limited. Commercial Bank in Thailand 1982.
9. Bank of Indonesia. Report for The Financial Year 1980/1981.
10. Bank Negara Malaysia. Annual Report 1981.
11. Bank Negara Malaysia. Money Banking in Malaysia.
12. Bank of Thailand. Annual Report 1980.
13. Banker Research Unit. Banking Structure and Source of Finance in Far East Financial Times Business Publishing Ltd.
14. Banker Association of The Philippines. The Philippines Financial System.
15. Central Bank of The Philippines. Annual Report 1978.
16. Chia Siou Yue (Edited). Asean Economic Co-operation Proceeding of Asean Economic Research Unit Workshop.
17. Cuaderno Sr. M. Central Bank of The Philippines.
18. Davils, S. Gethyn. Central in Southeast Asia.
19. Economic and Social Commission for Asia and The Pacific. Economic and Social Survey of Asia and The Pacific 1981.

20. Emery, Robert F. The Financial Institution of Southeast Asia A Countries-by Countries Study. Praeger Publisher Inc., 1970.
21. Glasburner, Bruce. The Economic of Indonesia Cornell University Press 1971.
22. Golay Frank H. The Philippines : Public Policy and National Economic Development. Cornell University Press 1961.
23. John Wong. Asean Economics Perspocitive A Comparative Study of Indonesia, Malaysia, Phillippines, Singapore and Thailand.
34. Lee, S.Y. Financial Structures and Monetary Policies in Southeast Asia
25. Luckett, Dudley G. Money and Banking (Second Editions).
26. Nimit Nontapunthawat Financial Cooperation in Asean
Paper Presented at the Seventh Annual Conference
of The Federation of Asean Economic Association
Bali, Indonesia 19-20 November 1982.
27. Nimit Nontapunthawat Financial Capital Flows and Portfolio Behavior of Thai Commercial Banks
28. Office of The National Economic and Social Development Board. National Income of Thailand 1981.
29. Robinson, Roland 1. The Management of Bank Funds.
- 30 Roussakis, Emanuel N. Managing Commercial Bank Fund
31. Rozental, Alex A Finance and Development in Thailand
- 32 The SGV Group. A Study of Commercial Bank in Asean Countries, Several Editions.
33. The SGV Group. Asean : an economic profile 1982.
34. The SGV Group. A Study of commercial Bank in Indonesia 1972, 1973, 1974 (First half).
35. Silcock, T.H. (Edited). Thailand Social and Economic Study in Development.

36. Skully, Michael T. Asean Regional financial Co-operation Developments in Banking and Finance.
37. Sithi-Amnuai, Paul. Financial and Banking in Thailand A Study of Commercial System 1888-1963.
38. South-East Asia Central Bank Research and Training Centre. Economic Survey on SEACEN Countries Editions : 1980 and 1981.
39. Tresscott, Paul B. Thailand Monetary Experience The Economics of Stability.
40. ชมเพลิน จันท์เรืองเพ็ญ, เศรษฐศาสตร์การเงินธนาคาร
41. ประเสริฐ วัตรเศรษฐ์, การค้าของไทยกับประเทศกลุ่มอาเซียน : การพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทางการค้าและวิเคราะห์พฤติกรรมทางการส่งออก วิจัยเสริมหลักสูตร คณะเศรษฐศาสตร์ มธ.
42. ทานอง คาศรี, หนังสือพิมพ์เส้นทางเศรษฐกิจ ฉบับวันที่ 21-27 มีนาคม 2526
43. ธนาคารแห่งประเทศไทย, ที่ระลึกในการเปิดสำนักงานใหญ่ธนาคารแห่งประเทศไทย 12 กรกฎาคม 2525
44. วดี จงศิริวัฒน์, ประสิทธิภาพของนโยบายการเงินในประเทศไทย. งานวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์ มธ.
45. ธนาคารแห่งประเทศไทย, หนังสือที่ระลึกครบรอบ 30 ปี
46. เริงชัย มะระกานนท์, การเงินธนาคารในประเทศไทย พร้อมด้วยทฤษฎี
47. สุรักษ์ บุญนาค, วดี จงศิริวัฒน์, การเงินธนาคาร (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2) ไทยวัฒนาพานิช
48. ดร.เสนาะ อุณากุล, ธนาคารแห่งประเทศไทยกับนโยบายการเงินของประเทศ หนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์ ประจำวันที่ 3, 4, 5, และ 6 มกราคม 2522

รายชื่อเอกสารรายงานวิจัย
หน่วยวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์

1. การประเมินค่าของเวลาในการเดินทางในกรุงเทพมหานคร
(Estimating Time Cost of Traveling in the
Bangkok Metropolitan Area). (หมด)
มีนาคม ๒๕๒๐
เต็มใจ สุวรรณทัต
สาริตร์ กาญจนกุลขร
2. การกระจายรายได้ของครอบครัวไทย ปี ๒๕๑๔ (หมด)
(The Distribution of Income in Thailand
in 1971-1973 and the Related Measure of
Income Inequality : A Tentative Proposal)
มิถุนายน ๒๕๒๐
เมธี ครองแก้ว
3. Estimation of the Elasticity of Substitution
In Thai Economy. (Out of print)
June 1977
Chumpot Suvaphorn
4. An Economic Analysis of the Coconut.
(Out of print)
March 1978
Kundhol Srisermbhok
5. Financial Capital Flows and Portfolio
Behavior of Thai Commercial Bank.
(Out of print)
August 1979
Nimit Nontapanthawat

6. การใช้นโยบายการเงินเพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงาน (หมด)
(Monetary Measure for Employment Generation). สาธิต อุทัยศรี
สิงหาคม ๒๕๒๑
7. A Study of Disparities in Income and Social
Services Across Provinces in Thailand.
(Out of print) Oey Astra Meesook
September 1978
8. An Economic History of the Chao Phya Delta
1950-1390 (Out of print) Paitoon Sayswang
September 1978
9. Employment Effects of Small and Medium
Scale Industries in Thailand. (Out of print) Somsak Tambunlertchai
November 1978
10. Income Distribution in Thailand. Oey Astra Meesook
December 1978
11. ประเมินผลการสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
ปีการศึกษา ๒๕๒๑-๒๒ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
และสถาบันที่สอนเศรษฐศาสตร์ (หมด)
(The Evaluation of Entrance Examination for
the Faculty of Economics.) วรากรณ์ สามโกเศศ
มีนาคม ๒๕๒๒

12. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการจ้างงานของประเทศไทย ๑๙๖๐-๑๙๗๕
(Economic Growth and Employment Expansion in the Thai).
พฤษภาคม ๒๕๒๒
บุญคง หันจางสิทธิ์
บุญช่วย ศรีคำพร
13. แบบแผนและผลการทำงานนอกไร่นา
(Patterns and Consequences of Non-farm Employment).
กรกฎาคม ๒๕๒๒
วราวรรณ ศุภจรรยา
ประยงค์ เนตยารักษ์
14. ความเจริญเติบโตของภูมิภาค : ทฤษฎีและการใช้ทฤษฎี
ในการวิเคราะห์
(Regional Growth : Theory and Its Application).
กรกฎาคม ๒๕๒๒
กาญจณี พลจันทร์
15. ผลกระทบของระบบการคลังต่อการกระจายรายได้ของไทย
(The Impact of the Fiscal System on the Distribution of Income In Thailand).
สิงหาคม ๒๕๒๒
เมธี ครองแก้ว
16. Development of Selected Thai Commodity Exports to Japan.
December 1979
Supote Chunanuntatham
Narongchai Akrasanee
Thanwa Jitsanguan
17. ข้อมูลเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนในคณะเศรษฐศาสตร์
(The Informaiton for Learning and Teaching Improvement of the Faculty of Economics).
เมษายน ๒๕๒๓
ลีลี โกศยานนท์
พรพิณ สันติมิตรรัตน์

18. Industrial Investment Incentives, Cost of Capital and Employment Creation in the Thai Manufacturing Sector. (Out of print) July 1980 Sawong Swetwatana
19. แนวการวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจเปรียบเทียบ (Approach to the Study of Comparative Economic System). สิงหาคม ๒๕๒๓ กาญจน์ พลจันทร์ เอกจิต วงศ์สุมาตกุล
20. Dualism กับการพัฒนา : บทสำรวจแนวความคิดและทฤษฎี (A Survey of Theories of Dualism in Developing Countries.) สิงหาคม ๒๕๒๓ ประกอบ ทองมา
21. Agricultural Incentives, Comparative Advantage and Employment in Thailand : A Case Study of Rice, Maize, Cassava and Sugar Cane. October 1980. Praipol Koomsup
22. อุปสงค์ต่อการบริการทางการแพทย์ (Demand for Health Service in Thailand). ตุลาคม ๒๕๒๓ ประภัสสร เสียวไพโรจน์
23. การกระจายการศึกษาในระบบโรงเรียนในประเทศไทย (The Distribution Flow of Education in the Formal School. System in Thailand : An Analysis of Factor Affecting Scholastic Achievement of Students of Different Level of Education). ตุลาคม ๒๕๒๓ สุกัญญา นิธิกร จิตรา วุฒิสาสตร์

24. ผลการสำรวจทัศนคติของผู้ใช้น้ำประปาภายหลังโครงการ
ปรับปรุงระยะแรกช่วงแรก
(A Survey of Customer Attitudes Towards
the Metropolitan Water Work Authority, 1980).
ตุลาคม ๒๕๒๓
โอม หุะนันท์
เจนฐา โลห่อ้นจิตร
บัญญัติ สุรการวิทย์
25. Demand for Alcoholic Beverages in Thailand :
A Cross-Sectional and Time Series Study on
Demand for Mekhong Whisky.
November 1980
Chira Hongladarom
George E. Delehanty
Boonkong Hunchangsith
26. การกระจายการศึกษาในระบบโรงเรียนในประเทศไทย
(The Distribution Flow of Educations in
the Formal School System : An Analysis
on Distribution of Educational Attainment).
ธันวาคม ๒๕๒๓
วราณศิริ นัยวิจิต
Edita A. Tan
27. การค้าของไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียน : การพิจารณา
รูปแบบทางการค้าและวิเคราะห์พฤติกรรมการส่งออก
(Thai Trade with ASEAN Countries : A Look
of Pattern of Trade and Analysis on
Export Performance).
มกราคม ๒๕๒๔
ประเสริฐ รัตนเศรษฐ์
28. การวิเคราะห์การเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย
(The Distributions of Ownership in the Thai
Big Business).
เมษายน ๒๕๒๔
เกริก เกียรติ พิพัฒน์ เสรีธรรม

29. Manufactured Exports and Foreign Direct Investment : A Case Study of the Textile Industry in Thailand.
May 1981
Somsak Tambunlertchai
Ippai Yamazawa
30. Bilateral Export Performances Between Thailand and Japan, 1960-1977
May 1981
Supote Chunanuntatham
A. Murakami
31. Import Substitution and Export Expansion: An Analysis of Industrialization Experience in Thailand.
May 1981
Somsak Tambunlertchai
32. The Effectiveness of the Monetary Policy in Thailand. (in Thai)
กรกฎาคม ๒๕๒๔
วชิร จงศิริวัฒน์
33. บรรณานุกรมเอกสารเพื่อการพัฒนาชนบทไทย. (Thai Rural Development : A Selected Annotated Bibliography).
กันยายน ๒๕๒๔
วันรักษ์ มีเมื่อนาคิน
พรพิมล สันติมิตรรัตน์
งามพิศ สัตย์สงวน
34. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษากับการจ้างงาน
(A Study of Employment Aspects of Vocational Education in Thailand, 1970-75)
ตุลาคม ๒๕๒๔
อภิชัย พันธเสน
บุญชัย ศรีคำพร

35. การพัฒนาเมืองในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย
(Urbanization in Regional Development)
November 1981
สมลักษณ์รัตน์ วัฒนวิฑูร
กาญจณี พลจันทร์
36. รูปแบบการอุปโภคบริโภคในประเทศไทย (๒๕๑๘-๒๕๑๙)
(Consumption Pattern in Thailand :
1975-1976)
เมษายน ๒๕๒๔
กาญจณี พลจันทร์
สุวรรณี วัฒนจิตต์
37. การวางแผนพัฒนาภาค : ทฤษฎีและการใช้ทฤษฎีศึกษากรณี
ของประเทศในทวีปอาฟริกา (ใต้ทะเลทรายซาฮารา)
(Regional Planning : Theories and Application:
Case Study of African Countries (South of
Sahara)
May 1982
กาญจณี พลจันทร์
38. การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ : ศึกษาในกรณี
ของแรงงานไทยในประเทศสิงคโปร์
(External Migration of Thai Workers
to Republic of Singapore)
มิถุนายน ๒๕๒๔
รัชชียา โตสงวน
39. The Determinants of Direct Foreign
Investment with a Specific Role of
a Foreign Exchange Rate : An Application
to the Japanese Case in Thailand.
Supote Chunanuntatham
Sukrita Sachchamarga

40. บทบาทการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการเกษตร
(The Role of Technological Change in
Agriculture).
มกราคม ๒๕๒๖
มาตี วีระกิจพานิช
41. Agricultural Supply Response of Some
Major Crops in Thailand.
February 1983
J. Malcolm Dowling
Medhi Krongkaew
42. ทฤษฎีแหล่งที่ตั้งและการใช้วิเคราะห์
(Location Theories and its application).
มิถุนายน ๒๕๒๖
กาญจณี พลจันทร์
43. The Impacts of Different Exchange Rate
Regimes on Inflation and Trade of Some
LDC's : A Study of South Korea, the
Philippines, Malaysia, Indonesia,
Singapore and Thailand.
June 1983
Sawong Swetwatana
Pornpimol Santimaneeratna
44. บทบาทผู้ประกอบการญี่ปุ่นก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒
(The Role of Japanese Entrepreneur Before
W.W. II.)
กรกฎาคม ๒๕๒๖
รัศมีคำร่า ชันติกุล

45. ความต้องการถือเงิน
(Demand for Money)
กันยายน ๒๕๒๖

อ.วณิ น้อยเกียรติกุล

46. การศึกษาระบบธนาคารในประเทศของกลุ่มอาเซียน
(A Study of Banking System in ASEAN Countries)
ตุลาคม ๒๕๒๖

อ.วเรศ อุปาดิก

แก้คำผิด

หน้า	บรรทัด	คำผิด	แก้เป็น
11	14	เอื้อเฟื้อ	เอื้อเฟื้อ
9	1	องคการ	องค์การ
15	9	ที่ดิน อ	ที่ดิน
19	16	ทำให้	ทำให้
38	15	อิทธิพลทั้งทาง	อิทธิพลทาง
39	16	แหล่ง	แหล่ง
41	3	เบี้ยส	รูปเบี้ย
43	20	2.2.2	2.2
43	22	ระบบธนาคาร ะ	ระบบธนาคารจะขอ
45	4	แห่งมหาวิทยาลัย	แห่งมหาวิทยาลัยมาลายาทำการศึกษา รายละเอียด
46	8	ธนาคาร	ธนาคาร
47	15	Comercial	Commercial
50	17	มาเกอร์โน	คาเกอร์โน
50	19	Reform	Reform
51	19	มีหน้าที่	และมีหน้าที่
53	7	ดำเนินการ	ดำเนินการ
54	12	แมนโก	เบนโก
55	18	บาทสมเค็น	บาทสมเค็จ
57	20	สาธารณ	สาธารณ
60	7	จึง	จึง
60	8	อาศัยเทียบเทียบ	อาศัยเปรียบเทียบ
60	17	ควบคุมอัตราและ	ควบคุมอัตรา
61	4	ธนาคารกลาง	ธนาคารกลางโดยให้
61	20	ค.ศ.1888 และ ค.ศ.	ค.ศ.1888 ถึง ค.ศ.1941
62	18	ขอ4คนขึ้นรวม	ของคนขึ้น
65	23	Banker Appsoiation	Banker Association
66	11	Sithi-Emmuai	Sithi-Amnuai
70	20	ASKRINDU	ASKRINDO
74	15	สินเชื่อบ้านสูง	สินเชื่อบ้านสูง

หน้า	บรรทัด	คำผิด	แก้เป็น
76	7	การให้กระยะปานกลาง	การให้กระยะปานกลาง
79	13	สาขา 430 สาขา	สาขา 430 สาขา
80	2	เพื่อมีขนาดใหญโต	ที่มีขนาดใหญโต
81	6	ผ่านศูนย์การ	ผ่านศูนย์กลาง
82	11	Autharity	Authority
85	1	สนับสนุนโดยสเปญ	สนับสนุนโดยพระสเปญ
85	10	ประธานาธิบดีมาร์กอส	ประธานาธิบดีมาร์กอส
87	9	Lander of	Lender of
89	11	ในภูมิภาคนี้	ในภูมิภาคนี้
91	10	และเอเซียตะวันออกไกล	และเอเซียตะวันออกไกล
95	12	นอกจากนี้โครงสร้าง	นอกจากนี้ธนาคารกลางโครงสร้าง
97	2	ระบบเศรษฐกิจ	ระบบเศรษฐกิจ
98	12	การประกอบการ ธนาคารพาณิชย์	การประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์
99	18	ธนาคาร	ธนาคาร
108	22	in hailand	in Thailand
110	8	ภาพราศจาก	ภาพราศจาก
110	8	ยอมสามารถจริงใจ	ยอมไม่สามารถจริงใจ
116	14	ป้องกันชั้นหนึ่ง	ป้องกันชั้นหนึ่ง
118	17	ชดเชยโดยเงินทุน	ชดเชยโดยเงินทุน
119	20	สูงอยู่แนว	สูงอยู่แล้ว
122	18	ธนาคารพาณิชย์สภาพคล่อง	ธนาคารพาณิชย์มีสภาพคล่อง
123	2	ซึ่งทรัพย์สิน	ซึ่งสินทรัพย์
124	12	คิดเป็นร้อยละ 39, 20, และ 13 ตามลำดับ	คิดเป็นร้อยละ 39, 20, 14, 14, และ 13 ตามลำดับ
132	3	คิดเป็นร้อยละ 56.71	คิดเป็นร้อยละ 17.28
132	4	ซึ่งเป็นร้อยละ 57.71	ซึ่งเป็นร้อยละ 18.08
134	15	Java Banks	Java Bank
140	3	ทั้งในอดีตและปัจจุบัน	ทั้งในอดีตและปัจจุบัน
141	4	จึงเป็นสิ่งสำคัญ	และเป็นสิ่งสำคัญ

หน้า	บรรทัด	คำผิด	แก้เป็น
144	3	(หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ)	(หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ)
158	8	โลกประจักษ์	โลกประจักษ์ว่า
158	18	โลกภายนอก	โลกภายนอก
160	17	สิงคโปร์**	สิงคโปร์
160	24	ฟิลิปปินส์	ฟิลิปปินส์**
160	27	*Skully, Micheal T.	*Skully, Micheal T.
164	11	Information Gentre	Information Centre